វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត
បណ្ណាល័យ
LIBRARY
BUDDHIST INSTITUTE

ដើមកំណើតអក្សរ

៥២០.
១

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដើមកំណើតអង្គរ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៩២០.១

កំណើតប្រាសាទអង្គរ

រៀបរៀងដោយ

ម៉ាវ - ប៊ូ

ធ្វើការនៅក្រសួងអភិរក្សអង្គរសៀមរាប

LIBRARY BUDDHIST INSTITUTE
១៩១១/៩៦
16-1

ការផ្សាយរបស់

ព.ស. ២៥១៣ គ.ស. ១៩៦៩

រក្សាសិទ្ធិ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បញ្ជីរាយឈ្មោះប្រាសាទ

លេខរៀង	រាយឈ្មោះប្រាសាទ	ទំព័រ
១—	ប្រាសាទអង្គរវត្ត	១
២—	ប្រាសាទតាព្រហ្មកិល	៦២
៣—	ប្រាសាទបក្សីចាំក្រុង	៦៤
៤—	ប្រាសាទភ្នំបាខែង	៦៩
៥—	អង្គរធំ, បាយ័ន	៨៣
៦—	បាពួន	១៤៦
៧—	បរិវេណវាំងស្តេច (វិមានអាកាស)	១៦៥
៨—	ព្រះទេពប្រណម្យ	១៨៤
៩—	ព្រះបាលិល័យ	១៨៧
១០—	ប្រាសាទព្រះពិធូ	១៨៧
១១—	ព្រះរាជលានអង្គរធំ	១៩០

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

វង់តូច

លេខរៀង	រាយឈ្មោះប្រាសាទ	ទំព័រ
១២–	ប្រាសាទធម្មនន្ទ	១៩៣
១៣–	ប្រាសាទចៅសាយទេវតា	១៩៦
១៤–	ប្រាសាទតាកែវ	១៩៧
១៥–	ប្រាសាទតាព្រហ្ម	២០៣
១៦–	ប្រាសាទបន្ទាយក្ដី	២១២
១៧–	ស្រះស្រង់	២១៦
១៨–	ប្រាសាទក្រវាន់	២១៨
១៩	ប្រាសាទប្រែរូប	២១៩
២០–	ប្រាសាទមេបុណ្យទិសបូព៌	២២៦
២១–	ប្រាសាទនាគព័ន្ធ	២៣១
២២–	ប្រាសាទព្រះខ័ន	២៣៥

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budlinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទក្រៅបរិវេណប៉ាក់អង្គរ

លេខរៀង	ភាយឈ្មោះប្រាសាទ	ទំព័រ
២៣—	ប្រាសាទលលៃ	២៤២
២៤—	ប្រាសាទព្រះគោ	២៤៧
២៥—	ប្រាសាទបាគង	២៥០
២៦—	ប្រាសាទបន្ទាយសំរែ	២៥៤
២៧—	ប្រាសាទបន្ទាយស្រី	២៥៨

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ផែនទីអង្គរ

(វ៉ាំធំ និង វង់តូច)

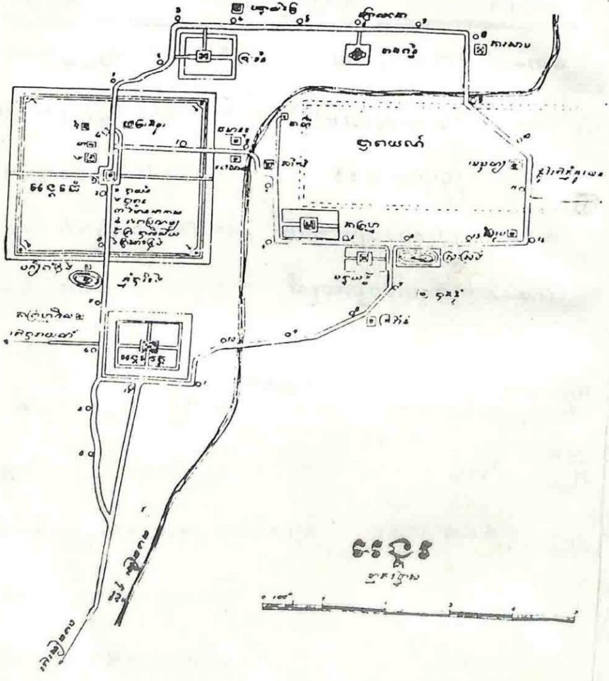

www.facebook.com/7khmer
www.budget.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

បុព្វកថា

ហេតុដែលនាំឲ្យកើតជាសៀវភៅនេះឡើង គឺដោយខ្ញុំបាទបានស្តាប់ជាញឹកញាប់ នូវការកោតសរសើរពីអ្នកទេសចរណ៍បរទេសជាច្រើន ដែលគេមកទស្សនាប្រទេសយើង គេតែងនិយាយថា ប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រទេសរុងរឿងបំផុត សម្បូណ៌ដោយអក្សរធម៌ វប្បធម៌ សិល្បៈយ៉ាងល្អឯក តាំងពីអតីតកាល នៅក្នុងចំណោមប្រទេសទាំងឡាយ ដែលស្ថិតនៅទិសនិរតីនៃទ្វីបអាស៊ី ។ បើយើងមិនបានត្រិះរិះឲ្យបានហ្មត់ចត់ទេ យើងមុខជាយល់ច្រឡំថា ប្រាសាទទាំងឡាយ ជាស្នាដៃនៃទេពនិម្មិតថ្វាយចំពោះព្រះរាជាខេមរជាតិយ៉ាងពិតប្រាកដ ដូចមានពាក្យខ្មែរគាត់ខ្លះថា ប្រាសាទអង្គរព្រះឥន្ទ្រប្រើ ពិស្ណុការមកសាងថ្វាយព្រះកេតុមាលា ។

បើតាមពិត ប្រាសាទទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងអតីតកាលជានិរន្តរ ជាប្រាសាទសាងដោយស្នាដៃនៃមនុស្សពិតៗ ដែលមានព្រះរាជាជាប្រមុខនៃអក្សរធម៌ វប្បធម៌ និងសិល្បៈយ៉ាងស្អាតជំនាញ ។

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ដូច្នេះ យុវជនទាំងឡាយ អ្នកត្រូវតែទៅទស្សនាប្រាសាទទាំងនោះកុំឲ្យខាន ពេលអ្នកទៅទស្សនានោះមិនខាតប្រយោជន៍ឡើយ ៖

១ – អ្នកនឹងបានឃើញប្រាសាទប្រកបដោយក្បាច់រចនាយ៉ាងចម្លែក ៗ ពីជើងរហូតដល់កំពូល ។

២ – អ្នកនឹងបានដឹងនូវរឿងចម្លែកខ្លះក្នុងប្រាសាទ ។

៣ – អ្នកនឹងបានចេះនូវប្រវត្តិសាស្ត្រ ក្នុងជំនាន់នោះ ។

៤ – អ្នកនឹងមានចិត្តគោរពសរសើរ ចំពោះបុព្វបុរសរបស់យើង ដែលខំដឹកជញ្ជូនថ្មសិលាធំ ៗ មកដាប់ផ្ទាក់ដាក់បន្តលើគ្នា កសាងប្រាង្គប្រាសាទទុកជាកេរ្តិ៍ដំណែលឲ្យកូនចៅជាន់ក្រោយ ។

៥ – អ្នកនឹងបានឃើញនូវរបៀប នៃសាសនាក្នុងជំនាន់នោះ ។

៦ – អ្នកនឹងបានគោរពចំពោះវិញ្ញាណក្ខន្ធបុព្វបុរសយើង ដែលទុកជាបូជនីយស្ថានដ៏ប្រសើរ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៧ — អ្នកនឹងបានគោរពបូជាចំពោះព្រះបដិមាករ "ព្រះពុទ្ធរូប" ។

ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាខ្ញុំប្រមូលឯកសារផ្សេង ១ មករៀបរៀងជាសៀវភៅនេះឡើង ឲ្យឈ្មោះថា "កំណើតប្រាសាទអង្គរ" ដើម្បីទុកជាសតិបញ្ញាស្មារតី ដល់យុវជនគ្រប់រូបដែលប្រាថ្នាទៅទស្សនាបុរាណវត្ថុរបស់យើង គ្រាន់បានជាមិត្តជាប់នៅដៃជួយត្រាស់បំភ្លឺផ្លូវ ។

ទីបំផុត សូមអ្នកចាំឲ្យជាក់ថា ប្រាសាទនិមួយ ១ សុទ្ធតែមានក្បាច់រចនាល្អប្លែក ១ ដូច្នេះ ចាក់ក្បាច់ក៏ ចេះនិយាយស្តី ចេះសើចញញឹមពព្រាយ ចេះប្រៀនបំពេអារម្មណ៍អស់លោកអ្នក ដែលបានអញ្ជើញទៅទស្សនាបុរាណប្រាសាទរបស់យើង។ អ្នកដែលបានទៅទស្សនាបុរាណប្រាសាទ ទុកជាមានកិត្តិសនាយ៉ាងប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ អ្នកដែលមិនបានទស្សនាបុរាណប្រាសាទ ទុកដូចជាមនុស្សគ្មានកិត្តិសនាសោះឡើយ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge

ការទស្សនាបុណ្យប្រាសាទនោះទៀតសោត សូមកុំតែមើលទទេ ៗ ត្រូវមើលពិនិត្យពិច័យឲ្យបានហ្មត់ចត់ថា បុណ្យប្រាសាទដ៏ធំសម្បើមអស្ចារ្យនេះ ពិតជាស្នាដៃនៃបុព្វបុរសរបស់យើងជាអ្នកកសាងដោយពិតប្រាកដ ព្រោះគេឃើញមានស្នាមពន្លាកដែកដាប់ដាប់នៅរហូតសព្វថ្ងៃនេះ មិនមែនព្រះឥន្ទ្រទេវតា ព្រះពិស្ណុការក្នុងជំនាន់នោះ ប៉ុន្តនឹងពាក្យថា វិស្សុករក្នុងជំនាន់សព្វថ្ងៃនេះដែរ គេគ្រាន់តែលើកតំកើងវិស្សុករដែលមានស្នាដៃយ៉ាងចំណាន ៗ ក្នុងកាលនោះ ឲ្យមានឋានៈជាព្រះពិស្ណុការ ថាជាអ្នកចេះរចនាកសាងប្រាសាទយ៉ាងល្អចំឡាច ហាក់ដូចជាទើបផុះលេចឡើងពីគល់ផែនដីមក នៅក្នុងអាស៊ីអាគ្នេយ៍នេះ ។

ម៉ាវ - ឫ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.buddhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទអង្គរវត្ត

ប្រាសាទអង្គរវត្តជាបុរីឬជាទីក្រុង ហើយថែមទាំងជាវិហារ ឬក៏ជាចេតិយទៀតផង ។ ប្រាសាទនេះ សាងឡើងនៅពាក់កណ្ដាលសតវត្សទី ១១ ដោយស្នាព្រះហស្តព្រះបាទ " សុរិយាវរ្ម័នទី ២ " ដែលទ្រង់មានព្រះបរមនាមក្រោយទិវង្គតថា " ព្រះបរមវិស្ណុលោក " ។ សាសនានៅសម័យនោះ គឺព្រហ្មញ្ញសាសនា មានការគោរពបូជាព្រះនារាយណ៍ជាដើម ។ ក្រោយមកក្នុងគ្រិស្តសករាជ ១៩០៨ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរ បានកាប់ឆ្ការព្រៃសំអាតក្នុងប្រាសាទ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ប្រាសាទអង្គរវត្តមានសណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយរាង ៤ ជ្រុងទ្រវែង ដែលមានបណ្ដោយប្រវែងប្រមាណ ១៥០០ ម៉ែត្រ ទទឹងប្រមាណ ១៣០០ ម៉ែត្រ ។ ផ្ទៃដីទាំងមូលនៃប្រាសាទ រួមបញ្ចូលសរុបទាំងស្រះបោក្ខរណី ទទឹង៨០០ម៉ែត្រផង មានទំហំផ្ទៃទាំងអស់ ២០០ហិកតារ ។
2 ខាងក្នុងស្រះ ដីដែលមានជញ្ជាំងជាកំពែងថ្មបាយក្រៀមព័ទ្ធជុំវិញនោះ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មានបណ្ដោយប្រវែង ១០៦៩ ម៉ែត្រ ទទឹង ៨០០ ម៉ែត្រ ។ បើគិតជាទំហំផ្ទៃដីវិញមាន ៨២ ហិកតារ ។ ដូច្នេះប្រាសាទនេះមានទំហំធំជាងគេបង្អស់ ក្នុងចំណោមប្រាសាទនានានៅក្រុងអង្គរធំ ។

ប្រាសាទអង្គរវត្តតាំងនៅខាងត្បូងរាជធានីអង្គរធំ ហើយស្ថិតនៅក្នុងលង្វែកប៉ែកខាងត្បូង ឆៀងខាងកើតនៃអតីតបុរីអង្គរ „យសោធរបុរៈ„ ។ ក្រុងយសោធរបុរៈនេះសាងឡើងដោយស្នាព្រះហស្ត ព្រះបាទ "យសោវរ្ម័ន ទី១" ហើយមជ្ឈមណ្ឌលសម័យនោះ តាំងនៅលើភ្នំបាខែង ។ ព្រំប្រទល់នៃបុរីអង្គរក្នុងគ្រានោះ ខាងកើតទល់នឹងស្ទឹងសៀមរាប ខាងលិចទល់នឹងទំនប់ខ្នងបារាយណ៍ ។ អាស្រ័យហេតុដូច្នេះ ព្រះវិហារអង្គរវត្តស្ថិតនៅតាំងសង ខាងមាត់ច្រកផ្លូវធំចូលទៅអង្គរធំ ជាការប្រសើរបំផុត ។ បើគេយកសំគាល់នៃ-ស្ថានលេខាមកពិចារណាដោះស្រាយវិញ បុព្វហេតុដែលនាំឲ្យប្រាសាទនេះបែរកេ្របឈមទៅកេទិសបស្ចិមនោះ គឺមកពីការងាយស្រួលក្នុងការដឹកនាំផ្ទាំងសិលា តាមផ្លូវទឹក ពីភ្នំគូលេន ហើយ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

និងការធ្វើដំណើរបានរហ័សដោយនៅជិតស្ទឹងសៀមរាបផង ។

ដោយការសង្កេតពិនិត្យ អ្នកទស្សនាទាំងឡាយក៏ឃើញយល់ច្បាស់ថា ប្រាសាទអង្គរវត្តបានចាប់ផ្ដើមសាងឡើងពីទិសបស្ចឹមមកមុនគេបង្អស់ ព្រោះយើងបានឃើញយ៉ាងច្បាស់លាស់ នៅផ្នែកខាងកើតមានភាគច្រើនមិនទាន់ឆ្លាក់របនារូបនៅឡើយ ។ តាមធម្មតាគេតែងធ្វើអ្វីពីចម្ងាយមកមុន ហើយគ្រាក្រោយបំផុតទើបទីជិតក្រោយគេបង្អស់ ។ ក្បាច់ក្បូរចម្លាក់ភាគច្រើន នៅខាងលិចសឹងរួចស្រេចទាំងអស់ តែដោអកុសលឯផ្នែកខាងកើតវិញ ឃើញហាក់ដូចជាមិនទាន់ហើយ ម្យ៉ាងទៀតភាពក្បាច់ហាក់ដូចជាធ្វើឡើងដោយប្រញាប់ប្រញាល់ផង ។ នៅផ្នែកដដែលនេះ បើយើងចូលតាមក្លោងទ្វារខាងកើតមកវិញ យើងនឹងជួបប្រទះនូវគំនរដីខ្ពស់ ៗ មិនទាន់បានស្ថាបនាអ្វីពីលើនៅឡើយ ។ ការមិនហើយស្រេច ការធ្វើដោយបន្ទាន់ និងគំនរដីមិនទាន់បានប្រើការអ្វីសោះនោះ ទាំងនេះជាហេតុបណ្ដាលមកពីសង្គ្រាមដ៏កាចសាហាវយង់ឃ្នងនៃប្រទេសជិតខាងដែលចូលមកលុកលុយ ។

www.facebook.com/7khmer
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ការអធិប្បាយដោះស្រាយបែបនេះ ពិតជាមិនអាចទទួលសន្មតថាគ្រប់គ្រាន់បានការនៅឡើយ ហើយគេមិនអាចលះបង់ចោលច្បាប់ក្បួនប្រពៃណី ដោយឥតយកមកដោះស្រាយបានដែរ ។ ដូច្នេះតាមប្រពៃណីវិញ បុព្វហេតុដែលបណ្ដាលឲ្យមានការបំបែរមុខប្រាសាទទៅបស្ចិមទិស ប្លែកខុសពីប្រក្រតីយ៉ាងដូច្នេះនោះ គឺដើម្បីសម្របឲ្យស្របតាមទ្រឹស្ដីនៃលទ្ធិព្រហ្មញ្ញសាសនា « សាសនាព្រាហ្មណ៍ » តែប៉ុណ្ណោះ ដោយអាស្រ័យទៅលើការស្រាវជ្រាវរបស់លោក ហ្វីណូត៍ , លោកសេដែស និងលោកព្រស្ស៊ីលុស្គី ហើយនិងលោកវេជ្ជបណ្ឌិត បូសហ៊ំ ដែលជានាយកត្រួតនៃក្រសួងបុរាណវត្ថុនៃប្រទេសឥណ្ឌា លោកកើតឡើងដែរ បានពន្យល់ថា ប្រាសាទអង្គរវត្តជាព្រះវិហារឬជាចេតិយ 4
សម្រាប់ដំកល់ព្រះអដ្ឋិ សម្រាប់ជានិមិត្តរូបនៃព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធរបស់ព្រះរាជាដែលយាងចូលទិវង្គត ទៅកាន់បរលោកនាយតែប៉ុណ្ណោះ ។ សេចក្ដីបន្ថែមទៀតថា ព្រះវិហារអង្គរវត្តជាគំរូដល់ប្រាសាទទាំងឡាយ ដែលសម្រាប់ដំកល់ព្រះអដ្ឋិនៃព្រះរាជា ។ ព្រះបាទ « សូរ្យវរ្ម័នទី២ »

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

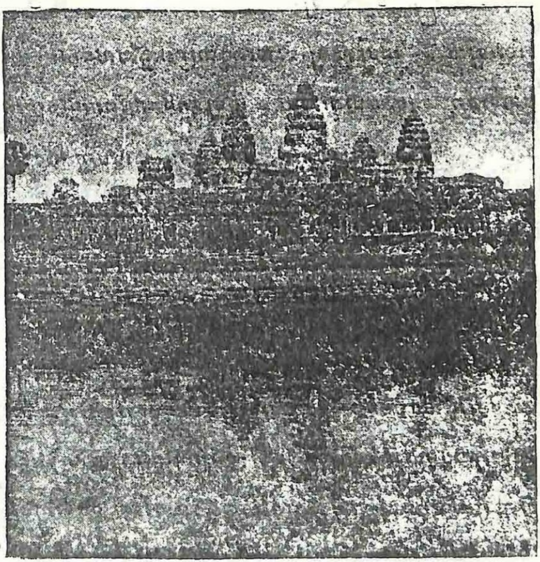

ប្រាសាទអង្គរវត្ត

មើលពីជ្រុងខាងលិចខាងជើង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ទ្រង់បានសាងប្រាសាទនេះឡើង កាលព្រះអង្គទ្រង់គង់ព្រះជន្មនៅឡើយ ដើម្បីទុកឲ្យគេគោរពបូជាព្រះអង្គដែលជានិមិត្តរូបនៃព្រះអាទិទេព ហើយជាពិសេស ដើម្បីទុកដំកល់ព្រះអដ្ឋិនៃព្រះអង្គផង ។ លោកវេជ្ជបណ្ឌិត បូសេហ៍ បានពោលបញ្ជាក់ទៀតថា ប្រាសាទអង្គរវត្តបែរកត្រៀវទៅទិសបស្ចិម មិនខុសពីប្រាសាទនានានៅប្រទេសជ្វា ដែលជាប្រាសាទមានមុខបែរផ្សេងគ្នាស្រឡះពីប្រាសាទសម្រាប់ទុកធ្វើសក្ការបូជាថ្វាយព្រះអាទិទេព ។ ម្យ៉ាងទៀត បើតាមបទបញ្ញត្តិក្នុងទ្រឹស្តីព្រហ្មញ្ញសាសនា ក្បួនហែពិធីជុំវិញប៉ាធាដើម្បីធ្វើឈាបនកិច្ច ត្រូវធ្វើឡើងមិនដូចប្រក្រតីឡើយ ។ ៦
ដូច្នេះរូបភាពឆ្លាក់តាំងឡាយ ក្នុងរោងថែវនៃប្រាសាទអង្គរវត្ត បង្ហាញឲ្យយើងឃើញច្បាស់នូវក្បួនហែតាំងឡាយដែរ ដូចជាក្បួនហែនៃពិធីបុណ្យខ្មោចជាអាទិ៍ ; ក្បួនហែនៃពិធីបុណ្យឈាបនកិច្ចនេះធ្វើឡើងមិនដូចក្បួនច្បាប់ប្រពៃណីបុរាណធម្មតា គឺតាមវិថីគោចរព្រះអាទិត្យ ពីខាងស្តាំវត្តឡើយ (ប្រទក្សិណ) គេប្រតិបត្តិបញ្ច្រាស

វិធីគោរពព្រះអាទិត្យទៅវិញ ។ ចុងក្រោយបង្អស់លោក សេដែស បានថ្លែងបញ្ជាក់ថា គ្មានព្រះអាទិទេពអង្គណាឡើយក្រៅពីព្រះបាទ " សុរិយាវរ្ម័ន ទី២ទេ " ដែលបានសាងប្រាសាទអង្គរវត្តសម្រាប់ជាវិមានស្តេចទេវតា ឬទេវរាជ " គឺព្រះបាទ សុរិយាវរ្ម័ន ទី២ នេះឯង " ដោយបង្កើតឲ្យមាននូវរូបស្ថាបនាជាព្រះនារាយណ៍ ហើយតាំងព្រះអង្គឯងជាព្រះឥសូរ ដោយពុំបង្កើតឲ្យមានលិង្គដូចបុព្វការីមុនៗទេ ជាពិសេសទ្រង់តាំងព្រះអង្គជាព្រះនារាយណ៍ផង ដែលមានសមាគមសឹងខ្ជាប់ខ្ជួនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបស្ចិមប្រទេស " ប្រទេសឥណ្ឌា " យ៉ាងសុទ្ធសាធ ។ អាស្រ័យហេតុដូច្នេះបានជាព្រះអង្គបង្កើតឲ្យមាននូវការ
7 បែរមុខប្រាសាទបែបដូច្នេះ ។

នៅចុងសតវត្សទី ១៣ អ្នកដំណើរជាតិចិនម្នាក់ឈ្មោះលោក ជីវ-តាក្វាន់ បានបញ្ជាក់ថា ផ្នូរខ្មោច " លូប៉ាន់ " ដែលស្ថិតនៅខាងត្បូងរាជធានី ហើយមានដីនៃប្រាង្គ ១០ នោះ មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងប្រាសាទអង្គរវត្តដែរ ។ ហេតុដូច្នេះចាប់តាំងពីសម័យនោះមក

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទអង្គរវត្តមានលក្ខណៈកាន់តែច្បាស់ណាស់ ជាទីសម្រាប់ដំកល់ព្រះអដ្ឋិ ។ ប៉ុន្តែរឿងព្រេងខ្មែរបុរាណមួយនិទានពីព្រះកេតុមាលា ដែលព្រះឥន្ទ្រាធិរាជទ្រង់ត្រាសបញ្ជា សូមឲ្យយានចុះមកយាងយកកំពុងកើតជាមនុស្សលោក ។ លុះដល់ព្រះរាជកុមារមានវ័យចំរើនឡើង ទើបព្រះឥន្ទ្រាធិរាជត្រាស់ប្រើឲ្យទេវតាស្ថាបត្យករ "វិស្សុករ ឬ ពិស្ណុការ" មកនិម្មិតជាប្រាសាទអង្គរវត្តទុកជាព្រះស្តូបដែលប្រកបដោយលក្ខណៈ សណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយដូចគ្នាសុទ្ធសាធនឹងស្ថានសួគ៌ "តាវតឹង្សទាំង ៣៣ ជាន់" ដើម្បីជាវិមានថ្វាយដល់ព្រះកេតុមាលា ហើយទុកសម្រាប់ដំកល់ព្រះរូបនៃព្រះអង្គ ដែលគេឆ្លាក់ជាព្រះពោធិសត្វ ឬទេវរាជ ក្រោយពេលព្រះអង្គចូលទិវង្គត ។

ពិពណ៌នា

ប្រាសាទអង្គរវត្ត ស្ថិតនៅលើទីតាំងដ៏ប្រសើរជាងពួកប្រាសាទឯទៀត ហើយឆ្ងាយពីព្រៃព្រឹក្សលតាវល្លិ៍ ដោយមានស្រះបោក្ខរណីនៅពីក្រៅ ដែលជាហេតុញ៉ាំងឲ្យប្រាសាទនេះរួចផុតពីគ្រោះកាច

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

អន្តរាយ ដែលកើតឡើងពីការរុករានខ្លាំងនៃរុក្ខជាតិធំនានា ។ ប្រាសាទនេះ ស្ថិតនៅជាបូជនីយដ្ឋានរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់កាលវេលា ៖ នៅក្នុងបរិវេណប្រាសាទមានវត្តជាច្រើនដែលស្ថាបនាឡើងតាំងពីយុគនៃព្រះពុទ្ធសាសនា ថែមហើយមានតាប៉កកើតមានឡើងម្ល៉េះ ។ តាកមតាំងនេះកាលជំនាន់ដើមសង់នៅលើដីលានធំមួយផ្នែកមុខប្រាសាទ ហើយក្រោយមក គេបានរំកិលបន្តិចទៅនៅបំហៀងបន្តិច ដើម្បីកុំឲ្យខូចខូវនេត្រាទស្សនៈរបស់ប្រាសាទ ។

ក្នុងការរៀបចំប្រាសាទនេះ គេបានបំពេញបេសកកម្មក្នុងកិច្ចប្រតិបត្តិការចាប់តាស់ក្ដារព្រលតាវល្ងរុញច្រាន ពង្រាបដីទាំងគំនរៗជាច្រើនម៉ែត្រគ្រីគុណ ដើម្បីរកវិធីដោះស្រាយធ្វើយ៉ាងដូចម្ដេចឲ្យប្រាសាទបានជាប់មាំទាំជាយូរអង្វែង ហើយនិងការរៀបចំដាក់ឲ្យមានសណ្ដាប់ធ្នាប់ឡើងវិញ នូវទ្រនុងថ្នល់សក្យដែលចូលទៅកាន់ប្រាសាទ ។

ប្រាសាទអង្គរវត្តជាវិមានមួយ ដែលតាចយកទៅប្រៀបធៀប

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នឹងអច្ឆរិយវត្ថុដែលមនុស្សប្រឌិតដ៏ធំ ៗ ល្អ ៗ ជាងគេក្នុងសាកលលោក ដោយប្រាសាទនេះមានលក្ខណៈធំទូលាយ នៅគង់វង្សល្អជាងវិមានទាំងឡាយ ជាពិសេស ដោយមានលក្ខណៈនៃថាវរភាពស្ថាបត្យកម្មល្អឆើតឆ្ងាប់គេទាំងអស់ ៗ ម្យ៉ាងទៀត ប្រាសាទអង្គរវត្តអាចចាត់ទុកជាសិល្បគ្គាភិវុឌ្ឍិ ដោយសំអាងទៅលើខ្នាតផែនទីសំអិតសំអាងត្រឹមត្រូវសមសួនក្រៃលែង ទៅលើសហមាត្រដែលមានសុខដុមរមនា និងការបរិសុទ្ធនៃរេខាស្ថាបត្យកម្មយ៉ាងកម្រ ដែលខ្មែរយើងពុំសូវបានជួបប្រទះផងឡើយ ។ ភាពពិបាកសាំញ៉ាំស្មុគ្រស្មាញនៃសិល្បៈវិស័យនៃការឆ្លាក់ប្រកបទូវភាពរហ័សយ៉ាងបំណាន ដែលមានវិស័យហាក់ដូចជាមិនបានផ្ចិតផ្ចង់ទេ ទាំងអស់នេះអាចចាត់ទុកជាទីស្ញើបសរសើរក្រៃពេកណាស់ ៗ

ព្រះវិហារអង្គរវត្ត អាស្រ័យនៅលើអក្សរទាំងឡាយដែលកើតមានឡើង អាចទុកជាវិមានមួយប្រកបដោយការពាក់ទងយ៉ាងជិតស្និទ្ធនៅនឹងទស្សនទាន " ឡូតាំង ,, ដែលសំអាងទៅលើឯកភាពនិង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

សណ្ដាប់ធ្នាប់បុរាណ ដែលកើតមកពីសមប្បមាណ ។ អាស្រ័យហេតុដូច្នេះ ប្រាសាទអង្គរវត្តសឲ្យឃើញនូវថ្វីដៃនៃពលានុភាពនិងវិចារណញ្ញាណរបស់ខ្មែរយើងសម័យបុរាណ ។

ចាប់តាំងពី គ.ស. ១៨៦៦ មក លោក ធំសុន ជាតិអង់គ្លេស បានសង្កេតឃើញថា ប្រាសាទអង្គរវត្តជានិម្មិតរូបនៃភ្នំព្រះសុមេរុ ដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលនៃសកលទ្វីប ។ អ្នកស្រី កូពល មេរុសត៍ បានបញ្ជាក់ស្របនឹងលោក ធំសុន ថាមណ្ឌលថ្នាំង ៧ នៃប្រាសាទកណ្ដាលមានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងមណ្ឌលថ្នាំង ៧ នៃភ្នំសិលាខ្ពស់ ៗ នៃភ្នំព្រះសុមេរុ កនហានថ្នាំងបីនៃប្រាសាទដូចគ្នានឹងហានថ្នាំង ៣ ជាទីនៃដី ទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ហើយនៅហានថ្នាំង ៣ នេះមានភ្នំព្រះ-សុមេរុ ហើយទីបំផុតស្រះដែលពេញទៅដោយទឹក មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងមហាសមុទ្រ ។

ចំពោះផែនទីអង្គរវត្ត សឹងមានការដោះស្រាយជាមជ្ឈត្តិកភាពបញ្ចូលនូវរូបមន្តនៃសាជីជ្រុងប្រកបទៅដោយថ្នាក់ ហើយនិងព្រះ-

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នឹងអច្ឆរិយវត្ថុដែលមនុស្សប្រឌិតដ៏ធំ ៗ ល្អ ៗ ជាងគេក្នុងសាកលលោក ដោយប្រាសាទនេះមានលក្ខណៈធំទូលាយ នៅគង់វង្សល្អជាងវិមានទាំងឡាយ ជាពិសេស ដោយមានលក្ខណៈនៃថាវរភាពស្ថាបត្យកម្មល្អពេកផុតគេទាំងអស់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រាសាទអង្គរវត្តអាចចាត់ទុកជាសិល្បត្ថាភិវឌ្ឍ ដោយសំអាងទៅលើខ្នាតផែនទីសំអិតសំអាងត្រឹមត្រូវសមសួនក្រៃលែង ទៅលើសហមាត្រដែលមានសុខដុមរមនា និងការបរិសុទ្ធនៃរេខាស្ថាបត្យកម្មហ៊ាងកម្រ ដែលខ្មែរយើងពុំសូវបានជួបប្រទះផងឡើយ ។ ភាពពិបាកសាំញ៉ាំស្មុគ្រស្មាញនៃសិល្បៈវិស័យនៃការឆ្លាក់ប្រកបនូវភាពរហ័សយ៉ាងចំណាន ដែលមានវិស័យ
ហាក់ដូចជាមិនបានផ្ចិតផ្ចង់ទេ ទាំងអស់នេះអាចចាត់ទុកជាទីស្ងើច 10
សរសើរក្រៃពេកណាស់ ។

ព្រះវិហារអង្គរវត្ត អាស្រ័យនៅលើអក្សរទាំងឡាយដែលកើតមានឡើង អាចទុកជាវិមានមួយប្រកបដោយការចាក់ចង់យ៉ាងជិតស្និទ្ធនៅនឹងទស្សនទាន " ឡាតាំង ,, ដែលសំអាងទៅលើឯកភាពនិង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

សណ្ដាប់ធ្នាប់បុកណា ដែលកើតមកពីសមប្បមាណ ។ អាស្រ័យហេតុដូចេ្នះ ប្រាសាទអង្គរវត្តសឲ្យឃើញនូវថ្វីដៃនៃពលានុភាពនិងវិចារណញាណរបស់ខ្មែរយើងសម័យបុកណា ។

តាំងពី គ. ស. ១៨៦៦ មក លោក ធំសុន ជាតិអង់គ្លេសបានសង្កេតឃើញថា ប្រាសាទអង្គរវត្តជានិម្មិតរូបនៃភ្នំព្រះសុមេរុដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលនៃសកលទ្វីប ។ អ្នកស្រី កូរាល រេមុសត៍បានបញ្ជាក់ស្របនឹងលោក ធំសុន ថាមណ្ឌលថាំង ៧ នៃប្រាសាទកណ្ដាលមានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងមណ្ឌលថាំង ៧ នៃភ្នំសិលាខ្ពស់ ៗនៃភ្នំព្រះសុមេរុ កនហានថាំងបីនៃប្រាសាទដូចគ្នានឹងឋានថាំង ៣ជាន់នៃដី ទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ហើយនៅឋានថាំង ៣ នេះមានភ្នំព្រះសុមេរុ ហើយទីបំផុតស្រះដែលពេញទៅដោយទឹក មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងមហាសមុទ្រ ។

ចំពោះផែនទីអង្គរវត្ត សឹងមានការដោះស្រាយជាមជ្ឈត្តិកភាពបញ្ចូលនូវរូបមន្តនៃសាជីជ្រុងប្រកបទៅដោយថ្នាក់ ហើយនិងព្រះ-

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

វិហារនៅទីស្ទើគ្នា ដែលផ្ជុំគ្នាជាអាគារសន្ធឹងបណ្តោយទៅតាមទ្វារ ។ ប៉ែក្សខាងកើតនិងខាងលិច ។ ដូច្នេះប្រាសាទអង្គរវត្តជាសាជី៣ជាន់ ដែលនៅជាន់និមួយៗ មានកំណត់ព្រំដែននឹងរេនថែវទាំងឡាយ ដែលមានទ្វារធំៗបួន ហើយនិងបណ្តូលមុខ ។ លានខាងលើ មានរាង ៤ ជ្រុងស្មើផ្ចុំបង្កើតជាប្រាសាទបញ្ចុរប៊ូល “ គឺមានបណ្តប មួយខ្ពស់នៅកណ្តាល, ៤ ទៀតនៅខាងមុមទាំង ៤ ” ។ មានតួរ ទៀត សហទាត់ ពីខាងមុខទាំង ៣ នៃលាន មានសណ្ឋានទ្រង់ ទ្រាយរាង ៤ ជ្រុងទ្រវែង បណ្តោយទៅខាងលិច ។ លានទាំងពីរ ដែលមានសណ្ឋានដូច្នេះ បើតាមការយល់ គឺដើម្បីទុកសម្រាប់ ស្ថាបនានៅជាន់ទី ២ នូវប្រាសាទបណ្ណាល័យ នៅជាន់ទីមួយមាន អគារពីរទៀតរាងជាប្រាសាទ នៅអមអាគារដែលខ្ទង់គ្នាជាកាកបាទ ដោយថែវទាំងឡាយ ។

ស្រះបោក្ខរណី

ពីខាងក្រោយបរិវេណនៃកំពែងប្រាសាទអង្គរវត្ត “ កំពែង ទី ៤

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដោយកាប់ពីកណ្ដាលមក ,, មានស្រះបោក្ខរណីព័ទ្ធជុំវិញ ។ ស្រះនេះមានជើងជាថ្នាក់ ៗ ដូចកាំជណ្ដើរ ហើយរបងជាក្បាច់ជើងទៀនព័ទ្ធជុំវិញបរិវេណស្រះទាំងអស់ មានប្រមាណ ៤ គីឡូម៉ែត្រ៤០០ ។ ស្រះនេះនៅជាប់គ្នាពីមួយទៅមួយ ដែលកាលសម័យបុរាណគេទុកសម្រាប់ដឹកជញ្ជូនសិលាសម្ភារៈដែលយកមកតាមស្ទឹង ។ ឯខាងលិចវិញ ភ្ជាប់គ្នាដោយថ្នល់ក្រាលថ្មដែលមានបណ្ដោយ២០០ម៉ែត្រ ទទឹង ១២ ម៉ែត្រ ថ្នល់ចូលកាន់ប្រាសាទនេះ ត្រូវគុបតែងលំអដោយសសរធំ ៗ ខ្ពស់ស្រឡះ ដែលនៅខាងចុងមានក្បាច់របងាជំល្អវិចិត្រ ។ ក្នុងពួកសសរទាំងនេះ មានសសរខ្លះមាននៅសល់នៅឡើយ ជាពិសេសសសរបញ្ឈរនៅតាមជើងទាំងសងខាងជណ្ដើរដែលចុះទៅក្នុងផ្ទៃទឹកស្រះ ។ ក្រោយបន្តពីខាងមុខថ្នល់ធំចូលទៅកាន់ប្រាសាទ , បែកខាងផ្លូវធម្មតា គេឃើញមានលាន ១ រាងជាការកបាទ ។ នៅអមសងខាងផ្លូវថ្នល់ចូលទាំងពីរមានបង្កាន់ដៃនាគដែលមានជើងទៀនរបងជាក្បាច់យ៉ាងល្អស្កូសាភ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

កំពែងក្រៅ

កំពែងក្រៅប្រាសាទអង្គរវត្ត ធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម ហើយបិតនៅជាប់ឆ្ងាយពីមាត់ស្រះដោយទីធ្លាមួយ ប្រវែងទទឹងប្រមាណជា ៣០ ម៉ែត្រ នៅចំអ័ក្សប្រាសាទ ជាប់ទឹងកំពែងនេះ មានរោងថែវទទឹងក្លោងទ្វារមួយប្រវែងប្រមាណជា ២៣៥ ម៉ែត្រ ៗ នៅក្នុងរោងថែវទទឹងក្លោងទ្វារនេះ មានៈក្លោងទ្វារមួយយ៉ាងធំហៅ "គោពុរៈ" ប្រកបដោយកំពូលប្រាង្គ ៣ និងទ្វារចូល ៣ ដែរ ធ្វើពីរត្តុណាគុពងជាកាកបាទ, ព្រះពន្លាខាងចុងពីរ សម្រាប់ឡើងជិះលើខ្នងដំរី និងរោងថែវបន្តភ្ជាប់គ្នាជាច្រើន ៗ

ចំណែកឯផ្លូវខាងចុងរោងថែវទទឹងក្លោងទ្វារវិញនោះ សឹងបិទនៅត្រង់ត្រឡែងកែងល្វែងមុខទឹងហោជាង ៗ ប៉ែកដែលបែរច្ពោះទៅរករោងថែវ ត្រូវបិទជិតដោយទ្វារបញ្ឆោតជាច្រើនដែលតុបតែងយ៉ាងល្អវិសេស ៗ ទ្វារទាំង ៣ នៃក្លោងទ្វារធំចូលទៅកាន់ប្រាសាទអង្គរវត្តនេះ អាចផ្តល់ឲ្យមានផ្លូវចរាចរណ៍ចេញចូលបានដោយងាយ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ហើយសុទ្ធសឹងតែមានកំពូលប្រាង្គមួយពីលើទាំងអស់ តែកំពូលប្រាង្គ ទាំងនោះត្រូវបាក់កំបុតទាំងអស់ ។ ជាន់លើខ្លះដែលមានស្នាម សណ្ដាកថ្មជាបន្តបន្ទាប់គ្នានោះ ឥឡូវនេះរលំវិនាសបាត់បង់គ្មានសល់ៗ រោងវែងទាំងឡាយ ផ្នែកដែលបែរត្រោះទៅរកប្រាសាទ មានជញ្ជាំង ជិតឥតបន្លួច បិទយ៉ាងជិតស្និទ្ធ ថែមទាំងតុបតែងរចនាជាក្បាច់ក្បាំង ក្បាលជញ្ជាំងនិងចំរឹងរូបទេពអប្សរទាប ។ ជារបៀបក្បាច់វិចិត្រសិល្បៈ គ្រឿងព្រំ ៗ រោងវែងទាំងនេះបង្អៀតណាស់ មានទទឹងតែ ២ ម៉ែត្រ ២០ ហើយមានព្រំដែនខាងក្រៅកំណត់តែត្រឹមជួរសសរ ៤ ជ្រុងស្មើមួយជួរ ដែលមានល្វែងចំហៀងទ្រទ្រង់ព្រោយជាពងក្ដានតែ ពាក់កណ្ដាល ពីលើសសរទាំងនេះ នៅមានសសរខាងរោងវែង ៗ ឯស្នាមដំណែលនៃល្វែងចំហៀងនេះ នៅសល់តែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះៗ ការបាត់បង់នូវល្វែងចំហៀងនេះ អាចបំបាត់ពេលស្រឡះនូវភាគផ្សំ ផ្តេកណាមួយនៃសសរទាំងនោះ ហើយថែមទាំងធ្វើឲ្យខូចខាតនូវ សហមាត្រទាំងស្រុងនៃគ្រោងការធំនេះ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មើលទស្សនាកំពែងទាំងមូលចំពីមុខ ហាក់ដូចជារបាំងអ៊ីមួយគ្រប ដណ្ដប់បាំងបិទប្រាសាទទាំងមូល ឲ្យឃ្លាតចាកការពិនិត្យនៃអ្នកដំណើរ ដែលចូលចិត្តមើលនូវរូបភាពទូទៅនៃប្រាសាទដោយមាត្រាសាស្ត្រ ។

នៅចំអ័ក្សនៃផ្លូវខាងលិចដែលនៅជ្រុងខាងជើង មាននាគ ១ ដំសំបើមអស្ចារ្យ បញ្ជាក់ឲ្យយើងយល់ច្បាស់នូវគុណសម្បត្តិដ៏វិសេសវិសាលក្រៃលែងនៃក្បាច់រចនាអង្គរវត្ត ។

ក្បាច់ក្បាលសសរនិងក្បាច់លើធ្នឹម សឹងប្រកបដោយភាពបំហៀនដ៏បរិសុទ្ធ ដូចគ្នានឹងក្បាច់សិល្បៈនៃប្រទេសក្រិកដែរ ។ ឯចំណែកសសរ ៤ ជ្រុង ដែលផ្ដាប់ជាប់ទៅនឹងជញ្ជាំងដូចជាមេទ្វារខាងលើដែលនៅគង់វង់ល្អគ្រាន់បើ ដូចជាក្លោងទ្វារខាងកើតជាដើម សឹងតែមានសុខុមាលភាពយ៉ាងចំណាន ។

មុខខាងកើតនៃរោងថែវទាំងឡាយ បញ្ជាក់ឲ្យគាត់តែច្បាស់លាស់ទៅទៀត នូវភាពនៃការចាប់ការណ៍និងទោះសម្រស់ដ៏ល្អឥត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែរ , បន្ទប់ទាំងឡាយសឹងប្រកបដោយគូទសសរ ជើងទៀនក្រឡឹងយ៉ាងស្អាត ហើយមានចម្រឹងឆ្លាក់ជារូបសត្វគ្រប់យ៉ាងដាក់បណ្ដើតពីលើ នៅអមសងខាងរូបទេពធីតាទាំងឡាយ ។ រូបទេពធីតាទាំងនោះ នៅគង់វង់ល្អនៅឡើយ ហើយជួនកាលនៅផ្ដុំគ្នាជាក្រុមពីរ ឬ បី ។ ម្យ៉ាងទៀតរូបទេពកញ្ញានេះក៏ចាត់ទុកជារូបដ៏ល្អមួយផ្នែកក្នុងពួករូបទេពធីតាទាំងឡាយនៃប្រាសាទអង្គរវត្តដែរ ។

តពីនេះទៅយើងនឹងនាំចក្ខុនៃអស់លោកអ្នក ទៅទស្សនាត្រួស ៗ នូវក្លោងទ្វារធំ ៗ ទាំងឡាយ នៅកំពែងទី ៤ នៃអ័ក្សបន្ទាប់បន្ទៀតទាំងបី ព្រោះថាមិនសូវមាននរណាទៅទស្សនាឡើយ ។ នៅកន្លែងខ្លះមានសហមាត្រដ៏ទុគ្គមតែមិនទាន់ហើយនៅឡើយ ជាពិសេសប៉ែកខាងក្នុងនៃក្លោងទ្វារ , ក្លោងទ្វារទាំងនោះមានរាងបួនជ្រុងទ្រវែង ត្រង់ត្រឡូនកែងល្អឥតខុសពីស្លឹងចំហៀង ហើយថែមទាំងតូចជាងក្លោងទ្វារខាងលិចជាច្រើនផង ។ គេដើរឆ្ពោះទៅកាន់ព្រះវិហារកណ្ដាលបានដែរ ដោយផ្លូវដើរដែលត្រាយក្នុងគុម្ពោតព្រៃជា

www.facebook.com/7khmer
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ច្រើន ហើយទិដ្ឋភាពពីក្លោងទ្វារខាងជើងទៅលើស្រះទឹកភ្នំបាខែង ជាទីចេតនាក្រៃលែង ។

ប្រាសាទអង្គរវត្ត

ក្នុងខណៈដែលដើរក្រោមម្លប់ដើមត្នោតនៃក្លោងទ្វារទិសបស្ចិម អ្នកទស្សនាទាំងឡាយតែងក្រឡេកមើលតាមរន្ធនៃក្លោងទ្វារធំ ទូរស្សន៍សែងនៃព្រះអាទិត្យ ដែលចះចាំងមកលើកំពូលទាំងប្រាំនៃប្រាសាទអង្គរវត្តដ៏ល្បីល្បាញ លើសលប់ពេញសាកលលោក ។ កំពូលនេះសង់លើដីលើកមួយផ្នែកមានបណ្ដោយ ៣៤០ ម៉ែត្រ ទទឹង៩ម៉ែត្រ ៤០ ចន្លោះសម្រាប់ដើរ ៨ ម៉ែត្រ ហើយនៅខ្ពស់ផុតពីដីកបងម្ពា ចំនួន ១ ម៉ែត្រផង ។ នៅអស់ទាំងកំពូល មានសំរិតសំអាង ពេញនោះដោយប្រាសាទដែលបូជនីយ ដែលមានជាជើងទៀនទ្រពីក្រោមយ៉ាងល្អលើសលប់ ។ នៅពេលដែលព្រះអាទិត្យជះកាំរស្មីមកលើពន្លឺដែលលោតចេញតាមប្រឡោះជើងទៀនប្រកាន់ដៃខាងនោះ មានលំអហាក់ដូចជាក្បាច់រំលោភ ។ នៅសងខាងកំពូលដែលនេះ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មានជណ្ដើរក្រោមមួយប្រកបដោយក្បាលនាគបើកពពារដូចជាធ្មិត ។ តាមការពិនិត្យសង្កេត ជណ្ដើរទាំងក្រោមមួយនេះ មានលក្ខណៈហាក់ដូចជាជួយជ្រែងកុំឲ្យថ្នល់តាំងមូលទ្រេតរលំ ជាពិសេសធ្វើឲ្យទ្រូងថ្នល់នេះកុំឲ្យមានសភាពដដែល ៗ ផង ។

នៅចំពាក់កណ្ដាលថ្នល់ ខាងឆ្វេងនិងខាងស្ដាំ គេឃើញមានប្រាសាទតូចៗពីរបែរមុខឈមគ្នាតាមបណ្ដោយទ្រូងថ្នល់ ប្រាសាទតូចនេះ គេហៅថា ប្រាសាទបណ្ណាល័យ បើតាមពាក្យចាស់ទុំធ្លាប់ហៅថា "ក្រយាចំអិន" តែតាមការសង្កេតទូទៅ ប្រៀបបាននឹងវត្តដ៏តូចក្នុងសម័យបុរាណ ។ ប្រាសាទតូចៗនេះ មានលក្ខណៈដូចជាសាលាសំណាក់ សម្រាប់ឲ្យអ្នកចូលទៅកាន់វត្តផ្លាស់សំលៀកបំពាក់ចាស់ចោលហើយស្លៀកពាក់ថ្មី មុននឹងចូលទៅកាន់វត្ត អាស្រ័យហេតុនេះហើយបានជាមានស្រះពីរនៅជិតនោះ ដែលមានវិស័យហាក់ដូចជាអណ្ដូងនៅជិតសាលាដូច្នោះដែរ ។

ក្រៅពីនេះទីតាំងនៃប្រាសាទបណ្ណាល័យនេះ ដែលស្ថិតនៅក្នុង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ផ្នែកប្រាសាទសម័យដើមបែបផ្ទះ ជាការប្រសើរម្យ៉ាងដែលអាចឲ្យ
សាសនិកជនទាំងឡាយ ឈៀងចូលទៅមើលក្បួនច្បាប់ផ្សេងៗបាន
ដោយងាយផង ។ ប្រាសាទនេះមានសណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយតាមបន្ទប់
ហើយមានសភាពប្រហែលគ្នានឹងក្លោងទ្វារទាំង ៤ នៃប្រាសាទអង្គរវត្ត
ដែរ ។ ពីតាំងក្នុងផ្នែកមួយនៃអង្គរវត្ត និងសហមាត្រជំពាប លក្ខណៈ
ទាំងពីរនេះបើតាមការពិចារណា ជាភាពវិសេសរបស់ប្រាសាទ
បណ្ណាល័យនេះ ដែលប្លែកខុសស្រឡះពីភាពប្រក្រតីនៃប្រាសាទ
ទាំងឡាយ ។ យើងនឹងឃើញតទៅទៀត នៅក្នុងប្រាសាទអង្គរវត្ត
ក៏ប្រើជានៅក្នុងអាគារសម័យថ្មីឡូវនេះដែរ ទូរសាលសម្រាប់ប្រជុំ
សាធារណជនឬសាសនិកជនទាំងឡាយ ។ នៅអមថ្នល់ដែលយើង
ចូលទៅកាន់ប្រាសាទមានស្រះពីរកង ៤ ជ្រុងស្មើ ស្រះទាំងពីរនេះ
មានតែស្រះមួយទេ ដែលមានមាត់ប្រាំងព្រោះថ្មហើយមានទឹកពេញ
ជានិច្ច ។ កាលណាយើងឈរគន់មើលពីមុខខាងជើងឈៀង
ខាងលិចស្រះនេះ នោះនឹងឃើញប្រាសាទ ខ្សែប្តុ យើងមិនបានជួប

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រទះនូវស្រះមោលប្រាសាទតាំងមូលដ៏ល្អក្រៃលែង ពោលទៅក្នុងទឹក
ទឹងថ្កល់ដូចផ្ទាំងកញ្ចក់ ទីនេះហើយដែលទេសចររមែងចូលចិត្តថតរូប
របស់គេទុកជាអនុស្សាវរីយ ។

ឯតួប្រាសាទវិញ សាងឡើងខ្ពស់ពីដីលានរាបស្មើធំធេងមួយ
ប្រកបទៅដោយកំរាលតិណជាតិខៀវខ្ចី ហើយមានដើមត្នោតជាច្រើន
ដុះលូតលាស់ទៅលើអាកាស ហាក់ដូចជាចង់ប្រកួតប្រជែងនឹងកំពស់
ប្រាសាទ ។ នៅជុំវិញប្រាសាទមានដើមស្វាយធំៗជាច្រើន
ពោលម្លប់ត្រឈឹងត្រឈៃក្រាលមកលើទីលាន ធ្វើឲ្យមានសភាព
ត្រជាក់ល្ហឹមជានិច្ច ។

នៅមុខផ្លូវចូលទៅកាន់ព្រះវិហារ មានព្រះលានមួយខ្ពស់បែកជា
ពីរថ្នាក់ សណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយរាងកាកបាទ ដែលគេហៅថាព្រះលាន
កិត្តិយស នៅពេលបុណ្យទិនពេលហែក្បួនទាំងឡាយនាសម័យ
បុរាណ ព្រះលាននេះអាចក្លាយទៅជាវេទិកាមួយសម្រាប់ព្រះមហា-
ក្សត្រគង់ប្រថាប់ ហើយនៅវេលាយប់ជាឆាកសម្រាប់របាំព្រះរាជទ្រព្យ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budginst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ផង ។ ក្បាច់ក្បាលជញ្ជាំងប្រកបដោយក្បាច់រចនាល្អវិចិត្រ មានសសរជាច្រើនទ្រពីក្រោមប្រកាន់ដៃរូបនាគ ដែលមានលំអយ៉ាងសុភាព ។

✓ នៅខាងណោះ គេឃើញមានកាពស្រួតមួយនៃជាន់ទី ១ នៃសាជីជ្រុងបីថ្នាក់ ជាន់និមួយ ៗ មានកេងថែវព័ទ្ធជុំវិញ ដែលមានប្រវែងទាំងអស់ ១២០០ ម៉ែត្រ ✓ៗ កេងថែវទាំងនេះចង្អៀតណាស់ ហើយមានសណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយជាកំពែង យ៉ាងមាំព័ទ្ធជុំវិញព្រះវិហារកណ្តាល ។ នៅក្នុងព្រះវិហារកណ្តាលមានព្រះអាទិទេព អាសនសាលាមួយ ដែលមានផ្ទៃនិមួយ ៗ ប្រវែងមិនលើសពី ៥ ម៉ែត្រ
ឡើយ ។ 22

ការខ្វះភាពធំទូលាយគ្រប់កន្លែងដែលមានសារៈប្រយោជន៍ ជាចារិតលក្ខណៈមួយក្នុងពួកចារិតលក្ខណៈនានា នៃស្ថាបត្យកម្មរបស់ប្រាសាទអង្គរវត្ត ម្យ៉ាងទៀតទស្សនវិស័យបែបនេះហាក់ដូចជាធ្វើឲ្យយើងយល់និងចាប់សព្វថា ជាស្នាដៃនៃមនុស្សស្ថាបនាឡើយ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.bbginst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

✓ ថែវខាងក្រោម ប្រកបដោយចម្លាក់យ៉ាងល្បីល្បាញជាងគេ ដែលអ្នកទេសចរចូលចិត្តមើលនោះ មានទទឹងប្រវែង ១៨៧ ម៉ែត្រ និងបណ្ដោយប្រវែង ២១៥ ម៉ែត្រ ។ ក្លោងទ្វារឬគោបុរៈសឹងមាន គ្រប់ប្រាសាទពី ហើយភ្ជាប់គ្នាត្រង់ត្រៃឡែងកែងនៃល្វែងមុខ នៅទិសកើតទទឹងមុខ ដែលមានជណ្ដើរឡើងចុះ ដោយកូនប្រកតូចមួយពាក់ក្លោងជាត្របកផ្កាឈូក ទទឹង ២ ម៉ែត្រ ៤៥ ✓ ។ ផ្នែកដែលបែរឆ្ពោះទៅកប្រាសាទ គ្មានបង្អួចទេ មានតែជញ្ជាំងជិតស្លុង ។ ឯចំណែកដែលឈមមកខាងក្រៅវិញនោះ គ្មានជញ្ជាំងទេ មានតែសសរជួរ ១ ជាច្រើនតែប៉ុណ្ណោះ ។ នៅផ្នែកខាងក្រៅនេះ មាន
23 ល្វែងចំហៀងពីរខ្នង កងក្លោងពាក់កណ្ដាលបង្កើតតម្រួតពីលើសសរ ទាំងនេះ ។ ដំបូលកេងថែវទាំងអស់មានពណ៌ប្រផេះធ្វើពីថ្មសណ្ឋានជាកៀងប្រក់ពីលើគ្នា ។

មើលពីចម្ងាយគេឃើញកំពូលប្រាង្គទាំងឡាយនៅមុខនៃបរិវេណទី ២ ដែលបាក់កំពុតខ្លះ និងកំពូលទាំងឡាយនៃប្រាសាទកណ្ដាល

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ទេវអាគារហាក់ដូចជាផុសអណ្ដែតលេចឡើងលើអាកាសវេហាស៍ៗ កំពូលប្រាសាទមានសណ្ឋានរៀវមូលស្រួចទៅលើ ហាក់ដូចជាផ្កាឈូកក្រពុំទើបលេចចេញពីទឹក ហើយប្រកបដោយក្បាច់រចនាយ៉ាងល្អពិចិត្រ ។

✓កំពូលប្រាសាទនីមួយៗ ចែកជា ៤ ជាន់ បន្ថយ ទីតតម្រួតពីលើគ្នា ។ នៅជាន់នីមួយៗ មានរូបស្រីទេពអប្សរកាន់ទងទន់ភ្លន់ ល្អិតល្អៃឈរទន្ទឹម វិស័យហាក់ដូចជាពេញជីវិតរស់រវើក ហើយមិនមានក្បាលនាគបើកពពារហើងការពារសាលា ឈមមុខទៅរកទិសទាំង ៤ ។ នៅកំពូលប្រាសាទមានត្របកផ្កាឈូក ៣ ស្រទាប់ទ្រពីក្រោមកំពូល ។ តាមរូបចម្លាក់គន់ប្រាសាទបាយ័នបានបញ្ជាក់ថា នៅលើកំពូល 24
ទាំងនេះ មានកំពូលតូចបន្តទៀត ធ្វើពីសំរិទ្ធជារបៀបលំពែង✓ ត្រីសូល៍ ។

✓រោងថែវនៃបរិវេណទី ២ មានបណ្ដោយ ១១៥ ម៉ែត្រ ទទឹង ១០០ ម៉ែត្រ ភ្ជាប់គ្នានឹងរោងថែវនៃបរិវេណទី ៣ ត្រង់ជ្រុងខាងលិច

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលមានសណ្ឋានជាកាកបាទ មានសភាពដូចគ្នានឹងប្រាសាទ « បឹងមាលា » ដែលជាប្រាសាទមួយប្រកបដោយបែបផែនមិនខុសគ្នាពីប្រាសាទអង្គរវត្តឡើយ ។ វិសាលភាពទាំងនេះផ្សំកើតឡើងពីប្រកសម្រាប់ដើរ ឬ រានហាលមានជំបូលមួយដែលភ្ជាប់ទៅនឹងគោបុរៈទាំងពីរ និងប្រកកាត់ទទឹងមួយទៀត ដូច្នេះសភាពដ៏វិសាលនេះមានរាងជាកាកបាទ ។ តាមការពិនិត្យ វិសាលភាពនេះស្ថិតនៅអមសងខាងថ្នាក់ទី ១ និងទី ២ នៃសាជីជ្រុង ។ បើគេដើរតាមវិសាលភាពនេះឆ្ពោះទៅហោជាន់ខាងលើបង្អស់ គេនឹងស្ងើចសរសើរដល់ស្នាដៃនៃស្ថាបត្យករជាមិនខាន ព្រោះថា មានតែកន្លែងត្រង់នេះហើយដែលប្លែកខុសពីកន្លែងឯទៀត ។ បើគេដើរពីខាងកើតឡើងមកប្រាសាទកណ្ដាលវិញនោះ នៅកន្លែងត្រង់នោះគ្មានវត្ថុអ្វីជាប្លែកឡើយ ។ តាមការវិនិច្ឆ័យគេសន្មតថា ប្រាសាទអង្គរវត្តមានលក្ខណៈល្អវិសេសជាងគេ ព្រោះជាប្រាសាទប្រកបដោយភាពហាក់ដូចជាស្រាលបំផុត អាចផ្ដល់ឲ្យមានការស្ថាបនាបានខ្ពស់ប្រៀបដូចជា

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

អណ្តែតត្រសែតនៅលើអាកាសវេហាស៍ ។

✓ឯចំណែកកោនថែវតាំងពីនៅចុងខាងជើងទៀនខាងត្បូងវិញ មានទទឹងប្រវែង ២ ម៉ែត្រ ៩០ ✓។ ផ្នែកខាងក្រៅមានជញ្ជាំងជិត ប៉ុន្តែចំណែកដែលឈមទៅរកទីលានវិញ មានសសរពីរជួរ តែគ្មានជញ្ជាំងទៀង ។

✓ល្វែងតាំងពីរដែលខ្វែងគ្នាជារាងកាកបាទនោះ មានភាពធំទូលាយជាងគេ ល្វែងកណ្តាលមានទទឹង ៣ ម៉ែត្រ ១៤ ។ រួមជាមួយនឹងល្វែងតាំងពីរផងមានប្រវែង ៧ ម៉ែត្រ ៧០ ✓។ នៅជ្រុងតាំងឡាយនៃត្រឡែងកែងមានផ្ទៃទំនេររាងជាអាងទឹកឬជាលាន ដែលមានផ្នែកខាងក្រោមប្រកបដោយក្បាច់ចម្លាក់ជាច្រើន ហើយមានជណ្តើរតែមួយសម្រាប់ចុះទៅក្នុងអាងទឹក ។ នៅរដូវវស្សាអាងនោះសឹងពេញដោយទឹក ប៉ុន្តែផ្ទៃទឹកមានកំរិតមិនហួសពីកាំជណ្តើរខាងលើគេនោះឡើយ ។ ដំបូលធំ ៗ ដែលខ្វែងគ្នាជាកាកបាទនោះ កាលពីសម័យបុរាណ មានពិតានឈើឆ្លាក់ក្បាច់ផ្កាចន្ទ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ឯពិតាននោះ សព្វថ្ងៃមាននៅសល់ខ្លះនៅឡើយ តពីនោះទៅ នៅក្លោងកណ្ដាលនៃល្វែងចំហៀង គេឃើញមានពិតានថ្មសុទ្ធ ១ ដែលខ្ចុកម្រក្សណ៍លាបទឹកមាសមានពន្លឺភ្លឺផ្លេកៗ ។ នៅតាមក្បាច់ក្លោងទ្វារគេឃើញរូបព្រះនារាយណ៍ ជាជំនួយដល់ការកូរសមុទ្រទឹកដោះ ទីងព្រះកាទិទេពមួយអង្គផ្ទុំលើនាគរាជឈ្មោះ « កានន្ទ » ជាពិសេសនៅតាមជើងសសរ មានរូបមហាឥសីអង្គុយពត់ភ្លួន ភាវនាធម៌ ដៃទាំងពីរប្រណម្យសំពះទៅមុខ ៗ ចាប់បន្តពីកន្លែងនេះមក អ្នកទស្សនាទាំងឡាយនឹងមានមនោសញ្ចេតនា ស្ងើចសរ-សើរក្បាច់រចនា នៃស្រីទេពអប្សរដែលមានកក្រញញឹមប្រិមប្រិយ ហាក់ដូចជារីករាយនឹងទទួលទស្សនិកជន ព្រមទាំងស្ងើចសរសើរដល់ថ្វីដៃនៃស្ថាបត្យករ ដែលបេះក្រឡឹងជើងទៀនបង្ហួចឲ្យមានក្បាច់ក្បូរមូលក្រឡង់ មានវិស័យដូចជាក្រឡឹងឈើធម្មតា ។ ✓ផ្ទាំងកេងដៃវទាំងឡាយ សឹងប្រកបដោយក្បាច់រចនា ដែលឆ្លាក់បំផុសលើផ្ទាំងសិលាយ៉ាងល្អឆើតឆាយ ដែលស្ថិតនៅផុតពីការអន្តរាយ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដោយទឹកភ្លៀង ។ ម្យ៉ាងទៀតអ្នកត្រូវអញ្ជើញចូលទៅកន្លែងទី២ អ្នកនឹងឃើញព្រះបដិមាករជាច្រើនអង្គ ដែលគេហៅថា " ព្រះពាន់ ,, នៅពីស្ដាំដៃនៃទ្វារចូល ។ ព្រះពុទ្ធរូបទាំងអស់នេះ គេបាននាំយកពីកន្លែងផ្សេង ៗ មកដំកល់ទុកនៅទីនេះ តាំងពីសម័យក្រោយអង្គរវត្តម្ល៉េះ ។ បើបានទស្សនាព្រះពុទ្ធរូបរួចហើយ សូមអញ្ជើញដើរតាមផ្លូវខាងជើងនៃកន្លែងទី៤ អ្នកនឹងបានដល់កន្លែងមួយហៅថា " កន្លែងគក់ទ្រូង ,, ព្រោះនៅកន្លែងនេះកាលណាគេគក់ទ្រូងទៅ គេនឹងឮសំឡេងលាន់ខ្ទរមកវិញជាមិនខាន ។ ផុតពីកន្លែងនេះទៅមានបណ្ណាល័យមួយនៅខាងជើង ហើយនឹងមានបណ្ណាល័យមួយទៀតនៅខាងត្បូងព្រះពាន់ ។ ឡើងផុតពីទីនេះមួយថ្នាក់ទៅអ្នកនឹងបានឃើញប្រាសាទកំពូលប្រាំ ដែលគេធ្លាប់ហៅថាប្រាសាទ " បាគាន ,, ដែលនៅខ្ពស់ជាងគេហើយមានជណ្ដើរ ៣៧ កាំ ។

ចំណែកឯទីធ្លា ដែលនៅអមបរិវេណទី ២ និងទី ៣ ពុំសូវមានវត្ថុអ្វីចំឡែកទេ មានតែកន្លែងហាលវ៉ែងៗតែប៉ុណ្ណោះ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៅក្នុងទីធ្លានេះមានបណ្ណាល័យធំ ៗ ពីរ ប្រកបដោយក្លោងទ្វារពីរ ព្រមទាំងមានចម្រឹងបង្អួចជាច្រើន នៅល្វែងខាងមុខ ។

ក្រៅពីនេះ យើងត្រឡប់មកកាន់រោងថែវខាងជើងវិញនៅមុខព្រះពាន់ យើងនឹងបានជួបប្រទះផ្ទាំងសិលាចារឹកមួយផ្ទាំង ដែលសាងឡើងក្រោយសម័យអង្គរវត្ត រួចយើងត្រូវត្រឡប់បែរមកខាងឆ្វេងឡើងតាមជណ្តើរស៊ីម៉ងត៍ ដែលមិនរអិលដូចជណ្តើរនៅអ័ក្សកណ្តាល ហើយដើរតម្រង់ទៅថ្នាក់ទី ៣ ។

រោងថែវនៃបរិវេណទី ៣ មានទទឹង ២ ម៉ែត្រ ៤៥ ផ្នែកខាងក្រៅមានជញ្ជាំង ផ្នែកខាងទីធ្លាមានបង្អួចចម្រឹងជាច្រើន ។ ថែវនេះគ្មានរានហាលទេ មានតែរូបទេពកញ្ញាជាច្រើនដែលមានសក់តុបតែងលំអប្លែក ៗ គ្នាជាអនេក ។ ទិដ្ឋភាពពីជើងបន្ទប់មុមខាងជើង ឆៀងខាងលិច នៅវេលាថ្ងៃទេរ ទិសពីមុមខាងជើងឆៀងខាងកើត នៅវេលាយប់ខែភ្លឺស្រឡះបាំងផះលើវិមានកណ្តាល អាចផ្តល់ដល់យើងនូវការចាប់អារម្មណ៍មួយយ៉ាងអស្ចារ្យ ដែលមិនអាច

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បំភ្លេចបាន ។ នៅផ្នែកខាងក្រោមប្រាសាទវិញ មានភាពមាំ ទូលាយអស្ចារ្យបែកជាពីរជាន់ កំពស់ទាំងអស់១៣ម៉ែត្រ កង ៤ ជ្រុង ស្មើដូចគ្នាទីងបញ្ចុស្ទូលដែលមានជ្រុងនីមួយ ៗ ប្រវែង ៦០ ម៉ែត្រ ។ ជណ្តើរទាំងអស់ដែលសម្រាប់ឡើងទៅកាន់ប្រាសាទ សឹងប្រកបដោយកាំជាជាន់ជាថ្នាក់ សណ្ឋានទ្រេតលយទៅមុខខោតពីលើផ្លូវផ្នែកខាងក្រោមនេះបន្តិច ។ ជណ្តើរទាំងនេះចោត ៗ ណាស់ ទុះបានជម្រាលដល់ទៅ ៧០ អង្សា ហើយមានបង្អួចតែមួយផង ។ ខោតពីលើផ្នែកខាងក្រោមនេះ គេជួបប្រទះពេងថែវជាច្រើន ។ ពេងថែវនិមួយ ៗ មានគោបុរៈជាអ័ក្ស ប្រកបដោយមុខក្លោងទ្វារមានសសរជាច្រើន ។ ក្នុងប្រាសាទទាំងមូលបានតែពេងថែវទាំងនេះទេ ដែលត្រូវកាំរស្មីនៃព្រះអាទិត្យបាំងចូលទាំងសងខាង ទាំងព្រឹកទាំងល្ងាច ។ ពន្លឺអាចចូលទៅបំភ្លឺក្នុងពេងថែវទាំងនេះបាន អាស្រ័យដោយបង្អួចបម្រើងនៅតាមជញ្ជាំង និងប្រឡោះសសរពីរជួរនៃល្វែងខាងដ៏ឆាប ៗ ។ ✓ នៅចំកណ្តាល មានតួប្រាង្គផ្តាស្តុបមួយធំជាងគេ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

កំពស់ ៤២ ម៉ែត្រ ផុសលេចចេញពីទ្រនុងតាំងបូននៃដំបូល ដែលខ្វែងគ្នាជាកាកបាទ ប្រកបដោយហោណាំងពីរជាន់ ៗ ប្រាង្គនេះមានកំពស់ពីទ្រនុងថ្នល់ខាងមុខចំនួន៦៥ ម៉ែត្រ ហេតុដូច្នេះប្រាង្គនេះខ្ពស់ផុតគេ ៗ

ក្នុងខណៈដែលយើងដើរវង់តាមលានដែលព័ទ្ធជុំវិញជាន់ទី ២ យើងនឹងបានឃើញក្បាច់លំអ នៃក្លោងទ្វារចូលតាំងឡាយនៃពេនថេវបរិវេណប្រាសាទ ហើយជាពិសេសយើងនិងបានឃើញក្បាច់ក្លោងទ្វារខាងកើតនៃពេនថៃវខាងជើង និងក្បាច់ក្លោងទ្វារចូលកណ្ដាលនៃពេនថៃវខាងត្បូង ។ ចាយពីទីនេះបន្តិចមក យើងនឹងបានជួបប្រទះគេទៅទៀត នូវក្បាច់ក្លោងទ្វារនៃប្រាង្គមុមតាំងឡាយនៃក្រុមប្រាសាទកណ្ដាល ដែលនៅក្នុងចំណោមក្លោងទ្វារតាំងនេះ មានតែក្បាច់ក្លោងទ្វារខាងជើងទៀងខាងកើតទេ ដែលមានភាគចំបាំងតាំងឡាយដ៏ប្រសើរ ហើយជាពិសេសនៅគង់វង់ល្អជាងគេ ៗ នៅមុខខាងលិច គមសងខាងអក្សរជន់នោះ មានបណ្ណាល័យតូច ១ ពីរ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រកបដោយទ្វារពីរនឹងបង្អួចបញ្ឆោតជាច្រើន ។

បណ្ណាល័យនេះ មានទ្រង់ថ្នល់មួយពង់ជាកាកបាទ ហើយមានសសរខ្ទើ ៗ ជាច្រើនសម្រាប់ទល់ទ្រផង ។ ជណ្ដើរចុះមកជាន់ទី ៣ មិនសូវចោតដូចជណ្ដើរតាំង ១១ ឯទៀត ៗ ទេ ជម្រាលប្រហែល ៤០ អង្សាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែអ្នកទស្សនាចូលចិត្តចុះតាមជណ្ដើរអ័ក្សខាងត្បូងជាង ព្រោះជាជណ្ដើរមានការជួសជុលធ្វើដោយស៊ីម៉ងត៍ជាថ្មី ហើយមានបង្កាន់ដៃដែកមួយផង ដែលអាចឲ្យឡើងចុះបានយ៉ាងស្រួល គ្មានភ័យព្រួយនឹងរអិលធ្លាក់ឡើយ ។

រោងថែវជាបរិវេណខាងលើគេបង្អស់ មានទំហំតែ ២ ម៉ែត្រទេ ហើយត្រូវបែងចែកជាធ្លាតូច ៗ បួន ដោយរោងថែវដែលមានអ័ក្សទទឹង ២ ម៉ែត្រ ៤០ និងល្វែងពីរផង ។ អ្នកទស្សនាកាលបានមកដល់ទីនេះហើយ សូមកុំភ្លេច ត្រាច់ចរមើលរោងថែវខាងលើនេះឡើយ ហើយសូមកុំភ្លេចចោលភ្នែក មើលដំបូលនៃរោងថែវខាងក្រោមទាំង-ឡាយ និងទៅលើភូមិស្រុក ឬ ទេសភាពព័ទ្ធជុំវិញប្រាសាទ អ្នកនឹង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បានឃើញផ្លូវបាញ់ត្រង់សំដៅទៅចំណតយន្តហោះ ហើយទិនខ្នងក្ន បារាំង ជាពិសេស សូមកុំភ្លេចពិនិត្យនូវទ្រូងថ្មល់ទិសត្បូងប្រាសាទកណ្តាលឲ្យសោះ ៗ

តាមការពិនិត្យគ្រប់បែបយ៉ាងទៅលើក្បាច់ចម្លាក់ លើស្នាមទឹកមាសដែលជិតនៅសល់ដោយកន្លែងខ្លះៗនោះ យើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា ប្រាសាទអង្គរវត្តទាំងមូលសឹងលាបថ្នាំពណ៌ លាបទឹកមាសទាំងអស់ ៗ តាមការសង្កេតឃើញទៅ នៅលើប្រាសាទកណ្តាល គេអាចដឹងថាក្នុងសម័យបុរាណបាន មានរូបទេវកជាដំណាងព្រះនារាយណ៍ នៅគ្រប់មុខប្រាង្គទាំងបួន ៗ ដល់ក្រោយមក ពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយមានព្រះរាជាជាដើម បានយករូបទេវកទាំងនោះចេញហើយដាក់ថ្មបំពេញឆកទាំង ៤ ជាទ្វារខ្វង ហើយឆ្លាក់ព្រះពុទ្ធរូបទ្រង់ឈរជាជំនួសវិញ ៗ ក្នុងឆ្នាំ ១៩០៨ លោក កុម៉ុយ ក៏បានទំលុះបើកទ្វារខាងត្បូងធ្វើជាក្រោះធម្មតាវិញ ហើយថែមទាំងបានរកឃើញអណ្តូងមួយផង ៗ ក្រោយមក ក្នុងឆ្នាំ១៩៣៤ លោក ហ្សកទ្រូវ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បានធ្វើប្រតិបត្តិការក្នុងអណ្ដូងនោះ ។ អណ្ដូងកណ្ដាលបានជីកក្នុងដីគ្រាប់ជម្រៅ ២៥ ម៉ែត្រ ស្មើនឹងផ្ទៃដីនៃបរិវេណខាងក្រោមធម្មតា ។ កាលដែលចុះទៅក្នុងអណ្ដូងនោះ គេមិនបានប្រទះឃើញកំណប់អ្វីធំដុំៗ បំឡែកឡើយ ព្រោះតាមការពិត កំណប់នោះត្រូវបានគេលួចយកទៅអស់តាំងពីយូរយារណាស់ទៅហើយ តែគេបានរកឃើញក្នុងជម្រៅ ២៣ ម៉ែត្រ នូវយ័ន្តពីរសន្លឹកនៃគ្រឹះពន្ធមូល ធ្វើអំពីមាសដែលមានទំហំ ០,១៨ម. និងទម្ងន់ ៦៥ ក្រាម ស៊កបញ្ចូលទៅក្នុងផ្ទាំងថ្មបាយក្រៀម ។

យើងសូមទាញសតិអារម្មណ៍លោកអ្នកទស្សនាទាំងឡាយថាព្រះសង្ឃខ្មែរយើងកាលពីសម័យបុរាណ បានជួយប្រតិបត្តិការរៀបចំជួសជុលប្រាសាទឱ្យបានស្អាតល្អដែរ តែគួរឱ្យស្ដាយទៅវិញ ព្រោះអង្គខ្លះបានផ្លាស់ប្ដូរជំនួសមេក្លោងទ្វារខ្លះ ដែលខូចខាតបាក់បែកដោយយកសសរ ពីផ្នែកផ្សេងៗទៀតនៃប្រាសាទនោះ មកជំនួសនាំឱ្យខូចភាពដើម និងបាត់បង់ភាគផ្សេងៗខ្លះនៃប្រាសាទទៅវិញ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

រូបចម្លាក់

ផ្ទាំងសិលាជាជញ្ជាំងពេញថែវនៃបរិវេណទី ៣ សឹងប្រកបដោយរូបចម្លាក់ជាច្រើនអនេក ដែលមានកំពស់ ២ ម៉ែត្រ និងវែងក្រឡាទំហំពីរគីឡូម៉ែត្រទ្វេគុណ ដោយឥតរួមបញ្ចូលមណ្ឌបពីរខាងក្នុងផង ។ រូបចម្លាក់ទាំងនេះ និទានអំពីរឿងព្រេងនិងផាកប្រវត្តិសាស្ត្រ ។ តាមការសង្កេតពិនិត្យយ៉ាងម៉ត់ចត់ ក្បាច់ចម្លាក់ទាំងឡាយមិនមែនធ្លាក់ជ្រោះទៅក្នុងថ្មប៉ុន្មានទេ ហើយច្បាស់ជាថ្វីដៃដ៏បរិសុទ្ធរបស់វិចិត្រករដោយពិតប្រាកដ ព្រោះសម័យនោះអ្នកឆ្លាក់គ្រាន់តែធ្វើតាមលំនាំស្នាមគំនូសនៃអ្នកគូរតែប៉ុណ្ណោះ ។ លោកគ្រូដែលបានពោលបញ្ជាក់ថា ក្បាច់ក្បូរនិងរូបចម្លាក់ទាំងអស់មិនមែនជាស្នាដៃរបស់ជាងឆ្លាក់តែមួយរូបឡើយ គឺជាស្នាដៃរបស់វិចិត្រករច្រើនរូបរាប់មិនអស់ ។ ព្រោះគេបានសង្កេតឃើញថា រូបចម្លាក់ខ្លះមានភាពយ៉ាងប្រណីតល្អជាងគេ ដែលជាស្នាដៃសិល្បករស្ទាត់ជំនាញ ហើយយល់ច្បាស់នូវទម្រង់រូបដែលត្រូវគូរ រូបខ្លះ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ទៀតមានភាពអន់ថយជាងគេ ដោយអ្នកថ្នាក់មិនសូវយល់ច្បាស់លាស់
នូវទម្រង់រូប ហើយក៏បណ្តោយឲ្យមានភាពមិនដូចគេឯង ជួនកាល
រាងមូលក្រឡុបហួស ជួនកាលរាងស្គមស្តើងហួសក៏សឹងមាន ។
តាមធម្មតា អ្នកទស្សនាដែលមកមើលជាបន្ទាន់ ច្រើនតែចូល
ចិត្តទៅគន់ពិនិត្យរូបចម្លាក់ក្នុងរោងថែវ ដែលនៅខាងត្បូងអគ្នេយ៍នៃ
ប្រាសាទ មិនសាគមខ្ទមនៃរោងថែវដែលនៅខាងត្បូង ហេតុទៅ
ទល់គ្នានឹងមណ្ឌបមុខខាងជើងទៀតខាងលិច ។ រោងថែវនេះ
ប្រកបដោយរូបចម្លាក់ល្អបំផ្លែក ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្រៅពីនេះ
នៅក្នុងផ្នែក ១/៤ នៃរោងថែវខាងជើងទៀតខាងកើត រូបចម្លាក់
មានភាពអន់ថយជាងគេ ព្រោះតែខ្វះនេះ ហាក់ដូចជាធ្វើឡើង
ដោយប្រញាប់ប្រញាល់មិនសូវផ្ចិតផ្ចង់ឡើយ ។ លោក គោឡូប៊ឺវ
បានពិនិត្យយ៉ាងច្បាស់លាស់នូវលក្ខណៈនៃក្បាច់និងរូបចម្លាក់ ហើយ
បានធ្វើអត្ថាធិប្បាយថា ប្រាកដជាមានអន្តរាគមន៍នៃអ្នកប្រតិបត្តិការ
ជាតិចិនមកជួយបង្ហើយជាបន្ទាន់ នូវកិច្ចការដែលបានគ្រោងទុកជាមុន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

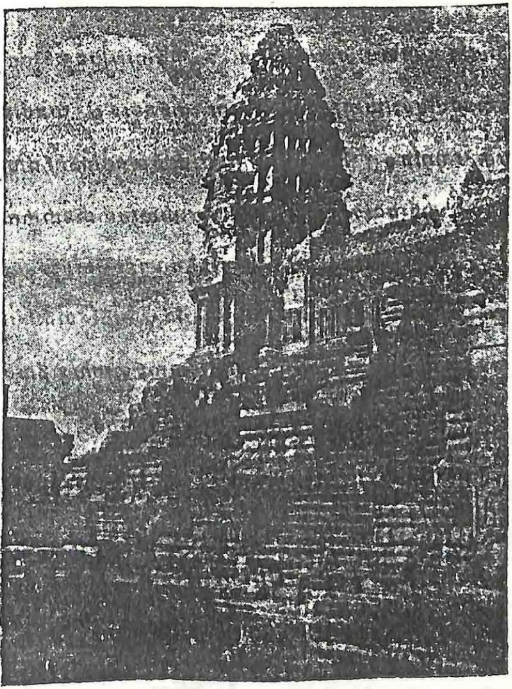

អង្គរវត្ត

មើលទៅលើថ្នាក់ទី ៣ កំពូលខាងលិចជ្រុងខាងជើង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ហើយដែលមិនទាន់ហើយនៅឡើយ ។ ក្នុងការរៀបចំផ្ទាំងរូបចម្លាក់ គេបានជួបប្រទះឃើញភាពផ្សេងៗគ្នាពីរ ផ្ទាំងគំនូរទី ១ ប្រកបដោយសមាសភាពតែ ១ ដែលពោរពេញទៅដោយឆាកចំបាំងរាំងជល់មួយធំ , ផ្ទាំងរូបឯទៀតៗ សឹងប្រកបដោយរូបជាជាន់ជាថ្នាក់តាមរបៀបជារូបចម្លាក់ដ៏វិចិត្រ នៃសម័យពាក់កណ្ដាលសតវត្សទី ១១ ។ បើតាមការពិនិត្យពិចារណារបស់លោក សេដែស សឹងតែទាំងអស់នោះ អ្នកទស្សនាត្រូវដើរមើលរូបចម្លាក់ ចាប់ពីក្លោងទ្វារចូលខាងលិចទៅខាងត្បូង តាមទិសវៃហាឡាច មិនត្រូវដើរមើលពីកើត ទៅជើងតាមទ្រឹស្ដីប្រមាណរបស់លោក បូស ដែលយកមូលដ្ឋានកាលសម័យនៃព្រឹត្តិការណ៍ដែលបញ្ជាក់ពីរជ្ជកាលនៃព្រះទេវរាជឡើយ ។ 38

ក្រៅពីនេះ រឿងរ៉ាវនៅផ្ទៃជញ្ជាំងនៃរោងទងសឹងទាក់ទងនឹងរឿងព្រះនារាយណ៍ស្ទើរតែទាំងអស់ ។

រោងទងខាងលិច ផ្នែកខាងត្បូងអ័ក្ស

នៅតាមរោងទងខាងលិចផ្នែកខាងត្បូង មានរឿងចំបាំង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៃក្សត្រ កុរុ រវាងពួកខាងស្ដាំកៅរវៈ ខាងឆ្វេង បាណ្ឌវៈ ។ ក្នុងផ្ទៃរឿងព្រេងហិណ្ឌូនេះគេចែកជា ៤ សង្កាត់ដូចតទៅនេះ ។

ជំពូងបន្ទស់ នៅខាងចុងទាំងពីរ មានក្បួនហែមួយ ដែលគេឃើញមានអ្នកតូរ្យតន្ត្រី និងកងទ័ពថ្មើរជើងប្រកបដោយគ្រឿងអាវុធយុទ្ធភណ្ឌសម្រាប់ចូលប្រយុទ្ធ ។ គេឃើញមេទ័ពធំ ។ ជិះដំរីនិងរទេះសេះ នៅលើផ្នែកកណ្ដាលមានការប្រយុទ្ធយ៉ាងឃោរឃៅដូចជាមានសេះត្រូវព្រួញនិងមនុស្សត្រូវស្លាប់ គួរឲ្យតាណោចអាធម្មជាងខ្លាំង ។ ក្នុងផ្ទៃចំបាំងគេឃើញមេទ័ពខាងកៅរវៈ ឈ្មោះ ភិស្មៈ ត្រូវព្រួញដួលដេកស្លាប់នៅកណ្ដាលចំណោមក្រុមគ្រួសារ ដោយបញ្ចេញទឹកមុខញញឹម ឥតតក់ស្លុតដល់សេចក្ដីស្លាប់ ហើយនិងទ្រោណៈដែលមានសក់ចួនទៅក្រោយតាមរបៀបព្រាហ្មណ៍ ដោយគ្មានពាក់មកុដឡើយ ។ នៅខាងស្ដាំ គេឃើញមេទ័ពឈ្មោះ អជ៌នៈ ជិះលើរថដែលមានសារថីដៃ ៤ ជាអ្នកបររថ ។ អជ៌នៈនេះ ជាអវតារនៃព្រះនារាយណ៍ កាឡាខ្លួនផង ហើយជាមេទ័ពពួក បាណ្ឌវៈផង ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដោយការស្តាប់អត្ថបទនៃទស្សនិកជនប្រមាណពាន់នាក់ រូបចម្លាក់ខ្លះឡើងលោតស្រិលវិស័យដូចជាសំរិទ្ធ ហើយតាំងស្មើគ្នាផ្ទុកលេចពីផ្ទាំងក្បាច់គ្នាឲ្យស្មាញក្រៃលែង ។

មណ្ឌបមុមខាងត្បូង ឆៀងខាងលិច

ត្រូវឡើងកែងនៃសាខាទាំង ៤ ជ្រុងខាងត្បូង ឆៀងខាងលិច មានក្បាច់ក្បូររូបចម្លាក់ជាច្រើន តែក្បាច់ខ្លះត្រូវខូចខាតអន្តរាយអស់ជាច្រើនអន្លើ ដោយហេតុមកពីត្រូវទឹកភ្លៀងដែលជ្រាបចូលតាមរន្ធដំបូលដែលបិទមិនជិតល្អ ។

ទី ១.– នៅលើទ្វារខាងជើង : '' រឿងរាមកេរ្តិ៍ ,, : ព្រះរាមទ្រង់ដេញបាញ់ពិឃាដប្រើសមាស ដែលយក្សឈ្មោះ មារីច មកនិម្មិតខ្លួនបញ្ឆោតព្រះរាមនិងព្រះនាង សីតា ជាឧបាយកលឲ្យក្រុងរាពណ៍លួចយកព្រះនាងសីតា ។

ទី ២.– នៅសាខាខាងជើង, ផ្ញៀងខាងកើត : ''ក្រឹស្នៈនិងព្រះនាង ផលាកមា ជាអគ្គមហេសី ,, : ក្រឹស្នៈទ្រង់ទ្រគំ គោវទ្ធនៈ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលមានរាងជាចតុរស្ស ឬ បួនជ្រុងញាក ដើម្បីជានិមិត្តរូបនៃការជួយការពារដល់ក្រុមគង្វាលគោទាំងឡាយ ឲ្យរួចផុតពីគ្រោះថ្នាក់អន្តរាយនៃព្យុះសង្ឃរា ដែលកើតឡើងដោយឥន្ទ្រាធិរាជ (កំហឹងនៃព្រះឥន្ទ្រ)។

ទី ៣.– សាខាខាងជើង ផ្នែកខាងលិច នៅលើបង្អួច : „ រឿងទាញនាគកូរទឹកសមុទ្រ „ : ពួកទេវតាគ្នានិងពួកអសុរម្នាក់ ខំទាញនាគដែលធ្វើជាព្រ័ត្រកូរវិតទឹកសមុទ្រ ដើម្បីដណ្តើមយកទឹកអម្រឹត ។ ទីបំផុតជ័យជំនះត្រូវបានដល់ទេវតា ដែលត្រូវបានទឹកអម្រឹតគឺ " ទឹកដែលផឹកទៅមិនចេះស្លាប់ " ។ នៅខាងលើវង់ចក្រពីរ គឺជាឋានព្រះអាទិត្យនិងព្រះចន្ទ្រ ។

ទី ៤.– សាខាខាងលិច ផ្នែកខាងជើង នៅលើបង្អួច : ក្រុងរាពណ៍កាឡាខ្លួនជាសត្វតុកកែ ដើម្បីចូលទៅក្នុងក្រឡាបន្ទំព្រះជាយានៃព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ។

ទី ៥.– នៅលើទ្វារខាងលិច : ព្រះរាជកុមារក្រេស្ណៈ ទំប្រឹងទាញត្បូងផ្គាំងសិលា ដែលព្រះមាតាយកទៅចងភ្ជាប់នឹងដើមឈើ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ឈ្មោះអរជុន បណ្ដាលឲ្យលំរលើងដើមអរជុន អស់ពីរដើម ។

ទី ៦.— សាខាខាងលិច ផ្នែកខាងត្បូង នៅលើបង្អួច : ក្រុងពពណ៌សម្ដែងឫទ្ធិនិមិត្តខ្លួនជាមុខ ១០ ដៃ ២០ ចាប់អង្រួនភ្នំកៃលាស់ ដើម្បីនាំរំខានដល់ព្រះឥសូរ និងព្រះនាង ឧមាភគវតី ជាព្រះអគ្គមហេសីនៃព្រះអង្គ ។

ទី ៧.— សាខាខាងត្បូង ផ្នែកខាងលិច នៅលើបង្អួច : ព្រះឥសូរគង់ធ្វើសមាធិលើភ្នំកៃលាស់ ព្រះនាងឧមាភគវតី និមិត្តខ្លួនជាកញ្ញ្រត្រមួយអង្គចូលទៅអង្គុយតាល់ ។ ព្រះកាមៈ "កាមទេពនៃសេចក្ដីស្នេហា" យកគេកាវណ្ណធ្នូសរគក់កៃវបាញ់ជម្រង់ព្រះឥសូរ ។ ដោយបាញ់ឫទ្ធិព្រះឥសូរ ព្រះកាមៈ ក៏ចូលទីវង្គតខ្លួនឯងក្នុងរង្គង់ព្រះហស្ដទាំងទ្វេ នៃព្រះអគ្គមហេសីព្រះនាមរតិ ។

ទី ៨.— នៅលើមាត់ទ្វារខាងត្បូង : មានកម្មនៃព្រះលម្ព និងការលត់អគ្គិភ័យដោយព្រះក្រិស្ណៈ ។

ទី ៩.— សាខាខាងត្បូង ផ្នែកខាងកើត នៅលើបង្អួច :

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

រឿងរាមកេរ្តិ៍ក្រង់ក្រុង ពាលី និង សុគ្រីព ច្បាំងគ្នា ហើយព្រះរាមជួយសុគ្រីពដោយយិតកៅទណ្ឌបាញ់សម្លាប់ក្រុង ពាលី ។ នៅផ្នែកក្រោមគេឃើញស្តេចស្វាឈ្មោះ ពាលី ពាក់មកុដត្រីសូលលើក្បាល ចូលទិវង្គតលើរង្វង់ព្រះហស្តនៃព្រះនាង តារា ជាអគ្គមហេសី ហើយមានពួកពលស្វា កំពុងយំសោកសៅអាណិតអាសូរដល់សពក្រុងពាលីជាម្ចាស់នៃខ្លួន ដោយធ្វើទឹកមុខនិងអាកប្បកិរិយាប្លែកៗគ្នា ។

ទី ១០.– សាខាខាងកើត ជញ្ជាំងខាងត្បូង នៅលើបន្ទប់ : ផ្ទាំងរូបចម្លាក់នៅកន្លែងនេះ ត្រូវវិនាសខូចខាតអស់ខ្លះទៅហើយ គេមិនអាចសន្និដ្ឋានបានថា ជារឿងអ្វីឡើយ ។ តែគេឃើញមាននៅកណ្តាល នូវរូបបុរសម្នាក់អង្គុយសន្ទនាជាមួយអ្នកឯទៀតៗ ជាច្រើន ។ នៅពីលើរូបនេះ មានរូបមហាឥសី ។

ទី ១១.– លើបន្ទប់ខាងកើត : ក្រុងក្រឹស្ណៈ ច្រត់ទទួលផ្កាយ ដែលគេយកមកថ្វាយ ។

ទី ១២.– សាខាខាងកើត ជញ្ជាំងខាងកើត : « បុណ្យអុំទូក »

www.facebook.com/7khmer www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ទ្វារតី គេឃើញមានសំពៅពីរពោរពេញដោយមនុស្សកុះករ ។ នៅក្នុងទូកខាងលើ មានអ្នកលេងចត្រង្គ ទូកខាងក្រោម មាន មនុស្សកំពុងប្រឡែងលេងជាមួយនឹងកូន ។ នៅខាងស្តាំ មាន មនុស្សប្រជល់មាន់នៅលើទូក ។

រោងទងខាងត្បូង ផ្នែកខាងលិច

នៅផ្ទាំងនៃរោងទងនេះ ថ្លែងបញ្ជាក់ពីប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលមាន ផ្ទាំងចម្លាក់តែមួយផ្ទាំងប្រវែង ៩០ ម៉ែត្រ ត្រង់ព្រះបាទ សុរិយា-វរ្ម័នទី ២ ដែលជារាជស្ថាបត្យករនៃប្រាសាទអង្គរវត្ត លុះដល់ក្រោយ ទិវង្គតគេថ្វាយព្រះនាមថា " ព្រះបរមវិស្ណុលោក " ។

ផ្នែកខាងជើងនៃផ្ទាំងរូបចម្លាក់ ថ្លែងត្រង់នាយកបុបណ្ឌិតយក ជន្ទាយមកថ្វាយស្តេច ព្រះបាទសុរិយាវរ្ម័នទី ២ ដែលទ្រង់ជាអ្នក សាងប្រាសាទអង្គរវត្ត គង់ប្រថាប់ក្រោមស្វេតច្ឆត្រ ដែលលំអដោយ រូបនាគកផ នៅលើគ្នុំកំរើង ហើយទ្រង់ប្រជុំនាម៉ឺនសព្វមុខមន្ត្រី ដែលគង់គាល់ជិតស្តេច មានព្រះរាជវង្សានុវង្សរាជបណ្ឌិត ព្រាហ្មណ៍

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បុរោហិត និងមន្ត្រីធំម្នាក់ឈ្មោះ ស្រីវធិនៈ អង្គុយប្រណម្យយកដៃម្ខាងដាក់លើដើមទ្រូង បែរមុខឆ្ពោះទៅរកព្រះរាជា ដោយសេចក្ដីគោរពកោតក្រែង ។ នៅខាងក្រោម ក្បួនហែនៃព្រះអគ្គមហេសីគង់លើអង្រឹងស្នែង ដែលមានពលបរិពារកាន់ ស៊ែហែហមចោមរោមយ៉ាងអធឹកអធម ។ តទៅទៀត ពួកពលសេនាពាក់មួកក្បាលសត្វយាត្រាទ័ពចុះពីលើភ្នំ ដែលមានពួកមេទ័ពជិះដំរីបាំងក្លស់ព្រោងព្រាត ឯកងទ័ពថ្មើរជើងវិញ ហែហមដោយកងទ័ពសេះ មានព្រាហ្មណ៍បួងសក់រាយឃ្លោះ នាយហៅហ្វាយជិះលើអង្រឹងស្នែង និងមានពួកទាហានសែងជើងក្រានភ្លើងសក្ដិសិទ្ធ ដើម្បីបូជាទេព្ដា ក្បួនទាហានចំបាំង មានពួកផ្លុំត្រែដើរជួរមុខដូចដែលយើងឃើញសព្វថ្ងៃនេះដែរ ។

ចាប់ពីឆ្វេងមក គេឃើញព្រះបាទសុរិយាវរ្ម័នទី ២ គង់គ្រៀន ព្រោះជាព្រះអគ្គប្រមុខនៃកងទ័ព គង់លើដំរីក្បាលពាក់មកុដចមប្រាសាទ បាំងក្លស់ ១៨ ជាន់ ព្រះហស្ដកាន់ផ្គាក់ ។ នៅខាងចុង ផ្នែកខាងស្ដាំក្បួនហែនៃកងទ័ពសៀម ដែលជាចំណុះជាតិខ្មែរ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ស្បៀកពាក់ប្លែក ៗ ខុសគេ ដោយសំពត់សំឡាយរំសាយ ក្បាលពាក់ស្វាបសត្វ ដូចតាហានដើរទឹក សណ្ឋានជាគួរនៃព្រឺកាបសាហាវ ។

រោងទងខាងត្បូង ផ្នែកខាងកើត

ផ្ទាំងចម្លាក់នៅផ្នែកនេះ ចែកជា ៣ ថ្នាក់ស្របតាមទ្រឹស្តីនៃព្រះពុទ្ធសាសនាគឺ: ១ ស្ថានទេវលោក, ២ ស្ថានមនុស្សលោក, ៣ ស្ថាននរក ដែលផ្ទាំងនេះ គេហៅថាផ្ទាំងនរក មានប្រវែង ៦០ ម៉ែត្រ ។

សេចក្តីអធិប្បាយតាមផ្ទាំងចម្លាក់ : ព្រះយមរាជជាម្ចាស់នៃត្រៃលោកមានព្រះហស្ត ១៨ គង់លើគោឧសភរាជ ហើយមានលេខាធិការផ្ទាល់ព្រះអង្គម្នាក់ឈ្មោះ ចិត្រគុប្ត: អង្គុយពីខាងមុខកំពុងវិនិច្ឆ័យទោសចំពោះសត្វដែលធ្វើអំពើអាក្រក់ ៗ តាមសិលាចារឹកប្រាប់ថា "យមធម៌ជាធំ" ៗ ចាប់ពីត្រង់មក នៅខាងលើ មានផ្លូវទៅកាន់ស្ថានសួគ៌ចាំង ៣៧ ជាន់ ដែលមានជាវិមានអណ្តែត ហើយពពួកទេវតាហោះលេងកំសាន្តសប្បាយខ្វៀវខ្វារ ៗ តែផ្ទុយទៅវិញ នៅខាងក្រោម មានផ្លូវទៅកាន់ស្ថាននរក ដែលគេឃើញពួកសត្វនរកកំពុង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៃទុក្ខទោសស្រែកថ្ងូរហើះ ដោយអំពើអាក្រក់ដែលខ្លួនបានធ្វើ ។ ស្ថាននរកនេះមាន ៣៦ ជាន់ ។

គេឃើញសត្វនរកខ្លះ ត្រូវពស់នាគកាចចាប់ស៊ី ខ្លះត្រូវមាស ខ្លា ឆ្កែ ចចក ហែកជញ្ជែងខាំស៊ី ខ្លះត្រូវខ្នោះឃ្នាងគាបកណ្ដ ខ្លះត្រូវក្របីវ័ជ ជីរព្រួចសម្លាប់ ខ្លះត្រូវក្អែកត្មាតចំពុះដែកចឹកចំរែកលលាដ៍ក្បាល ខ្លះឡើងដើមរកាដែកដោយអំពើលបលួចសាហាយស្មន់ប្រពន្ធ ប្ដី កូនគេ ខ្លះត្រូវនាយនិរយបាលបោះដែកគោលក្ដាន់ដៃជើងភ្ជាប់នឹងជញ្ជាំង ខ្លះទៀត ត្រូវនាយនិរយបាលយកដែកចុនដើមខ្នោតបុកចំលុះពីក្បាលដល់គូថ ពីថ្ងៃទៅស្ដាំ ចាក់ខ្ទាត់ខ្ទេងឆ្ងាយ៉ាងទារុណ ។ នៅចន្លោះកណ្ដាលផ្លូវខាងកើតបន្តិច មានរបាំងដោយរូបគ្រុឌជាច្រើន ដែលជានិមិត្តរូបនៃស្ថានមនុស្សលោក នៅជាកណ្ដាលនៃស្ថាននរក និងស្ថានទេវតា គេឃើញស្រីទេពអប្សរបវរកញ្ញាហោះអណ្ដែតត្រសែតយ៉ាងសប្បាយរីករាយ ។

នៅស្ថាននរកវិញ គេឃើញសុទ្ធតែអំពើបាបនៃពួកសត្វនរក

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលរងទុក្ខទោសយ៉ាងទារុណ ។ នៅជិតនុ៎ះ មានអក្សរសិលាចារឹកខ្លី ៗ ចំនួន ៣៦ កន្លែង សម្រាប់ពន្យល់នូវការកាត់ទោសចំពោះពួកសត្វដែលបានធ្វើអំពើល្អនិងអាក្រក់ ។ អ្នកធ្វើល្អព្រះធម៌ឲ្យទៅកើតស្ថានសួគ៌ ឬ ស្ថានមនុស្ស អ្នកធ្វើអាក្រក់ស្តេចយមរាជឲ្យចាប់ជើងទម្លាក់ចុះក្រោម ចោះបញ្ចូលក្នុងស្ថាននរក ។

រោងទងខាងកើត ផ្នែកខាងត្បូង

នៅផ្ទាំងនេះ ផ្នែកខាងត្បូង : គង់ទ័ពខាងពួកអសុរកំពុងត្រៀមខ្លួនចាំមេទ័ព , ផ្នែកខាងជើង : គង់ទ័ពខាងពួកទេវតាកំពុងត្រៀមខ្លួនចាំមេទ័ពខ្លួនដែរ ដើម្បីចូលប្រយុទ្ធនឹងគ្នាក្នុងការទាញព្រ័ត្រយកជ័យជំនះ ។

នៅចំពាក់កណ្តាលផ្ទាំង ចែងអំពីរឿងកូរទឹកសមុទ្រដែលមានចែកជា៣ថ្នាក់ : ថ្នាក់លើគេឃើញពួកទេវតា និង ទេពអប្សរហោះហើរលើអាកាស ដែលមានព្រះនាង លក្ខស្មី ហោះចំពីលើពាក់កណ្តាលខ្លួននាគ , ថ្នាក់កណ្តាលគេឃើញពួកទេវតា និង ពួកអសុរកំពុងប្រឡង

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ជែងឫទ្ធិគ្នា ដោយយកនាគពស់ឈ្មោះ វាសុកិ មកធ្វើជាព្រ័ត្រ ថ្នាក់ទី ៣ គេឃើញមានត្រី អណ្តើក និងសត្វសមុទ្រជាច្រើន នៅថ្នាក់ក្រោមបំផុត គេឃើញតួនាគពស់ឈ្មោះ វាសុកិ ។

តាមរឿងនេះ សេចក្តីបញ្ជាក់ថា : ទេវតានិងអសុរចង់បានទឹកអម្រឹត ដែលជាទឹកផឹកទៅមិនចេះស្លាប់ ទើបបណ្តាលជាហេតុឲ្យនាំគ្នាកូរទឹកសមុទ្រ ដោយយកនាគពស់ឈ្មោះ វាសុកិ មកធ្វើជាព្រ័ត្រ យកភ្នំមន្ទរជាស្នូល ។ ពួកអសុរ ទាញខាងក្បាល ពួកទេវតាខាងកន្ទុយឈរលើភ្នំមន្ទរ ស្ថិតលើខ្នងអណ្តើក ដែលជាអវតារនៃព្រះនារាយណ៍ ។ ការកូរទឹកសមុទ្រនេះ ជាភ័យមួយយ៉ាងធំដល់សត្វសមុទ្រទាំងឡាយ ដូចជាត្រី, អណ្តើក, ក្តាម, មករ ជាដើមដែលមានខ្លួនដាច់ខ្ទេចខ្ទីស្លាប់យ៉ាងគគុញ ហើយបានទៅកើតជាស្រីទេព-អប្សរចរកញ្ញា ហោះហើរត្រៀបត្រាលើអាកាស ។ គេឃើញនាងលក្ខ្មី ដែលជានាងបញ្ចពណ៌កល្យាណី កកើតពីការកូរទឹកសមុទ្រនេះដែរ ។ ការកូរទឹកសមុទ្រអស់រយៈវេលាជាង ១.០០០ ឆ្នាំ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ហើយពួកទេវតាត្រូវបានជ័យជំនះលើពួកអសុរ ដោយបានទឹកអម្រឹតយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីការពារសេចក្ដីស្លាប់ ។

នៅត្រង់ផ្នែកកណ្ដាលនៃខ្លួននាគរាជ ព្រះនារាយណ៍បែងភាគជាមនុស្ស ចុះមកជួយយកអាសាពួកទេវតា ។ ពួកអសុរមានភ្នែកធំក្រឡេកៗ ហើយពាក់ក្បាំងកំពូល រីឯពួកទេវតាពាក់មកុដកំពូលស្រួច ធ្វើទឹកមុខបែបគិតភ័យ ហើយមានដងខ្លួនទ្រេតទៅមុខបន្តិច ចំណែកឯស្ដេចស្វាឈ្មោះ ហនុមាន ឈរកាន់កន្ទុយនាគជាជំនួយដល់ពួកទេវតា ។ នៅផ្នែកក្រោមគេឃើញនាគរាជឈ្មោះវាសុកិដែលជាព្រ័ត្រសម្រាប់ទាញកូរទឹកសមុទ្រ ។ 50

រោងទងខាងកើត ផ្នែកខាងជើង

ក្នុងខណៈដែលគេដើរកាត់តាមក្លោងទ្វារខាងកើតនោះ គេឃើញតាមជញ្ជាំងនូវសិលាចារឹកមួយផ្ទាំង ដែលមានមកតាំងពីសតវត្សទី១៨ សិលាចារឹកនោះមានសេចក្ដីថា មានចៅហ្វាយខេត្តខ្មែរម្នាក់

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បានធ្វើបុណ្យក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ព្រមទាំងបានកសាងចេតិយដ៏ មួយ បញ្ចុះអដ្ឋិធាតុបុត្រករិយា ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះ ត្រូវវិនាសខូចខាតស្ទើរតែអស់ទៅហើយ ។

គពីទីនោះបន្តិចទៅ គេឃើញរូបចម្លាក់នៃកងទ័ពអសុរយាត្រាចេញទៅច្បាំង ព្រះនារាយណ៍ជិះលើគ្រុឌ ថែរព្រះកត្រូទៅរកទិសទក្សិណ ព្រះឥសូរទ្រង់ត្រីសូល ព្រះគណេស និងក្រិស្ណៈដៃប្រណាម្យ ហើយមានពួកទ័ពជិះសត្វចំឡែកៗជាច្រើន ។ ការរចនានៅកន្លែងនេះមិនសូវចំណាននទេ ព្រោះមានសណ្ឋានគគ្រោតគគ្រាតជាខ្លាំង ។

រោងទងខាងជើង ផ្នែកខាងកើត

នៅកន្លែងនេះ ក្បាច់រចនាក៏មិនសូវចំណាននដែរ ។ ក្បាច់ចម្លាក់ទាំងនោះនិទានពីរឿងព្រេង គ្រង់ចំបាំងទេពតា និងអសុរៗ ព្រះនារាយណ៍មានព្រះកត្រូច្រើន ព្រះហស្ត ៨ ជិះលើគ្រុឌ មានកងទ័ពក្មេងដើរមុខ ផ្នែកកណ្ដាលជាទីសមរភូមិ មានក្មេងមួយគំនរធំឃាំងកងទ័ពទាំងសងខាង ក្មេងនេះគ្រុឌសំដែងឫទ្ធិយកទឹកទន្ទ

ហើយពួកទេវតាត្រូវបានជ័យជំនះលើពួកអសុរ ដោយបានទឹកអម្រឹតយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីការពារសេចក្ដីស្លាប់ ។

នៅត្រង់ផ្នែកកណ្ដាលនៃខ្លួននាគរាជ ព្រះនារាយណ៍បែងភាគជាមនុស្ស ចុះមកជួយយកអាសាពួកទេវតា ។ ពួកអសុរមានភ្នែកធំក្រឡោត ៗ ហើយពាក់ក្បាំងកំពូល រីឯពួកទេវតាពាក់មកុដកំពូលស្រួច ធ្វើទឹកមុខបែបគិតភ័យ ហើយមានដងខ្លួនទ្រេតទៅមុខបន្តិច ចំណែកឯស្ដេចស្វាឈ្មោះ ហនុមាន ឈរកាន់កន្ទុយនាគជាជំនួយដល់ពួកទេវតា ។ នៅផ្នែកក្រោមគេឃើញនាគរាជឈ្មោះវាសុកិ ដែលជាព្រ័ត្រសម្រាប់ទាញក្បូរទឹកសមុទ្រ ។

រោងទងខាងកើត ផ្នែកខាងជើង

ក្នុងខណៈដែលគេដើរកាត់តាមក្លោងទ្វារខាងកើតនោះ គេឃើញតាមជញ្ជាំងទ្វារសិលាចារឹកមួយផ្ទាំង ដែលមានមកតាំងពីសតវត្សទី ១៨ សិលាចារឹកនោះមានសេចក្ដីថា មានចៅហ្វាយខេត្តខ្មែរម្នាក់

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

បានធ្វើបុណ្យក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ព្រមទាំងបានកសាងចេតិយឥដ្ឋមួយ បញ្ចុះអដ្ឋិធាតុបុត្រករិយា ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះ ត្រូវវិនាសខូចខាតស្ទើរតែអស់ទៅហើយ ។

តពីទីនោះបន្តិចទៅ គេឃើញរូបចម្លាក់នៃគង្វ័តអសុរយាត្រាចេញទៅច្បាំង ព្រះនារាយណ៍ជិះលើគ្រុឌ បែរព្រះភក្ត្រទៅរកទិសទក្សិណ ព្រះឥសូរទ្រង់ត្រីសូល៍ ព្រះគណេស និងក្រឹស្ណៈកាន់ប្រណម្យ ហើយមានពួកទ័ពជិះសត្វចំឡែកៗជាច្រើន ។ ការរចនានៅកន្លែងនេះមិនសូវចំណាននទេ ព្រោះមានសណ្ឋានគគ្រោតគគ្រាតជាខ្លាំង ។

រោងទងខាងជើង ផ្នែកខាងកើត

នៅកន្លែងនេះ ក្បាច់រចនាក៏មិនសូវចំណានដែរ ។ ក្បាច់ចម្លាក់ទាំងនោះនិទានពីរឿងព្រេង គ្រង់ចំបាំងទេពតា និងអសុរៗ ព្រះនារាយណ៍មានព្រះភក្ត្រច្រើន ព្រះហស្ត ៨ ជិះលើគ្រុឌ មានគង្វ័តក្មេងដើរមុខ ផ្នែកកណ្ដាលជាទីសមរភូមិ មានក្មេងមួយគំនរធំឃាំងគង្វ័តទាំងសងខាង ក្មេងនេះគ្រុឌសំដែងឫទ្ធិយកទឹកទន្លេ

LIBRARY BUDDHIST INSTITUTE

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budginst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

គង្គាមកលត់ ហើយជូនគំនរភ្លើងនេះទៅ ៗ គេឃើញយក្សក្បាល ៦ ជិះលើមាស ឈរពាំងពីមុខគ្រុឌ ប្រុងប្រៀបទឹងច្បាំងគ្នា ៗ កងទ័ព ព្រះក្រឹស្ណៈវាយលុកកងទ័ពស្តេចអសុរឈ្មោះ ពាណៈ ដើម្បីដណ្តើមយកជ័យជំនះ ៗ គេឃើញក្រឹស្ណៈដៃ ៤ ជិះលើគ្រុឌ ៗ តទៅទៀត គេឃើញក្រឹស្ណៈ ជិះលើរថទឹមដោយសីហៈ មានស្នំពីរនាក់ចូលលុកវាយស្តេចអសុរ ពាណៈ តបន្តិចទៅទៀត គេឃើញព្រះឥសូរ, នាងបារវតី , ឥសីគន្ធរ គណេសជាបុត្រ គង់លើភ្នំកៃលាស ហើយឃើញក្រឹស្ណៈក្បាលច្រើន មានជ័យជំនះលើអសុរឈ្មោះពាណៈ ចូលទៅអង្គុយលើដៃប្រណម្យព្រះឥសូរ ៗ ព្រះឥសូរមានបន្ទូលថាៈ « អើក្រឹស្ណៈ ប្អូនឯងមានមហិទ្ធិឫទ្ធិខ្លាំងណាស់ នៅក្នុងលោកសន្និវាសនេះ ឥតមានអ្នកណាមួយហ៊ានប្រឡងឫទ្ធីជាមួយប្អូនឯងទេ ៗ ធ្វើម្តេចឥឡូវនេះ យើងបានជួយអសុរឈ្មោះ ពាណៈ ទៅហើយ សំដីយើងមិនឥតប្រយោជន៍ទេ» ៗ ក្រឹស្ណៈឆ្លើយតបវិញដោយឈ្លាសវៃថាៈ "សូមឲ្យអសុរៈ ពាណៈ មានជ័យជំនះចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មិនបង់បានប្រសើរជាងគេទេ ទ្រង់សព្វព្រះទ័យដូចម្ដេច ទូលបង្គំសូមធ្វើតាមព្រះអង្គទាំងអស់ ព្រោះព្រះអង្គទ្រង់បានជួយស្រោចស្រង់ដល់គេហើយ ” ។

រោងទងខាងជើង ផ្នែកខាងលិច

នៅពេលចុងនេះ ចម្លាក់រស់រវើក និពន្ធអំពីចំបាំងរវាងទេវតា ២១ អង្គ និង ពួកអសុរ ២១ រូប ដែលគេឃើញមេទ័ពធំ ១ បញ្ចេញឫទ្ធិដឹកនាំកងទ័ពខ្លួន ។

លោក សេដែស បានអធិប្បាយថា ផ្ទាំងចម្លាក់នេះ ជារឿងចំបាំងក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍ (ព្រហ្មញ្ញសាសនា) ដែលមាន
3 ទេវតាម្នាក់ច្បាំងនឹងអសុរម្នាក់ គេសំគាល់បានដោយទេវតាពាក់មកុដ និង ក្បាំង ច្បាំងតតាំងគ្នាគួរឲ្យរំភើបញាប់ញ័រក្រៃលែង ។ នៅមុខគឺទេវតាឈ្មោះ កុវេរៈ ជាទេវតាសម្បូណ៌សប្បាយដោយទ្រព្យសម្បត្តិ ជិះលើស្នាយក្ស , ទេវតាឈ្មោះ ស្កន្ទៈ ដៃ ១២ មុខច្រើនជិះលើក្ងោក , ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ជិះលើដំរី ត្ពាវណ្ណ ភ្លុក ៤

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលមានប្រមោយចាប់ព្រេចបច្ចាមិត្រនៅក្នុងសមរភូមិ , ក្រឹស្ណៈ ដៃ ៤ ជិះលើគ្រុឌ , តទៅទៀត គេឃើញក្រុងយក្សក្បាលច្រើនដៃច្រើន កាន់ដាវគ្រីជាវង្វង់ចក្រ , ទេវតាឈ្មោះ យមៈ គង់លើគោ , ព្រះព្រហ្ម គង់លើហង្ស , ព្រះសូរ្យៈ មានរស្មីភ្លឺចិញ្ចាចគង់រាជរថ ដែលមានគ្រុឌរាជបក្សីជានាយសារថី , ព្រះឥសូរ កំពុងយឹតកៅទណ្ឌ ធ្នូរបាញ់សត្រូវ ។ នៅចុងពេងទង គេឃើញព្រះវរុណៈ ទេវតាខាងទឹកភ្លៀងជិះលើនាគក្បាល៥ , ក្រៅពីនោះ គេឃើញទេវតា អគ្គិធំ ១ ខ្ទះទៀត ជិះរាជរថទឹមសេះ ឬទឹមសីហៈ ចូលច្បាំងគ្នា ដោយឥតខ្លាចសេចក្តីស្លាប់ ។ គេឃើញពលអសុរត្រូវសរដាច់ ក្បាលដួលដេកពាសពេញលើប្រឹថពីគួរឲ្យអាណោចអាធម្មក្រៃលែង ។

មណ្ឌបមុមខាងជើង ឆៀងខាងលិច

នៅមណ្ឌបនេះ ការតុបតែងលំអមិនខុសគ្នាពីមណ្ឌបមុមខាងត្បូង ឆៀងខាងលិចឡើយ ព្រោះមានរឿងបុរាណដូច ១ គ្នា ដែលចែកជាច្រើនសង្កាត់គឺ :

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១.– នៅលើទ្វារខាងកើត ផ្ទៃត្រង់ព្រះរាមនិងព្រះលក្ស្មណ៍ កំពុងបញ្ចារបងស្ពានមេត្រីនឹងសុគ្រីព ដើម្បីប្រមូលយកកងទ័ពទៅច្បាំងនឹងយក្សក្រុងលង្កា ។

២.– សាខាខាងកើត លើមាត់បង្អួចជញ្ជាំងខាងជើង ព្រះនារាយណ៍ ផ្ទំលើនាគរាជ « អនន្ត » ដែលមានផ្កាឈូកដុះចេញពីព្រះនាភី (ផ្ចិត) ព្រះអគ្គជាយាទ្រទន់កាន់ព្រះបាទ ។ ផ្នែកខាងលើ ពពួកស្រីទេពអប្សរ ហោះហើរលើអាកាសបាចសាចបុប្ផាទិព្វថ្វាយជោគជ័យចំពោះព្រះអង្គ ផ្នែកខាងក្រោមមានរូបចម្លាក់ជាច្រើន ដែលគេឃើញមានព្រះអាទិទេព ៩ អង្គ គឺ: សូរ្យ: ជិះរាជរថ , កុវេរ: ជិះស្វាយក្ស , ព្រះព្រហ្ម ជិះហង្ស , ស្កន្ទ:ជិះក្ងោក , ទេពតាមួយអង្គដែលគេមិនស្គាល់ព្រះនាមជិះសេះ , ព្រះឥន្ទ្រ គង់លើដំរីឰរាវណ្ណកុក ៤, យម:ជិះគោ និងព្រះឥសូរ គង់លើគោណាំឌិន, ព្រះអាទិទេពមួយអង្គទៀតគង់លើសីហ: ។

៣.– សាខាខាងកើត ជញ្ជាំងខាងត្បូង ក្រឹស្ណ:ទ្រង់ស្ទួយភ្នំ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មណីបពិត: នៅផ្ទាំងនេះ គេឃើញក្រឹស្ណៈដៃ ៤ ជិះគ្រុឌជាមួយមហេសី សត្យាភាមា ។ ព្រះអង្គមានជ័យជំនះលើពួកសត្រូវហើយទ្រង់នាំពួកពលសេនាដឹកជញ្ជូនគ្រឿងកស្តុការផ្សេងៗមានដាវ លំពែងជាដើម ដែលបានរឹបយកពីគូបំបាំងនាំចូលទៅកាន់ព្រះនគរវិញដោយសេចក្តីសុខសាន្តត្រាណ ។

៤.— សាខាខាងជើង ជញ្ជាំងខាងកើត លើមាត់បង្អួច : ការសន្ទនាអំពីកិច្ចការផ្សេងៗ នៅក្នុងព្រះបរមរាជវាំង នៅខាងក្រោមមានមនុស្សពីរនាក់ដេកផ្កាប់មុខ ហើយមានស្រីស្នំជាច្រើននៅក្នុងវាំង ។

៥.— លើទ្វារខាងជើង : គ្រង់ព្រះរាមនិងព្រះលក្ស្មណ៍ ថ្វន សរបញ្ចាំតតល់នឹងយក្សឈ្មោះ ពិរាធ ជាបងរាពណ៍ដែលលបលួចយកនាង សីតា បញ្ចិះលើស្មាហោះចេញទៅ ។

៦.— សាខាខាងជើង មាត់បង្អួចខាងលិច : គ្រង់នាង សីតា យាងចូលគំនរភ្លើងកំពុងឆេះពេញក្រមុំ ដើម្បីសំដែងសេចក្តីបរិសុទ្ធ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ស្មោះត្រង់ចំពោះព្រះរាជស្វាមី ក្រោយពេលដែលត្រឡប់មកពីនគរលង្កាវិញ ។

នៅកន្លែងនេះមានការខូចខាតអស់ជាច្រើនអន្លើ ដោយត្រូវទឹកភ្លៀងហូរច្រោះ ប៉ុន្តែគេឃើញនៅគង់វង់ល្អខ្លះ ដូចជារូបព្រះរាមព្រះលក្ស្មណ៍ សុគ្រីព ហនុមាន ឯរូបក្រៅពីនោះ ដូចជារូបនាងសីតានិងគំនរក្មេងជាដើម ត្រូវវិនាសខូចអស់ជាងពាក់កណ្ដាល ។

៧.- សាខាខាងលិច ផ្ញាំងខាងជើង លើខាត់បន្ទប : ផ្ទៃងពីព្រះរាមប្រាំងឈ្នះក្រុងរាពណ៍ គង់លើរាជរថ បុស្បក ក្នុងក្រុងលង្កា រួចយាងត្រឡប់មកនគរ អយុធ្យាវិញ ដែលមានគង់ពលស្វាយាំងកកកុញបញ្ចេញទឹកមុខរីករាយសប្បាយយាំងក្រៃលែង ។

៨.- លើទ្វារខាងលិច : ត្រង់ព្រះរាមនិងព្រះលក្ស្មណ៍ចងសម្ពន្ធមិត្តជាមួយ វិភីសនៈ (ពិភេក្សណ៍) ជាបងរាពណ៍នៅកណ្ដាលចំណោមពួកពលស្វា ដែលគេឃើញពិភេក្សណ៍អង្គុយប្រណម្យព្រះរាមនិងព្រះលក្ស្មណ៍ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

៩.- សាខាខាងលើ ជញ្ជាំងខាងត្បូង លើមាត់បង្អួច : វថ្ងនពីនាង សីតា នៅក្រុងលង្កា ព្រះរាមប្រើ ហនុមាន ទៅមើលនាង សីតា នៅនគរយក្ស ដែលឃើញសុទ្ធតែនាងយក្ខិនីមានមុខផ្សេង ៗ គ្នា នៅថែរក្សាគ្រប់គ្រងព្រះនាងក្នុងការសោកទុក្ខបាន រួចគេឃើញនាង សីតា ទ្រង់ប្រទានចិញ្ចៀនព្រះទម្រង់ដល់ហនុមាន ឲ្យយកទៅថ្វាយព្រះរាមជាព្រះរាជស្វាមី ដើម្បីជាសក្ខីភាពនៃសេចក្តីស្មោះត្រង់របស់ព្រះនាងចំពោះព្រះអង្គ ដែលទ្រង់បានប្រើរាជបំរើហនុមាន មកយកពត៌មាន ។

១០.- សាខាខាងត្បូង ជញ្ជាំងខាងលិច ពីលើមាត់បង្អួច : រឿងត្រង់នេះគេមិនដឹងថាជារឿងអ្វីឡើយ ប៉ុន្តែឃើញក្រឹស្នៈទ្រង់ទទួលជង្វាយពីនាងទេពធីតា ដែលនាំគ្នាដើរជយជម្រង់ចូលមក ។

១១.- លើមាត់ទ្វារខាងត្បូង : ព្រះរាមនិងព្រះលក្ស្មណ៍ចូលប្រយុទ្ធជាមួយកុម្ភកណ្ណយក្ស គឺមហាយក្សដែលមានខ្លួនធំ ឥតក្បាល

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

តែមានមុខនៅត្រង់ដើមទ្រូង ។

១២.– សាខាខាងត្បូង ជញ្ជាំងខាងកើត ៖ ត្រង់ព្រះរាមប្រឡងធ្នូសរដើម្បីឲ្យបានព្រះនាងសីតា ជារង្វាន់ ។ គេឃើញព្រះនាងសីតាទ្រង់មកុដកំពូល ៣ គង់នៅលើគ្រែ ហើយមានរាជបរិវារនៅហែហមផង ។ នៅខាងក្រោម មានពួកព្រះរាជបុត្រក្សត្រច្រើនកកកុញចូលទៅប្រឡងធ្នូជ័យ ប៉ុន្តែជ័យជំនះត្រូវបានទៅព្រះរាម ។

រោងទងខាងលិច ផ្នែកខាងជើង

នៅរោងទងនេះ មានក្បាច់ចម្លាក់យ៉ាងល្អស្រស់បំព្រង ញឹកស្មេស្មើ ៗ គ្នា ហើយឆ្លាក់ជ្រៅ ៗ ផង សម្បីតែរូបយក្សនិងស្វាគំលេចក្រឡោតឡើងហើយភ្នែកលានស្រិល បញ្ចេញទឹកមុខកំញើញដាក់គ្នាមានឫកពាជាអ្នកក្លាហានក្នុងសង្គ្រាម ។

ថែងត្រង់ព្រះរាមលើកកងទ័ពស្វាវាយលុកចូលក្រុងលង្កា ដែលគេឃើញកងទ័ពយក្សនៅបែកខាងជើងដើរជាក្បួន ។ មានមេទ័ពខ្លះកាន់ក្រែះមុខពីរ ខ្លះកាន់ដុំមូល ឬ ដំបង និងខ្លះទៀតដៃទទេ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ចំណែកកងពលស្វាវិញ មានខ្លះកាន់ដែកឈើ ខ្លះកាន់ដាវលំពែង ជាដើម ដើរចូលលុកក្រញីខាំសត្រូវ ។ នៅខាងមុខព្រះរាម មានកងទ័ពកៀង ដែលក្នុងក្រុមនេះ មានពលស្វាយកស្មា, ជង្គង់, ប្រមុះ, ថ្ងាស, ក្បាល ឬ គូថទល់ទ្រដងទង់ជ័យដើរយ៉ាងសង្ហា ។

នៅផ្នែកខាងត្បូង មេទ័ពយក្សកំពុងបញ្ជាកងពលយក្សឲ្យចូលធ្វើសង្គ្រាមជាមួយកងពលស្វា ដែលមានមេទ័ពធំៗ ជិះរថទឹមសត្វផ្សេងៗ មានសេះជាដើម, ដៃកាន់លំពែង, ព្រះខាន់, ធ្នូសរ, ចំណែកឯពលយក្សប្រដាប់ដោយខែល, លំពែង, ដាវ, ដំបង, ធ្នូសរគ្រប់ដៃ ។

នៅកណ្ដាលផ្ទាំងចំឡាក់ គេឃើញព្រះរាមទ្រង់ធ្នូសរជិះលើស្មាហនុមាន ដែលកាន់ដុំមូលមួយនៅដៃហើយក្រញៀវញញួន ច្បាំងតទល់នឹងក្រុងរាពណ៍ទសមុខដៃម្ភៃ ជិះលើរាជរថទឹមសីហៈ ។ ឈរនៅជិតពីក្រោយព្រះរាម គឺព្រះលក្ស្មណ៍ដែលទ្រង់ធ្នូសរ និងវិភីសនៈ (ពិភេក្សណ៍) ដៃកាន់ព្រះខាន់ ។ តទៅមុខទៀត មានមេទ័ពស្វាជំពាប

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

សាហាវពីររូប គឺក្រុងទីលពជ ដែលទំចំកោងជើងលើក្បាលសីហៈ ចាប់គ្រវែងសត្រូវបោកលើផែនដី និងអង្គត បុត្រក្រុងពាលី ដែលចាប់ជកក្តុកដ័រមានកំពូលត្រីសូល៍ ។ នៅផ្ទាំងរូបមួយទៀតគេឃើញមេទ័ពស្វាចាប់យួរជើងក្រោយសត្វសីហៈពីរធំ ។ សម្រុកក្បាលចុះក្រោម ។

ការពិពណ៌នាអំពីរូបចម្លាក់រឿងរាមកេរ្តិ៍នៅកន្លែងនេះ មិនបានសព្វគ្រប់ទេ ព្រោះមានការញឹកស្មុគស្មាញខ្លាំងណាស់ ប៉ុន្តែការចឆារូបចម្លាក់ទាំងនេះ ជាទីស្ញើចសរសើរដល់សិល្បករសម័យបច្ចុប្បន្ននេះគទ់ពេកណាស់ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budmsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទតាព្រហ្មគិល

សាងនៅចុងសតវត្សទី ១២ ដោយស្នាព្រះហស្តព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ បច្ឆាមរណៈព្រះនាម មហាបរមសុគតបទ: ដើម្បីឧទ្ទិសចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ប្រាសាទនេះបានទទួលការថែរក្សាដោយក្រសួងអភិរក្សអង្គរ តាំងពី គ.ស. ១៩១៩ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

នៅចម្ងាយ ៣០០ ម៉ែត្រ ពីខាងជើងអ័ក្ស ខាងលិចក្លោងទ្វារប្រាសាទអង្គរវត្ត គេប្រទះឃើញគុហាមួយតូចសាងពីថ្មកក់ ស្ថិតនៅខាងត្បូងដៃត្រង់បង្គោលគីឡូម៉ែត្រ ។ ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះអន្តរាយអស់ជាច្រើនអន្លើ ។ ដោយសារការរុករកកាលពី គ.ស. ១៩២៨ គេបានរកឃើញសិលាចារឹកមួយ ដែលមានចុះព្រះរាជបញ្ញាផ្សេង ៗ នៃព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី ៧ ដែលធ្លាក់ជាប់នៅទីមន្ទីរព្យាបាលរោគ ។ តាមសិលាចារឹកនៅប្រាសាទតាព្រហ្មប្រាប់ថា ប្រាសាទនេះជាធម្មមន្ទីរសម្រាប់ស្វាធ្យាយន៍ធម៌បែកខាងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

បើតាមរឿងព្រេងវិញ លោកសៅដែស បានទិតានថា

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទតាព្រហ្មកិលនេះ មានការពាក់ទងនៅនឹងរឿងពញាក្រែក ដែលជាជនពិការអវយវៈ ធ្វើដំណើរចេញទៅណាមកណាពុំបាន លុះត្រាតែព្រះឥន្ទ្រប្រទានសេះមួយព្រមទាំងគ្រឿងអម្ពរណ៍ , លុះដល់ក្រោយមក ទើបពញាក្រែកយកគ្រឿងអម្ពរណ៍មកស្លៀកពាក់ហើយឡើងជិះសេះហោះចេញបាត់ទៅ ។

នៅប្រាសាទនេះ គេប្រទះឃើញរូបព្រះពោធិសត្វ អវលោ-កេស្វរៈ ដែលជាអ្នកជួយព្យាបាលរោគសត្វលោក ។ ការធ្វើដំណើរចូលទៅ ត្រូវដើរតាមគោបុរៈមួយតូចសាងពីថ្មកក់ ទើបចូលដល់តួប្រាសាទ ដែលស្ថិតនៅផ្ទៃរបៀងប្រកបដោយថ្នាក់តូចៗ ៣ ទៀតរួបជាប់គ្នាតាមកំពូលមុខខាងជើងនិងខាងកើត ។ តួគុហាបែរមុខទៅខាងកើតប្រកបដោយទ្វារបញ្ឆោត ៣ និងបលង្កមួយដែលមានក្បាច់ជាច្រើន ហើយនិងមានប្រឡាយបង្ហូរទឹកមួយ នៅតាមប្រហោងប្រាសាទទិសខាងជើង ។

ការរបនាប្រាសាទនេះ មិនសូវមានការផ្ចិតផ្ចង់ប៉ុន្មានទេ ប៉ុន្តែ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.bophnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មានទ្រង់ទ្រាយដូចប្រាសាទបាយ័នដែរ ព្រោះក្បាច់ចម្លាក់មានសភាពគោង ៗ និងមានឆ្លាក់ជារូបទេវតានៅតាមសសរជ្រុងប្រាសាទ ៗ នៅសសរមាត់ទ្វារចូល គេឃើញក្បាច់របនាយ៉ាងល្អឆើត ហាក់ដូចជាកម្រាលព្រំទៀម ៗ ក្បាច់ចម្លាក់និមួយៗ មានឆ្លាក់ជារូបមនុស្សម្នាក់តាមទម្រង់ធម្មតា ហាក់ដូចជាមានជីវិតរស់រវើកនៅឡើយ ។

ប្រាសាទបក្សីចាំក្រុង

សាងរវាង គ.ស. ៩៤៧ ដោយស្នាព្រះហស្តព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ្ម័ន បច្ឆាមរណៈ ព្រះនាមសិវលោក ឧទ្ទិសចំពោះព្រហ្មញ្ញសាសនា (ថ្វាយព្រះនាពយណ៍) ប្រាសាទនេះបានទទួលការថែរក្សាអំពីក្រសួងអភិរក្សអង្គរ តាំងពី គ.ស. ១៩១៩ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnet.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៅចម្ងាយ ១៥០ ម៉ែត្រ ពីជណ្ដើរបុរាណតាមអ័ក្សខាងកើត ក្ដបាខែង នៅឆ្វេងផ្លូវ គេនឹងប្រទះឃើញប្រាសាទតូចនេះលេចឡើងកណ្ដាលព្រៃឈើស្រោង មានថ្នាក់កាំជណ្ដើរស្ដាបនា ដោយថ្មបាយក្រៀមនិងឥដ្ឋពណ៌ក្រហម ដែលជាសម្ភារៈម្យ៉ាង គេតែងប្រើប្រាស់ក្នុងជំនាន់សតវត្សទី ១០ ។

ប្រាសាទនេះ មានកំពែងឥដ្ឋព័ទ្ធជុំវិញដែលត្រូវវិនាសខូចខាតអស់ទៅហើយ នៅសល់តែស្លាកស្នាមគោពុរៈមួយសាងពីថ្មភក់ត្រង់ផ្នែកខាងកើតប៉ុណ្ណោះ ។ តួប្រាសាទចែកជាពីរថ្នាក់ : ថ្នាក់ក្រោមជារាង ៤ ជ្រុង ក្នុងមួយជ្រុងៗ ប្រវែង ២៣ ម៉ែត្រ ជ្រុងថ្នាក់លើប្រវែង ១៥ ម៉ែត្រ កំពស់ ១៣ ម៉ែត្រ ស្ដាបនាឡើង ដោយថ្មបាយក្រៀម មានជណ្ដើរ ៤ នៅគ្រប់ទិសទាំង ៤ រចនាតាមសម័យនិយមនិងតាមប្រពៃណីខ្មែរ ។ ជណ្ដើរទាំងអស់នេះ មានតែជណ្ដើរ ៣ ទេ ដែលមានទម្រង់ល្អផ្ដាច់គេ ប៉ុន្តែគ្មានដំកល់រូបចម្លាក់អ្វីនៅលើក្បាលជណ្ដើរទេ ។ ឯជណ្ដើរមួយទៀត ដែល

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

សាងភ្ជាប់នឹងគ្រឹះប្រាសាទនោះ មានផ្ចាក់ជាក្បាច់ត្របកឈូកគួរជាទីមនោរម្យក្រៃពេក ។

បើឡើងទស្សនាប្រាសាទនេះ សូមប្រុងប្រយ័ត្នបន្តិច ព្រោះកាំជណ្តើរញឹកពេក ហើយរិចរិលអស់ជាច្រើនអន្លើណាស់ទៅហើយ ។

គូហាសាងដោយឥដ្ឋ តែគ្មានប្រើកំបោរបូកបាយអរដើម្បីភ្ជាប់មុខដែលគេមើលឃើញជាខ្សែឆ្នារៗនោះទេ គេដាក់បន្ទុបលើផ្ទៃគ្រឹះខុសគ្នាឃើញតែគែបបន្តិចៗ ។ គុហានេះមួយជ្រុងៗប្រវែង ៨ ម៉ែត្រ សាងបែរមុខទៅទិសកើត ហើយមានទ្វារបញ្ឆោត ៣ ដែលមានសសរនិងផ្តួមសាងពីថ្មភក់ ព្រមទាំងមានផ្ចាក់ក្បាច់ជាពន្លកនោងៗ ប៉ូកបណ្តូលផ្កា ៗ ជាពិសេសទៅទៀត ក្បាច់ដែលនៅលើផ្តួមទ្វារទិសខាងកើត មានផ្ចាក់ជារូបគនេស្វរៈ មានប្រមោយវែង ដូចជារូបដែលគេឃើញនៅប្រាសាទមេបុណ្យទិសបូព៌ាដែរ ។ នៅចំកណ្តាល

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budginst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

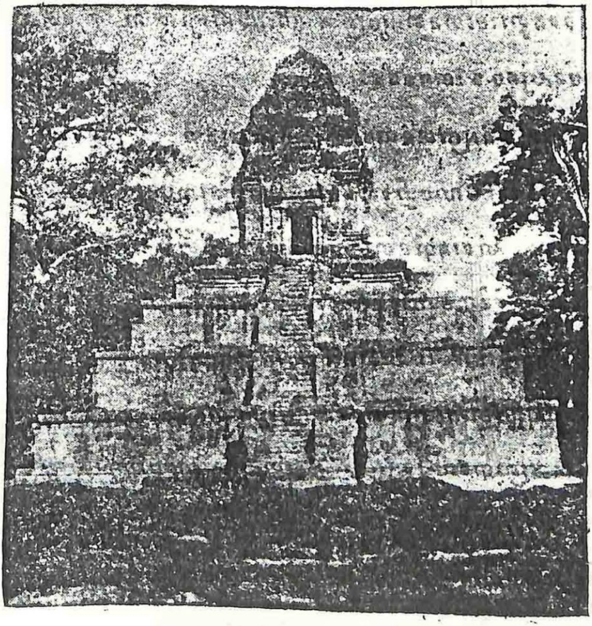

ប្រាសាទបក្សីចាំក្រុង

មើលចំពីខាងកើត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ផ្ចឹមទទឹងទ្វារនេះមានឆ្លាក់រូបព្រះឥន្ទ្រជិះលើដំរីក្បាល ៣ ព្រមទាំងរូបមនុស្សតូច ៗ នៅសមផង ។

នៅខាងក្រៅមានឆ្លាក់ជាក្បាច់ភ្ញីផ្កាផ្សេង ៗ ព្រមទាំងរូបទេវតាដែលមានលាបថ្នាំខ្លះៗផង ដើម្បីកុំឲ្យឆាប់សឹកក្បាច់ ។ នៅក្នុងប្រាសាទគេបានដាក់ដីបំពេញជំរៅ ១ ម៉ែត្រ ហើយមានព្រះពុទ្ធរូបបរិនិព្វានមួយអង្គធំនៅប្របទឹងជញ្ជាំង ព្រះពុទ្ធរូបបរិនិព្វានអង្គនេះ គេសាងនៅពេលក្រោយទេ ។

សិលាចារឹកនៅតាមជើងសសរគោងទ្វារ រៀបរាប់អំពីរជ្ជកាលព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ្ម័ន ព្រមទាំងអធិប្បាយបញ្ជាក់អំពីស្ថាន- 68
ភាពនៃប្រាសាទនេះក្នុង គ.ស. ៩៤៧ ទៀត ។ មានរូបសំណាកព្រះនារាយណ៍មួយ ដែលមានបួនមាសហើយសមរម្យតាមភាពប្រាសាទក្នុងជំនាន់នោះណាស់ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទភ្នំបាខែង

សាងសង់ គ.ស. ៨៩០ ដោយស្នាព្រះហស្តព្រះបាទយសោវរ្ម័ន ទី ១ បព្វាមរណៈ " បរមសិវលោក " ឧទ្ទិសដល់ព្រហ្មញ្ញសាសនា ថ្វាយព្រះឥសូរ ។ ការថែរក្សាដោយក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ចាប់តាំងពី គ.ស. ១៩១៩ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

នៅចម្ងាយ ១៣០០ម៉ែត្រ ពីខាងជើងក្លោងទ្វារអ័ក្សខាងលិចនៃប្រាសាទអង្គរវត្ត ហើយនៅពីខាងត្បូងក្លោងទ្វារប្រាសាទអង្គរធំចំនួន ៤០០ម៉ែត្រ ។ នៅពីខាងឆ្វេងដៃ គេឃើញប្រឡាយទឹកមួយធំ និងភ្នំមួយតូចកំពស់ ៦០ម៉ែត្រ មានព្រៃឈើដុះពាសពេញ នេះគឺជាភ្នំបាខែង ដែលជាទីតាំងនៃប្រាសាទដំបូងមួយ ។ ប្រាសាទនេះជាមជ្ឈមណ្ឌលនៃទីក្រុងមួយឈ្មោះថា " យសោធរបុរៈ " ដែលមានកាង ៤ ជ្រុងស្មើ គឺមួយជ្រុងៗ ប្រវែង ៤ គីឡូម៉ែត្រ ។ បើធ្វើដំណើរតាមផ្លូវធំមក

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budget.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

សៀមរាប គេនឹងប្រទះឃើញព្រំប្រទល់ទីក្រុងនេះ នៅត្រង់ដីទួល ដែលមានចម្ងាយ៦០០ម៉ែត្រ ពីស្រះបាក្សណីអង្គរវត្តខាងត្បូង ។

គេបានបោះបង់ចោលយសោធរបុរៈក្នុងរវាង គ.ស. ៨៨៩ ប៉ុន្តែទីក្រុងនេះនៅតែជាទីក្រុងដំបូងបង្អស់នៃអង្គរ ។ ដើម្បីនឹងគេក្រោកើតដំណែលរបស់ខ្លួនជាទីក្រុង " ហរិហរាល័យ ,, ដែលកសាងដោយព្រះបិតាព្រះអង្គនៅលើទីវាលមួយ ក្នុងស្រុកសូទ្រនិគម " រលួស ,, នោះ ព្រះបាទយសោវរ្ម័នទី ១ ទ្រង់សាងប្រាសាទក្នុងខែងឲ្យមានឈ្មោះថា ប្រាសាទមហេន្ទ្របពិត ជានិមិត្តរូបក្នុងព្រះសុមេរុកជ ដើម្បីបូជាចំពោះទេវតាដែលមានសក្តិធំ ៗ ហើយ 70
យកស្ទឹងសៀមរាបធ្វើជាខ្ទេ ៗ ដោយការនៅជាប់ស្រយាលពីស្ទឹងសៀមរាបដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់សាងទីក្រុងថ្មីនៅពីខាងលិចស្ទឹងវិញ ។

ការសំខាន់នៃប្រាសាទបាគង ដែលស្ថិតនៅក្នុងស្រុកសូទ្រ-និគម " រលួស ,, នោះគឺមានតិចតាគប្រហែលគ្នានឹងប្រាសាទ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ភ្នំបាខែងដែរ ព្រោះមានច្រាំងព្រាយយ៉ាងល្អឯក បើមើលពីចំហៀងទៅ គេនឹងឃើញគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់សុទ្ធសឹងជាកន្លែងថ្លៃថ្នូរសមនឹងស្ថានភាពទាំងមូល ។ ព្រោះទីនេះជាអាសនៈរបស់ព្រះអាទិទេពមួយព្រះអង្គព្រះនាម ទេវរេសៈ ហើយនឹងយោនីព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រីនៅចំកណ្ដាលក្រុងយសោធរបុរៈ ។ តាមសិលាចារឹកប្រាប់ថា វត្តនេះជាព្រះរូបមួយ ដែលគេគោរពបូជាយ៉ាងក្រៃលែងនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រ ។ ការសាងរូបនេះទុកជាអនុស្សាវរីយ៍មួយសំដៅតាមលក្ខណៈប្រាសាទ ដំបូងគេបានដំកល់ទុកក្នុងគុហាដែលសាងពីថ្មកក់មានក្បាច់រចនាភងដូចជាមកុដគ្របពីលើតួប្រាសាទ ឲ្យមានលំអឆើតឆាយស្រស់បំព្រងគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងក្រៃលែង ។

ព្រឹកព្រហាម ឬល្ងាច ជាពេលដែលត្រូវឡើងមើលប្រាសាទភ្នំបាខែង ។ គេអាចឡើងតាមផ្លូវចំពីមុខ ឬតាមផ្លូវដំរីមួយនៅពីត្បូងដែលពួកទេសចរ តែងជួលដំរីជិះឡើងលេងកំសាន្ត ។ ពីលើខ្នងភ្នំទៅ គេអាចមើលឃើញកំពូលភ្នំពីរដូចគ្នាប្រកបដោយ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទដែលព្រះបាទយសោវរ្ម័នទី ១ បានកសាងគឺ : ប្រាសាទភ្នំក្រោមនាទិសខាងត្បូងក្បែរបឹងទន្លេសាប និងប្រាសាទភ្នំបូកនាទិសឧត្តរនៅឆ្ងាយពីភ្នំគូលែន ដែលមើលទៅឃើញខ្ពស់ស្កុង ៗ មិនតែប៉ុណ្ណោះនៅទិសបស្ចិម គេនឹងឃើញទឹកបារាយណ៍ល្ហល្ហាច និងព្រៃឈើស្រសាង ព្រមទាំងគាំពារធេតឆាយពណ្ណរាយនៃប្រាសាទអគ្គិវេត្ត ដែលបញ្ចេញរស្មីភ្លើត ៗ ហាក់ដូចជាទិព្វមាស ឬជាជុំពេជ្រដែលគេដាក់ពាយលើផែនដី ក្នុងពេលដែលព្រះអាទិត្យជិតអស្តង្គតលេចក្លូលក្នុងភ្នំព្រះសុមេរុ ។

លោក ហ្គូលូប៉ែរ បានអធិប្បាយថា តាមការពិនិត្យលក្ខណៈផ្សេង ៗ គេអាចប្រៀបប្រដូចភ្នំនេះទៅនឹងភ្នំធំមួយ ៗ តាមសិលាចារិកពោលថា នេះជាទីក្រុងដំបូងបំផុតដែលកើតក្នុងសតវត្សទី ៩ ក្នុងបរិវេណអង្គរ ។ នៅជើងភ្នំបាខែងគេបានឃើញកំពែងមួយបណ្ដោយ ៦៥០ ម៉ែត្រ ពីកើតទៅលិច ទទឹងប្រវែង ៤៤០ ម៉ែត្រ ពីជើងទៅត្បូង ប្រកបដោយ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

គោបុរៈមួយនៅក្បែរជើងភ្នំខាងកើត គ្រង់ចន្លោះផ្លូវទិងជើងភ្នំ ។ ស្លាកស្នាមដ៏ច្បាស់ៗនេះ គេតែងប្រទះឃើញនៅតាមអក្សរដែលជាទីតាំងនៃគុហាតូចៗ ដែលមានកាំជណ្តើរដូចជានៅតាមជណ្តើរជំទិសខាងកើតដែរ ។

វិចិត្តកម្មទាំងឡាយនៃព្រះបាទយសោវរ្ម័នទី ១ នេះ បានបង្ហាញឲ្យឃើញនូវសភាពខ្ពស់ខ្ពាយយ៉ាងខ្លាំងពុំមានល្ហែ តាមភាពនៃការរៀបចំប្រាសាទ ៗ ដោយសាឆ្ពកបច្ចេកទេសយ៉ាងចំណាន ៗ ផ្ទុយនេះ ភាពនៃប្រាសាទក៏បានស្រស់បំព្រងខ្លះឡើងវិញ ៗ ភ្នំនេះសម្បូណ៌ដោយប្រាសាទ ដែលមានគុហាតូចៗ ជាច្រើនលើកលែងតែកន្លែងខ្លះ ដែលមានភាពរឹងប៉ឹងមិនបាច់រៀបចំជួសជុលឡើងវិញដូចជាផ្នែកគ្រឹះនិង ស៊ុម ដែលមានឆ្លាក់ជារូបទេវតានៅតាមសសរទ្រូងប្រាសាទហើយនិងមានសសរមួយតូច ៗ ជាច្រើន ៗ ប្រាសាទទាំងនោះពុំសូវមានល្វែងបន្ទប់ធំទូលាយ ហើយប្រកបដោយក្បាច់ចនាក់ចុកក៏ចុកសមតាមភាពនៃប្រាសាទ ដែលជា

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.bunsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ហេតុនាំឲ្យផ្ទុយស្រឡះពីក្បួនខ្នាតនិងជញ្ជាំងបញ្ឈរ ៗ ក្នុងការ គាស់កកាយរុះមើលទៅតាមផ្តឹមទិងទ្វារ ដែលមានគិនភាគដូចជា ផ្តឹមទទឹងទ្វារទាំងឡាយនោះ គេបានឃើញសម្រស់យ៉ាងល្អសម ដូចក្នុំគ្នូលែនដែរ ព្រោះមានក្បាច់ចេនាយ៉ាងគ្រប:គ្រប់ប្រទាក់ ទាក់ស្រេះគ្នាយ៉ាងវិចិត្រ ដូចជាក្បាច់នៅប្រាសាទបាគងនិង ប្រាសាទព្រះគោដែរ ។ ក្បាច់ទាំងឡាយមានការទោរទន់ទៅរក ភាពល្អិតឆ្មារហើយស្តើង ៗ ស្របទៅតាមសម័យនិយម ដូចជា ក្បាច់លើបាយសែដែលបូកៈលំពិមានស្តូបនាគ័ព ឥដ្ឋ និងក្បាច់ ឈើឆ្លាក់ ដើម្បីជាព្រះកិត្តិយសដល់ព្រះពជា ។

ពិពណ៌នា

រូបគោពីរ ដែលឆ្លាក់ដាក់នៅលើជម្រាលជើងភ្នំត្រង់ផ្លូវឡើង ទៅខ្ពង់រាប មានសភាពហាក់ដូចជារស់រវើក នេះជាស្នាដៃ សិល្បករខ្មែរយើងក្នុងសម័យនោះ ។ នៅលើកំពូលភ្នំមានកុដិ ព្រះសង្ឃទ្រុឌទ្រោម ដោយហេតុស្ថាបនាយូរណាស់មកហើយ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

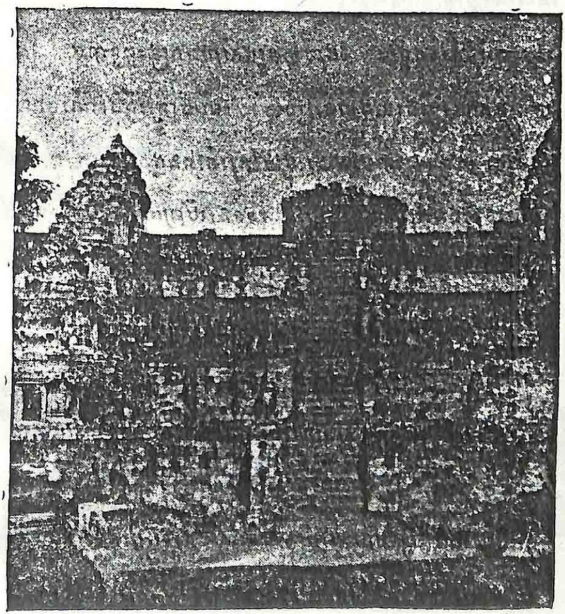

ប្រាសាទភ្នំបាខែង

(មើលពីខាងកើត)

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៅខាងស្តាំដៃ មានផ្ទះតូច ៗ សង់លើសសរថ្មកក់ តពីនោះទៅ មានព្រះវិហារតូចមួយ ដែលមានរូបសំណាកព្រះពុទ្ធបាទ ដែលគេបានសាងឡើងនៅជំនាន់ក្រោយ ហើយត្រូវធ្វើដំណើរចូលទៅកាន់ប្រាសាទ តាមគោបុរៈមួយក្បែរកំពែងថ្មបាយក្រៀម ។ នៅសងខាងអ័ក្សដែលចូលទៅ គេនឹងឃើញអគារពីរ ដែលមានភិនភាគជាបណ្ណាល័យ ប្រកបដោយប្រហោងបតុរង្គញាយ ជាប្រយោជន៍ដល់ពន្លឺនិងខ្យល់ចេញចូលបានស្រួល ។ អគារពីរនោះមានទ្វារតូចនៅទិសខាងកើត ។

តួប្រាសាទធំមូលនេះលេចឡើង ព្រមទាំងកាំជណ្ដើរទាំង ៥ ថ្នាក់ តម្រួតលើគ្នានៅគ្រប់មុខប្រាសាទទាំង ៤ ទិស តាំងពីក្រោមរហូតដល់ផ្ទៃលើមានកំពស់ពីដីទៅ ៤៧ ម៉ែត្រ ឯដំបូលប្រាសាទកណ្ដាលមានកំពស់ ១៣ ម៉ែត្រ ។ អមសងខាងមានធ្លាក់ជារូបគោ ឈរចំអើតងើបងើយស្អើតយ៉ាងសង្ហាគ្រប់ក្បាលជណ្ដើរ មានទាំងតួគុហាតូច ៗ គ្រប់ ៗ ថ្នាក់ នៃជ្រុង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទទាំង ៤ ទិស ។ ផ្នែកបស្ចិមខាងលើសាងភ្ជាប់ទៅតួគុហាតូច ១ ដែលសព្វថ្ងៃខូចខាតអស់គ្មានសល់ ។ នៅខាងក្រោម តាមជុំវិញតួប្រាសាទធំគេឃើញមានប្រាង្គតូច ១ សាងពីឥដ្ឋ ។ ប្រាង្គតូចៗ ទាំងនេះមានចំនួន ៣៦ តួ ស្ថិតនៅជាប់ពីគ្នា ។

ប្រាង្គតូច ១ ដែលសាងដោយឥដ្ឋនោះ គេតែងប្រទះឃើញច្រើនពីខាងកើត តែជួនកាលមានប្រាង្គខ្លះនៅបន្ទាប់ពីខាងក្រោយទ្វារខាងលិច ។ លើកលែងតែគុហាតូច ១ ដែលនៅតាមអ័ក្ស ដែលតែងមានមួយគូៗ ស្ថិតនៅលើផ្នែកគ្រឹះជាប់គ្នា ។ គុហាតូចៗ ទាំងអស់មានចំនួន ៤៤ តួ ។ មានគុហាជាច្រើនទៀត ដែលត្រូវបាក់បែកអស់ដោយសារការសាងពុំទាន់បានរួចស្រួលបួល ។

នៅក្នុងដៃគេសង្កេតឃើញបល្ល័ង្កធំៗពីរ ដែលបានរកឃើញក្នុងពេលត្រួសត្រាយកាប់គ្មារ ។ គេបានដឹកលំទុកបល្ល័ង្កនេះនៅមុខគុហាតូចៗទាំងនោះ ព្រោះជាបល្ល័ង្កមានក្បាច់របនាយាំងល្អវិចិត្រ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgest.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទភ្នំបាក់ខែង ជាប្រាសាទមួយដែលនៅក្នុងផ្ទៃគ្រឹះ គេពុំបានយកដីមកចាក់បំពេញដូចជាប្រាសាទតាំងឡាយទេ គឺគេបានកាត់យកពើងថ្មឲ្យរាបស្មើទើបគេរៀបក្រាលថ្មកក់ពីលើ ដោយហេតុនេះ ទើបគេឃើញកន្ទួនដែលថ្មរបៀលធ្លាក់នៅជ្រុងទិសឦសាន ហើយនិងជ្រុងទិសអគ្នេយ៍ ។ នៅតាមមុខប្រាសាទធំៗ មានកាំជណ្ដើរសម្រាប់ចុះឡើង ជណ្ដើរនេះមានទទឹង ៤ ម៉ែត្រ ហើយគុហាតូច ១ នៅបាំងពីមុខ ។ គុហាតូច ១ តាំងឡាយដែលសាងពីថ្មភក់នៅលើមណ្ឌលប្រាសាទធំ មានចំនួន ៦០ តួ សុទ្ធតែជាគុហាដែលមានទ្វារបែរទៅទិសខាងកើត ឯមុខខាងលិចពុំទាន់សាងរួច។ គុហាតូច ១ តាំងនេះសាងបណ្ដើតតាមគែមគ្រប់ថ្នាក់មណ្ឌលគ្រឹះធំ ។ ប្រាង្គតាំងនេះមានថ្នាក់មួយធំពងដូចមកុដ ហើយមានទ្រង់ទ្រាយដូចជាគុហាដែលមានថ្នាក់ ៤ ជាប់ៗគ្នានោះដែរ ។

នៅតាមសិលាប្រាសាទដែលលាតសន្ធឹងពីជើងទៅត្បូងមានភាពបែបបង្ខិតទៅខាងលិច ព្រោះទីនេះជាទីតាំងនៃជណ្ដើរថ្នាក់ទី ៥

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលមានផ្លូវនៅតាមគែមដែលមានទទឹងខុសគ្នា គឺប្រវែងពី ៥ ម៉ែត្រ ទៅ ១៦ ម៉ែត្រ ជាកន្លែងដែលសម្រាប់រៀបចំក្បួនហែរឲ្យបានស្រួល ។

នៅតាមជញ្ជាំងទល់ទ្វា មានឆ្លាក់ជាក្បាច់តាមផ្ទៃកំពស់ ១ ម៉ែត្រ ៦០ ជញ្ជាំងនេះស្ថិតនៅពីលើផ្ទៃគ្រឹះ ដែលមានប្រវែងមួយជ្រុង ៗ ៣១ ម៉ែត្រ ។

ដោយការខ្វះខ្នងថែរក្សា នាពេលនោះ ទើបនៅមូលដ្ឋានទាំងអស់ មានការទើសទែងដោយថ្មាំងធំ ៗ ដែលព្រះសង្ឃបានយកទៅតម្រៀបជុំវិញតាមផ្នែកខាងក្រោម ដើម្បីជានិមិត្តរូបយ៉ាងសម្បើមដល់ព្រះពុទ្ធរូប ដែលមានព្រះកាយនៅផ្តេកក្នុងទីនោះ ។ គេតែងមានការជឿនជ្រួលយ៉ាងខ្លាំងចំពោះការរីកចំរើននៃការកសាង ដែលគេបានប្រទះឃើញនៅក្រោមពើនថ្មតាមសំណង់តូច ៗ ដែលស្ថិតនៅជាជួរគ្នាប្រទេះទីងវៀនប្រាសាទ ។ ក្លប្រាសាទកណ្តាលខាងលើ សាងនៅលើថ្នាក់ខ្ពស់បង្អស់ ប្រាសាទ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នេះមួយជ្រុង ១ ប្រវែង ៨ ម៉ែត្រ ហើយនៅតាមជ្រុងថ្នាក់ខាងលើ ដែលមានគុហាតូច ៗ ៤ ទៀត មួយជ្រុង ១ ប្រវែង ៦ ម៉ែត្រ សាងប្របទឹងចម្រាក់ជញ្ជាំងគ្រឹះ ។ ប្រាសាទក្នុងកំពែងទាំងមូល មានចំនួនគុហា ១០៩ គូ ប៉ុន្តែស្ថិតនៅជាប់ ៗ គ្នា ។

តួប្រាសាទធំកណ្ដាលមានសភាពប្លែកៗ តែសមតាមទំនង ដែលសាងថ្វាយព្រះអាទិទេព ហើយជាប្រាសាទមានមុខ ៤ បែរទៅគ្រប់ទិសទាំង ៤ ។ នៅតាមផ្នែកបខាងក្រោម ប្រាសាទនេះគេឃើញរូបគោឧសភរាជ ៣ ។ គោឧសភរាជនេះ ជាព្រះទីនាំងរបស់ព្រះឥសូរ ដែលកំពុងតែបញ្ចេញមហិទ្ធិឫទ្ធិ យ៉ាងអស្ចារ្យ ក្នុងពេលដែលយាងត្រួតមើលទិសទាំង ៤ ក្នុងទ្វីបលោក ។ នៅខាងក្នុងមានអណ្ដូងមួយជម្រៅ ២ ម៉ែត្រ អណ្ដូងនេះសម្រាប់រាំងទប់ថ្មកុំឲ្យរមៀលធ្លាក់ទៅក្រៅបាន ។ មានស្តូបមួយសាងពីថ្មភក់ការ ៤ ជ្រុងទ្រវែង បណ្ដោយ ១ ម៉ែត្រ ៤០ ទទឹង ០ ម៉ែត្រ ៨០ កំពស់ ០ ម៉ែត្រ ៧២ មានជាប់ចុះជា

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ប្រហែលដែលលោក សឺដែស បានយល់ឃើញថា ជាមូលដ្ឋានមានទ្រង់ទ្រាយដូចជាចេតិយ សម្រាប់បញ្ចុះព្រះអដ្ឋិធាតុព្រះរាជាដែលព្រះសុវណ្ណគតទៅ ដើម្បីទុកឲ្យគេធ្វើសក្ការបូជា ។ នៅពីខាងមុខ ទិសខាងកើត គេឃើញមានគុហាតូចៗសាងលើផ្ទៃថ្មក្រាលថ្មកក់ ដែលមានស្នាកស្នាមសសរនៅសល់ខ្លះមានពន្លឺភ្លឺរលើបរលោង ។ មានគុហាដំកល់លិង្គ ៤ ទៀត ប្រកបដោយបាទដ្ឋានរាងមូល ។ គុហានិមួយៗមានទ្វារ ២ នៅឈមមុខគ្នា ។

ឯវិចិត្រកម្មដែលគេបានឃើញនៅតាមគុហាទាំងនេះសឲ្យដឹងថា សុទ្ធតែសាងឡើងប្រកបដោយគុណសម្បត្តិ ព្រមទាំងគុណវិបត្តិយ៉ាងច្បាស់តាមអត្ថន័យ គឺគេតែងប្រទះឃើញគំនូរកាត់អស់នេះនៅ ក្បែររូបចម្លាក់ទេវតាធំៗដ៏មានមហិទ្ធិឫទ្ធិយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដែលឆ្លាក់ជាប់ ។ គ្នាតាមសសរជ្រុងជិតទ្វារចេញចូល មិនតែប៉ុណ្ណោះ មានឆ្លាក់ជារូបស្រីទេពអប្សរជាលំអទៀតផង ។ តាមការវិនិច្ឆ័យ នៅលើផ្ទាំងចម្លាក់ដែលមានរូបគំនូរតូចៗ ទីងប៉ីងដើងទៀតគួរសៗ ដែលមានរូបគំនូរតូចៗដែរ នោះជាយល់ណ៍យ ភាពមួយយ៉ាងត្រចះ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

គ្រប់សម័យទៅតាមសេចក្តីត្រូវការ ។ ឯចំណែកតាមប្រយោជន៍វិញ គេសង្កេតឃើញក្បាច់ក្បាំងសឹងមានរាង ៤ ជ្រុងស្មើ ព្រមទាំងមានរូបចម្លាក់ផ្សេងៗមិនសូវល្អទៅលាយឡំគ្នា ។ រូបចម្លាក់ទាំងនេះមានគាថាវេចិនទៅបានគំ ដោយសារមានរូប មករ នៅចប់ខ្សែរហូតដល់កន្ទុយរាងកោងដូចផ្កា ។ ឯប្រយោជន៍ទាំងនេះមានរាងដូចជាពុងឡូតកាំភ្លើងធំដែលបង្ខាំដែក ហើយមានរូបចម្លាក់មនុស្សនិងក្បាច់រចនាផ្សេងៗទៀតដ៏មានរំយោល ដើម្បីជាគ្រឿងលំអសម្រាប់បូជាចំពោះក្បាលមនុស្សដែលមានកិត្យានុភាព ។ ទ្រង់ត្រាយទាំងឡាយនេះ តែងមាននៅក្នុងក្បាច់រចនាខ្មែរក្នុងជំនាន់នោះ ។

សិលាចារឹកមួយផ្ទាំងដែលជាគល់នៅលើថ្លុកខាងកើតទ្វារ ទ ទិសខាងជើងត្រង់មណ្ឌលប្រាសាទថ្នាក់ក្រោម មានចារឹករៀបរាប់អំពីរជ្ជកាលព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៥ ពី គ.ស. ៩៦៨ រហូតមកដល់ គ.ស. ១០០១ មិនតែប៉ុណ្ណោះមានចារឹកពីការកសាងនៃព្រះបាទយសោវរ្ម័ន ទៀតផង ។

អង្គរធំ

បាយ័នអង្គរធំ

ប្រាសាទនេះ សាងនៅចុងសតវត្សទី ១២ ដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ បច្ចាមរណៈព្រះនាម មហាបរមសុគតបទៈ ទ្រង់ស ប់ពោះព្រះពុទ្ធសាសនា "មហាយាន" បានទទួលការគ្រួសត្រាយពី គ.ស. ១៩១១ ដល់ គ.ស. ១៩១៣ ហើយបានទទួលការសាង ឡើងវិញនូវប្រាសាទកណ្ដាលក្នុងឆ្នាំ ១៩៣៣ ទិនដួលស្កុលវង់ ខាងមុខតាំងពីឆ្នាំ ១៩៣៩ ។

នៅក្នុងបំណោមប្រាសាទទាំងអស់ មានតែប្រាសាទបាយ័ននេះ ដែលមានការពិបាកយល់ច្រើនជាងគេខាងបុរាណវត្ថុវិទ្យា ។ ក្នុងប្រវត្តិរបស់ប្រាសាទ ការវិភាគគ្នាបានកើតមានឡើងមកដល់ឆ្នាំ១៩២៣ ចំពោះការដាក់កាលបរិច្ឆេទតាមសិលាចារឹកនៃស្រុកកោះធំ ចំពោះ "ប្រាសាទកណ្ដាល" ។ ប្រាសាទនេះមានការតាក់តែងនៅទីង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ក្ដុប្រាំខែង តែមិនមែនទាក់ទងទៅនឹងបាយ័នទេ ព្រោះបាយ័ននេះ មិនមែនជា "វិហារ-ភ្នំ" នៃ "យសោធរបុរៈ" ទេ គឺជាប្រាសាទមួយនៃរាជធានីនៃស្ដេច ជ័យវរ្ម័នទី ៧ នៅចុងសតវត្សទី ១២ ។ បាយ័នបានក្លាយទៅជាវិហារយ៉ាងពិតប្រាកដ នៅក្នុងទីក្រុងអង្គរធំ ដែលសាងឡើងដោយព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី៧ ក្រោយពេលដែលពួកចាមបានលុកលុយ ។

គេពុំសូវមានការងឿងឆ្ងល់ពីសភាពដែលជួយគ្នាក្នុងការរៀបចំវិហារដ៏សំខាន់នេះ ដែលត្រូវទ្រុឌទ្រោមមណ្ឌលខាងក្រៅនឹងស្រាមក្លោះជុំវិញទៀន ទឹងប្រឡាយបង្ហូរទឹកតាមផ្លូវដែលនាំទៅបាំ ។

បណ្ឌលខាងក្រៅ

នៅតាមមុខមានប្រាសាទតូច ៗ បួន ប្រាសាទនេះប្រកបទៅដោយរូបសំណាក ហើយមានសិលាចារឹកសាងឡើងដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ នៃជយគិរី បាន:ត្រូវគេរុះបក្លាច់នៅខាងលើដោយនៃចាំង នឹងជយសិទ្ធ បានកូលដល់កុជង្គមាគ ។ លោកសីដែស

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បានពន្យល់ថា យើងមិនអាចយល់បាននូវវត្ថុនិងគំនូសនោះបានទេ លុះត្រាតែមានសំដីវោហារខ្លះទៀតជាភាសាខ្មែរទើបយើងអាចពន្យល់បាន ។ ប្រាសាទនិងស្នាមភ្លោះនៅអង្គរធំហាក់ដូចជាភ្នំនិងមហាសាគរដែលព័ទ្ធជុំវិញដីយើង ។

នៅប្រាសាទជ្រុងនិមួយ ៗ មានរបៀបធ្វើដូចជានៅអង្គរធំដែរ ហើយសង់ដូចជាទីក្រុងនៃពោធិសត្វលោកេស្វរៈ ដែលប្រកបដោយវិហារមួយធ្វើពីថ្មបាយក្រៀមមានរាងជាជើងក្អែក ជម្រន់ទៅខាងលិចមានពីរជាន់ដោយសន្ទូត ហើយធ្លាក់លំអដោយក្បាច់ត្របកកល្បូក នៅលើខ្លួនខាងតាំងជួន ។ ជញ្ជាំងខាងក្រៅលំអដោយទេវតាឈរលើយានជំនិះ និងនៅតាមបង្អួចបញ្ឆោតមានជើងទៀនបិទបាំងដោយរនាំង ។ ខាងលិចមានរូបសំណាកនៅលើបែបផែនជាពួនជ្រុងស្មើ និងមានមុខតាំងជួនបើកចំហដោយរន្ធន់គោងដូចជានៅខ្សាន ។ នៅជញ្ជាំងនិមួយ ៗ នៃមណ្ឌលមានទ្វារមួយជ្រុងខាងលិច ។

ការទស្សនាប្រាសាទជ្រុងនិងមុមខាងទិសនិរតី គេអាចធ្វើ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ដំណើរដោយជើងឬដោយសេះទៅផ្លូវប្រាំង តាមផ្លូវជើងដោយដើរក្នុងព្រៃដែលមានចម្ងាយ ៣ គីឡូម៉ែត្រ ដែលគេឃើញមានគូស្រែរហូតដល់ទ្វារខាងត្បូង ។ គេអាចត្រឡប់មកវិញតាមទ្វារខាងកើត ក្រោយពេលដែលយើងបានដើរជុំវិញក្នុង ១/៤ នៃទីក្រុង ។ គេឃើញនៅកន្លែងខ្លះមានកេរ្តិ៍ដំណែលចុកណាធ្វើពីថ្មបាយក្រៀមដែលបានគេឃើញដោយលោក គ្រោឡូប៊ីវ ដែលនៅសព្វថ្ងៃនេះ ជាប់ទាក់ទងទៅនឹងមណ្ឌលស្ពានគ្មោះនៅអង្គរធំក្នុងសតវត្សទី ១១ ។

ទ្វារទៅអង្គរធំ

នៅទីក្រុងប្រជាជនបានបង្កើតគ្រឿងសម្ភារៈ ពុំសូវមានប្រយោជន៍នឹងនៅតាមកន្លែងដែលជាំងជិត គេដាក់វត្ថុពុំសូវសំខាន់ទេ នៅចំកណ្តាលបាយ័នគេចែកទីក្រុងនេះជា ៤ សង្កាត់ ដោយមានផ្លូវជើងបួនទៅជិតមាត់ស្ពានគ្មោះ ។ ផ្លូវទី ៥ ដែលជាផ្លូវសំខាន់ជាងគេបានកាត់ដំរង់ទៅក្នុងវាំង នៅផ្នែកខាងលិច ។

ទ្វារទី ៥ នៃប្រាសាទទាក់ទងទៅនឹងក្រវិថី ។ មកពីខាង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

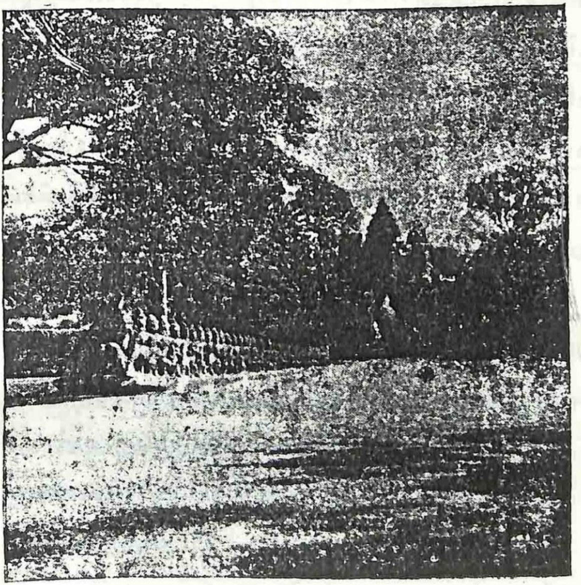

ខ្លោងទ្វារអង្គរធំ

មើលចំពីខាងត្បូង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ក្រៅត្រូវចូលកាត់ប្រឡាយទឹក ហើយត្រូវចូលផ្លូវមួយដែលយើងបានរៀបរាប់ពីមុខមកគឺផ្លូវដែលចាក់ដីបង្កើតបានជាស្ពាន ដែលសព្វថ្ងៃនេះនៅជ្រុងខាងជើងនៅតាមកាតនៃបណ្ដោយ បន្តមកទៀតមានវិជ្ជាសាស្ត្រសិក្សាពីការហូរទឹកជាថ្មី ។ នៅជ្រុងពីរទៀតតាមអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រចិនម្នាក់ឈ្មោះ ចៅតាក្វាន់ បានប្រាប់យើងថាមានថ្ម ៥៤ ប្រភេទដូចគ្នានឹងថ្មទូទៅ ដែលធំសម្បើមនឹងគួរឲ្យខ្លាច ។ បង្កាន់ដៃធ្វើសុទ្ធតែថ្មឆ្លាក់ជាពស់ក្បាលប្រាំពីរ ។ ថ្ម ៥៤ ប្រភេទនេះ មាននៅតាមដៃពស់នឹងបានការពារយ៉ាងហ្មត់ចត់ប្រយោជន៍កុំឲ្យរលុប ។ បើតាមគតិមានលោក សឺដែស និងលោក ប៉ូលមូស យើងឃើញថាបង្កាន់ដៃនាគនេះមានពងជានាគជានិមិត្តរូបនៃឥន្ទធនូ ដែលមាននៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃប្រទេសឥណ្ឌាគឺជាការរួបរួមគ្នារវាងមនុស្សនឹងទេវតា ដែលបង្កើតបានជារូបពនឡើងនៅក្នុងផ្ទាំង ។ បើយើងក្រឡេកមើលទៅទៀត យើងនឹងឃើញថាមានពីរជួរ គឺមានពួកទេវតាមួយជួរ និង ពួកអសុរ " យក្ស " មួយជួរទៀត អ្នកបង្កើតលោកបានឲ្យជំបូន្មានថា ឲ្យនាំ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

គ្នាកូរទឹកសមុទ្រ « សមុទ្រទឹកដោះ » ដែលធ្វើឡើងដោយសាមគ្គីភាពរវាងពួកទេវតានិងពួកអសុរា ដើម្បីចម្រាញ់យកទឹកអម្រឹតដែលជាទឹកពូកែសក្តិសិទ្ធិមិនចេះចាស់ស្លាប់ មានរូបភាពនៃការកូរទឹកសមុទ្រ ធ្វើនៅក្នុងស្នាមក្រោះជាជំនួសមណ្ឌលនៃសមុទ្រជាពិសេសទៅទៀត នៅតាមទ្វារមានជំបងចម្លាក់ ដើម្បីជំណាននូវក្នុំគឺជាការប្រយុទ្ធម្យ៉ាងនូវមន្តគាថាដែលសម្រាប់ការពារប្រទេសឲ្យបានសុខសប្បាយនិងឲ្យមានកិត្តិយសល្បីសុសសាយ ។

ហេតុមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ គេឃើញនៅតែគ្រឿងឥស្សរ-រិយយសរបស់ពួកអសុរានៅតាមទ្វារជ័យ « ទ្វារដែលបែរមុខទៅខាងលិចចូលទៅកាន់គេស្ដប » ហើយគ្រឿងឥស្សរិយយសរបស់ពួកអសុរានៅទ្វារខាងកើត ដែលមុខម្យ៉ាងផ្ទុយពីមុខរបស់ពួកទេវតាដែលស្រស់ញញឹម ។

ទ្វារទាំង ៥ មានភិនភាគដូចៗគ្នា និងមានភាពជាបន្ទប់ក្នុងការរក្សាទុក ។ ក្នុងចំណោមទ្វារទាំងអស់ ទ្វារដែលមានភាពគ្រប់គ្រាន់ គឺទ្វារដែលនៅខាងមុខបែរទៅខាងលិចនៃទ្វារខ្មោច

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ផ្លូវដែលមានភាពល្អគន់វង់ គឺទ្វារខាងកើតដែលមានទំនងជាមុខខាងក្លៀសាននៃទ្វារជ័យ ។

វិសាលភាពនៃផត " ៣ ម៉ែត្រ និង ៧ ម៉ែត្រ កំពស់ " ឃើញមានភាពប្លែកដោយរំលេច ដោយផ្ទឹមទ្វារបង្អួចនិងក្បាច់ក្បាំងជាដើម ក្បាច់ទាំងនេះបានធ្លាក់ជាប់ទៅនឹងទ្វារឈើ ដែលមានសន្លឹកទ្វារពីរដាក់លើក្ដៅសម្រាប់វិលចុះឡើងបាន និងមានប្រហោងដែលអាចមើលឃើញទៅផ្ទាំងទ្វារនេះ ហាក់ដូចជាមានទុកសម្រាប់បិទបើក ។

នៅកំពស់ពី ២០ ម៉ែត្រមក ទ្វារទាំងអស់នេះធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម បានបង្កើតជាសភាពមួយមាន ៣ ជុំយ៉ាងគ្រន់ ដែលសំខាន់ជាងគេ គឺទ្វារដែលមានមុខពីរផ្ទុយគ្នានៅអមទ្វារតូចពីរទៀតដែលមានមុខតែមួយសម្រាប់ចូល ដែលតាក់តងទៅខាងក្នុងដោយភាពខ្លួន បង្កើតជាបន្ទប់ ៗ តាក់តងទៅនឹងទ្វារមួយ ៗ ដោយកំពែងខាងក្នុងពីរយ៉ាងដឹត ។ ទាំងអស់នេះមានភាពជាអទ្ធូបនិយកម្ម

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលព័ទ្ធជុំវិញមុខទាំងបួននៃបាយ័ន គឺជាឥទ្ធានុភាពនៃរាំងស្តេច ដែលបង្ហាញនូវទិសទាំង ៤ ។

បាយ័ន

១៥០០ ម៉ែត្រពីផ្លូវខាងស្ដាំបែកពីទ្វារខាងត្បូងនៃអង្គរធំ យើងដើរជុំវិញប្រាសាទនេះតាមផ្លូវស្ដាំ តាមផ្លូវចូលខាងកើតតាមកំពែងដែលលយជាជ្រុងចេញក្រៅ យើងនឹងឃើញសុទ្ធតែគោនិងនាគមានជើងទ្រ ផ្លូវនេះពាក់ចងទៅនឹងផ្លូវចូលដែលសំខាន់ជាងគេ ហើយគេនឹងសង្កេតឃើញមានគម្របគ្របស្នា ដែលមានទៅក្នុងរយៈកាលក្រោយសម័យ មានចំនួនជាគ្រុឌចាប់នាគជាចំណី និងនៅជ្រុងម្ខាងទៀតមានកេរ្តិ៍ដំណែលបុរាណចាស់ ៗ នៅមាត់ស្រះ ។

នៅពេលព្រឹកប្រាសាទបាយ័នបញ្ចេញនូវរស្មីយ៉ាងស្រស់ គួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ ។ គេមិនគាប់លះបង់បាយ័ននៅពេលយប់ដែលទាំងដោយពន្លឺព្រះចន្ទ្រ ផ្លូវចុះហើយបានជារង្វង់នៃម្លប់ឈើទាំង-ឡាយបានផាត់ជាពណ៌នៅតាមថ្ម ឲ្យទៅជាពណ៌បែកយ៉ាង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

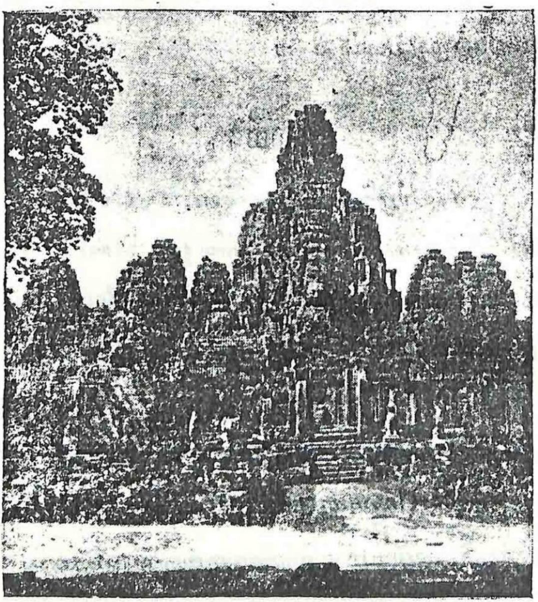

ប្រាសាទបាយ័ន

មើលបំពីខាងជើង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ស្រស់បំព្រង ។ មុខនីមួយ ៗ គួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងរំភើប ដូចជារបាំ ឬ តន្ត្រី បណ្តាលឲ្យមានគំនិតចូលទៅរកសទ្ធិភាពក្នុងលទ្ធិព្រះពុទ្ធសាសនា ។

នៅសម័យពីដើមលោក ព្យាឡូទី បានប្រាប់យើងថា ប្រាយ៉េនមានសុទ្ធតែដើមឈើមានបន្លាពិនរំលុំ ដែលដុះប្រទាក់គ្នា បើបនឹងធ្វើដំណើរទាល់តែរកផ្លូវដើរដោយជំបង ។ នៅក្នុងព្រៃដ៏ពោរពេញទៅដោយដើមឈើ ដុះយ៉ាងចង្អៀតគ្នានៅគ្រប់កន្លែង មានដើមជ្រៃធំ ៗ ជាច្រើន ដែលដុះបំផ្លាញក្រុមជាតិឯទៀតរហូតដល់លើកំពូលប្រាសាទ ។

ដូចជាលោក កុំម៉ៃ ដែលបានត្រួសត្រាយ យើងតាំងអស់គ្នាជាអ្នកទីមួយ ដែលមានសេចក្តីសោយស្តាយធម្មជាតិដែលពេញទៅដោយបុប្ផាឧកាតនិងប្រិយភាព ។ មួយខែ ១ ឬ មួយថ្ងៃ ១ មានថ្មជាច្រើនដុំធ្លាក់ចុះមក ។ ភាពខូចខ្ទេចខ្ទីនៃប្រាសាទនេះ នឹងកើតមានឡើងរើបខុកឲ្យឃើញទៅ ដូច្នេះត្រូវតែត្រួសត្រាយយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទបាយ័ន

មើលនៅលើថ្នាក់ទី ៣ កំពូលខាងជើងជ្រុងខាងកើត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រមាណប្រហែលជាមួយសតវត្សយ៉ាងតិច បាយ័នមានភាពផ្ទុយពីអង្គរវត្ត ។ ប្រាសាទអង្គរវត្តស្ថិតនៅក្នុងកំពែងច្រើនជាន់ បង្កើតឲ្យមានជាបែបផែនយ៉ាងទូលាយ មានខ្យល់ចេញចូលយ៉ាងស្រួល និងមានភាពស្រឡះខាងស្ថាបត្យកម្មដែលប្រកបដោយភាពឆើតឆាយនៅជុំវិញនិងនៅពេលខង ។ ចំណែកឯបាយ័នវិញ ស្ថិតនៅក្នុងមណ្ឌលរាង ៤ ជ្រុងទ្រវែង មាន ១៤០ ម៉ែត្រ ទទឹង និងបណ្ដោយ ១៦០ ម៉ែត្រ នៃកំពែងទី ៣ គឺ « រោងទងក្បាច់ចម្លាក់ » ធ្វើឲ្យយើងចាប់អារម្មណ៍ថាស្ថិតនៅក្នុងមណ្ឌលមួយដ៏ចង្អៀត ។ មានវិសាលវិហារខ្លះទៀត សង់នៅកន្លែងខាងវិហារមណ្ឌលកណ្ដាល បានរាប់បញ្ចូលទៅខាងក្នុងនៃរោងទងទី ២ ដែលមាន ៧០ ម៉ែត្រ ទទឹងនិង ៨០ ម៉ែត្រ ។

នៅឆ្ងាយបន្តិចមក មានបន្ទាត់ជើងមេឃរុញច្រានទៅក្រោយមណ្ឌលខាងផ្នែកក្រោម មិនគ្រាន់តែមានគំនរថ្មប៉ុណ្ណោះទេ មានភាពច្របូកច្របល់ ម្យ៉ាងទៀតដែលមានបលនាគួរឲ្យក្ដៅក្រហាយផល់លើមេឃនៅត្រង់ទីកន្លែង គេឃើញជុំថ្មនៅតាមបន្ទាត់តុះម្ដុំ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៅផ្នែកខាងមុខ នៅវង់ ៤ ខាងមុខមានសភាពបែបផែនខុសៗ គ្នាបានផ្តល់នូវការចាប់អារម្មណ៍ជាខ្លាំង ។

នៅលើដំបូលខាងលើ មានសភាពស្ងប់ស្ងាត់ គ្មានការរន្ធត់ ដោយដុំថ្មខាងមុខ គេមិនអាចមើលឃើញនៅទស្សនីយភាពយ៉ាងច្របូកច្របល់ទាំងអស់ទេ បើសិនជាដើរកំសាន្តពីកន្លែងមួយទៅមួយនៃមុខទាំង ២០៨ ដែលនៅឆ្ងាយពីវិសាលភាពនិងកន្លែងនៃស្ថាបនិក គេនឹងកោតស្ញប់ស្ញែងនូវរូបសំណាកដែលមិនអាចជឿបានជាមុន ។ បន្តិចម្តងៗ ភាពភ្ញាក់ផ្អើលក៏បានស្រួលឡើងវិញ ហើយគេបានឃើញវង់មណ្ឌល មានភាពមែនទែនបែកជាសង្កាត់យ៉ាងសមរម្យជាក់ជាពួកជាក្រុមតាមកន្លែងៗ ចំណែកគ្រឹះស្ថានពីឥដ្ឋគេមិនរាប់បញ្ចូលផងទេ គេសង់គ្រាន់តែជានិមិត្តរូបតែប៉ុណ្ណោះ ។

បាយ័នជាស្នាដៃមួយនៃអ្នកកសាង ដែលមានប្រពៃណីនៅក្នុងលោកយើងនេះ ដែលគេនិយមពីគ្រឿងអាថ៌កំបាំង និងចិត្តជាធំជួបជាស្តេចជ័យវរ្ម័នទី ៧ ដែលជាស្តេចនិយមនូវព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ព្រះភក្ត្រទាំង ៤ នៃស្តេចបានក្រឡេកមើលទៅ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh   www.elibraryofcambodia.org

គ្រប់ទិសទាំង ៤ គឺជានិមិត្តរូបនៃព្រះពោធិសត្វ លោកេស្វរៈ ជាការសំគាល់នូវទិសទាំង ៤ ។ បើតាមជំនឿរបស់លោក សៅផែស បានពោលថា ព្រះភក្រ្តទាំង ៤ គឺជារូបភាពនៃស្តេច ដែលដូចគ្នានឹងព្រះកាទេវត បើតាមលោក ប៉ូលមូស វិញបានពោលថា មណ្ឌលដែលទាក់ទងទៅនឹងភាពណាមួយត្រូវ ។ គ្នានេះ បានបង្កើតនូវការប៉ះទង្គិចលូតលាស់ ខាងប្ញទ្ធានុភាពនៃស្តេចកាទេវត ដែលនៅក្នុងស្រុកទាំងអស់ ។

ម្យ៉ាងទៀតប្រាង្គមានមុខបួននេះជាវិហារ ដោយមានអក្សរតារីកខ្លី ១ ធ្លាក់ទៅតាមថ្ពមទ្វារ ឬ បង្អួចរំលឹកគុណព្រះកាទេវត ដូចមានរូបព្រះពោធិសត្វ លោកេស្វរៈ ជាកស្តុភាគ ស្រាប់, នៅវេទិកណ្តាលឃើញមានរូបសំណាកនៃប្រទេសខ្មែរ គឺ " ស្តេចព្រះពុទ្ធ " ត្រូវនឹង លិង្គ ឬ ទេវរាជ នៃលទ្ធិព្រាហ្មណ៍ៈ រូបនោះអង្គុយលើនាគ ហើយភាពបញ្ជាក់ឲ្យឃើញផងថាជារូប ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៣៣ លោកទ្រូវេ បានរកឃើញនូវរូបសំណាក មួយបាក់បែកអស់ នៅក្នុងអណ្តូងជំរៅ ១៤ ម៉ែត្រ នៅក្នុងវង់កណ្តាល ។ រូបចម្លាក់នេះមានកំពស់ ៣ ម៉ែត្រ ៦០ បានយកទៅរៀបផ្គុំឡើងវិញ ហើយបានថ្វាយចំពោះព្រះបាទ ស៊ីសុវត្ថិ-មុនីវង្ស យ៉ាងឧឡារិកនៅថ្ងៃទី ១៧ ខែឧសភា គ.ស. ១៩៣៨ ។ រីឯការដែលដកល់ព្រះបដិមាករនេះ ដោយពុំមានដំបូលប្រក់ក្បឿង ស្ថិតនៅចំហៀងខាងត្បូងនៃផ្លូវទៅកាន់ទ្វារជ័យ មិនឆ្ងាយប៉ុន្មានពីព្រះពន្លាជំណាក់អង្គរធំ ។

ការពិពណ៌នាអំពីប្រាសាទ

ការកន្ត្រប្រែនៃបែបផែននៅបាយ័ន និងភាពចម្រើសចម្រើននៃគ្រឹះស្ថាន មកពីការរើរៀបចំច្រើនដងពេកដែលនាំឲ្យប្រាសាទប្រែភាពផ្សេងៗទៀត ហើយគេបានឃើញស្នាមនៅស្ទើរតែគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់ ។ ការប្រែភាពយ៉ាងដូច្នេះហើយ ក៏បានមានការសាងបែកៗគ្នា ដោយមានពេលសម័យខុសៗគ្នា សរុបសេច-

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ក្ដៅ មិនមែននៅក្នុងវត្តកាលព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ប៉ុណ្ណោះទេ ។

ក្នុងស្ថានភាពសព្វថ្ងៃ ប្រាសាទនេះបែកជាពេងទង នៅខាងក្រោមមួយ នៅមណ្ឌលទី៣ជាមួយនិងមណ្ឌបមុខបួននិងនាគបួននៅព័ទ្ធជុំវិញទីធ្លា ។ នៅខាងលិចមានបណ្ណាល័យពីរ នៅលើមណ្ឌលទី២នៃពេងទងមួយនិងរង់មុខបួននិងវង់ទី៣កណ្ដាល ។ នៅមុខនីមួយៗនៅវង់កណ្ដាលមានរូបនាគមានរបៀបដូចនៅពេងទង មានកំពែងលយចេញជាកន្លែង និងរង់មុមហើយមានទ្វារតូច ៤ កាត់កែង មានលានខ្ពស់មួយ មានច្រង់ព្រាយតាមបរិវេណនៃពេងទងកន្លែង ។ មានកំពូលកណ្ដាលកងមូល ដែលមានកំពស់ ៤៥ ម៉ែត្រ ពីផ្ទះនៃទីក្រុង កំពូលប្រាសាទនេះបានពោះជាប្រហោងម្យ៉ាងនៅខាងលិចបន្ទប់តូច ១ និងនៅយ៉ាងខាងមុខនៅជិតវង់ខ្ពស់ ។

១- នៅប្រាសាទកណ្ដាលមានតាក់ទង់ទៅទីងពេងទងខាងមណ្ឌលទី២ គឺជាផ្នែកខាងគ្រឿងបរិធាននៃពេងទងមានកំពែងខ្ទងព័ទ្ធជុំវិញដោយយេវិហារកណ្ដាលមួយដែលខ្ពស់ ដើម្បីធ្វើឲ្យទៅ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ជាកង់ជួនជ្រុងទ្រវែង ដោយមានការតភ្ជាប់ទៅនឹងថែបផែនខាងក្រោមនៃកេនទងដែលព័ទ្ធធ្លាតូចទាំងបួន ។

២– នៅលើលានខ្ពស់កន្លែងមានវិហារកណ្តាល ដែលកសាងឡើងដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ នៅពេលក្រោយបំផុត គឺក្រោយដែលទ្រង់បានសម្រេច នឹងសាងបាយ័នជាវិហារនៅលើភ្នំនៃអង្គរធំ ដោយទ្រង់ជាព្រះអគ្គឧបត្ថម្ភនៃព្រះពុទ្ធសាសនា ។

៣– ទីធ្លាព័ទ្ធជុំវិញបានចាក់ទងនៅនឹងការប្រតិបត្តិពីរយ៉ាង ដែលត្រូវបំពេញបន្តបន្ទាប់គ្នា ។ នៅផ្នែកខាងក្រោមធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម មានកេនទងនៅមណ្ឌលទី៤បានតភ្ជាប់រហូតដល់ ២ ម៉ែត្រ ៥០ នៅខាងក្រោមហើយនិងការជីករកបានបង្ហាញនៅក្នុងក្រាលថ្មបាយក្រៀម ផ្នែកទី១ និងនៅកណ្តាលមានជម្រៅ ១ ម៉ែត្រយ៉ាងខ្ពស់ ដោយមានចាក់ជារូបនៅលើថ្ម ។

៤– នៅកេនទងនៃមណ្ឌលទី៣ និងនៅតាមបណ្ណាល័យបានចាក់ដីបំពេញរហូតដល់រូបស្រប ។

៥– មានទីធ្លាព័ទ្ធជុំវិញបានបែកប្រហោងនេះទៅជាគ្រឹះស្ថាន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

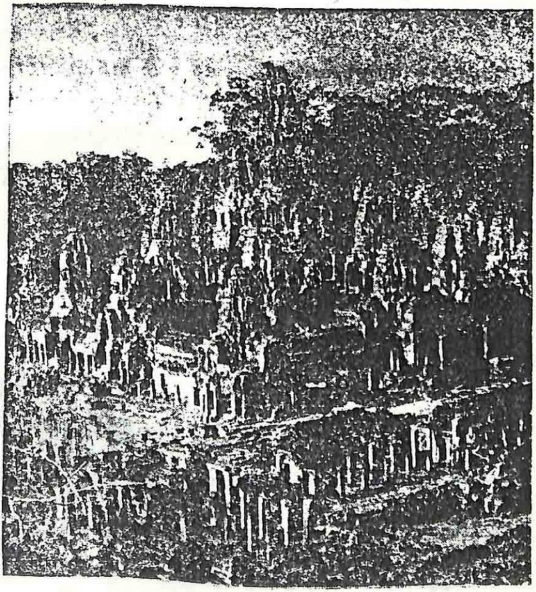

ប្រាសាទបាយ័ន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

១៦ តែនៅសព្វថ្ងៃនេះ គេឃើញជុះត់អស់តែ ៤ នៅមុខម្ខាង ៗ និងមានកន្លែងសម្រាប់អង្គុយធ្វើដោយថ្មបាយក្រៀម ប៉ុន្តែអាចមើលឃើញដីដែលភ្ជាប់ពីកំពែងទី ២ និង ទី ៣ ខាងស្តាំ នៅវង់និមួយ ៗ នៃមណ្ឌលទី ២ ។

ជណ្ដើរមួយដែលនាំឲ្យយើងមកដល់លានខាងលើ មានកាំងពីដើមមកនៅតាមស័ក្តិនីមួយ ៗ នៅជណ្ដើរខាងលិចមានជញ្ជាំងព័ទ្ធជុំវិញ នៅក្នុងសម័យមិនកំណត់ អាចប្រើជំនួសជណ្ដើរពីរទៀត ដែលមានភាពជាអតិបរមាណ ជណ្ដើរទាំងនេះមានភាពយ៉ាងមាំនិងលោងស្រឡិល ៗ កាំជណ្ដើរធ្វើពីស៊ីម៉ងត៍ មានប្រវែងនិងទទឹងពុំស្រូវជំល្មមក្នុងការធ្វើដំណើរយ៉ាងស្រួលឡើងទៅខាងជើង - ខាងត្បូងនិងខាងលិច ជណ្ដើរខាងកើត ។

មកដល់ប្រាសាទដោយលានខាងកើត គេចូលដល់ពាក់កណ្ដាលនៃមណ្ឌលទី ៣ មានសសរជារូបនាគខ្វែងនៅផ្នែកខាងក្រោម គេបានសង្កេតឃើញមានរូបចម្លាក់នៅជញ្ជាំងដែលធ្វើ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ឲ្យយើងយល់យ៉ាងច្បាស់នូវអត្ថន័យនៃការតុបតែងនេះ "ដោយធ្លាក់មកជើងជញ្ជាំង" មានដំណើរហាក់ដូចខ្លួននៃស្រីទេពអប្សរ ពីរ ឬ បី នាក់រាំនៅលើផ្កាឈូក ៗ នៅទីនេះបើគេបត់ពីខាងឆ្វេងហើយចូលទៅក្នុងពេទាននៃក្បាច់ចម្លាក់ ដែលគេឆ្លាក់តាមក្បួនប្រពៃណីពីបុរាណកាល ដោយទុកនូវប្រាសាទជាកេរ្តិ៍ដំណែលនៅខាងស្តាំរហូតមកដល់ខាងខាងត្បូង ៗ

ពេទាននេះបានបែកជាល្វែងខណ្ឌ ដោយជញ្ជាំងមាន ៤ ម៉ែត្រ ៥០ កំពស់ ដែលមាន ៣ ម៉ែត្រ ៥០ ធ្លាក់ នៅត្រង់ម្ខាងទៀត មានសសរតម្រៀបជាជួរ មានបង្គោលតាមៗ ៗ នៅតាមបរិវេណប្រាសាទកោងទ្វារក្បាច់ចែកអស់ ដូចជានៅមណ្ឌបមុខ និង រូបធាត នៅគ្រប់តែបែបផែនខ្លួន ៗ

អ្នកទស្សនាទាំងឡាយ ដែលមានពេលខ្លីពេកគួរពិនិត្យនូវក្បាច់ចម្លាក់នៅផ្នែក ១/៤ នៃទិសអាគ្នេយ៍ ដែលមានខ្ទមសារជាងគេ រួចឈប់នៅតាមទ្វារនីមួយ ៗ ដែលបើកចំហទៅទីធ្លាខាងក្នុង ដើម្បីបានឃើញទស្សនីយភាពទាំងអស់នៃប្រាសាទ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលប្លែកៗពីគ្នា ។

នាគខាងស្ដាំមានរូបយ៉ាងសង្ហា រីឯទ្វារខាងជើងប្រកប ដោយក្បាច់គ្របកល្បូកយ៉ាងល្អឆើតឆាយ នៃស្រីទេពអប្សរ ដែលឆ្លាក់យ៉ាងធំៗ ។ គេចូលមកដល់បរិវេណនេះ គេគាប ជូនគាត់ចូលទៅដល់មណ្ឌល ដែលមានរូបនាគនៅក្នុងពេនខង ដែលមានកិនការមិនស្មើគ្នា ។ ផ្ទៃបន្ទាប់ខាងជើងនិងខាង ត្បូងនៃបាយ័នបានចុះមកក្រោមជំរង់ទៅខាងលិច ដោយទុក បន្ទះយ៉ាងទូលាយ នៅផ្នែកខាងកើតនៃបួនជ្រុងទ្រវែង នៅ មណ្ឌលទី ២ ដែលមានផ្នែកខាងក្រៅនៃពេនខង នោះបីជា យ៉ាងណាក៏ហាក់ដូចជានៅផ្នែខាងក្រៅ មានក្លោងទ្វារពាក់- 102
កណ្ដាលពាក់ខង់ទៅខាងក្នុង នៃក្លោងទ្វារមួយប្រកបដោយ ក្បាច់ចម្លាក់ ដែលលយចេញជាប់នៅខាងស្ដាំនៃរង់និមួយៗ ។

ធ្វើដំណើរត្រឡប់មកពីខាងស្ដាំ នៃព្រះបាទមានរូបនាគ ដែលតម្រង់ទៅខាងលិចនៃពេនខងខាងក្នុងដែលមានជ្រុងតាបៗ គេក្រឡេកឃើញតាមចុងៗនៅក្នុងមណ្ឌលមុមខាងអគ្នេយ៍ផ្នែក

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ខាងក្រោម មានព្រះពុទ្ធបដិមាករតូចធំនៅក្រោមក្បាលនាគ ដែលធ្វើឲ្យមានការគោរពស្ញប់ស្ញែងយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ។

បែកផ្លូវទៅខាងជើងតាំងពីរង់ទី ១ គេបន្តដំណើរដោយពេងចង មានកំពែងវែងមានជ្រុងតាម ៗ នៅពាក់កណ្ដាលក្លោងទ្វារ ៗ តាំងពីក្លោងទ្វារនោះមកយើងឃើញកំពេចផ្កានៅពាសពេញយ៉ាងតិចណាស់ពី ១ ម៉ែត្រ ទៅជញ្ជាំងឡើងទៅលើនៃលានខ្ពស់ ដែលយើងបានឃើញរួចមកហើយ បន្ទាប់មកចូលទៅក្នុងបរិវេណដែលប្រកបដោយរឿងព្រេង នៅជ្រុងក្បាច់និមួយ ៗ ៗ គេចុះពីទីធ្លាខាងទិសនិរតីហើយចូលទៅក្នុងនៃមណ្ឌលតាំង ៣ ដោយសំគាល់ឃើញនៅកន្លែងខាងលិចនៃមណ្ឌលទី ២ មានជណ្ដើរមួយដែលនៅខាងឆ្វេងដៃឡើងទៅលើលានខាងឆ្វេង ៗ ផ្លូវបត់នេះ បណ្ដាលឲ្យមានសេចក្ដីរន្ធត់ញាប់ញ័រយ៉ាងខ្លាំងនៃបាយ័ន ហើយមានភាពខ្ពស់តាមយ៉ាងច្រើនឥតគណនា ទីធ្លាដែលត្រូវមាននៅជាន់ទី ១ នៃប្រាសាទ ដែលមានផ្លូវវែងហើយចង្អៀតគ្មានខ្យល់ទិន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

គ្មានពន្លឺព្រះអាទិត្យដែលគេឃើញហើយពិតនូវប្រិយភាព ដែលខុសគ្នាឆ្ងាយណាស់ពីអង្គរវត្ត ។

នៅតាមទីលានខាងលើ ដែលគេគាបដើរកំសាន្តជុំវិញបាន គេនឹងឃើញនូវគាថកំបាំងហើយច្បាស់ នៅពេលដែលគេដើរកំសាន្ត នឹងបានឃើញព្រះភក្ត្រព្រះពោធិសត្វ លោកេស្វរៈជាច្រើនដែលឆ្លាក់ថែករលំគរលើគ្នានៅប្រាសាទកណ្ដាល ។ បរិវេណតាំងនេះបានលេចចេញសឹងតែគ្រប់តាំងអស់ តែមានភាពប្លែក ៗ គ្នា មិនមែនមកពីក្បាលដែលមានមុខ ៤ ដូចជាការបង្ហាញនៅក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍នោះទេ គឺមានសភាពប្លែកពីគំរូនៅប្រាសាទបួនជ្រុងស្មើ មានបួនជាន់ដោយសន្មតទិសមានជាក្បាច់គ្រប់កំពូក ដោយមានមុខនៃមនុស្សមានសភាពប្លែកៗគ្នាពី ១ ម៉ែត្រ ៧៥ ដល់ ២ ម៉ែត្រ ៨០ នៃកំពស់នៅលើអ័ក្សនិមួយ ចម្លាក់នៅតាមកំពស់នៃជាន់ទី ២ នៅផ្នែកទី ១ ។

នៅបរិវេណនេះ មានកងប្រាសាទកណ្ដាលខាងបំពង់ខ្យ ដែលជាប់ទឹងលយចេញមកក្រៅ ដោយគ្មានទាក់ទងទៅនឹងអ្វី

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

សោះ ហើយមិនអាចទ្រាំបាននឹងឫសឈើទាំងឡាយ ហាក់ដូចជាប្រេះពីលើមកក្រោម តាមបន្ទាត់ត្រង់ជាប់គ្នាគ្មានទាក់ទងទៅនឹងអ្វី ហើយធ្វើឲ្យថ្មលំដូចជាផ្លែឈើទុំ ៗ ការបាក់បែកដ៏សម្បើមនេះ បានគេឃើញដើមកំណើតហើយបានផ្សួសផុលជាថ្មីឡើងវិញ ប្រហែលជាពាក់កណ្ដាលនៃប្រាសាទ នៅខាងមុខនៃទិសខាងកើតនិងខាងត្បូង បានបាក់ស្រុតពីការខូចខាត ហើយ ការរៀបចំកំបេះតែបន្តទៅមុខទៀត ។

កំពូលកណ្ដាលមានបាតរាងមូល បន្ទាត់ពុះកណ្ដាលប្រវែង ២៥ ម៉ែត្រ នេះគឺជាវត្ថុមួយដែលពុំសូវមាននៅប្រទេសខ្មែរ ។ នៅខាងលើនៃផ្នែកខាងក្រោមប្រកបដោយផ្លូវចូលទៅប្រាសាទ មានក្បាច់ចម្លាក់បង្កើតបានជាសសរ នៅក្បែរទ្វារមានរាងជាត្រីកោណ ឬ ចួនជ្រុងទ្រវែង នៅលើថ្នាក់ ទី ១ នៅបន្ទប់ឯទៀត ខ្លះទៀតគ្មានផ្លូវចូលទេ តែក្ដុំដោយបង្អួច រូបមកមាន ៨ ជុំ ខាងមុខដាក់នៅលើថ្មសម្រាប់សំគាល់ចំណុចទិសទីផ្សេងជាប់ ៗ គ្នា ហើយមានផ្នែកមុខមួយទៀត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

គ្មានពន្លឺព្រះអាទិត្យដែលគេឃើញហោងពិតនូវប្រិយភាព ដែលខុសគ្នាឆ្ងាយណាស់ពីអង្គរវត្ត ។

នៅតាមទីលានខាងលើ ដែលគេអាចដើរកំសាន្តជុំវិញបាន គេនឹងឃើញនូវគោចកំបាំងហោងច្បាស់ នៅពេលដែលគេដើរកំសាន្ត នឹងបានឃើញព្រះភក្រ្តព្រះពោធិសត្វ លោកេស្វរៈជាច្រើនដែលបាក់បែករលំគរលើគ្នានៅប្រាសាទកណ្តាល ។ បរិវេណទាំងនេះបានលេចចេញសឹងតែគ្រប់ទាំងអស់ តែមានភាពប្លែក ៗ គ្នា មិនមែនមកពីក្បាលដែលមានមុខ ៤ ដូចជាការបង្ហាញនៅក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍នោះទេ គឺមានសភាពប្លែកពីគំរូនៅប្រាសាទពូនជ្រុងស្មើ មានពូនជាន់ដោយសន្ទុក និងមានជាក្បាច់ត្របកឈូក ដោយមានមុខនៃមនុស្សមានសភាពប្លែកៗគ្នាពី ១ ម៉ែត្រ ៧៥ ដល់ ២ ម៉ែត្រ ៥០ នៃកំពស់ទៅលើអ័ក្សនិមួយ បម្លាក់នៅតាមកំពស់នៃជាន់ទី ២ នៅផ្នែកទី ១ ។

នៅបរិវេណនេះ មានកង់ប្រាសាទកណ្តាលខាងបំពង់ខ្យ ដែលជាប់នឹងលយចេញមកក្រៅ ដោយគ្មានទាក់ទងទៅនឹងអ្វី

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ភោះ ហើយមិនអាចគ្រាំបានទីងឫសឈើតាំងឡាយ ហាក់ដូចជាប្រេះពីលើមកក្រោម តាមបន្ទាត់ត្រង់ជាប់គ្នាគ្មានពាក់ទងទៅនឹងឥដ្ឋ ហើយធ្វើឲ្យដូចលំដូចជាផ្លែឈើទុំ ៗ ការបាក់បែកដ៏សម្បើមនេះ បានរកឃើញដើមកំណើតហើយបានជួសជុលជាថ្មីឡើងវិញ ប្រហែលជាពាក់កណ្តាលនៃប្រាសាទ នៅខាងមុខនៃទិសខាងកើតនិងខាងត្បូង បានលាតសុតពីការខូចខាត ហើយការរៀបចំកំពេះតែបន្តទៅមុខទៀត ៗ

កំពូលកណ្តាលមានបាតកងមូល បន្ទាត់ពុះកណ្តាលប្រវែង ២៥ ម៉ែត្រ នេះគឺជាវត្ថុមួយដែលពុំសូវមាននៅប្រទេសខ្មែរ ៗ នៅខាងលើនៃផ្នែកខាងក្រោមប្រកបដោយផ្លូវចូលទៅប្រាសាទ មានក្បាច់ចម្លាក់បង្កើតបានជាសសរ នៅក្បានទ្វារមានរាងជាត្រីកោណ ឬ បួនជ្រុងទ្រវែង នៅលើថ្នាក់ ទី ១ នៅបន្ទប់ឯទៀត ខ្លះទៀតគ្មានផ្លូវចូលទេ តែក្តីដោយបន្ទប់ រូបមកមាន ៨ ជុំ ខាងមុខដាក់នៅលើថ្មសម្រាប់សំគាល់បំណុចទិសទីងជ្រុងជាប់ ៗ គ្នា ហើយមានផ្នែកមុខមួយទៀត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលនៅពុំទាន់មានសភាពស្រួលបួលនៅឡើយ ។ នៅកំពូល ខ្ពស់បំផុតបានបញ្ចេញញញាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់ ទ្រដោយសសរ នៅខាងក្រោមនៃក្លោងទ្វារក្រោយបង្អស់ ហើយប្រហែលជា បានស៊ីបន្តិចបន្តួចដែរ ក្រៅពីសសរនេះ កំពូលប្រាសាទលំអ ដោយក្បាច់នៅផ្នែកខាងមុខ ដូចជានៅបរិវេណដែរ យ៉ាងហោច ណាស់ក៏មានស្នាមប្រាក់នេះ គ បន្ទាត់ដែលជាគ្រឿងលំអម្យ៉ាង ដែរ ។ គិតប្រាកដណាស់នៅបរិវេណដែលលោក ពៀរ ត- កាន់ បានរៀបរាប់ថា ជាទីសម្រាប់សំណាក់មណ្ឌលនៃពួកជាណា បក្រយើង ដែលបានការពារយ៉ាងមាំមួនដោយព័ទ្ធជុំវិញជា ២០ ជុំ និងមានជុំជាង ១០០ ធ្វើពីថ្មទាំងអស់ ។ នៅគ្រប់ផ្នែក ខាងលើនេះ ត្រូវបាក់បែក ស្ទើរតែទាំងអស់ ក៏ប៉ុន្តែនៅ ឆ្នាំ ១៩៣៣ គេបានកកាយជាថ្មី និងមានការរៀបចំអង្គា ប្រាសាទយ៉ាងចាប់ហើស ។

នៅក្នុងប្រាសាទ ជុំសិលាឡើងពណ៌ស្រគាំ មានប្រវែង ៤ ម៉ែត្រ ពីបង្គាត់ពុះកណ្ដាលព័ទ្ធជុំវិញដោយរបៀងយ៉ាងចង្អៀត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នេះហើយជារូបសំណាក សម្រាប់ដំណាងនូវមណ្ឌលនៃព្រះរាជា
ណាចក្រកម្ពុជា មានរូបព្រះបដិមាករមួយអង្គធំសម្រាប់ជាទីសក្ការ-
បូជា និងមានកំទេចថ្មជាច្រើនដែលគេបានរកឃើញនៅក្នុង
អណ្តូងកណ្តាល ។ គេអាចឡើងទៅកាន់ប្រាសាទតាមជ្រុង
ខាងកើត ដោយប្រាសាទនេះមានកំពូល ៣ ជណ្ដាដោយយ៉
តូច ១ ។ នៅមួយផ្នែកទៀតមានគ្រឹះស្ថានពីរវែង ១ ប្រកប
ដោយបរិវេណនៅក្នុងបណ្ណាល័យ ។ គេសង្កេតឃើញនៅ
ជិតគ្រឹះស្ថានខាងផ្នែកនៃទិសខាងជើង មានមុខកែងដូចគ្នានៅ
ទិសឦសាននៃទីលាន មានក្បាច់មួយដែលគួរឲ្យស្ញើចសរសើរ
គឺជាក្បាច់តាំងពីបុរាណកាលមក ដែលគេលាក់ទុកនៅក្នុង
ក្រាលថ្ម ហាក់ដូចជាមានរូប លោកេស្វរៈ មួយអង្គឈរនៅ
កណ្តាល នេះជាលក្ខណៈមួយដែលទាញអារម្មណ៍យើងឲ្យ
ផ្តោតទៅលើព្រះពុទ្ធសាសនានៅបាយ័ន ។

ការតុបតែងដោយក្បាច់ចាក់ស្រេះ ដូចជានៅសម័យ
បុរាណគឺនៅពេលចាប់សាងសិល្បៈខ្មែរ ក្បាច់នេះមានសភាព

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ធ្លាក់យ៉ាងថ្លិតថ្លង់ជាទីបំផុត ដូចជានៅខាងក្រោមមានធ្លាក់លំអដោយមែកឈើយ៉ាងត្រសុំត្រសាយ ដែលបង្ហាញនូវសោ-ភ័ណភាពយ៉ាងអស្ចារ្យ ។ គេសង្កេតឃើញនៅតាមបង្អួចបញ្ឆោតមានទន្ទាំងផ្ទាំងពាក់កណ្ដាល នេះបង្ហាញពីការប៉ិនប្រសប់របស់អ្នកធ្វើ ហាក់ដូចជាសំពត់មានផ្កាព័ទ្ធជុំវិញដោយខ្សែក្រវាត់ ជាគ្រឿងសំយុងយ៉ាងស្រស់ប្រិមប្រិយនៃទេវតាដែលមានសក់រួញជាគួច ដោយធ្លាក់នៅលើត្រគាក ក្បាច់បម្លាក់នេះសម្រាប់បង្ហាញនូវការស្អាតជំទាញ ដែលមាននៅគ្រប់ផ្នែកខាងមុខ ។ យើងសំគាល់ឃើញនៅកន្លែងឯទៀតមានស្រីទេពអប្សរយ៉ាងស្រស់ឆើតឆាយពីរនាក់ នៅបង្អួចប្រាសាទកណ្ដាល និងមានផ្ទាំងបម្លាក់សំខាន់ៗច្រើនទៀតនៅលើជណ្ដើរខាងត្បូងនៃផ្លូវក្បូលទៅទីលាន ដែលបានបង្ហាញពីរឿងព្រេងនៃ " ប៉ៃរីជេ " ដែលផ្សងរើសរកអ្នកមានបុណ្យម្នាក់មកសោយរាជ្យ ។

ចុះពីកែងខាងនៃមណ្ឌលទី ២ មកដោយជណ្ដើរដែលឡើង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ទៅខាងត្បូងផ្នែកខាងកើត ពួកអ្នកទេសចរណ៍បានប្រញាប់ប្រញាល់ នឹងទៅទស្សនានៅកន្លែងថ្មបាយក្រៀមទៀត គេនឹងឃើញមានរន្ធនៅបន្ទោះមណ្ឌលខាងត្បូង នឹងមណ្ឌលខាងជើង ដែលមានរឿងព្រេងមួយនិទានពីស្តេចកើតកុដ្ឋរោគ (រោគឃ្លង់) មួយអង្គ ។

បន្តដំណើរទៅទៀត នៅក្នុងកន្លែងខ្លងទិសខាងលិច មានអណ្តូងមួយដែលមានជម្រៅប្រហែលជា ១០ ឬ ២០ ម៉ែត្រ នៅចំកណ្តាល ដែលហ៊ុំព័ទ្ធដោយរបងនៅពីខាងមុខ ។

ក្បាច់ចម្លាក់

បាយ័នជាប្រាសាទមួយ ដែលមានកន្លែងពីរនៅមណ្ឌលជាមួយគ្នា ប្រកបដោយក្បាច់ចម្លាក់, កន្លែងខាងក្នុង មានការតុបតែងយ៉ាងប្រណីត ដែលហាក់ដូចជាទេវតានិមិត្តថ្វាយ មានលើកយកសាសនាព្រាហ្មណ៍មកនិទាន នៅកន្លែងខាងក្រៅមានការតុបតែងផ្ទុយគ្នាពីខាងក្នុង ដែលមានសុទ្ធតែពួកអ្នកកាន់សាសនាទៅគោរពបូជារំលឹកគុណ និងមានរឿងថ្លែង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

រៀបរាប់ពីការរស់នៅក្នុងសម័យប្រវត្តិសាស្ត្រ និងនៅពេលមានចំបាំង នៅក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ ។ លោកប៉ូលមូស បានពោលថា ការរៀបរាប់និទានទាំងនេះគឺជាការឆ្លាក់ដោយតម្លាក ដែលមានភាពពិត ៗ នៃទេពកោសល្យក្នុងសម័យនោះ ដោយការឧបត្ថម្ភនៃលោកសូរ្យៈ ស្ដេចនៃកាទិទេពដែលបានជួយផ្សាយនៅពេលក្រោយនេះ ។

ទឹកដៃនៃចម្លាក់ពុំសូវប្រសើរទេ ព្រោះក្បាច់ចម្លាក់នៅបាយ័នពុំសូវល្អ តែមានជម្រៅជ្រៅជាងក្បាច់ចម្លាក់នៅអង្គរវត្ត នេះជាប្រភពមួយដែលមានឯកសារយ៉ាងសំខាន់ៗ ដោយក្បាច់ហ៊ានច្បាស់ៗ តែអន់ខាងរូបរាង ។ ឯកសារទាំងនោះបង្ហាញនូវបុរាណកាល និងជីវភាពនៃពស្ត្រខ្មែរនៅសម័យដើម ។

ម្យ៉ាងទៀតគឺជាប្រាសាទគំរូ សម្រាប់គត់សំគាល់នូវហេតុការណ៍ផ្សេង ៗ ដូចជាបញ្ជីខាងក្នុងសម្រាប់បង្ហាញពីច្បាប់ទំលាប់ខាងសិល្បៈឲ្យបេះពិនិត្យគោលការណ៍ ម្យ៉ាងវិញទៀត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដូចជាជាន់ខាងលើនាដើនមេឃ ។ ចេញពីផ្លូវចូលខាងកើត យើងនឹងបន្តដំណើរទៅពាក់កណ្ដាលខាងត្បូង នៃមុខខាងកើត យើងនឹងបានឃើញប្រាសាទខាងស្ដាំផ្លូវ ជាគ្រឹះដំណែលពីបុរាណ ។

រោងទងខាងក្រៅ មណ្ឌលទី ៣

រោងទងខាងកើត ពាក់កណ្ដាលខាងត្បូង

ក្នុងក្បាច់ចម្លាក់តាំងពីជាន់ដែលបង្ហាញចំណែកដ៏វិសេសនៃ
សិល្បករ មានក្បួនព្យុហយាត្រាមួយធ្វើដំណើរពីខាងត្បូងមក
ខាងជើង ។ ពួកកងទ័ពមានគ្រឿងអាវុធដូចជាស្នា និង ខែល
113 ជាដើមនៅគ្រប់ដៃ ពួកទាហានទាំងនេះច្រើនតែមានសក់
វែងៗ និងក្បាលទទេ នៅពេលនោះមានទ័ពមួយពួកទៀតមកពី
ខាងក្រោមមានទុកពុកចង្កានិងសក់យ៉ាងចំឡែក ។ ក្រុម
ក្មេងដើរតាមពីក្រោយពួកទ័ពទាហាន និងមានមនុស្សម្នាក់វាយ
ស្គរយ៉ាងធំដោយអន្លូងពីរ ។ ពួកក្មេងទាំងនេះដើរដោយមាន
19 ពួកអ្នកជិះសេះគ្មានកាន់និងឈ្នាន់ជិះសេះ ចំណែកខាងមេទ័ពវិញ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

មានជប្ល លំពែងឫស្ស ហើយបាំងដោយខ្សែជាអ្នកតាំផ្ទរ អង្គុយ
នៅលើដីរដែលជីកតាំដោយហ្នូរជីរ ។

គេសំគាល់ឃើញនៅពេលចបក្សុទច្បុហយាត្រាម្តង១ មានការប្រែកកើតគ្រឿងយ៉ាងវិកពយសប្បាយ មានពួកអ្នកផ្គត់ផ្គង់ស្បៀងអាហារឲ្យគង់ទ័ព ដែលមានរទេះមានដំបូលសម្រាប់ដឹកជញ្ជូនរទេះប្រើសត្វថ្ងៃដែរ ចំណែកឯដីរម្ទង់នេះឥតមានហ្នូរទេ ។ ដើមដូងមានសភាពដូចមែនមែន ហើយគេសង្កេតឃើញនៅចុងខាងត្បូងនៃផាទទី ២ មានគោមួយដែលគេបំរុងយកទៅបូជាយញ្ញពចងនៅដើមឈើមួយ ។

នៅទីបញ្ចប់មានរឿងនៅក្នុងផ្ទះតាមផាទតាំង ៤ ។ ដំបូលផ្ទះអ្នកស្រុកបង្ហាញនូវប្រទុងផ្ទះ ដែលមានបក្សីទំលើ ។ លក្ខណៈពិសេសម្យ៉ាងទៀត មានការតុបតែងសក់និងសំលៀកកំពាក់របស់មនុស្ស និងវត្ថុដែលព្យួរនៅលើ ពិតាន អាចឲ្យយើងយល់បានយ៉ាងច្បាស់ថា អ្នកចម្លាក់នេះបង់បង្ហាញយើងពីរបៀបធ្វើជំនួញរបស់ជនជាតិចិន ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មណ្ឌបមុម ខាងអគ្នេយ៍

បម្មាក់នៅមណ្ឌបនេះ ធ្លាក់មិនទាន់ហើយនៅឡើយទេ ផ្តាំងបម្មាក់ទី ១ បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីរបៀបធ្វើការតាមប្រពៃណីរបស់ខ្មែរ ។ គេសង់ជញ្ជាំងជាជំពូន ទើបគេដាប់តាមគំនូរឲ្យបានជាពង រួចលុងឲ្យក្បាច់លេបក្រឡោតហើយសំអិតសំអាងជាក្រោយបំផុត ។ មានរូបស្រីទេពអប្សរពីររូបមានសោភ័ណភាពយ៉ាងស្រស់បញ្ចេញក្បាច់ខាងស្ដាំ ចំណែកនៅខាងឆ្វេងវិញ មានគ្រោងបដុំទ្រទ្រង់នូវត្រកូលមួយទិសនៅកណ្ដាលមានលិង្គព្រះឥសូរមួយផង ។ នៅផ្តាំងបម្មាក់
115 ឯទៀតៗ មានរឿងរាវតាក់ចង់ទៅទឹងរឿងនាគបរ ។

រោងទងខាងត្បូង ពាក់កណ្ដាលខាងកើត

នៅក្នុងផ្នែកនេះ មានតែកេងចងមួយទេ ដែលចំណានជាងគេ ហើយជាប់តាក់ចងទឹងចំបាំងតាមនាវ នៅចុងសតវត្សទី ១២ រវាងចំពៅខ្មែរ និង ចាម ។ ចម្បាំងនេះធ្វើឲ្យប្រជាជន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

រំជើបរំភើលយ៉ាងខ្លាំង មិត្តខ្ញុំកាត់សក់ខ្លីៗ ឯមិត្តវាយ " មាន សក់ដោតផ្កាចំប៉ា " ។ មានការប្រកួតប្រជែងជាខ្លាំង ក្បាលទូកនីមួយៗ លំអយ៉ាងឆើតឆាយ មាននាវាម្យ៉ាងទៀតដែលពួកពលទាហានតម្រៀបគ្នាជាជួរ និងពួកអ្នកចំបាំងដែលមានគ្រឿងសស្ត្រាវុធដូចជាដាវ ស្នា លំពែង និងខែលជាដើម, មានខ្មោចខ្លះស្រែក តវ៉ាតោលមកលើមាត់ច្រាំង ខ្លះទៀតទំលាក់ឲ្យក្រពើស៊ី ។

ព្រះរាជាមានមាឌខ្ពស់ គង់នៅក្នុងរាំង នៅចុងខាងស្ដាំ ពាក់ខោអាវគ្រឿងសំភារៈ និងបញ្ជាឲ្យអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់សង្គ្រោះទាហាន ទីរ ហើយតាំងពាក់ក្នុងកំពង់ ដូចជានៅក្នុងពេញក្នុងពេលបុណ្យអុំទូកអកអំបុក ការកំប្លែងនេះតែងមានជាធម្មតា ដើម្បីធ្វើឲ្យអ្នកចាំមើលទូកមានកម្លាំងផង មានការរីករាយផង ។ មានក្មេងៗ ចីវប្រភេទ ខ្លះស្រែកតាមដើមឈើ ខ្លះទៀតនៅតាមផ្កាដែលលិចទឹក នៅស្ទើរទឹកជំនន់បានបង្កើតជាបក្សាពង់ជាក់ស្ដែង ដូចជាយើងបានជួបប្រទះនៅទន្លេសាបសព្វថ្ងៃនេះ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៅតាមមាត់ប្រាំងមានពិពណ៌នា ដោយប៉ុនប្រសប់អំពីព្រឹត្ត-ការណ៍ នៃជីវិតរស់នៅរាល់ថ្ងៃ គឺរឿងកើតនៅតាមផ្សារ នៅកន្លែងដាំបាយ នៅកន្លែងបរបាញ់សត្វ ឬប្រយុទ្ធជាមួយពាល ច្រើន ៗ មានស្រីរកចៃឲ្យគេ ប្រឡែងលេងជាមួយកូនក្មេង ខ្លះទៀតយំដោយជម្ងឺដែលឈឺចាប់អោដៃ ។ នៅចុងខាងជើង មានព្រានបរបាញ់ម្នាក់ឃើញខ្លាប្រុងនឹងចាប់ក្របី ។ ខ្លានោះ មានសភាពដូចជាខ្លារបស់ខ្មែរសម័យឥឡូវនេះ ។

នៅតាមមាត់ទ្វារ មានការពិពណ៌នាអំពីការនេសាទត្រី ដោយសំណាញ់ ។ ទូកចំបាំងមួយដែលពេញដោយពល បង្ហាញពីការប៉ុនប្រសប់ខាងបោះយុថ្កា ដោយប្រើតែសម្រាប់រូត ឡើង ។ ចំណែកតួអ្នកនៅលើទូកមួយទៀតសោត គឺកំពុងមាន យ៉ាងរីករាយដោយប្រព្រឹត្តល្បែងផ្សេង ៗ ។ នៅខាងក្រោយ មានរឿងប្លែក ៗ ច្រើនទៀត ដែលមានការប្រជល់មាន់យ៉ាងរីករាយ គួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ជាខ្លាំង ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បន្ទាប់មកទៀតគ្មានការអ៊ូអែទេ មានតែរឿងនៅក្នុងវាំង ដែលមានព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រីហែហម ដោយពួកកិលៀងរាំចំពោះ និងមានលេងល្បែងចតុរង្គ "អុក" ៗ នៅខាងក្រោមមានអ្នកចំបាប់និងអ្នកប្រដាល់ព្រមទាំងអ្នកប្រយុទ្ធជាមួយនឹងជ្រូកព្រៃ ៗ ទាំងអស់នេះធ្លាក់នៅក្រោមមនុស្សដេកមានរូបរាងមាំ ៗ នេះ ប្រហែលជាស្ដេចទ្រង់បញ្ជាឲ្យធ្លាក់នៅក្នុងវាំង ក្នុងពេលដែលធ្វើបុណ្យតាមប្រពៃណី ឬ ក៏មានការអភិសេកម្ដង ១ ៗ

នៅផ្នែកខាងក្រោម ចំបាំងក៏ចាប់ផ្ដើមឡើង ដោយពួកចាមលើកទ័ពមកលុកលុយ នៅខាងលើមានការប្រយុទ្ធជាមួយនឹងខ្មែរដែលមានសភាពហាក់ដូចជាយក្ស ដើមទ្រូងព័ទ្ធ
ដោយខ្សែ ៗ នៅពេលសង្គ្រាមផុតរលត់ សន្តិភាពក៏ចាប់ 118
ផ្ដើមកើតឡើង ព្រះរាជាទ្រង់ធ្វើបុណ្យរំលឹកពីជ័យជំនះ នៅគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ប្រជាជនតែងប្រកបការប្លែក ១ គ្នា ដូចជាធ្វើជាងផ្ទះ ជាងដែក និងអ្នករៀបចំធ្វើម្ហូប ដើម្បីនឹងធ្វើការជប់លៀង ៗ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៅចុងខាងជើង ទ្វារក្រោយបន្ទប់មានផ្ទាំងចម្លាក់មួយ យ៉ាងតូច ដែលរៀបរាប់ពីការដែកគ្នាពីការប្រយុទ្ធ ។

រោងទងខាងត្បូង ពាក់កណ្ដាលខាងលិច

នៅគ្រប់តែផ្នែកនេះ ដែលមានជាន់ខាងក្រោមបានចម្លាក់ រួចស្រេច បំណែកនៅមណ្ឌលទី ២ ចម្លាក់ពុំទាន់រួចទេ តែមាន សារៈសំខាន់ជាមធ្យម ។ មានក្បួនព្យុហយាត្រាដោយកងទ័ព ដែលមានដំរីជាយានជំនិះ ជាពិសេសពហានម្នាក់ៗ សុទ្ធតែ មានស្នាទៅលើខ្នងដំរី ហើយប្រយុទ្ធគ្នាដោយស្នាទៅវិញទៅ មក អ្នកខ្លះកំពុងធ្លាក់ទៅលើកង់រទេះ ។ នៅចុងខាងកើត មានដំរីបាំងក្លស់ដង្ហែមកស្ទឹងដើម្បីផឹកទឹក ។ ផ្ទាំងមួយមានចម្លាក់រូបត្រីជានិមិត្តរូបនៃស្ទឹង ។

រោងទងខាងលិច ពាក់កណ្ដាលខាងត្បូង

នៅទីនេះ មានសភាពប្លែកៗតែពុំទាន់បានចម្លាក់ហើយ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៅជាន់ខាងក្រោម ពួកទ័ពចំបាំងនិងមេទ័ពជិះលើដំរី ដើម្បីធ្វើដំណើរចូលទៅក្នុងព្រៃនិងឡើងលើភ្នំ (ដែលមានរូបភាពជាត្រីកោណតូចៗជាប់ៗគ្នា) ។ ចំណែកនៅផ្នែកកណ្ដាលមានឥសីមួយអង្គរត់គេចពីខ្លាមួយដោយឡើងដើមឈើមួយដើម ។

នៅផ្នែកខាងលើ មានរឿងសំខាន់ៗដែលរៀបរាប់ពីការកសាងវិហារ ពួកកម្មករខំប្រឹងទាញថ្ម ដែលនៅពីលើនោះមានមេជាងកាន់រំពាត់ផ្ដៅសម្រាប់បញ្ជា ខ្លះទៀតរៀបចំគ្រឿងសម្ភារៈ ខ្លះទៀតខំកាប់ថ្មដែលត្រូវរៀបទៅលើវិហារ ។ ឆ្ងាយបន្តិចមកមានការពណ៌នាពីការរស់នៅនៃពួកឥសី ។

នៅជិតទ្វារ មានផ្ទាំងចម្លាក់យ៉ាងវែងដែលលោកសេដែសបានដាក់ឈ្មោះថា « ចំបាំងគ្នាឯងក្នុងស្រុក » ចលនាយ៉ាងស្រគស្រាញនៃពួកក្រុមបដិវត្តន៍ទៅតាមផ្លូវ តាមថ្នល់ មានមនុស្សប្រុសស្រីដែលត្រូវគេកាន់ដៃហើយមិនត្រូវការគំរាមកំហែង អ្នកខ្លះទៀតរៀបចំខ្លួនប្រាណទៅច្បាំង ។ នៅភាគខាងលើមានមនុស្សម្នាក់អង្គុយពុតជង្គង់ហើយកាន់ក្បាលពីរ ដើម្បីបង្ហាញ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ដល់ប្រជាជន ។ នៅខាងលើខ្ពស់មានអ្នកបររាជរថម្នាក់ជាន់ឆ្ពោះទៅរកព្រះអង្គម្ចាស់ដែលទ្រង់រង់ចាំនៅក្នុងវាំង ។

បន្ទាប់មកទៀត មានសភាពលាយឡំគ្នាដោយការប្រយុទ្ធ ពួកទាហានមានខ្លួនទទេ និងមានការពាក់តែងជារបៀបខ្មែរដែលគេមិនអាចសំគាល់ម្នាក់ៗបានទេ មានទ័ពខាងដំរីចេញទៅជួយ ។

រោងទងខាងលិច ពាក់កណ្ដាលខាងជើង

ពួកទ័ពចំបាំង មានតែដំបងសម្រាប់ការពារខ្លួន ខ្លះទៀតការពារខ្លួនដោយខែលតូចៗនិងដំរី ពួកទាំងនោះនាំគ្នាដើរតាមមាត់ស្ទឹង ដែលនៅទីនោះគេឃើញមានត្រីមួយធំសំបើមត្របាក់
|2| សត្វចតុបាទតូចមួយ មានអក្សរចារឹកខ្លីមួយបញ្ជាក់ថា: «ប្រើសជាចំណីរបស់វា» ។

មានអត្ថបទខ្លះទៀតវែងៗធ្លាក់នៅក្រោមសត្វធំៗ បង្ហាញពីស្ដេចដេញតាមពួកសត្រូវ ក្បាច់ចម្លាក់នេះនៅសល់ពីការយកថ្មដែលលៀនចេញមកក្រៅ នៅក្នុងផ្នែកខ្ពស់ៗ ដែលគេរកឃើញរូបសំណាកមនុស្សសំខាន់ៗ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មិនឆ្ងាយពីទ្វារប៉ុន្មានទេ មានអក្សរចារិកនៅពីក្រោយ សម្រាប់ទទួលសំលឹកដល់ស្តេច ដែលចេញទៅធ្វើឈានក្នុងព្រៃ មុនពេលដែលទ្រង់នឹងធ្វើពិធីបុណ្យថ្វាយព្រះឥន្ទ្រ ដែលជាទំនៀមទំលាប់របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។ នៅខាងក្រោយនៃក្បួនហែមានស្រី ៗ និងកូនក្មេង តែគេសង្កេតឃើញមានមន្ត្រីដែលតែងមានមាឌខ្ពស់ជាងអ្នកឯទៀត ឈរនៅលើដំរីមួយរូបហើយឱនក្បាលគោរពតាមទ្វារដែលត្រូវគោរព ។

រោងទងខាងជើង ពាក់កណ្តាលខាងលិច

នៅតាមផ្ទាំងដែលមានឆ្លាក់នៅផ្នែកក្រោម នោះចំណែកខ្លះទៀតមានគូររាសដូច ៗ គ្នា ។ នៅផ្ទាំងចម្លាក់ទី ១ មានរូបចម្លាក់ពួកអគ្គពលករ អ្នកលេងប៉ាហ៊ុ អ្នកលោតហក់ អ្នកប្រណាំងសេះ ។ នៅខាងលើរឿងនោះក្នុងព្រះរាជវាំងមានក្បួនសត្វគ្រប់បែប ដែលបង្ហាញនូវសត្វផ្សេងៗដែលរស់នៅប្រទេសខ្មែរក្នុងសម័យនោះ ។ នៅចុងម្ខាងទៀតមានឥសីអង្គុយភាវនាធម៌នៅក្នុងព្រៃ ហើយនៅតាមខាងក្នុងដែល

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ចត់បែន   មានពួកស្រីមួយក្រុមនិងមនុស្សម្នាក់មានមាឌខ្ពស់ ដែលធ្លាក់ពុំទាន់ហើយ ។

នៅមាត់ទ្វារ មានការប្រយុទ្ធជាថ្មីទៀត ជាមួយនឹងពួកចាមដែលជាសត្រូវរបស់ខ្មែរ តាំងពីបុរាណកាលមក ។

ជ្រុងទងខាងជើង ពាក់កណ្ដាលខាងកើត

ផ្ទាំងប្រាសាទស្រុតសឹងតែទាំងអស់ លើកលែងតែផ្ទាំងពីរដែលនៅខាងចុង ដែលគេឃើញមានគូសត្រូវដដែល ៗ ពួកចាមមកពីខាងកើតដោយកងទ័ពយ៉ាងច្រើន ប៉ុន្តែលើកមកម្ដងនេះ ឃើញថាទ័ពខ្មែរបរាជ័យដោយគៀសខ្លួនទៅនៅលើភ្នំពុំហ៊ានតស៊ូ ។ នៅគ្រប់ផ្ទាំងនេះ មានសភាពអ៊ូអរធ្លាក់ពីរឿនពិតជាក់ស្ដែង ។

មណ្ឌបមុម ខាងទិសឦសាន

ក្បួនព្យុហយាត្រានៃពួកទ័ពចំបាំងនឹងទ័ពជ័រយ៉ាងច្រើន ប៉ុន្តែពុំសូវសំខាន់ឡើយ ។ នៅកណ្ដាលមណ្ឌបមានបុរាណដ្ឋាន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

មួយយ៉ាងចេតឆាយ មានពន្លឺសំរាប់ដំកល់រូបព្រះព្រហ្ម ។ គេមិនអាចដឹងបាននូវដើមកំណើតនៃបាទដ្ឋាននេះ ដែលខុសពីរបៀបបាយ័ន គេចាត់ទុកជាប្រហែលជាសាងនៅក្នុងសតវត្សទី១០ ។

រោងទងខាងកើត ពាក់កណ្ដាលខាងជើង

ការប្រយុទ្ធយ៉ាងធំរវាងកងទ័ពចាម នឹង កងទ័ពខ្មែរជាថ្មីម្ដងទៀត បង្កើតជាទិលានមួយគួរឲ្យខ្លាច ដែលមានទ័ពដំរីជួយប្រយុទ្ធដែរ ដំរីនីមួយ ៗ ប្រយុទ្ធមិនប្រមោយ តែអាចផ្ដួលគូរសត្រូវបាន ខ្លះទៀតប្រយុទ្ធតទល់គ្នា ។ ទង់បំបាំងនិងក្លស់មានចំនួនច្រើនឥតគណនា ហាក់ដូចជាផ្កាយេតិត ៗ គេសំគាល់ឃើញនៅតាមជ្រុង កងទ័ពខ្មែរមានជ័យជំនះលើពួកកងទ័ពចាម ។

រោងទងខាងក្នុង តៅអណ្ដាលទី ២

នៅទីនេះមានសភាពប្រហែលក្នុងការទស្សនា ក្នុងការធ្វើដំណើរចេញពីផ្លូវចូលខាងលិចមកដល់ប្រាសាទខាងក្នុង ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

គេមិនមែនដើរតែជុំវិញកោនទងមួយដំប៉ុណ្ណោះទេ គេអាចបន្ត ដំណើរទៅមុខទៀតដរាបដល់តួបនិងកោនទងជាកំណាត់ ៗ ទៀតផង ។ នៅផ្ទាំងថ្មខ្លះទៀត មានឆ្លាក់ជាក្បាច់ទុកដូចជាផ្ទាំងមួយពីរូបភាព និងមានកោនទងខ្លះទៀតបានភ្ជាប់ទៅនឹងភាព ដែលរលីកយកមកបង្ហាញយើងយ៉ាងច្បាស់លាស់ក្នុងការធ្វើដំណើរវង្វែន ។

រោងទងខាងកើត ពាក់កណ្ដាលខាងត្បូង

១– នៅបន្ទោះវង់តីរ នៅខាងស្ដាំ មានឥសីនៅក្នុងព្រៃនៅស្រុក ក្នុ ។ នៅខាងមុខ «ដែលមានស្នាមរលុបច្រើន» ពណ៌នាអំពីរឿងនៅក្នុងវាំង ព្រះរាជាដែលជាអធិបតីក្នុងពិធីនោះ ធ្លាក់ពុំទាន់ហើយ ។

២– នៅបន្ទប់តូច ១ នៅខាងស្ដាំ ស្ដេចគង់ក្នុងវាំងនៅក្នុងចំណោមពួកឥសីទាំងអស់ នៅពីលើរឿងនេះ មាននិទានពីរឿងខ្យល់ព្យុះនិងការបរបាញ់សត្វ នៅជុំវិញមុខព្រះព្រហ្មមានពន្លឺភ្លើងពីក្នុងប្រាសាទ ដែលមានធានទេពកញ្ញាហោះ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ហើរលើអាកាស ។

៣–ពេនចន់ទៅខាងក្រោម នៅខាងស្តាំមានក្បត្រីគន់ក្នុងវាំងហែហមដោយពួកគីលៀង ។ មានផ្ទាំងចម្លាក់ហោងធំនៅខាងមុខផ្លូវបត់ខាងឆ្វេង មានក្បួនព្យុហយាត្រា ប៉ុន្តែនៅក្នុងក្បួននោះមានខ្មោចនិងតាមលាយឡំគ្នា មានមន្ត្រីឈរលើដំរីមួយ ។

មុមខាងទិសអគ្នេយ៍

ពួកទាហានចេញដំណើរ និងមេទ័ពឈរលើដំរីមួយ ។

រោងទងខាងត្បូង ពាក់កណ្ដាលខាងកើត

១– នៅពេនចន់ខាងក្រោម ៖ មានផ្ទាំងចម្លាក់បាក់បែកហើយមើលមិនច្បាស់ ។ ពួកទាហានតាមហែក្បួនទៅប្រយុទ្ធជាមួយមនុស្សព្រៃពួក ដែលសុទ្ធតែមានមាឌមាំ ៗ ពួកទាហានមកពីផ្លូវខុសគ្នា កំប៉ុន្តែមានសាសន៍តែមួយ ។ រឿងនៅក្នុងវាំង ៖ បន្ទាប់មកគេឃើញមនុស្សឡើងដើមដូង ហើយមានពស់មួយយ៉ាងធំខាំត្រីមួយយ៉ាងសម្បើម នេះជានិមិត្តរូបនៃមហាសាគរ ម្យ៉ាងទៀតបង្ហាញពីការរស់នៅនៃពួកឥសីនិង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

សត្វផែលនៅលើក្ន ។ មួនរនេះក្បូនឲ្យហយាត្រានៃមនុស្ស ដែលមានបុណ្យសក្តិខ្ពស់ ១ ហែនៅមុខព្រះបរមរាជវាំង ដែលមានប្រាសាទយាំងល្អចិញ្ចែងចញ្ចាច ។ បន្ទាប់មកទៀតមានក្បត្រកំពុងបើបញ្ចាំងនាក់តែងកាយនៅមុខកញ្ចក់ ។

២- នៅបន្ទប់តូច ១ : មានមន្ត្រីមាឌមាំប្រយុទ្ធនឹងគោ ហើយនៅខាងត្បូងប្រយុទ្ធជាមួយដំរី ដែលគាបផ្ទួលដំរីបាន ព្រមទាំងចាប់កាន់ខាងមុខបានមួយ ។

៣- នៅចន្លោះវង់ពីរ : តាមនៅជញ្ជាំងដែលចត់ពីផ្នែកខាងត្បូង មានពួកអ្នកជំនួញ នៅពីលើមានក្បួនឲ្យហយាត្រា នៃពួកអ្នកចំបាំងនិងស្តេចមួយអង្គយាងចេញពីវាំង « ដោយឃើញមានឆ្នូ, បំពង់សម្រាប់ដាក់ព្រួញ និងគំរោសសៃ » បំណែកខាងម្ខាងក្បត្រវិញទ្រង់គង់នៅកណ្តាលពួកគេហៀង ។

នៅខាងមុខពីត្បូងទៅស្តាំ មានរៀងចំបាំងមួយ តែពុំសូវមានសកម្មភាពខ្លាំងណាស់ណាទេ និងឃើញមានការប្រយុទ្ធជាមួយព្រះអង្គម្ចាស់មួយអង្គទៀត ព្រមទាំងទ័ពរបស់

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ព្រះឥន្ទ្រ ហើយមានកំពង់មួយនៅមាត់ទឹក ដែលមានអពោះផង មនុស្សអង្គុយជុំវិញក្អែង ។

បន្ទាប់មកមានហែក្បួនពួកអ្នកភ្លេង និងមនុស្សលើរូបកជ បល្ល័ង្កនៅលើស្នាចេញពីកំពង់ ដែលមានតែពួកស្រី ៗ ពួកមន្ត្រី ក្នុងកំពង់ ។ នៅផ្ទាំងបញ្ឆាក់ខាងក្រោម មានព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រី មួយអង្គកំពុងរៀបហាប់ដាក់ក្នុងភ្លេង នេះហាក់ដូចជាធ្វើឲ្យយើង យល់ថា ភ្លេងនេះនឹងត្រូវគេបណ្ដែតបំបរបង់ហោលក្នុងត្រពាំង មួយ ទៅក្បែរនោះដែលមានអ្នកទេសាចម្នាក់ជះទូកបង់សំណាញ់ ហើយនិងក្សត្រីមួយអង្គដែលមានគ្រឿងអលង្ការជាច្រើន ហាក់ ដូចជាស្រះទេពកញ្ញាចុះពីលើមេឃមក ។ បឹងនោះប្រកប ដោយដើមឈូកសម្រាប់ទ្រទ្រង់នូវទេវរូប ឬមនុស្សដែលរលាយ ខ្លួនផុត និងពួកអ្នកធ្វើសក្ការបូជារំលឹកគុណ ។

រឿងនេះជាផ្នែកដើមនៃរឿងព្រេង ដែលឆ្លាក់នៅលើផ្ទាំង បញ្ឆាក់ខាងស្ដាំនៃផ្លូវចត់ គឺរឿងប្រទុម្នៈ កូនរបស់ព្រះក្រឹស្ណៈ និងព្រះនាងរុក្មិនី ដែលបានយកទៅបណ្ដែតបោលក្នុងសមុទ្រ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដោយពិសាចឈ្មោះ សម្បរៈ ។ កូនក្មេងនេះត្រូវជាចំណីនៃត្រីមួយ ដែលត្រូវអ្នកនេសាទចាប់បានហើយយកទៅជូនសម្បរៈ ។ លុះដល់វះពោះត្រីបានឃើញប្រទ្យុម្នៈ (ដែលជាកាមៈ កាមទេពនៃស្នេហា) ។ ស្រីបំរើរបស់ សម្បរៈ គឺនាងមាយាវតី (អវតារនៃ រតី ត្រូវជាប្រពន្ធរបស់ កាមៈ) បានយកប្រទ្យុម្នៈទៅចិញ្ចឹមដោយលោកបំពួន ហើយក្រោយមកក៏យកធ្វើជាស្វាមី ហើយសម្លាប់ សម្បរៈចោល ។

គេឃើញក្មេងនោះមានជីវិតរស់នៅ ហើយអង្គុយលើពោះត្រីដែល សម្បរៈ ធ្វើកាយវិការគាប់ជាកំណាត់ ហើយនាង
29 មាយាវតីលើកដៃទទួលកុមារប្រទ្យុម្នៈ ។

រោងទងខាងត្បូង ពាក់កណ្ដាលខាងលិច

១– ទៅចន្លោះវង់ទាំងពីរ : ផ្ទាំងចម្លាក់ខាងស្ដាំធ្វើរបត់មានស្នាមរលុបជាច្រើន គេសង្កេតឃើញមានមនុស្សដេកនៅក្នុងបន្ទប់មួយ នៅក្នុងវាំង ដែលមានប្រពន្ធអង្គុយយាំនៅក្បាល
10 ដំណេក ។ នៅផ្នែកខាងមុខ មានផ្ទាំងចម្លាក់ថ្ងៃអំពិលទុំរបស់

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ព្រះឥសូរ ដែលមានទឹកដៃពុំសូវល្អ ៖ ព្រះឥសូរធ្លាក់ជាគាថ-ទេវតាពីរបែប មួយនៅលើកដបល្អក់ មួយទៀតនៅលើផ្កាល្អក់ រីក កណ្ដាលពួកអ្នកធ្វើសក្ការបូជា ដែលម្នាក់ក្រាបផាំដី; មានប្រអប់ ឬ កោដ្ឋសម្រាប់ដំកល់អដ្ឋិធាតុដាក់លើកវេច ។

២- នៅតាមបន្ទប់តូច ១ នៅខាងស្ដាំផ្នែកបន្ត មានរូបព្រះឥសូរខុស ១ គ្នាកាន់សត្រាស្លឹក (ប្រកដ្ឋបី) ខាងលើទិព្វតាទេពព្រះនាកយន្ដហៅដៃចុះមកកសាងប្រាសាទ ហើយទ្រង់ហាក់ដូចជាដង្រង់បូលមករកព្រះឥសូរ ដែលឈរកាន់សត្រាស្លឹក ។ នៅភាគខាងមុខទិព្វតាទេពនៀងដដែលនេះតែគ្មានព្រះនាកយណ៍ទេ ។

៣- នៅតាមកេងទទឹងខាងក្រោម ៖ មានសេរីទេពគន្ធញាញ ហោះហើរលើអាកាស ទិងព្រះឥសូរកាន់គ្រឿងឥស្សរិយយសរបស់ព្រះព្រហ្ម ដោយធ្វើការគោរពចំពោះព្រះព្រហ្ម ។ ទេសភាពលើក្បាលដែលពោរពេញទៅដោយសត្វកាឡ្យម្រិគ " មានខ្លាមួយស៊ីមនុស្សម្នាក់ „ បានធ្លាក់តាមប្រាសាទដែលមានផ្ការបិទ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយានីទៅក្រសាលក្នុងស្រះ ទៅម្ខាងទៀត មានពួកស្រីទេពកញ្ញាបីនាក់កំពុងរាំបាក់ក្បាច់លើផ្កាឈូក ខាងលើមានព្រះឥសូរគង់លើរាជបល្ល័ង្ក កណ្ដាលចំណោមពួកបព្រឹះទេវតា ។

ឆ្ងាយបន្តិចមក មានប្រាសាទព្រះឥសូរ សាងនៅកណ្ដាលស្រះ ។ តាមមាត់ស្រះមានឥសីចិនសត្វស៊ីនោ មានខ្លាមួយដេញចាប់ឥសីមួយរូប; ចំណែកពួកអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា អង្គុយលដៃគ្នានៅក្នុងវាំងធ្វើសក្ការបូជាចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ។ នៅកណ្ដាលផ្ទាំងចម្លាក់មានរូបព្រះនារាយណ៍ដៃបួននៅមាត់ស្រះ ដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយស្រីទេពកញ្ញាកំពុងហោះហើរ មានមនុស្សមួយក្រុមទៀតធ្វើសក្ការបូជាក្នុងចំណោមនោះមានមនុស្សម្នាក់ក្រាបសំពះដល់ដី ដោយគោរពចំពោះគោព្លដែលដាក់នៅលើរាជរថ ។ មានចំពោះសេះនៅក្នុង[illegible] ហៃដែលធ្វើដំណើរមកក្នុងវាំង ។ ខាងជ្រុងមានដំណើរលំអ ដោយគោអមសងខាង មនុស្សម្នាក់ជាខុនាំជាមេបញ្ជាការ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ចំណែកពួកអ្នកបំរើម្ចាស់រៀបចំដំណើរចេញ ៗ នៅចុងផ្លូវបែក
មានព្រះឥន្ទ្រមាសក្សត្រីជារ៉ឺមអង្គកាច់ផ្កាឈូក ៗ នេះប្រ-
ហែលជាព្រះកថរៀបចំ បូជនីយវេស្សន្តរណ៍ត្តោះទៅវិហារព្រះ
គាវៈ១៣ ៗ

រោងទងខាងលិច ពាក់កណ្តាលខាងត្បូង

១– នៅពេលចុងខាងក្រោម : ខាងស្តាំ មានពួក
ស្រី ៗ នៅក្នុងបន្ទប់ខាងមុខ មានព្រះមាតាយណ៍ដៃជូនប្រគល់
ដោយគេគយកណ្តាលលើគ្រឿង ហើយបានបញ្ចេញប្ដូនុភាព
ដើម្បីបញ្ញោតទូរប៊ីដៃផលប្រជាជនទូទៅ មានយក្សជាដើម
ហើយមិនមានរឿងផ្សេង ៗ ជាច្រើនទៀតនៅក្នុងរាំង ៗ 132

២– នៅបន្ទប់តូច : មានរឿងថ្មីទៀតនៅក្នុងរាំង ដោយ
មានស្រីទេពកញ្ញារាំបន្ទោរដោយបវរក្មេងមួយក្រុម មានពួកស្រី ៗ
កាន់ភ្នាបុផ្ផាវិកហែលហេរ៉ង បេះផ្កាឈូកក្នុងស្រះ ៗ តាម
មាត់ស្រះមានសសីមួយគន្លង ហើយមានរបាំនៅខាងលើ ទិងមាន
រឿងប្រកតុត្ថាហ៊ានមនុស្សប្រុសពីរនាក់ ៗ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៣- នៅបន្ទាយស្រីរាំងជ័រ : ខាងស្តាំ មានការធ្វើសក្ការបូជាដល់ព្រះនារាយណ៍ដៃបួន ដែលមានតាំងតែពីពេលកសាងប្រាសាទ រហូតមកម្លេះ ។ តាមក្បាច់ចម្លាក់នៃផ្ទាំងថ្មខាងក្រោម មានពួកកម្មករចំព្រើនទាញថ្មឱ្យធ្លាក់រអិល ខ្លះចំរើកថ្មដោយមតិបត់ តាមរបៀបពីរសសម្ពាំង ដោយប្រើគរស្មៅ ហើយដាក់ទៅវិញ ខ្លះទៀតទំលាក់គ្រឿងសំភារ និងបាចវល្លិ ផ្តៅ ។

ខាងមុខមានគ្រឿងសក្ការបូជាចំពោះព្រះនារាយណ៍ ហើយមានស្រីទេពកញ្ញាជាអ្នកបំរើថាស ។ មានធ្វើពិធីសម្ពោធប្រាសាទ, វៀនអាវាបរណ៍ ដោយមានលេងល្បែងបតុរង្គ គន្ធព្វ ដែលប្រគំដោយការតុបតែងយ៉ាងល្អចេតនា ហើយមានចូលពង្វិលវិញ និងការប្រយុទ្ធគ្នា ; ដូចគ្នានឹងបុណ្យឆាក់-បរណ៍នៅផ្ទារពៅតី ចេះមណ្ឌបមុខខាងចំសមីរតែនៃអង្គវត្ត ។ ខាងត្បូងបរិបត់ គេឃើញព្រះឥសូរនិងព្រះនារាយណ៍កំពុងកាំ ពាក់ក្បាច់យ៉ាងអស្ចារ្យ ។ ផ្ទាំងចម្លាក់ខ្លះទៀតរៀបរាប់ពីការ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

រស់នៅរបស់ស្រី ដែលគង់ខ្លះអង្គុយបង្រួមណ៍ការនាងមិនៅ គង់គុហា ហើយនិងមានស្រីខ្លះទៅបេះផ្កាឈូកនៅជិតសត្វ តោបមួយដែលចិញ្ចឹមត្រីដោយបំពុះ ។

រោងទងខាងលិច ពាក់កណ្ដាលខាងជើង

១– នៅបន្ទោះរង់កាំងពីរ : ខាងស្ដាំផ្លូវបត់ មានរៀងតាក់តែងនៅក្នុងកាំងដែលត្រូវរលុបអស់ជាច្រើន ខាងមុខមានផ្ទាំងបម្លាក់បីផ្ទាំង ដែលបញ្ចេញនូវអំពីក្បួនព្យុហយាត្រាទ័ពដោយមានមេទ័ពជិះសេះ និងមានពីរនាក់អង្គុយក្នុងរថកង់ពីរសម្រាប់ប្រយុទ្ធក្នុងសង្គ្រាមអូសដោយសេះ ។ ខាងឆ្វេងផ្លូវបត់ មានការបោះត្រាទ័ពបន្ដដំណើរទៅមុខទៀត ។

២– នៅតាមបន្ទប់តូច ៗ : ខាងស្ដាំផ្លូវបត់ មានការសន្ទនាគ្នារវាងមេទ័ពពីរនាក់នៅក្នុងកាំង ស្រីស្នំជួយតុបតែងកាយឲ្យក្សត្រី ។ ខាងឆ្វេងមានប្រាសាទមួយ ដែលបិតបាំងដោយគំរបពីលើដែលមានការជាសាក្សីប្រហែលជា “ មណ្ឌបសំពប់រកាយសពទេវ័ន ” ។ ខាងមុខមានកន្លែងសម្រាប់

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ជាទីប្រជុំនៃពួកព្រាហ្មណ៍ ដែលមានខ្លះអង្គុយព័ទ្ធជុំវិញក្រោមមណ្ឌបមានជំបូលតែមួយ មានក្អាងធ្នូមួយសំរាប់បាញ់ព្រួញ ចំណែកមនុស្សខ្លះទៀតរៀបចំគ្រឿងសាវុធយុទ្ធភណ្ឌ ៗ

៣– ពេលចុងនៅខាងក្រោម : ផ្ទាំងចម្លាក់ធ្លាក់ចុះមកអស់ភាគច្រើន ផ្ទាំងនេះបង្ហាញអំពីការកូរទឹកសមុទ្រ ៗ ចម្លាក់ដែលនៅសល់ជាចំណែកដែលមានគុណសម្បត្តិពិសេស ៗ ជាដំបូងមានមន្ទីរសន្និបាតនៃពួកព្រាហ្មណ៍ រួចមានស្រីទេពកញ្ញាហោះហើរលាយឡំនឹងបក្សី ៗ នៅក្រោមនោះសត្វពស់មួយធំក្បាលទាញដោយពួកយក្ស កន្ទុយទាញដោយពួកទេវតាហើយព្រមទាំងមានហនុមាណមកជួយថែមទៀតផង ៗ មានអណ្ដើក « កូរុមាវតារៈ » វិណ្ណុអវតារ នៅបាតសមុទ្រ ដើម្បីជាជំនួយដល់ការកូរទឹកអម្រឹតឲ្យពួកទេវតាផឹកកុំឲ្យចេះស្លាប់ ដូចនៅអង្គរវត្តដែរ ៗ

គេសង្កេតឃើញមានពីរ : មានព្រះអាទិត្យនិងព្រះចន្ទ្រដូច្នេះហើយបានជាឃើញមានជបមួយ សម្រាប់ត្រងទឹកអម្រឹត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលមានពួកទេវតានិងពួកអសុរ (យក្ស) ប្រាថ្នាចង់បាន ។ នៅខាងឆ្វេងមានព្រះកាទិទេពមួយអង្គ គង់លើសត្វស្វាបចេញ បង្ក្រាបពួកអសុរក្នុងពេលមានចំបាំង ដោយមានមេទ័ពឈរលើរាជរថដែលទឹមសត្វគោកង់អស្ចារ្យ ។

មុមនៅទិសពាយ័ព្យ

ក្បួនយោគ្រាទ័ព

រោងទងខាងជើង ពាក់កណ្តាលខាងលិច

១- នៅពេលចេញខាងក្រោម : មានផ្ទាំងចម្លាក់បី និងមានអំពីរឿងនៅក្នុងកំនេ ។ នៅតាមផ្ទាំងចម្លាក់ពីរទៀតមានក្បួនព្យូហយាត្រានៃគងទ័ព ដែលហាក់ដូចជាទៅចាំទទួលសំណោយរៀម ៗ ខ្លួន ហើយដើរតំរង់ឆ្ពោះទៅក្បួនដែលមានសត្វច្រើន- 136
ពាទ្យ ហាហារ ដូចជាដំរី ខ្លា រមាស ជាដើម ។ បន្ទាប់មកមន្ត្រីម្នាក់ជាន់ខ្ពស់ ដើរកាត់តាមស្រះដំរង់ទៅវិហារដែលឆ្ងាយបំផុត ។ បន្ទាប់មកគេឃើញវិហារមួយទៀតដែលមានសភាពស្អាតជ្រៀតមានផ្លូវចូលពីរ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnet.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ពួកឥសីលុតជង្គង់ចាំទទួលក្បួនហែមួយ ដែលមកពីខាងជើង ដឹកនាំដោយមេទ័ពពីរនាក់ ដែលមានមាឌមាំកាន់ប្យកផ្ទុបី ។ ពួកនេះប្រហែលជាទើបនឹងឡើងពីនាវាទៅត្រើយម្ខាង ព្រោះរឿងនេះនិយាយអំពីសំពៅ ៣ ប្រកបដោយការគួរគន់យ៉ាងស្រស់ ហើយមានទំហំធំៗ នៅលើសំពៅពីរមានមនុស្សកាត់សក់ខ្លី និងមេទ័ពកាន់ប្យកផ្ទុបី ឯសំពៅមួយទៀតពេញដោយមនុស្សមានផ្កាគ្របលើក្បាល ។

២– នៅតាមបន្ទប់តូចៗ : នៅខាងមុខ ក្រោមការហោះហើរនៃស្រីទេពកញ្ញា នៅខាងជើងព្រះឥសូរមានដៃ ១០ រាំចាក់ក្បាច់តាមចង្វាក់ភ្លេង ព្រះនារាយណ៍នៅខាងស្តាំ ព្រះព្រហ្មមុខ ៤ នៅខាងឆ្វេង ជាមួយគណេស ចំណែកខាងក្រោមវិញមានពហុកំពុងលេបព្រះចន្ទ្រ ។ នៅតាមបែបផែនផ្ទាំងផ្ទុបត់ មានឥសីនៅលើភ្នំ ព្រះឥសូរគង្គុយលើជ្រូកមួយយ៉ាងធំ នៅក្នុងបន្ទោះព្រះនារាយណ៍និងព្រះព្រហ្ម ។

៣– នៅក្នុងបន្ទោះវង់តាំងពីរ : ខាងស្តាំផ្ទុបត់ មាន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ព្រះឥស្សរដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយឥសីនិងពួកស្រី ៗ ព្រមទាំងមហេសី បាកវតី ឯគេ ណាំឱនឈរនៅក្បែរនោះ ។

នៅខាងមុខ មានពួកឥសីអង្គុយការនាធម៌នៅក្នុងព្រៃភ្នំ ហើយមានស្រីម្នាក់ បានរៀបចំតុបតែងកាយយ៉ាងស្រស់ឆើតឆាយបញ្ចេញនូវរូបភាពនៃខ្លួនតាមបញ្ចោះទ្វារនិងបង្អួច នៅចន្ទោះព្រះអង្គប្រាសាទមួយអង្គ ឬ កាចំទេពមួយ និង ឥសីមួយអង្គគេឃើញមានលំអង្គនិងសត្វតុកកែមួយ ។ នេះជារឿងព្រេងមួយដែលយើងបានឃើញនៅអង្គរវត្ត កាលដែលក្រុងពពណ៌កាឡាខ្លួនជាព្រះឥន្ទ្រ ចូលទៅរួមមេត្រីជាមួយនឹងមហេសីរបស់ព្រះឥន្ទ្រនៅក្នុងបន្ទប់ ៗ នៅកន្ទុងខ្លះទៀត ថ្លែងពីការហោះចុះនៃទេពធីតាឈ្មោះ គង្គា ថ្លែងកាលព្រះកាមៈ ទេវតានៃសេចក្ដីស្នេហាបាញ់ព្រួញផ្កាទៅព្រះឥស្សរ ដែលកំពុងធ្វើឈានលើកំពូលភ្នំមួយ ដោយមានភរិយាព្រះនាងឧមានៅក្បែរផង ៗ ព្រះឥស្សរទ្រង់ក្រោធគំគបទៅវិញ ៗ ឯព្រះកាមៈត្រូវដួលដេកស្លាប់ ដោយបាញ់បុប្ផារមីរបស់ព្រះឥស្សរ ហើយឃើញ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

មហេសីនៅខាងចុងជើង គោណាំងិន នៅតាមចំពក់ភ្នំ ។ ផ្ទាំងថ្មទាក់នេះ បានបញ្ចប់ដោយរឿងមិនច្បាស់មួយ ដែលនិទានពីព្រះពជាទ្រង់ប្រជុំនាម៉ឺនមុខមន្ត្រីក្នុងវាំង ។

នៅខាងឆ្វេងផ្លូវបត់ ព្រះឥសូរជិះលើគោណាំងិន ចេញទៅកសាងសាកលលោក ។

រោងទងខាងជើង ពាក់កណ្ដាលខាងកើត

១– នៅចន្លោះវង់តាំងពីរ : ខាងស្ដាំផ្លូវបត់ ព្រះឥសូរជិះលើគោ ណាំងិន ជាមួយនិងមហេសីដែលនៅទីនោះ គេឃើញនាគពងក្បាលច្រើន នៅខាងក្រោមមានស្រីទេពអប្សរឈរចាំតាក់ក្បាច់ ។

នៅខាងមុខ មានគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់បូជាសពមនុស្សម្នាក់ ដែលគេហៅតាមផ្ទាំងថ្មទាក់ខាងក្រោម មានឈាបនស្ថាន និងមណ្ឌបសម្រាប់ធ្វើពិធីបញ្ចុះសព នៅលើក្បាលយក្សមួយ ។ មានរឿងប្រយុទ្ធគ្នារវាងកងទ័ពបាណ្ឌវៈ និង កោរវៈ ក្នុងរឿងមហាភារតៈ ព្រះឥសូរក្លែងខ្លួនជា កិរាត ប្រយុទ្ធនឹងអជ៌ុន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដោយសារតែជ្រូកព្រៃមួយ ដែលម្នាក់ ៗ ដណ្ដើមថាខ្លួនបាន សម្លាប់ ។ ក្រោយមកព្រះឥសូរបង្ហាញរូបព្រះអង្គពិត អជ៌ុន ទទួលគោរពព្រះឥសូរ ហើយព្រះឥសូរក៏ឲ្យគ្រឿងសាស្ត្រាវុធ ដល់អជ៌ុន ដែលយកទៅប្រើការនៅថ្ងៃក្រោយទៀត ។

នៅខាងត្បូងភាគ មានបន្ទើរក្បួនដង្ហែគ្នាទៅក្នុងកងទ័ព លើក ដែលមានស្រីៗតែងខ្លួនវិញ ។ រួចមានរឿងគ្រងនិទានពីកង ពលណាដែលបន្ទប់ព្រះឥសូរសង្កត់កំពោកកណ្ដាល និងការរើបរះ នៃក្រុមពលណ៍ ដែលយើងយល់បានដោយសារក្បាច់ចម្លាក់នៅ អង្គរវត្ត និងក្បាច់ខ្លះទៀតដែលធ្វើឲ្យយើងពុំអាចបំភ្លេចបាន បាន ដូចជាធ្លាក់ពីលើទះវិមដោយហឹង្ស ។

នៅតាមផ្ទះពត៌មានរឿងពីរដែលធ្លាក់ត្រួតលើគ្នា ។ 140

២ – នៅពង់ទង់ខាងកើត : មានពួកស្រីបំរើកាន់ដំឡូង ។ បង្ហាប់មកនៅខាងលើ មានឥសីសូត្រធម៌នៅលើភ្នំ ឆាមកាំទឹក ហើយមិនមានព្យួកដែបម្ហូបគេធានារិបណ្ឌូប ខាងក្រោយមាន ដើបប្អូន : ពជបក្ខីកងប្រាសាទ គ្មានព្រះពលាស្រុកគងនៅទេ ។

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

នៅតាមវិហារសង្ខាន់ មានរូបសំណាកព្រះនាគយណ៌និងព្រះនាងលក្ខ័ជាមហេសី ។ ឆ្ងាយបន្តិចមកទៀត ព្រះឥសូរនិងពួកអ្នកធ្វើសក្ការបូជា នៅខាងក្រោមមានស្រីទេពកញ្ញា ហាក់ដូចជាក្បួនមួយអង្គ មកបន់ស្រន់តាទេពមុនពេលធ្វើដំណើរចេញទៅច្បាំង ។ មានក្បូនព្យុហយាត្រាទាំងពលថ្មើរជើងនិងពួកក្មេង មានចំពង់-សេះ ព្រមទាំងក្បត្រជាច្រើនអង្គគង់លើអង្រឹងស្នែង មានគោជួជាក់តាតុមួយយាំងធំដាក់លើរទេះទឹមដោយគោ ។ គេធ្វើដំណើរមកដល់ផ្ទះមួយក្នុងមនុស្សនៅបន្ទាប់មកគេឃើញស្តេចយាងចុះពីរាជរថ ដែលមានកង់ ៦ ហើយយាងចូលប្រាសាទដែលមានរបាំរាំច្រៀង សម្រាក់កំដរបរិយាកា...នៅពេលល្ងាចដ៏សែនរីករាយ ។

មុមនៅទិសឦសាន

ក្បួនព្យុហយាត្រា ដោយសង្កាត់ ១: តែពុំសូវសំខាន់ ។

រោងទងខាងកើត ពាក់កណ្តាលខាងជើង

១– រោនទងខាងក្រោម : មានក្បួនព្យុហយាត្រាយ៉ាង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ធំៗ ដែលគេសង្កេតឃើញមានរបៀបទុកសក់ពីរបែប : "សក់កាត់ខ្លីនិងសក់គ្រងផ្កា" ។ នៅខាងក្រោមមានទ័ពថ្មើរជើងដែលពាក់ដុំវិញដោយអ្នកជិះសេះ, ចំណែករាជរថក្សត្រវិញទឹមដោយសេះក៏មាន អូសដោយដៃក៏មាន ។ នៅខាងលើរទេះធំមួយកង់ ៦ មានហង្សា ព្រះអង្គម្ចាស់មួយអង្គគង់ ហើយមានអគ្គមហេសីពីរអង្គអមផង ។ ម្ចាស់ក្សត្រគង់លើអង្រឹងស្នែងដែលមានក្បូនពាក់ដុំវិញ ចូលតាមក្លោងទ្វារពិសេសមួយ ដែលមានរាជបល្ល័ង្កនៅទំនេរ និងស្ដេចប្រកបដោយឆ័ត្រលើដំរីហែហាមដោយមេទ័ពពីរនាក់ ។

ចូលតាមទ្វារ ដែលមានផ្ទាំងចម្លាក់មួយតួបង្ហាញពីស្ដេចមួយអង្គ ប្រហែលជាស្ដេចយាងទៅបួងសួងការទេវតាមុនពេលចេញទៅធ្វើចំបាំងនិងក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះឥសូរនៅលើរាជបល្ល័ង្ក ។

២ – បន្ទប់តូចៗ : ក្នុងស្រះមួយមានទូកពីរដែលសោតមក ហើយនៅក្នុងទូកនោះគេឃើញមានក្បាលមនុស្សពីរ ។ អ្នកមុជទឹកចំមុជ ហាក់ដូចជាចំការរករបស់មានតម្លៃប្រហែលជាដុំ

www.facebook.com/7khmer www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ម្យ៉ាងដែលគ្មានរូបរាងច្បាស់លាស់ ដែលគេឃើញលើស្មា យកទៅដាក់លើកដបល្ហុក ៗ ស្រីទេពកញ្ញាមានបក្សហោះ ហើរព្រោងព្រាតនៅខាងលើរឿងទាំងអស់នេះ ៗ

នៅខាងឆ្វេងផ្ទៃបត់ : គេប្រទះឃើញរឿងនិទានអំពីការបំផ្លាញរូបសំណាកដែលមានភេទជាស្រី ៗ គេបងរូបនេះ ហើយអូសដោយមនុស្សនិងដំរី ៗ វេជបណ្ឌិត ប៉ុស បាន យល់ថាជារឿងជួយសង្គ្រោះស្ត្រីម្នាក់ឲ្យរួចពីការឃុំឃាំង ៗ នៅតាមថ្មដែលនៅលើក្បាលយើង គេបានគាស់ទីងបងគាស់ ដីបានខំរែកថ្ម នៅខាងក្រោមគេបានអនុវត្តន៍តាមរបៀបចាស់ ដើម្បីទីងកំរើកថ្ម : គេដុតថ្មដោយភ្លើងរួចហើយគេបាចទឹកខ្មេះ ៗ រឿងនេះ ហាក់ដូចជាឲ្យពត៌មានដល់យើងពីរឿងព្រេងជាគំរូ ដែលតំណាលពីព្រះរាជាមួយអង្គ ដែលបានយាងទៅក្រសាលព្រៃភ្នំ ហើយបានឮសំឡេងស្រីម្នាក់ស្រែកច្រៀងតំណូញជាទីគាប់ព្រះទ័យ ទើបទ្រង់គាស់ថ្មចេញ ហើយទ្រង់ទតឃើញព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រីមួយអង្គ នាមដើម នាគី

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលទ្រង់នាំយកទៅអភិសេកជាមហេសី ។

រឿងខាងលើនេះ អាចជាប់ទាក់ទងទៅនឹងរឿងពីមុនមក ដែលបង្ហាញពីប្រភពដើមរហូតមក ដែលគេត្រូវការគោរពបូជាជាទីបំផុត ។ នៅប្រភពខ្លះទៀត ក្រោយបញ្ជាក់ពីរឿងស្តេចគំលង់ មិនមានព្រះឥសូរនៅជិតទីនោះផង នៅផ្ទាំងចម្លាក់ខាងក្រោយបំផុតនៃពេងទងខាងក្រោម មានរូបឥសីកំពុងសំរៀបថ្វាយកែពេគនៅមុខពេងទងនេះ មានការគោរពចំពោះមន្ត្រីម្នាក់ដែលបានជួយសង្គ្រោះដល់ខ្លួន ។

៣– នៅបន្ទះរង់តាំងពីរ : រៀបរៀងដោយៈលោក គូឡូវប៊ែរ ដែលត្រូវមើលពីឆ្វេងទៅស្តាំ ។ មានស្តេចមួយអង្គសោយរាជ្យនៅក្នុងវាំងដែលមានអគ្គមហេសី ហែហមដោយមន្ត្រីរាជការ និងពួកស្រីបាំ ។ ស្តេចអង្គនេះទ្រង់បានប្រយុទ្ធជាមួយនឹងពស់មួយ ពស់នោះក៏ព្រួសពិសមកលើព្រះកាយរបស់ព្រះអង្គ ។ ដោយត្រូវនឹងពិសពស់នោះ ព្រះកាយនៃព្រះអង្គក៏ក្លាយទៅជាកើតរោគឃ្លង់មួយរំពេច ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បញ្ញាយាន៏ប្រញាប់ ឲ្យពួកពលបុរសរត់ទៅនិមន្តឥសីពីក្នុងព្រៃមក ព្យាបាលរោគរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គមហេសីក៏បានទៅសាកសួរពីរោគនោះដែរ នៅទីបំផុត គេសង្កេតឃើញទ្រង់ផ្ទុំហើយ មានឥសីមួយដាក់ថ្នាំព្យាបាលរោគថ្វាយព្រះអង្គ ។ គេសង្កេតឃើញក្រោយពីរឿងនេះមក មានរឿងប្រយុទ្ធគ្នាជាមួយពស់ ។

145

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.bunsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទបាពួន

សាងនៅរាជ្យ គ.ស. ១០៦០ ដោយស្ដេចព្រះបាទឧទ័យាទិត្យវរ្ម័នទី ២ ការថែរក្សាដោយក្រុមអង្គរ [illegible] ចាប់ពី គ.ស. ១៩០៨ ហេតុបានជាហៅសព្វថ្ងៃនេះ ។ ប្រាសាទនេះ សាងឧទ្ទិសថ្វាយព្រះព្រហ្មញ្ញសាសនា ប្រារព្ធព្រះឥសូរ ។

ប្រាសាទបាពួនស្ថិតនៅជាប់ខាងត្បូងនៃព្រះលានជល់ដំរី [illegible] ហើយជាប្រាសាទដែលមានកំពស់ [illegible] ពិសេសខុសប្រៀបធៀបនឹងប្រាសាទឯទៀត [illegible] ប្រាសាទបាពួនមានកំពែងព័ទ្ធជុំវិញ ។ ប្រាសាទ [illegible] ទៅជិតគ្នា ប៉ុន្តែជាប្រាសាទដែលសាងនៅ [illegible] ហើយមិនមានកន្លែងណាដែលត្រូវគ្នាឡើយ [illegible] ដែលគេត្រូវចំណាយពេលវេលា [illegible] ។ [illegible]

ល្វែក ៗ នៃជញ្ជាំងសម្រាប់ទប់ទ្រដីទួលនៅផ្នែកខាងជើង ។ ផ្លូវប្រាសាទនេះ មានកំពែងបួនជ្រុងទ្រវែង បណ្ដោយ ៤២៥ ម៉ែត្រ ទទឹង ១២៥ ម៉ែត្រ ។

ឯមណ្ឌបស្ថានដែលខ្ពស់ ប្រវែងពីកើតទៅលិច ១២០ ម៉ែត្រ ពីជើងទៅត្បូង ១០០ ម៉ែត្រ ស្ថិតនៅជាប់នឹងកំពែងព្រះកាន់ធំ ហើយនិងដីទួលតាមភាគស្លាបក្ដោះខាងជើង គឺមានភាពស្រដៀងគ្នានឹងដីទួល នៃស្រះខាងជើងកជលានៃព្រះបាទយសោវរ្ម័ន ដែលសាងនៅលើកំពូលភ្នំបាខែងក្នុងសតវត្សរ៍ទី ៩ ។

បរិមាណនៃរូបភាពប្រាសាទនេះ គាប់ចាក់ទុកបានថាជាប្រាសាទមួយយ៉ាងធំ ហើយល្បីក្រៃលែងក្នុងចំណោមប្រាសាទឯទៀត ។ តាម ពីរកាតួន ប្រាសាទបាពួនគឺជា " ប្រាសាទភ្នំមានកំពស់ខ្ពស់ជាងប្រាសាទតាស (បាយ័ន) ដែលមើលទៅគួរឲ្យរំភើបចិត្តពេកនៃក្រៃលែង " (ចុងសតវត្សរ៍ទី ១៣) ។

តាមសិលាចារឹកព្រះគោក និងលទ្ធកវលគេកេឃើញនៅជើងប្រាសាទបាពួនពេះតែម្ចង់ លោក ស៊ីដេស បាននៃង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រៀបប្រដូចថា ប្រាសាទបាពួននេះ មានគំនិតគតសមជា «ភ្នំមាស» ដែលជា «លំអនៃលោកទាំងបី» ហើយសាងឡើងដោយព្រះបាទឧទ្យាទិត្យវរ្ម័នទី ២ នៅកណ្តាលព្រះរាជធានីអគ្គិធំ ។ គឺជាកន្លែងដំកល់សិវលិង្គនៃព្រះឥសូរ និង [illegible] សង់ឡើងអនុលោមទៅតាម [illegible] ហើយជាប្រាសាទមួយដែលគេចាត់ទុកជាទេវស្ថាននៃរាជធានីនោះ នៅចន្លោះកណ្តាលរាជធានីភ្នំបាខែង និង រាជធានីបាយ័ន ។

ក្រោយពេលក្រោយគាប់ធ្លា ប្រាសាទបាពួននេះជាភ្នំដែលមានទីព្រៃបើជាព្រិនរុះគគុញ្ញតំលើ ហើយដែលមនុស្សបានរើឡើងខ្លួនខាងសាសនាព្រៃ ។ សព្វថ្ងៃនេះប្រាសាទបាពួន បាក់ជ្រុះជាលំបាកឡើងបង្ហាញឲ្យឃើញទូរវណ្ណមណ្ឌលក្លាប់ទៅ រឹងថ្លូវតែះយ៉ាងរដ៏ប៉ុន កំពស់សេសសល់ពាក់កណ្តាល ដែលប្រកបដោយជញ្ជាំងមានកញ្ចប់របនា ក្រិប៊ត្រ សុបរជាវិក្រឧម្ព ដយ៉ាងក្សឯកតាមស្ថានភាព

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទតូចៗដោយឡែកសាងពីថ្មភក់ ។ ប្រាសាទនេះ
សាងនៅជិតផ្លូវខ្ពស់មួយកន្លែង ដោយផ្ទាំងថ្មភក់និងថ្មបាយ-
ក្រៀមយ៉ាងធំៗ គួរឲ្យស្ញើចសរសើរទឹកមិនកើត ។

នៅប្រឹបទិសព្រះពន្លាពនមន្ទីរធំ មានផ្លូវមួយចូលទៅកាន់
ប្រាសាទបាពួន ។ នៅក្បែរផ្លូវនោះគេបានសង់មណ្ឌប ៣
មានគោបុរៈកង់កោងជាការក្រាងត្រកួនបើទៅទិសខែ សំណង់
ទាំង ៣ នេះសាងនៅលើគ្រឹះហៅនគរ ដែលបញ្ចូលឲ្យដីជា
មុខនៃគ្រឿងបរិកណ្ឌតាំងឆ្ងាយ ។ ថ្ងៃក្រោយមកគេបានយក-
ប្រង់ក្រាលជួបនេះ មកប្រើក្នុងសំណង់ផុតពាន់លប់នៃប្រាសាទ
អង្គរវត្ត ។ ក្បែរប្រាសាទធំស្ថិតនៅក្នុងកំពែងទី ៤ ដែលគេ
បានឃើញរូបចម្លាក់ផ្កាំងហើយ និង សសរខ្ទះ នៅសពោរ
ប្រែត ។ គួរឲ្យខ្លាច ។ នៅតាមផ្លូវដែលនេះមានដំកល់
សិលាចារឹកពីលើយានទីពអាករទាំង ៣ ។

មានផ្លូវមួយសាងតពីគោបុរៈនេះទៅបណ្តោយ ២០០ម៉ែត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលមានទ្រង់ទ្រាយជាស្តូបមួយ ប្រកបដោយសសរទ្រូង ។ រយៈគុណនាំលក្ខណៈ ឲ្យមានសភាពហាក់ដូចជាទំនប់មួយ ទទឹង ៥ ម៉ែត្រ ផ្ទះនេះចាក់នឹងថ្មបាយក្រៀម ។ គេបាន គាស់លាយដីដែលលើក ដើម្បីឲ្យមើលទៅឃើញនូវ ភឿនបរិ គំនូរទាំងឡាយនៃសសរទ្រូង

នៅតាមបណ្តោយ នៃមណ្ឌបមួយមានរាងឈើកាក បាទ មានការចូចហាតលស់សាច់ច្រើន ហើយមានដាំងក្បាច់ ចម្លាក់លំអច្រើន មេមសង់ហង្ស ។ មានទីលាន ២ លាន មួយលាតសន្ធឹងឆ្ពោះទៅខាងជើង មួយទៀតនៅខាងត្បូង ឆ្ពោះទៅតាមចាត់ ដែលមានបណ្តោយ ៣៧ ម៉ែត្រ ទទឹង ១៥០
១៨ ម៉ែត្រ ។

គូប្រាសាទមានរាងស្រដៀងគ្នាទាំងអស់ មានជាន់ជណ្តើរ ៥ ថ្នាក់ឡើងទៅ ។ ជណ្តើរនេះសាងពីថ្មភក់ប្លុកពីជណ្តើរគាំង ទ្រូយ សតវត្សទី ៩ និងទី១០ ព្រោះជណ្តើរ គំនិតនេះមានបែបផែន ៤ ស្រដៀងនឹងវិហារ ហើយមានថ្នាក់ខ្ពស់ៗរួស

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

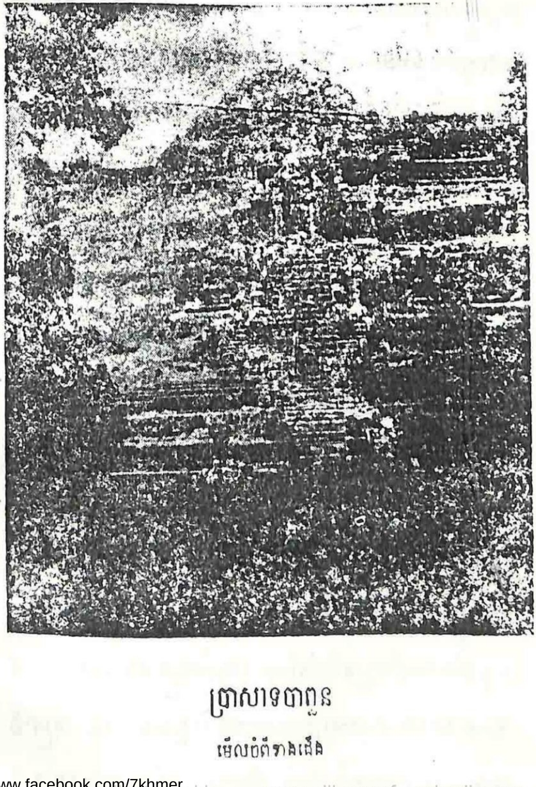

ប្រាសាទបាពួន

មើលចំពីខាងជើង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ហេតុដល់ផ្នែកខាងលើ ។ នៅខាងក្រោមវិញក៏មានកិនភាគ ប្រហែលៗគ្នាដែរ ។ បើតាមទិសស្រទះវិញ ប្រាសាទនេះ ពុំមែនសាងចំប៉ាំងទីងផ្លូវដែរឡើយ ។ ដែរខាងនេះព័ទ្ធជុំវិញ ថ្នាក់ដំណើរទី ១ ថ្នាក់ទី ៣ និងថ្នាក់ទី ៩ ។ ឯផ្នែកខាង លើមានកំពស់ពីដើម ២៤ ម៉ែត្រ ។

នៅតាមជញ្ជាំងគ្រឹះ មានថ្នាក់ជាក្បាច់ត្របកឈូកយ៉ាង ម៉ាំហើយល្អៗ តែពុំមានថ្នាក់លំអរដោយរូបចម្លាក់អ្វីទេ ។ ដែរខាងក្រៅក៏តែងនេះ ទើបនឹងសាងឡើងនៅពេលបន្ទាប់ ក្រោយមកទេ ព្រោះគេឃើញមានស្នាកស្នាមដែលធ្វើព្រាង ដោយគំនូរថ្មជាច្រើនយកទៅរៀបបន្តុបលើគ្នា នៅផ្នែកខាង ក្រៅមានថ្នាក់ព្រះពុទ្ធរូបចូលនិព្វានមួយអង្គ ដំកល់នៅលើជំហួល ដែរ គេអាចយល់បានថា លក្ខណៈយ៉ាងល្អៗនៃគោបុរៈដែល កាន់ជាងចម្លាក់ មានកំពស់ជាងពាក់កណ្ដាល ហើយមាន តាកតាំងនៅជាបន្ទុកតាគាទការខូចខាតពីឡើយ ។ ឯក្រាគ្គ មេតាមជ្រុង ព្រាក់កំពែលអស់ជាច្រើន ដូចជាគោបុរៈនៅខាង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ជើងទិសខាងលិចដែរ ។

គេអាចធ្វើដំណើរចូលទៅកាន់ប្រាសាទនេះតាមគោបុរៈខាងកើត ព្រោះគោបុរៈនេះមានទ្វារចូល ៣ ឆ្ពោះទៅកាន់ដំណាក់ដែលពុំសូវតោត ។ នៅតាមក្លោងទ្វារបន្ទោះថ្មកណ្ដាលហើយនិងទិសខាងជើង គេសង្កេតឃើញនូវលក្ខណៈតាំងឡាយនៃប្រាសាទនេះ សាងអនុលោមទៅតាមទំនៀមទម្លាប់នៃក្បាច់បែបខ្មែរក្នុងសម័យបុរាណ ។ នៅកន្លែងនេះគេសង្កេតឃើញធ្នឹមទទឹងទ្វារមួយសាងពីថ្មភក់ ដែលមានដុំឈើដាក់ទម្រូតពីលើ ស្ថិតនៅនឹងកន្លែងដើម ដោយមានការរេចរិលអស់ជាច្រើន ។ គោបុរៈនេះមានលំអជាងគោបុរៈ ៣ ទៀត ដែលមានក្លោងទ្វារតែមួយ ព្រោះជាគោបុរៈដែលមានគួរធំ ហើយមានយ៉ធំមូលកង់កាន់តម្រួតលើគ្នា ៗ មើលពីខាងក្រៅទៅ គេនឹងឃើញនូវបង្ហាក់យ៉ាំងពួ ៗ ដែលឆ្លាក់ជារូបទេវតា និងរូបមនុស្សត្រូវ ៗ អនុលោមទៅតាមបេតនារម្មណ៍ដ៏ត្រចះត្រចង់ មិនតែប៉ុណ្ណោះមានឆ្លាក់ជាផ្កា

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ក្បូរគីរីកេរីធ្វាំងធំ ៤ ព្រះស្តូប ដែលគេមើលទៅកាត់ផុត ពាក់កន្ទ្រាំងបៀប ដែលគេបានប្រទះឃើញនេះ [illegible] បន្ទាយស្រី ។

នៅតាមផ្លូវតាខ្ញុំក្រោ គេបានប្រទះឃើញផ្ទាំងថ្មជាច្រើន នៅផ្ដល់ពិធីសង្ក្រាន ដែលឆ្លាក់ [illegible] នៅពេល [illegible] ។ [illegible] ដែល [illegible] កង់ជាកាគបាទ ហើយរូបកាយជាមនុស្ស ការ [illegible] ៤ ដែលមានរចនាបថសម្ដែងពីអស់ [illegible] ជាប់គ្នាតាមតំបន់ណាមួយ ។ ម្យ៉ាងទៀតនៅតាមមាត់ទ្វារមាំងឡាយ ដែលមានផ្ទាំងសង់នៅកើសសរជន្ទល់ទាំង ២ ផ្លូវ [illegible] តាមផ្លាក់ទី ២ នៃប្រាសាទអគ្គីរត្នៃដែរ [illegible] ដែលគេបានឃើញនៅតាមទួលនេះទាំងប៉ុន្មាន [illegible] ទាំងលំបាក ។ [illegible] នៅទៀត [illegible] នៅទាំងតក្រែ នៅគោបុរៈទិសខាងកើត [illegible] យ៉ាងការ ដែលជាហេតុបង្ហាញឲ្យឃើញនូវការ [illegible] ។ [illegible]

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មានក្បាច់បេះពាក់កោង ៗ ដូចជាក្បាច់ ដែលគេធ្លាប់ជួបប្រទះ
រួចមកហើយ ៗ ព្រមទាំងមានឆ្លាក់លំអជារូបទេវតា រូបសត្វ
និងក្បូរក្បាច់ជាច្រើនទៀត មិនតែប៉ុណ្ណោះមានឆ្លាក់ជារូបឥសី
នៅកណ្ដាលគំនូរតូច ៗ នៃផ្ទាំងបញ្ឈរអមខុណោបទៅតាមចំនៀរ
មាត់ប៉ោងប្រាសាទ ។

នៅមុខទ្វារក្បាលមានជណ្ដើរស៊ីម៉ងត៍ដើម្បីឲ្យឡើងព្រះ
វិហារ ព្រោះតាំងជណ្ដើរដំបូងដើមត្រូវសឹករិចរិលអស់ជាច្រើន
ដូចជាជណ្ដើរនៅតាមមុខដទៃទៀត ដែលសុទ្ធតែជាជណ្ដើរ
ខ្មៅហើយបាក់ពិបាកឡើងចុះ ហើយគ្មានប្រងសង្កាត់នៅ
សងខាងទៀត ។

នៅថ្នាក់ទី ២ មានថែវតូចបណ្ដោយ ហើយមានបរាំងដើង
ទៀននៅអមខាងក្រៅ ឯចំណែកមុខទាំង ៤ មានជើងក្លោង
ៗ ដំបូលថែវមានរាងជាក្បាំងយ៉ត្រូវបក់ពីលើថ្មពេជ
ថែវតាំងឡើងទៅក្រសាទរមានសាលា ដែលសាងប្រឆាំង
មុខគ្នាទៅតាមទិស ៗ នៅតាមចន្លោះបង្អួចមួយគូ ៗ មានរូប

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ចំរើនដើរទៀនជាលំអង ។

ឯប្រាង្គនៅតាមជ្រុងមានការខូចខាតអស់ជាច្រើន នៅសល់តែបន្ទាត់ជញ្ជាំងខ្លះ ដែលទល់ទ្រដោយសសរនៅជ្រុងទិសឦសាន ។ នៅគ្រប់តួកណ្ដាលនៃគោបុរៈទាំងអស់មានសង់ជាពីរថ្នាក់ ហើយមានបន្ទប់ពេញ ៣ ផង ។ នៅតាមផ្នែកខាងនៃគោបុរៈនេះ បើមើលពីចម្ងាយទៅ គេឃើញមានក្បាច់ចម្លាក់យ៉ាងល្អៗ ។ គោបុរៈខាងត្បូង មានជំពូលកង់មូលក្ដាក់លំអដោយក្បាច់ត្របកណ្ដុក ។ គោបុរៈយ៉ាងល្អនេះ ជាហេតុមួយនាំឲ្យដឹងនូវស្ថានភាពទាំងឡាយនៃការរចនាខ្មែរតាមសម័យវិជ័យ ។

នៅតាមជណ្ដើរដែលគេភ្ជាប់ពីផ្លូវមួយទៅកាន់ថ្នាក់ប្រាសាទទី២ មានផ្លូវមួយទៀតក្បួបបង្កៀតបត់វែងភ្ជាប់ តាមមុខប្រាសាទទីមួយៗ ដែលមានជាជណ្ដើរ៣ នៅថ្នាក់ទី៣ ដែលគេត្រូវឡើងចូលទៅវិញតាមជណ្ដើរនោះ ដើម្បីនឹងចៀសការជើជណ្ដើរដែលចោតៗ ដោយគេត្រូវឡើងពុះតាមជណ្ដើរមួយទៀតពីខាង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

លំបាកគោបុរៈខាងត្បូង ព្រោះដំណើរនេះចុះឡើងស្រួលជាងដំណើរទាំងឡាយ ដែលមានជុំច្នូររមៀលធ្លាក់ពីជ្រុងទិសនីរតីនៃតួប្រាសាទធំខ្ពស់ ។

ផ្លូវកថខាងលើមានបណ្តោយប្រវែង ៤២ ម៉ែត្រ ទទឹង ៣៦ ម៉ែត្រ ហើយបានទទួលការវិនាសអន្តរាយអស់ជាច្រើន គឺនៅសល់តែគោបុរៈខ្លះនិងយ៉ខ្លះនៅជាប់នឹងតួប្រាសាទ ។ នៅតាមជង្ហុកនៃជញ្ជាំង មានលំអដោយក្បាច់ទេវតាជារូបចម្លាក់តូច ៗ យ៉ាងច្រើន ។ មានសំណង់មួយនៅជ្រុងទិសឦសាន ដែលគេឃើញនៅសល់តែជញ្ជាំង និងសសរនៅតាមផ្លូវដើរ ដែលបញ្ជាក់ឲ្យដឹងនូវការកសាងដោយគ្រឿងសម្ភារៈទាំងនេះ ។

ដើរទាំងនេះបញ្ជាក់ឲ្យឃើញទៀតនូវលក្ខណៈពិសេស គឺបែកជាពីរតាមបណ្តោយអ័ក្ស ដោយមានជញ្ជាំងទ័ណ្ឌពោះជាបន្ទប់ដាក់បរិនជើងទៀនភ្ជាប់គ្នា បណ្តាលឲ្យមានទម្រង់ហាក់ដូចជាសាងដោយប្រើសសរទ្រ លក្ខណៈថ្មីដែលគេពុំដែលប្រទះក្នុងការកសាងនៅជំនាន់នោះ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ចេះតែហោលក្អែកតបន្ទាយទៅលើផ្ទៃផ្ទាល់បូព៌ានៅខាងកើត, ទៅលើប្រាសាទកំពូលខាងនៅខាងត្បូង និងប្រាសាទវិមាន អាកាសនៅខាងជើង ដែលស្ថិតនៅស្របតាមគ្នាតាំងអស់ ព្រះវិហារទៅលើព្រះពន្លៃនអង្គរ គេអាចឃើញទស្សនីយភាព ម្លប់ដ៏ស្រស់ត្រកាល ។ តែគេពុំអាចបំភ្លេចបានឡើយពីត្រគម្ពុ ទាំងប៉ុន្មាន ស្ពាននាគព្រៃប្រាសាទគណ្ឌលនេះ ដែលបាន កាន់ឡើងកោយពីនៅផ្ទៃលើ ហើយស្ទួនសំបូរមាលអ និងបិទមាសតាមសម័យនិយម ។

ផ្នូគ្រឹះនេះមានពីរថ្នាក់ គឺផ្នូគ្រឹះមួយថ្នាក់ក៏ ៤ ជ្រុងស្មើ គ្នាជុំវិញ ផ្នូគ្រឹះថ្នាក់មួយទៀតកាន់ជាកាកបាទ ។ ផ្នូគ្រឹះ ថ្នាក់ទាំងពីរនេះស្ទួនសំដៃតមានចម្លាក់ឲ្យរៀបសរសេរដល់ស្ពា ដៃនៃស្ពាបក្សគរខានពុំបានឡើយ ។ ផ្នូគ្រឹះនេះដែលស្ថិត នៅកន្លែងកណ្តាល តាមរបៀបនៃប្រាសាទនេះ និងប្រាសាទ ព្រះពិចខាង ព្រោះផ្នូប្រាសាទជានិមិត្តរូបនៃកំពូលព្រះសុមេរុ ដូច្នេះ រនុតគេដ្តាក់ ក៏មានភាគរៀនផ្នែកខាងលើដែរ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ក្បាច់របាំ

ដោយសារព្រោះទម្លាប់នេះ លោក ស៊ីដែស បានមានប្រសាសន៍ថា : « រឿងរ៉ាវ ១ ៗ ជាលំអនៅតាមក្បាច់ទ្វារវែងទាំង ៤ ផ្នែក កុងស្រូវតែមានទ័ពដូចគន្ធរគ្គ គឺយើងនឹងមើលឃើញរឿងរាមកេរ្តិ៍នៅតាមក្បាច់ទ្វារទាំង ៤ ព្រមទាំងរឿងមហាភារត នៅខាងទ្វារខាងកើត រឿងគ្រឹស្នៈនៅក្បាច់ទ្វារខាងត្បូង ។ រឿងទាំងឡាយដែលមាននៅតាមផ្ទាំងចម្លាក់ទាំងនេះ សុទ្ធតែមានគោលបំណងដើម្បីឲ្យយើងបាច់យល់ទស្សនៈបុរាណៈ ។

ចំពីក្បាច់ពេញចាក់ទាំងនេះ គេឆ្លាក់តាមលំនាំក្បាច់នៅប្រាសាទបាគង ដែលជាគំរូសតវត្សទី ៩ ហើយមានក្បាច់ចម្លាក់ ដែលគេរចនាលាយទៅតាមរឿងផ្សេងៗយ៉ាងដោយឡែកៗពីគ្នា នៅតាមផ្ចឹមចង្កៀងទ្វារ និងនៅតាមក្បាច់ក្បាំងដែលសុទ្ធតែមានសារៈសំខាន់ តាមលក្ខណៈនៃផ្ទាំងចម្លាក់ទាំងនេះ ដែលគេឆ្លាក់ពីក្រោមឡើងដល់លើ ឲ្យមានព្រឹ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ព្រាយដូចជាគម្រងក្បាច់ ៗ ក្បាច់ចម្លាក់ទាំងឡាយច្រើនតែមានផ្កាំងតូច ៗ ជាលំអសមទៅតាមការនិយមពេលនោះ ហើយដែលមានក្បាច់ខ្លះ បង្ហាញសោភ័ណភាពដ៏ត្រចះត្រចង់លាយបំរុះនៅតាមផ្ទៃរឿងផ្សេង ៗ បែបជារូបចម្លាំងពិតប្រាកដ ៗ តួប្រាសាទទាំងមូលនេះមានលំអឥតខ្ចោះ ជាហេតុធ្វើឲ្យមនុស្សបានយល់ឃើញជាក់ច្បាស់ នូវសាច់រឿងទាំងឡាយ ។

គោបុរៈខាងត្បូង មុខខាងលិច

នៅខាងលិច ក្បែរជីវប្រវត្តិនៃរឿង មានសត្វខ្លាដេញខាំឥសីម្នាក់ ដែលកំពុងតែគេចខ្លួនរត់ឡើងដើមឈើ, រឿងព្រានព្រៃម្នាក់បាញ់សម្លាប់សត្វបក្សមួយ, គ្រូពីដល់គ្នា, ឥសីកំពុងការនាគមិ, ស្ត្រីម្នាក់កំពុងអង្គុយប្រឡែងជាមួយកូន, រឿងទាំងនេះសុទ្ធតែមានការលាយឡំនឹងរឿងគ្រឹស្នៈ : ការប្តូរកូនដើម្បីជៀសវាងអំពីសេចក្តីស្លាប់ កុំឲ្យមកបៀតបៀនដល់គ្រឹស្ន, ការពិឃាតតារក, គ្រឹស្នប្រយុទ្ធឈ្នះនាគរាជ ដោយហែកនាគរាជជាពីរផ្នែក ហើយគយុទ្ធ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ឈ្នះនាគរាជទាំងពីរ ហើយបានទៅតយុទ្ធនឹងសត្វគោដែលមានមុខដូចជាមនុស្សទៀត ។ នៅខាងកើតមានឥសីមួយអង្គកាន់ក្បាលមនុស្សត្រូវប្រួញ ក្បាលនេះប្រហែលជាក្បាលមនុស្សកំពុងសូត្រធម៌ ដែលគេឃើញនៅចំពីខាងក្រោម ។

គោបុរៈខាងត្បូង មុខខាងជើង

នៅខាងកើត ផ្ទាំងចម្លាក់ខាងក្រោមមានរឿងផ្សេងៗ ជំណាលពីជីវិតឥសី គឺមានឥសីមួយកំពុងគួរទឹកពាង មួយទៀតកំពុងបុកពោះ ហើយនិងឥសីទី ៣ បង្ហាញឲ្យឃើញនូវភាពព្យាធិនិងមរណៈ ។ នៅផ្នែកចម្លាក់ខាងលើមានរឿងកបកេរ្តិ៍ ត្រង់ចម្លាក់ពួកស្វានិងយក្ស, ហនុមាន

161 និងនាងសីតាអង្គុយនៅក្នុងគុម្ពោតព្រៃឈើ ។ ផ្ទាំងចម្លាក់មួយទៀតនៅខាងលើមានរូបព្រះនារាយណ៍ កាន់កេតនកណ្ឌតាមធម្មតា ។ នៅខាងលិច ត្រង់ផ្នែកផ្ទាំងដែលខូចខាតមានឥសី មនុស្សនិងសត្វនៅក្នុងព្រៃ ព្រមទាំងការ

12 ប្រយុទ្ធគ្នាផ្សេងៗ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

គោបុរៈខាងកើត មុខខាងកើត

នៅផ្នែកខាងត្បូងមានរឿងកាមទេវ ថ្លែងអំពីសេចក្ដីទុក្ខលំបាករបស់នាងសីតា ដែលទ្រង់ព្រះកន្សែងរៀបរាប់ថ្លែងសេចក្ដីស្មោះត្រង់របស់ព្រះនាងនៅលើភ្លៅព្រះរាម នាងលើកករប្រណម្យដាក់លើព្រះសិរ រំលឹកដល់គុណព្រះអគ្គីជាស្ដេចព្រះអគ្គីដែលនៅជិតព្រះនាង ហើយនិងព្រះមហេស្វរជិះលើគោឧសុភពជាពាហនៈ ។ នៅផ្ទាំងខាងលើព្រះរាមនិងព្រះនាងសីតា គង់លើបល្ល័ង្ក ។ តមកគឺរឿងមហាភារតៈត្រង់ច្បាំងអជ៌ុន និងព្រះនារាយណ៍ ដោយសាររឿងជ្រូកព្រៃដែលជាត្រកូលយក្សមូកៈក្លែងខ្លួន ។

នៅផ្ទាំងបន្ទាប់ខាងជើងមានរឿង មហាភារតៈ ដែលគេធ្លាប់បានជួបប្រទះរួចមកហើយ នៅខាងត្បូងនៃថែវអគ្គិត្រង់ផ្នែកខាងលិច ប៉ុន្តែរឿងនៅប្រាសាទបាពួននេះ គេគ្រាន់តែលាតត្រដាងពីបលនាវ៉េសំខាន់ៗខ្លះ ដែលនៅខាងលើមានក្រុមក្សត្រី និង កងទ័ពបាណ្ឌវៈ លើកទៅច្បាំងនឹង

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

កងទ័ពកិស្ណុៈ ដែលមេទ័ពត្រូវព្រួញធ្លាក់ពីលើយានជំនិះ ដួលដេកស្លាប់ ។ នៅខាងក្រៅគេឃើញរូបចម្លាក់មនុស្សធំ ៗ ជាយុទ្ធជនខ្លាំងពូកែ ហើយនិងកងទ័ពដែលបាញ់សង្គ្រាម យ៉ាងច្រើន នៅតាមបណ្ដោយជញ្ជាំងដែលមានស្ដេចគង់ ។ នៅជិតផ្ទាំងចម្លាក់នេះ មានរឿងជាច្រើនទៀតនៅលាយឡំគ្នា ហើយនិងមានរឿងព្រេងតូច ៗ ដែលមានរឿងមួយបង្ហាញពីមនុស្សប្រុសម្នាក់ចង់ចាប់ស្ត្រីម្នាក់ ។

គោបុរៈខាងកើត មុខខាងលិច

នៅខាងជើងមានរូបដំរីព្រៃមួយយ៉ាងល្អ និងរូបដំរីស្រុកមួយ ៗ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ គេឃើញមានក្រុមរទេះមួយជួរផ្ទុកពួកអ្នកបំរើ និងសេះមួយអង្គទៀតផង ។ នៅខាងត្បូង ពលធ្នូស្នា កំពុងដំឡើងព្រួញបាញ់ស្រីម្នាក់ ។ នៅក្បែរនេះ មានការប្រយុទ្ធរវាងមនុស្សនិងស្វា ហើយនិង ដំរី ៗ នៅខាងត្បូង ពីលើមនុស្សម្នាក់ដែលកំពុងតែបាញ់សត្វខ្លា មានរឿងប្រយុទ្ធនឹងស្ត្រីម្នាក់លើអាកាស នៅខាងស្ដាំ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មានមនុស្សកំពុងចាប់សត្វចតុប្បាទ , ឥស៊ីនៅក្នុងព្រៃ , ស្រី
ហើយទិទកងពលគ្គស្សា ព្រមទាំងមានព្រះរាជាមួយព្រះអគ្គ
គង់លើបល្ល័ង្កកណ្ដាលរាជបរិពារ ។

គោបុរៈខាងជើង មុខខាងជើង

នៅខាងកើត គឺសង្គ្រាមក្នុងរឿងរាមកេរ្តិ៍ ដែលគេ
ឃើញព្រះរាមគង់លើរាជរថទឹមសេះ ២ , ព្រះចៅក្រុងរាពណ៍
មានដៃនិងក្បាលច្រើន កំពុងតែលើយក្សក្បាលមនុស្សប្រទាញ
[illegible] ។ ក្រុងរាពណ៍ច្បាំងនឹងហនុមាន ហើយទិន
[illegible] ។ សុគ្រីពច្បាំងនឹងយេទពយក្ស ឯក្រុងរាពណ៍
[illegible] ព្រះរាមជិះលើហនុមានជាសេនាដៃឯក ព្រះអង្គទ្រង់
[illegible] ដើម្បីជាតជ័យ ហើយពិស្ដារក្នុងការបំពេញ
[illegible] ក្នុងរឿងនេះ ។ នៅតាមបណ្ដោយបង្អួច ១
ដែលនេះមានឆ្លាក់ជាក្បាច់មូលក្រវិលៗយ៉ាងល្អស្រស់ស្អាត ។
នៅខាងលិច គឺរឿងសង្គ្រាមនៅប្រទេសលង្កាដែល
[illegible] មានរូបសត្វនិងរូបគំនូរផ្សេងៗ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

គេឃើញបុត្រក្រុងកពណ៌ឈ្មោះ ឥន្ទ្រជិត ថ្វៃងសរកើតជាពស់នាគពាស រួបរឹតជុំវិញអង្គព្រះរាម និង ព្រះលក្សណ៍ ចំណែកឯពលស្វា ភិតភ័យយំខ្សឹកខ្សួល ។ ក្រុឌ ហោះចុះពីលើអាកាសមកចាបចឹកពស់នាគពាស ដោះក្សត្រទាំងពីរអង្គឲ្យរួចពីភ័យន្តរាយ ។ ព្រះរាមជិះលើរាជរថឈ្មោះកូសបក ទឹមដោយពាជហង្សបរសំដៅទៅក្រុងអយុធ្យាបុរី ក្រោយពេលដែលព្រះអង្គ ឲ្យពួកពលស្វាឈប់សម្រាករួចហើយ ។ នៅឆ្ងាយពីនេះបន្តិច ផ្នែកក្រោមមានដីមួយគូប និង ឥសីកូរទឹក ។ គេឃើញសុគ្រីពយំខ្សឹកខ្សួល កើតទុក្ខជាខ្លាំង ដោយបងឈ្មោះ ពាលី បណ្ដេញចេញពីគិ្ខហិមាល័យ ។ ពាលីជាបងត្រូវសរព្រះរាមត្រង់កណ្ដាលខ្លួន ដួលដេកស្លាប់កណ្ដាលពួកពលស្វា ។

គោបុរៈខាងជើង មុខខាងត្បូង

នៅខាងកើត មានគោឈមមុខចល់ទីងសេះ ហើយនិងព្រះរាម ព្រះលក្សណ៍ព្រមទាំងពួកពលស្វារបស់សុគ្រីព

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budginst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៅខាងលិចមានការប្រយុទ្ធគ្នានៃមនុស្សនិងសត្វ ។ នៅ

ក្រុងផងព្រះនាងសីតាគង់ទៅនៅក្នុងឧទ្យាន អសោកៈ ។

គោបុរៈខាងលិច មុខខាងលិច

នៅខាងជើងមានការប្រយុទ្ធគ្នានៃសត្វនិងសត្វ ។

... ព្រះ ... គ្រុឌ មនុស្សម្នាក់ជិះលើសេះបរគាត់

ពេញដៃលបញាញ់ចម្រុះមក ។ ខាងត្បូងពីលើក្របខ្នងគ្រុឌ

ថាវារានៈ ភ្លោសត្វហង្សកំពុងទទ្រាភ ខ្មួយនៅលើអាកាស

ដែលជាវិមានព្រះកាមទេពមួយព្រះអង្គ មានក្បាលពាក់ជិនដៃ៤ ។

មិនតែប៉ុណ្ណោះ ភានទាក់ជាវៀនចម្លាំងជាច្រើនទៀត ដើម

គង្វេជជិះលើយានទៅមុខព្រះពរសាំង ចំណែក ឯអជិន 166

កំពុងចម្ការ ... ស្រូវត្រាប់ពីព្រះហស្តព្រះនារាយណ៍ ។

គោបុរៈខាងលិច មុខខាងកើត

ខាងជើង មានរឿងរាមកេរ្តិ៍ ការប្រយុទ្ធគ្នាជាច្រើន

ទៀត ដែលគេមើលឃើញមិនច្បាស់ ។ ត្រង់ដើម

... ប្រយុទ្ធគ្នា ... ម្នាក់ត្រូវស្លាប់ នៅកណ្តាល

www.facebook.com/7khmer
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ផ្ទាំនឹងម្នាក់ដោយមានដំរីតូចមួយទ្រពីក្រោម ។ ឆ្ងាយពីរូបនេះបន្តិច មានការប្រយុទ្ធគ្នារវាងជ្រូកព្រៃនឹងជ្រូកព្រៃ ក្បែរនោះខ្លាន់ជ្រូមាក់ យើតឆ្មាញ់គ្រចង់យកមួយក្បាលជាមនុស្ស មិនតែប៉ុណ្ណោះមានឆ្លាក់ជារូបសេះពីរឈមមុខទល់គ្នា ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgetgov.kh www.elibraryofcambodia.org

បរិវេណវាំងស្តេច

វិមានអាកាស

ប្រាសាទវិមានអាកាស ជាវត្ថុមួយពោរពេញទៅដោយ [illegible] ។ ប្រាសាទនេះសង់ [illegible] នៅដើមសតវត្សទី ១០ ដោយព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ្ម័នទី ២ បរមាភិសេកព្រះនាម សិវលោក ក្រោយមកដោយព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី ៥ បរមាភិសេកព្រះនាម បរមសិវលោក និងព្រះបាទ សុរិយវរ្ម័នទី ១ បរមាភិសេកព្រះនាម បរមនិព្វានបទ ដែលមាន [illegible] ។ [illegible] ដោយក្រុម [illegible] គ.ស.១៩០៨ ហេតុមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ [illegible]

[illegible]

[illegible]

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលគេភ្ជាប់មកពីជញ្ជាំងខាងក្រៅនៃកំពែងព័ទ្ធ ប្រហែលជា ១០០ ម៉ែត្រ គេនឹងបានឃើញនូវកេរ្តិ៍ដំណែលចុកណាក្នុងស្រះមួយដែលបានគេក្រពុកនូវសភាពដូចដើម ដូចនៅលើខ្ទួលស្ដេចគំលង់ដែរ ៖ទៅជញ្ជាំងខណ្ឌខាងលិចមានចម្លាក់រឿងនាគបរណ៍នៅផ្នែកខាងកើត ។

បើចង់វិលមកវិញ ត្រូវដើរតាមនាគខាងលិចមុខខាងជើងនៅក្នុងបរិវេណព័ទ្ធ ដែលនៅក្នុងមណ្ឌលនេះ ជញ្ជាំងធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម មានកំពស់ ៤ ម៉ែត្រ ហើយសង់យ៉ាងមាំ មានកំពស់ពីរដងនៃជញ្ជាំងទី២ ដែលសាងឡើងនៅពេលក្រោយ ៗនេះ នឹងខណ្ឌពីជញ្ជាំងទី ១ ដោយស្នាមគោះមួយទទឹង ២៥ ម. ។ ជញ្ជាំងនេះព័ទ្ធណាមមួយ ទទឹង ២៥០ ម៉ែត្រ បណ្ដោយ ៦០០ ម៉ែត្រ ។

នៅផ្នែកខាងជើង និង ខាងត្បូងនៃមណ្ឌលនេះដែលមានក្រឡាផ្ទៃ ១៥ ហិកតា មានភាគពីរនៅផ្នែកនីមួយៗ សាងអំពីថ្មបាយក្រៀមទាំងអស់ ហើយនាគដែលមានភាពនៅគង់វង់

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ជាន់គេ គឺខាងគ្រង់ផ្លូវដែលដើរកាត់មក ៗ នៅលើផ្ទៃដីកប ស្មើកន្លែង គ្រង់ផ្នែកតាំងពីខាងលើ មានបរិវេណផ្លូវមួយ កង ៤ ជ្រុងស្មើប្រកបដោយជាន់ - ថ្នាក់ ១ បញ្ចូត ព្រមទាំងស្ពានគោនពីរដូចជាអន្ទើង រំលេចជាក្បាច់រចនាយ៉ាងល្អចេត ណាយ ប្រកបដោយគ្រឿងតុបតែងលំអពីសម័យបុរាណ ដូចនៅកន្លែងមុខមានរូបសំណាកធ្វើជាយានជំនិះ ៗ

ដីដែលបានជីករកខាង ជាប់ទាក់ទងនៅខាងក្រោមប្រាសាទវិមានអាកាស ដែលនៅកណ្តាលមណ្ឌលនេះគឺហួសពី ១ ម៉ែត្រ ២០ នៅខាងលើដី មានភាពខុសគ្នា តែអាចភ្ជាប់នៅនឹងជ្រុងនេះបាន ៗ គេអាចធ្វើដំណើរដំរង់ទៅខាងស្តាំបាន បើសិនជាផ្លូវនោះបានរៀបចំស្រួល ពោលគឺផ្លូវទៅខាងកើត ដែលនៅទីនោះមានស្រះហាស់មួយ ប្រវែង ៥០ ម៉ែត្រ ទទឹង ២៥ ម៉ែត្រ មានទៀននិងថ្នាក់សំរាប់ឡើងចុះធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម ដែលអាចឡើងដល់ដំបូលមួយតូច ប្រកបដោយផ្ទាំងឆ្លាក់ក្បាច់ផ្សេង ៗ បង្ហាញក្បួនច្បាប់ហយាត្រា

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មនុស្ស, បើ មិន សេះ នៅក្រោមក្បាច់ត្រួបគជាសត្វហង្ស ។

វិលមកវិញតាមផ្លូវជើង ដោយបន្តដំណើរដំរង់ទៅខាងកើត គេត្រូវបត់ទៅខាងត្បូងចេញតាមខ្លោង ទើបបានជល់មុខទិសពាយ័ព្យនៃស្រះធំមួយ ដែលមានប្រវែង ១២៥ ម៉ែត្រ ទទឹង ៤៥ ម៉ែត្រ តែសព្វថ្ងៃនេះត្រូវរលុបបាត់ដោយដីដុះឡើង ហើយមានជម្រៅតាមការស្ទង់មើលប្រហែលជា ៧ ម៉ែត្រ ៥០ ។ ស្រះនេះ មានជាថ្នាក់ៗ ចំណោតជាប់ពីចិញ្ចើមក្រាលថ្មនៃមណ្ឌលខាងជើង មិនមានស្រះមួយទៀតនៅខាងកើត ប្រវែងប្រហែល ៥០ ម៉ែត្រ ទទឹង ២០ ម៉ែត្រ ជម្រៅ ៤ ម៉ែត្រ ៥០ ។

ផ្នែកមុខខាងលិច ខាងក្បែរចិញ្ចើមខឿនខាងកើតស្រះនេះ លំអដោយក្បាច់ចម្លាក់ជាសត្វនៅក្នុងទឹក ដូចជាត្រី, ក្ដាម, មករ, អណ្ដើក, កន្លាយ, ពស់ជាដើម ដែលមានសភាពហាក់រស់រវើកហែលឆ្វៀលឆ្វាត់នៅក្នុងទឹក ។ ផ្នែកបាតជា

ផ្ទ[illegible] [illegible]រាងជាសត្វឬជាមនុស្ស ចំនួនដ៏ច្រើនដោយ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budlist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នាគីទាំងឡាយយ៉ាងកកកុញ និងមានមនុស្សដុះស្លាបប្រហែលជាពួក " គិន្នរ " ។ សភាពទាំងអស់នេះ ប្រហែលគ្នានឹងប្រាសាទបាយ័នដែលមានមកុដកជ្យ . ទ្រដោយមាគសម្រាប់ដាក់តែងវេទិកា ចំពោះព្រះមហាក្សត្រ និងចំពោះអ្នកមានបណ្ដាសក្តិធំ ៗ នៅក្នុងព្រះពន្លាសម្រាប់ធ្វើពិធីបុណ្យផ្សេង ៗ យ៉ាងអធិកធិក ។

អ្នកទស្សនាអាចចុះមកខាងក្រោមដើរពិនិត្យមើលនូវក្បាច់ចម្លាក់ តាំងពីជ្រុងខាងលិចរហូតដល់ជ្រុងខាងត្បូង ដែលនៅទីនេះ មានសុទ្ធតែដុំថ្មតំរៀបគ្នាជាជណ្ដើរអាចឲ្យឡើងទៅខាងលើវិញបាន ។

នៅទីនេះ មានបញ្ហាមួយជាអាថ៌កំបាំងជាងគេ ក្នុងចំណោមបញ្ហាទាំងអស់ដែលចោទឡើង ចំពោះប្រវត្តិសាស្ត្រនៃព្រះរាជវាំងនេះ : ថ្នាក់ទាំងនេះព័ទ្ធជុំវិញស្រះដែលប្រកបដោយការតុបតែងយ៉ាងចំណាន ៗ សុទ្ធសឹងតែមានប្រយោជន៍ទាំងអស់គឺសម្រាប់ការពារយ៉ាងមាំនូវដីដែលលើក មានសភាពខ្ពស់ទាប

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

មិនស្មើគ្នា ជាពិសេសផ្នែកកណ្ដាល ដែលត្រូវស្ថាបនាប្រាសាទវិមានអាកាស ។

ប្រាសាទនេះ បានរៀបចំឡើងវិញ ដោយលោក ហ.មាក់សាល់ ។ ការជីកកកាយខ្លះទៀតនៅពេលថ្មីៗនេះ បង្ហាញឲ្យឃើញកម្ពស់ដីមួយទៀត ដែលខ្ពស់ជាងដីបាតក្រោម ០ម៉ែត្រ ៨០ ។ ដូច្នេះការបំពេញដីត្រូវបំពេញយ៉ាងតិចពីរដង ហើយកម្ពស់ដីមួយជាន់ៗ ទាក់ទងនៅនឹងវត្ថុបុរាណជាច្រើន នៅតាមជញ្ជាំងនិងតាមផ្លូវក្រាលថ្ម ។ ការនេះផ្ដល់ពត៌មានយ៉ាងជាក់ច្បាស់ថា ប្រាសាទនេះ សាងឡើងដោយសម្ភារៈស្រាលៗត្រង់ផ្នែកខាងកើតនៃវិហារ ហើយវិហារនេះស្ថិតនៅក្នុងចំណោមសំណង់យ៉ាងស្កុកស្កាញ ហេតុនេះហើយបានជាការជីកដី បង្ហាញឲ្យឃើញកំទេចឥដ្ឋនិងក្បឿង ព្រមទាំងស្លាកស្នាមជាច្រើនកន្លែង ដែលមកពីឈើចាក់ឫសបំផ្លាញ ឬក៏មកពីត្រូវភ្លើងឆេះ ។

យើងគ្មានឃើញសញ្ញាអ្វី ដែលបញ្ជាក់ពីការបំពេញដីបន្ត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បន្ទាប់គ្នានោះទៀត លើកលែងតែជាន់កណ្តាលដែលមាន សិលាចារឹកតាមព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ ដែលបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា ជាន់នេះបានលើកដល់នៅចុងសតវត្សទី ១២ ។

សិលាចារឹកទី ១ និយាយរៀបរាប់ពី « ដើមជ្រៃ » មានប្រយោជន៍សំខាន់ ដោយបង្ហាញនូវភស្តុតាងនៃការបញ្ចូលលាយគ្នា ពុទ្ធសាសនា និងព្រហ្មញ្ញសាសនា ដែលគេនិយមកប់កាន់នៅសម័យនោះ គឺដើមពោធិព្រឹក្សក្នុងពុទ្ធសាសនាមានសភាពដូចគ្នានឹងព្រះព្រហ្ម ដែលទុកជាឫសគល់ ព្រះឥសូរជាដើម ព្រះនារាយណ៍ជាមែកធាង ។

សិលាចារឹកទី ២ និយាយសរសើរគ្រូពេទ្យមួយអង្គដែលមានប្រាជ្ញាឈ្លៀវឆ្លាតលើសពួកស្រីនានា ដែលបានផ្សព្វផ្សាយនូវគុណប្រយោជន៍ដល់មហាជនជុំវិញព្រះអង្គ ហើយគាត់ខ្ជាប់ខ្ជួនសីលធម៌ដូចឥសី ។ សភាពសព្វថ្ងៃចំពោះបញ្ហានេះ មិនអាចធ្វើឲ្យគេដឹងបានថា នៅក្នុងគ្រឹះព្រះបរមរាជវាំង មានការបែងចែកជាក្រុមគ្រួ ។ ហេតុតាំងនេះ សូម្បីតែធ្វើពីគ្រឿង 174

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budlnst.gov.kh   www.elibraryofcambodia.org

សម្ភារៈផ្សេង ៗ ដែលពុករលួយ ជាពិសេស ទីកន្លែងសម្រាប់ព្រះពជា ៗ គេមិនអាចយល់បាននូវការរៀបចំអគារទាំងឡាយ ឲ្យមានសភាពសមរម្យ ៗ អ្នកខ្លះបានទៅពិនិត្យមើលសភាពទាំងអស់ មុនពេលរៀបចំនៅឆ្នាំ ១៩២៤ ហើយពោលថា មានសភាពដូចគ្នានឹងព្រះបរមរាជវាំង ភ្នំពេញ ៗ ប៉ុន្តែច្រើនសតវត្សមក ព្រះមហាក្សត្រមានខ្សែស្រឡាយជាមួយគ្នាបានគង់នៅទីនេះ ហើយបានរុះរើ ឬ ស្ថាបនាអគារតាមព្រះទ័យរៀង ៗ មក ៗ

លោក ហ. ម៉ាកសាល់ ដោយសំអាងទៅលើភាពនៃរបងខ្លះ ដែលមើលឃើញពីចំហៀង ចែកបរិវេណវាំងជា ៨ មណ្ឌល គឺ: ១/ ពីខាងកើតទៅខាងលិច : ទីធ្លាមួយជម្រៅចូល ៧០ ម៉ែត្រ មានគោបុរៈបីសម្រាប់ចូល; ២/ ព្រះលានប្រវែង ២៨០ ម៉ែត្រ ក្នុងលាននេះមានវិហារវិមានអាកាស និងស្រះធំមួយ ដែលអាចចូលទៅបានដោយគោបុរៈពីរ; ៣/ ផ្នែកសម្រាប់ស្រី ៗ ប្រវែង ១៨០ ម៉ែត្រ គឺមានទីធ្លាជាសាធារណៈ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ពីខាងត្បូង ចាំងអស់នេះគ្មានចាក់ចង្អូលទៅទីងមណ្ឌលខាងក្រៅទេ ; ៤/ មណ្ឌលទី ៤ ដែលបើកចំហទៅមណ្ឌលទី ៣ សម្រាប់ពួកក្មេងស្រី ៗ អ្នកបំរើ ៥/ ទីធ្លាក្រោយបំផុតបិទជិតទីងពុំជីងជាសម្រាប់ប្រើការអ្វីជាពិតប្រាកដឡើយ ។

គេយល់លក្ខណៈនៃបរិវេណទីមួយៗដោយសំអាងទៅលើវត្ថុផ្សេង ៗ ដែលបានរកឃើញដូចជា វត្ថុធ្វើអំពីសំរិទ្ធ និង ក្អមឆ្នាំង ហើយនិងទៅលើការតាក់តែងលំអស្របទៅតាមវប្បធម៌ ។

ការពិពណ៌នាអំពីប្រាសាទវិមានអាកាស

បើយើងក្រឡេកភ្នែកមួយភ្លែតទៅ យើងនឹងគាប់ប្រៀបធៀបប្រាសាទនេះ ទៅនឹងប្រាសាទភ្នំបាខែង ដែលទុកដូចជាភ្នំនៅកណ្ដាលមណ្ឌលនៃរាជធានីរបស់ព្រះរាជ យសោវរ្ម័ន ដែលបានសាងឡើងក្នុងសតវត្សទី ៩ ។ ក្នុងចំណោមវិហារតូច ៗ នៅតាមប្រាសាទវិមានអាកាស វិហារទី ២បានទាញអារម្មណ៍យើងយ៉ាងខ្លាំង ដែលមានរបៀបរៀបចំយ៉ាងសមរម្យ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ផតខ្លះ ដោយសារដីកន ៤ ជ្រុងទ្រវែង ហើយមិនប្រាសាទមួយផង ដែលធ្វើឲ្យយើងនឹងប៉ួយបានថាជាវិហារនៃមួយក្នុងព្រះរាជវាំង ។

នេះគឺជា "ប្រាង្គមាស" ដែលអ្នកទេសចរចិនម្នាក់ ឈ្មោះ ជីវ តា ក្វាន់ បានពណ៌នារៀបរាប់ ។ តាមអ្នកដំណើរនេះគេឃើញមានប្រាសាទសម្រាប់ស្ដេចផ្ទំ ទាំងនេះ បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់ពីស្ថានភាពនៃប្រាសាទ និងបង្ហាញពីវត្ថុកណាដែលមានចំនួនយ៉ាងច្រើនឥតគណនា ។ នៅក្នុងប្រាង្គនេះ មានព្រលឹងនាគមួយ ដែលមានក្បាល ៩ ហើយជាម្ចាស់ផែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រ ។ ពស់នេះចេញមករាល់រាត្រី ហើយមានភេទជាស្ត្រី ។ ស្ដេចត្រូវតែផ្ទំជាមួយពស់នេះជាមុន លុះដល់វេនទី ២ ទើបព្រះអង្គស្ដេចទ្រង់ផ្ទំជាមួយមហេសី ។ ប្រសិនបើរាត្រីណាមួយព្រលឹងពស់នោះមិនបានមកទេ នៅពេលនោះហើយ ដែលមរណភាពនៃស្ដេចជិតមកដល់ហើយ ឬបើស្ដេចទ្រង់ខានផ្ទំមួយយប់ជាមួយពស់នោះ ស្ដេចនឹងត្រូវ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ទទួលគ្រោះកាចជាមិនខាន ។

ប្រាសាទវិមានអាកាសមានរាងជាសាជី ប្រកបដោយជាន់ថ្នាក់ធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម មានកំពស់ ១២ ម៉ែត្រ ដែលមានជំពាង ៤ ជ្រុងទ្រវែង បណ្ដោយ ២៨ ម៉ែត្រ ពីខាងទិសពាយ័ព្យ នៅខាងក្រោមមាន ២៨ ម៉ែត្រ ពីជើងទៅត្បូង និង ៣០ ម៉ែត្រ ៖ ២៣ ម៉ែត្រ និងព័ទ្ធជុំវិញដោយជញ្ជាំងថ្មមាំដែលមានបង្គុក ៦ បង្គុក ២ នៅតាមថ្នាក់ៗ ដែលមានតោ ចំណែកដំរីតូចៗ ឈរលើគ្រឿងទ្រសម្រាប់សំគាល់ជាមុម ។

ជាន់ថ្នាក់ដែលតូចៗ មិនអាចឲ្យយើងធ្វើដំណើរបានហើយប្រកបដោយក្បាច់របនាលេចឡើងក្រឡោតៗ ហាក់ដូចជាមកុដម្យ៉ាងដ៏តូច ធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម ក្បាច់មកុដនេះ មានក្បាច់ល្អិតៗ នៅជុំវិញនិងនៅបាតពេងខង ដែលមានបង្អួចដាក់ចំនេនិងមុខកែងសម្រាប់សំគាល់នូវមណ្ឌបតូចៗ ចំណែកបរិវេណសម្រាប់ធ្វើដំណើរតាមមាត មានរាងវែងជាសាប

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

តាំងពីរ ៗ នៅទីនោះ មានសភាពស្ងៀមស្ងាត់ពុំមានជាសកម្មភាពអ្វីសោះឡើយ នៅតាមភេនទងកងកោន ធ្វើពីថ្មបាយក្រៀមហ៊ុំព័ទ្ធដោយជីទូលមួយ ធ្វើនេះហាក់ដូចជាស្របទៅនឹងការតាក់តែង ដែលបានចារឹកនៅដំណាច់នៃសតវត្សទី ១០ និងនៅដើមសតវត្សទី ១១ ៗ

អ្នកទស្សនាដែលបានឈប់សំរាកនៅលើជណ្ដើរនៃវិមានភាគសាជីនៅខាងលិច នឹងឃើញប្រាសាទមួយនេះទេ ដែលបានផ្ដល់នូវការកត់សំគាល់របស់ពិសេស ៗ នៅតាមភេនទងគូប ៗ ដែលមានប្រវែងតែមួយម៉ែត្រ ជួនកាលមានជារង្វង់កោន ២ ភ្ជាប់គ្នា ហើយមានរបនាជាក្បាច់នៅតាមថ្ងៃកើតទៅជាកងមួកដែលមាននៅក្នុងកន្សោមតាត ៗ

នៅលើជីទូលខ្ពស់ បង្កើតបានជាទីធ្លាមួយសម្រាប់សំរាកកាយ ហើយមានទស្សនីយភាពថ្លុក ៗ យ៉ាងល្អ ៗ នៅលើវិហារជិតខាងនៃប្រាសាទបាពួន គេសង្កេតឃើញខ្ទះទៀតមានស្នាក់ស្នាមចាស់ ៗ នៅភេនទងក្រោមវិហារកង ៤ ជ្រុងទ្រវែង

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

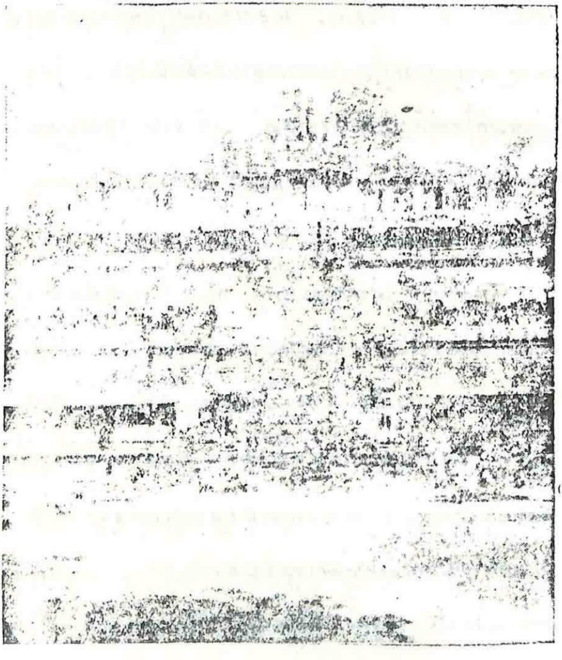

ប្រាសាទ វិមានអាកាស

មើលពីទិសខាងកើត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ដែលលេចត្រដែតឡើងនៅខាងក្រោមពីថ្នាយក្រៀមដែលមាន ប្រវែង ២ ម៉ែត្រ ៨០ ។ វត្ថុភណ្ឌជាច្រើនបានត្រូវខូចខ្ទេចខ្ទីអស់ នៅវិហារកន្លែងធ្វើពីថ្នាយក្រៀម មានប្រាសាទសម្រាប់បន្ទុលបង្ហាញនូវទិសទាំង៤ ត្រង់ផ្នែកខ្ពស់បានខូចខ្ទេចខ្ទីអស់ ។ ការកសាងនេះប្រហែលជាមានសភាពដូចដើម ប៉ុន្តែត្រូវរៀបចំផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងក្នុងសម័យណាមួយមិនខាន បើតាមមតិលោក ដឺរ-តា-ក្មាន់ ថា សំណង់ខ្ពស់ជាងគេធ្វើឡើងដោយគ្រឿងសម្ភារៈស្រាល ៗ ។

ថ្នាក់ទី ១ នៃវិមានអាកាស ហាក់ដូចជាមាននៅក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទយសោវរ្ម័ន ពីព្រោះមានអក្សរសិលាចារឹកក្នុងឆ្នាំ ៩១០ ឆ្លាក់ភ្ជាប់នៅតាមធ្នឹមទ្វារបង្អួចនៃឥកខាងកើតនៃវិហារសព្វថ្ងៃនេះ ចាក់ទងទៅនឹងរូបសំណាកព្រះនារាយណ៍-ក្រឹស្ណ: ទុកសម្រាប់បួងសួងដែលមាននាមថា “ត្រៃលោក-នាថ ” ។ សភាពដែលប្រឌិតឡើងឲ្យស្របទៅតាមសភាពនៃធម្មជាតិ ដែលសមតាមភាពនៃប្រាសាទវិមានអាកាស ហើយ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

បញ្ចាក់នូវស្នាព្រះហស្តនៃព្រះបាទ យសោវរ្ម័ន ។ ផ្លូវចូលទៅកាន់មណ្ឌលកំពែងទាំងមូល ត្រង់ជ្រុងខាងកើតបានចិតចូលទៅជិតវិហារ នេះមិនមែនជាមតិរបស់លោក ល្វី រិណូ ដែលបានឃើញនូវធ្មឹមទ្វារបង្អួច មានសិលាចារឹកតាមបន្ទៃវិហារគាកាសគាយពេលដែលផ្លាស់ប្តូរវិហារមួយទៅក្នុងបាខែង ។

ចេញពីវិហារខាងត្បូងមក គេគាបចូលតាមប្រហោងជញ្ជាំងនៃកន្ទុះ តោមណ្ឌលនេះ ត្រង់ផ្លូវចូលខាងកើតនៃបាពួនទៅជិតប្រាសាទនេះ មានផ្លូវដើរមួយទៀតខាងទិសត្បូងសានសម្រាប់បាត់ពែងការៈកម្ពុជេង្រ ។ ។

ប៉ុន្តែយើងអាចធ្វើដំណើរបានស្រួលជាង ដោយចេញពីមណ្ឌលកំពែងមកតាមខាងខាងកើត ហើយដើរបន្តមកទៀតតាមផ្លូវខាងស្ពាននៃទំនប់ទឹកពងខ្នងដែលធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម ប្រកបដោយជំពូកដែលទ្រទ្រង់ដោយសសរយ៉ោងត្រង់ ពីជញ្ជាំងខាងទិសខាងត្បូង ដែលចំណាយពីមណ្ឌលកំពែង ជិតទីលានសម្រាប់គាល់ គ្រឿងសំណល់ពីបុកណាទៅបណ្ដាបទាំងបួន ធ្វើពីថ្មបាយ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ក្រៀម ត្រូវបើកចំហរតាំងពីខាងលិច ដែលត្រូវខូចខ្ទេចខ្ទីអស់ ។

នៅតាមមុមខាងពិសាយ៍នៃមណ្ឌល មានសង់គ្រឹះស្ថានពីរធ្វើពីថ្មបាយក្រៀមនៅសម័យក្រោយបំផុត គ្រឹះស្ថានដែលសំខាន់ជាងគេ គឺគ្រឹះស្ថានដែលមានផ្លូវមុខពីរ មានបន្ទប់បែរទៅទិសខាងត្បូងនិងមានរន្ធសំរោងហើយធំដែលមើលពីចំហៀងហាក់ដូចជាផ្គត់អង្កាញ់ៗ គ្រឹះស្ថាននេះ គេហៅថា "បណ្ណាល័យ"

មានរូបនាគមួយ នៅខាងកើតផ្លូវចូលទៅក្នុងរាំងខាងក្រោយខឿនជណ្ដើរនៃដំបូលលានធំ ហើយជាកន្លែងសំខាន់ជាងគេនៅខាងជើងនិងខាងត្បូង ព្រោះនាគនេះមានផ្លូវពីរពាក់ថ្មបាយក្រៀម ។ លើកលែងតែផ្នែកកណ្ដាលដែលមានជាទីធ្លាមួយ រូបនាគកោងដោយឥដ្ឋនោះជាសញ្ញាឲ្យប្រយ័ត្នដោយមានសភាពពុំសូវមាំទាំល្អ ។ នៅតាមធ្នឹមទ្វារបន្ទប់មានរូបចម្លាក់ក្បាលយក្ស ។ មានសិលាចារិកឆ្លាក់ក្នុងឆ្នាំ ១០១១ ក្នុងរជ្ជកាលនៃព្រះបាទ សុរិយាវរ្ម័នទី ១ ជាអគ្គបទនៃសម្បថអ្នកកាត់ការនៃព្រះរាជាណាចក្រ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ព្រះទេពប្រណម្យ

កសាងក្នុងបុរាណសម័យ ថែរក្សាដោយក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ពី គ.ស. ១៩១៨ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

នៅឆ្ងាយប្រហែលជា ១០០ ម៉ែត្រ ពីទិសខាងជើងនៃព្រះលានស្តេចគំលង់ គេនឹងឃើញផ្លូវកាត់តាមដងព្រៃឆ្ពោះតម្រង់ទៅព្រះពុទ្ធរូបអង្គធំ គឺព្រះទេពប្រណម្យដែលកំពុងគង់ពត់ព្រះភ្នែនធ្វើសមាធិ ។ គេត្រូវធ្វើដំណើរកាត់តាមផ្លូវលំមួយក្រាលថ្មបាយក្រៀមប្រវែង ៧៥ ម៉ែត្រ ទទឹង ៨ ម៉ែត្រ តាមលំនាំទីលានដែលមានសទ្ធឹកសីមាដាក់នៅតាមជ្រុង ៗ និងតាមទិស ៗ 184

ទីលាននេះ បណ្តោយ ៩០ ម៉ែត្រ ទទឹង ១៤ ម៉ែត្រ នៅខាងលិចមានទីលានមួយទៀតកសាងជាកាកបាទ ជ្រុងមួយ ៗ មានប្រវែង ៣០ ម៉ែត្រ ។ ជញ្ជាំងថែមខាងក្រោមធ្វើពីថ្មភក់ [illegible] លើធ្វើពីថ្មភក់ ប្រកបដោយក្បាច់ត្របកឈូក ។ នៅតាមទ្វារដាក់ឈរមុខទៅខាងកើតនិងក្អាក់ដៃនាគ ដែល

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

សានិកនិបុរាណសម័យ ។ មានសិលាមួយសព្វថ្ងៃកបាលនៅតាមក្បែរ

នៅគ្រប់ជ្រុងបញ្ឈរក៏សេចក្ដីថា ព្រះអាស្រមដំណាន់ដើម ដែល

ព្រះបាទ យសោវរ្ម័ន បានកសានិកនិសតវត្សទី ៩ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

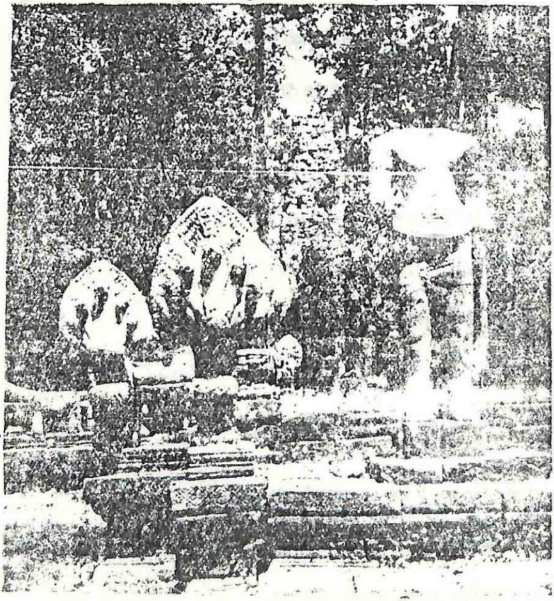

ប្រាសាទព្រះប៉ាលីល័យ

មើលចំពីមុខខាងកើត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ព្រះបាលិល័យ

តួព្រះវិហារសាងនៅដើមសតវត្សទី ១២ គោបុរៈខាងក្នុង សាងក្នុងចុងសតវត្សទី ១២ ដល់ដើមសតវត្សទី ១៣ ឧទ្ទិស ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ចាប់ផ្ដើមថែរក្សាតាំងពី គ.ស. ១៩១៨ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ធ្វើដំណើរតាមផ្លូវបោតមួយ ឆ្ពោះទៅទិសខាងជើងឈៀង ខាងត្បូងហួស ក្រោយទេពប្រណម្យតាមផ្លូវប្រវែង ១៥០ ម៉ែត្រ តាមព្រះពន្លា ដែលមានកំពស់ពីរថ្នាក់ គេនឹងបានឃើញ ព្រះពុទ្ធរូបអង្គធំមួយនៅតាមគោបុរៈ ហើយនឹងបានដល់ ព្រះវិហារព្រះបាលិល័យ ដែលព័ទ្ធព័ទ្ធដោយដើមស្ពន់និងដើម ឈើតាលមើលពីចម្ងាយទៅមានសម្រស់យ៉ាងល្អប្លែក ។

ប្រាសាទព្រះពិធូ

វត្ថុសំខាន់ៗ សាងនៅចុងសតវត្សទី ១២ ឧទ្ទិសចំពោះ ព្រហ្មញ្ញសាសនា លើកលែងតែតួព្រះវិហារមួយ ឧទ្ទិសចំពោះ ព្រះពុទ្ធសាសនា ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ការគុបតែងថែរក្សាដោយក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ពី គ.ស. ១៩១៨ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ប្រាសាទព្រះពិធូ គឺជាទីប្រជុំដែលមានប្រាសាទ ៥ ខ្នង ទីលានស្ថិតនៅខាងជើងព្រះរាជលានជ្រុងខាងកើត ទៅចំពីមុខទេពប្រណម្យ ដែលលេចឡើងឆ្លោរតាមកន្លែងក្រោមដើមរុក្ខ-ជាតិធំៗ ។ ប្រាសាទនេះសាងឡើងក្នុងជំនាន់ដែលប្រកបទៅដោយការសំពិតសំអាងយ៉ាងពិចិត្រ តាមការរចនាអង្គរវត្ត ក្នុងដើមសតវត្សទី ១២ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

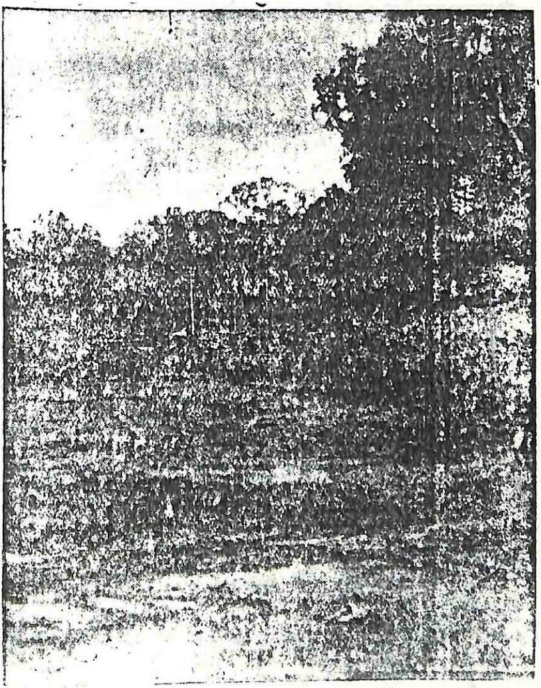

ព្រះលានដំរី

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ព្រះរាជវាំងអង្គធំ

នៅមុខខាងជើងប្រាសាទបាយ័ន ផ្លូវស្របគ្នាពីរតម្រង់ពីជើងទៅត្បូងបង្កើតជាទីលានមួយបណ្ដោយ ៧២០ម. ទទឹង ៤០ម. ដោយមានផ្លូវមួយកាត់ចំកណ្ដាលឆ្ពោះទៅ " ទ្វារជ័យ " នៅខាងកើត ។ ផ្លូវស្របទាំងពីរនេះធ្វើឲ្យមានការទាក់ទងរវាងប្រាសាទនានា ។ នៅផ្នែកខាងកើត : ប្រាសាទសួព្រ័ត្រ, ប្រាសាទឃ្លាំងខាងត្បូងនិងខាងជើង, ព្រះពិធូ ; ខាងលិច ប្រាសាទបាពួន, ព្រះលានជល់ដំរី, ព្រះគជរាជ, និងប្រាសាទវិមានអាកាស, ព្រះលាន " ស្ដេចគំលង់ ", ទេពប្រណម្យនិងព្រះបាលិល័យ ។

ទំហំព្រះលានពិតនោះមាន ២០០ម. X ៥៥០ម. អាចឲ្យក្បួនដែរនានា និងក្បួនព្យុហយាត្រា ប្រព្រឹត្តទៅបានយ៉ាងស្រួលៗ គឺព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ (ចុងសតវត្សរ៍ទី ១២) ដែលបានសាងព្រះលាននេះ ។ លើព្រះលានមានសង់វេទិកា

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

គំពីសម្ភារៈស្រាល សម្រាប់ព្រះរាជាព្រមទាំងព្រះរាជបរិពារទ្រង់ទតទស្សនីយភាពផ្សេង ៗ ។

ព្រះលាន " ស្ដេចគំលង់ " ស្ថិតនៅខាងជើងព្រះលានជ័យ ដោយប្រកមួយចំណាដាច់ពីគ្នា ។ បដិមាករដែលគេនិយមហៅថា " ស្ដេចគំលង់ " នោះ គឺដោយហេតុតែមានស្លែដុះលើ ធ្វើឲ្យពពាលដូចជាកើតឃ្លង់ ។ តាមការស្រាវជ្រាវខិង ដោយសំអាងទៅលើសេចក្ដីចារឹកមួយឃ្លាក្រោមព្រះខែន បដិមាករនេះគឺ " ស្ដេចយមរាជ " ហើយលានជ័យនេះគេចាត់ទុកជា "វាលព្រះមេរុ" សម្រាប់រំលាយព្រះសពព្រះរាជា ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

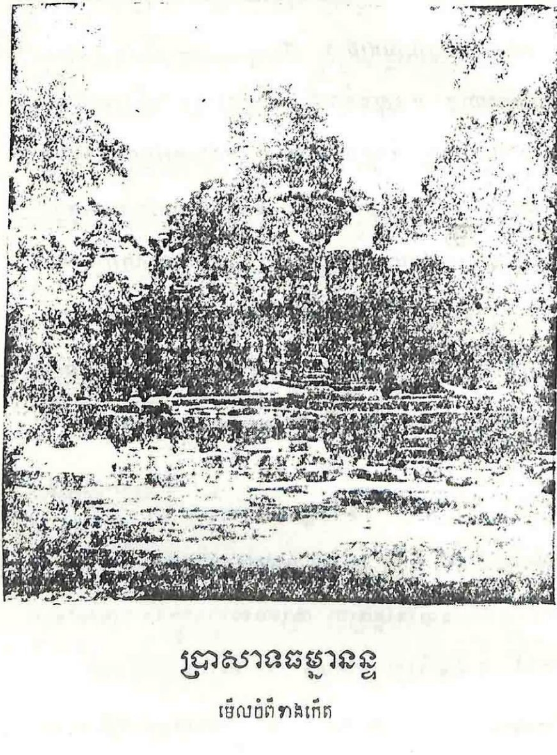

ប្រាសាទធម្មានន្ទ

មើលពីខាងកើត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទធម្មានន្ទ

សាងនៅចុងសតវត្សទី ១១ ដល់ពាក់កណ្ដាលសតវត្សទី១២ ដោយស្នាព្រះហស្តព្រះបាទឧត្យាទិត្យវរ្ម័នទី ២ ឧទ្ទិសចំពោះព្រហ្មញ្ញសាសនា ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ចាប់ផ្ដើមថែរក្សាពី គ.ស. ១៩១៩ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ផ្លូវដំណើរពីអង្គរធំតាមទ្វារជ័យ ដែលស្ថិតនៅតាមអ័ក្សនៃគោបុរៈខាងកើត ចម្ងាយប្រហែល ៥០០ ម៉ែត្រ ពីគោបុរៈនេះទៅ គេនឹងឃើញប្រាសាទធម្មានន្ទស្ថិតនៅពីខាងជើងប្រាសាទចៅសាយ ។ ប្រាសាទនេះមាននិម្មាបនកម្មនិងការរចនាផ្សេងៗ មានលក្ខណៈដូចប្រាសាទបាពួននិងប្រាសាទអង្គរវត្ត ប៉ុន្តែមានការខូចខាតអស់ជាច្រើន សព្វថ្ងៃក្រសួងអភិរក្សអង្គរបានស្ថាបនាឡើងវិញរួចស្រេច ។ បើតាមអក្សរ-សិលាចារឹក នៅត្រួកណ្ដាលនៃប្រាសាទបេងមាលា ប្រាប់ថាប្រាសាទធម្មានន្ទ សាងឡើងក្នុងពេលជាមួយគ្នានិងប្រាសាទបេងមាលា ហើយនិងប្រាសាទបន្ទាយសំរែ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទធម្មនន្ទមានគោលសំខាន់មួយគឺតួវិហារ ដែលលាតសន្ធឹងពីលើខឿនប៉ុកង ៤ ជ្រុងទ្រវែងមួយនៅទិសខាងកើត ដែលជាប្រាសាទប្រកបទៅដោយគោបុរៈពីរយ៉ាងសំខាន់ៗ គឺគោបុរៈមួយស្ថិតនៅខាងកើត មួយទៀតស្ថិតនៅត្រង់ជ្រុងខាងត្បូង ។ គេត្រូវដើរឆ្លងកាត់ស្រះបោក្ខរណីមួយ ដែលព័ទ្ធជុំវិញប្រាសាទ ហើយគេចូលទៅក្នុងបរិវេណប្រាសាទ ដែលមានគ្រឹះកំពែងធ្វើពីថ្មបាយក្រៀមព័ទ្ធជុំវិញ មានបណ្តោយ ៦០ ម៉ែត្រ ទទឹង ៤៥ ម៉ែត្រ ។

194

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

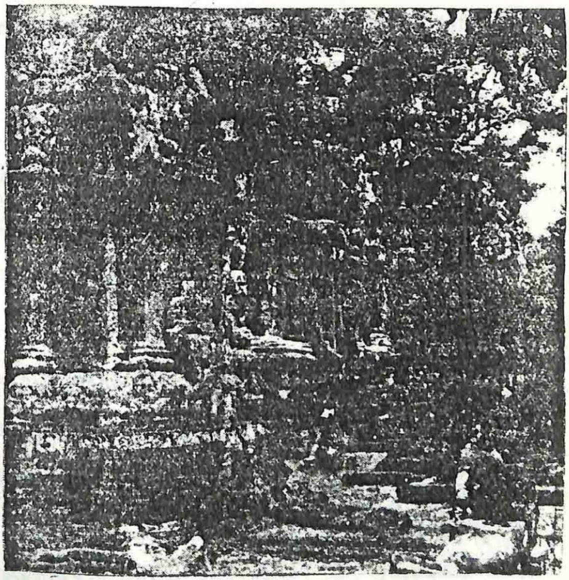

ប្រាសាទចៅសាយទេវតា

មើលពីជ្រុងខាងកើតឈៀងខាងជើង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទចៅសាយទេវតា

សាងនៅចុងសតវត្សទី ១១ ដល់ពាក់កណ្តាលសតវត្សទី ១២ ដោយស្នាព្រះហស្តព្រះបាទឧទ្យាទិត្យវរ្ម័នទី ២ ឧទ្ទិសចំពោះព្រហ្មញ្ញសាសនា ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ចាប់ផ្តើមថែរក្សាតាំងពី គ.ស. ១៩០៩ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ធ្វើដំណើរចេញពីអង្គរធំតាមទ្វារជ័យ ដែលស្ថិតនៅតាមស័ក្យនៃគោបុរៈខាងកើត គេនឹងប្រទះឃើញប្រាសាទចៅសាយទេវតា ដែលស្ថិតនៅឆ្ងាយពីគោបុរៈអង្គរធំប្រហែល ៥០០ ម៉ែត្រ ។ ប្រាសាទចៅសាយទេវតានេះមានសភាពស្រដៀងគ្នានឹងប្រាសាទធម្មនន្ទដែរ ហើយស្ថិតនៅខាងត្បូងប្រាសាទធម្មនន្ទ ទុកណាជាគេពុំបានដឹងពិតប្រាកដនូវការខូចខាតរបស់ប្រាសាទនេះក៏ដោយ ក៏គេអាចយល់ស្ថាបត្យកម្មនិងការរចនាផ្សេងៗ ដែលមានលំនាំលក្ខណៈដូចប្រាសាទអង្គរវត្តដែរ ព្រោះជាប្រាសាទមានការរចនាតាមលំនាំខ្មែរនៅចុងសតវត្សទី ១១ ដល់ពាក់កណ្តាលដើមសតវត្ស

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ទី ១២ បើតាមសិលាចារឹកនៅនឹងតួកណ្តាលនៃប្រាសាទបេងមាលាប្រាប់ថា ប្រាសាទនេះកសាងក្នុងពេលជាមួយគ្នានឹងប្រាសាទបេងមាលា ហើយនឹងប្រាសាទបន្ទាយសំរែ ។

ប្រាសាទនៅសាយទេវតា មានការបាក់បែកអស់ជាច្រើនមកជាយូរឆ្នាំហើយ ប្រាសាទនេះប្រកបដោយគោបុរៈ ៤ នឹងបណ្ណាល័យ ២ ដែលបង្ហាញឲ្យឃើញនូវសំណល់នៃផ្ទាំងបម្រាក់ជាច្រើនគរនៅជុំវិញប្រាសាទ ។

ប្រាសាទតាកែវ

សាងនៅចុងសតវត្សទី ១០ និងដើមសតវត្សទី ១១ រវាងឆ្នាំ ១០០០ ដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៥ បច្ឆាមរណៈ ព្រះនាមបរមវិរៈលោក និង ព្រះបាទសុរិយាវរ្ម័នទី ១ បច្ឆាមរណៈ ព្រះនាមបរមនិព្វានបទៈ ឧទ្ទិសចំពោះព្រះនារាយណ៍ ព្រហ្មញ្ញសាសនា ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរបានចាប់ផ្តើមថែរក្សាតាំងពីឆ្នាំ១៩២០រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ប្រាសាទតាកែវ ស្ថិតនៅខាងកើតស្ទឹង ហើយស្ថិត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

នៅខាងជើងថ្នល់ ការធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រាសាទនេះ ដោយ
...តាមផ្លូវខាងលិចនិងខាងត្បូង ។ ប្រាសាទនេះផុះ
...ណ្ដាលព្រៃឈើធំៗ ដែលមានសភាពតាមធម្មតាប៉ុកពី
...ខាងនិពន្ធ ... ប្រាសាទខ្លះទាំងនៀមទម្លាប់ប្រពៃណី
ដីពូនមានកន្លាស់កំពស់គាងប្រសប់ទៅតាមគ្រឿង
...ប្រើ ។ ប៉ុន្តែមានកំផែងជាបេតិយ ហើយពីលើខាងគេឃើញ
មុខជាប្រាង្គយតូចៗ ស្ថិតនៅតម្រៀបគ្នាជាជួរ ៤ ជ្រុងទ្រវែង
...រាងតូចៗ ទាំងនេះលេចជាកន្លែងមានទំនងជាផ្នែក ដែលលយ
...ពោញហើយបាក់ជួបជាដុំគា ។

មកដល់ជាហេតុថ្មី ធាតុជាការកសាងប្រាសាទនេះពុំប៉ុ
...របស់ជាលំអ ប្រហែលជាកំពុងកសាងពុំទាន់រួចហើយ
ក្រោយតែព្រះរាជាទ្រង់ទីវង្គតទៅ ព្រះរាជាដែលសោយរាជ្យ
...មកទៀតពុំបានកសាងបន្ថែម ឲ្យមានគ្រប់របទាសន៍-
...ទៅតាមសាសនាឡើយ ព្រោះថាជាព្រះរាជាអ្នកកសាង
...ទេពព្រះហស្ថរបស់ណាក៏ដោយ ក៏គានទេណាមួយជា

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

អ្នកជានាអះអាងបន្ថែមលើការកសាងឡើយ ព្រោះហេតុនោះ
បានជាប្រាសាទនេះពុំមានសម្រស់ដូចប្រាសាទដទៃឯទៀត ។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ប្រាសាទនេះនៅតែមានទំនង
និងគុណភាពយ៉ាងប្រសើរនៅផ្នែក ខ្លះដែលមានការសំអិតសំ-
អាងគួរជាទីពេញចិត្តដែរ ។ ដោយសារការសិក្សាយ៉ាង
ល្អិតល្អន់ អំពីសំណាក់លោកស្រី គូរ៉ល់ជីរេមុយសាត៍ ,
លោក ហ្គោឡូប៊ែរ និង លោក សឺដែស ដែលពិនិត្យប្រាសាទ
នេះក្នុងទស្សនៈប្លែកៗគ្នា គេអាចសន្និដ្ឋានបានថាប្រាសាទនេះ
សាងនៅចន្លោះពេលដែលសាងផ្នែកមួយ នៃប្រាសាទបន្ទាយ
១១ ស្រី និង គោបុរៈ នៃព្រះលានគន្ធរធំ គឺកសាងឡើងនៅក្នុង
ចន្លោះចុងសតវត្សទី ១០ និងដើមសតវត្សទី ១១ ។
អក្សរសិលាចារឹក ដែលនៅនឹងជើងសសរគោបុរៈខាងកើត
មានចំនួន ១០០៧ ឃ្ល ដែលដំណាលពីអំណោយនៃការ
កសាងប្រាសាទនេះ តែពុំបានប្រាប់អំពីគ្រឹះដែលជាមូល
ដ្ឋានទេ គេបានបារភ្ជាប់នឹងផ្ទាំងសន្លឹកសីមាមួយ ដែលគេបាន

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

គេឃើញនៅក្នុងបណ្ណាល័យខាងត្បូង ផ្ទាំងសិលានេះមានអធិប្បាយពីការវាត់វែងដូវនៅ ក្នុងរជ្ជកាលនៃព្រះបាទសុរិយាវរ្ម័នទី ១ ប៉ុន្តែគេបានធ្វើខុសពីការកសាង ក្នុងឆ្នាំ ៨៩៣ ដោយព្រះបាទយសោវរ្ម័នយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏លោក សឺដែស បានយោបល់យល់ថាប្រាសាទតាកែវនេះ ចាប់ផ្ដើមកសាងឡើងដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៥ ហើយកសាងបន្ថែមដោយព្រះបាទសុរិយាវរ្ម័នទី ១ គឺជាកំពូលមាសឈ្មោះ " ហិមាសិរី " តំណាងកំពូលព្រះសុមេរុ ជាប្រាសាទសំណាក់ការមួយរបស់ព្រះយមរាជ ជាគុលាគារជាន់ខ្ពស់ ៗ

ប្រាសាទនេះមានកងជាសាជីហើយមានថ្នាក់ ៥ ដែល 2 មានកំពស់រួមទាំងអស់ ២២ ម៉ែត្រ ក្នុងប្រាសាទដែលមានថ្នាក់ពីរនៅពីក្រោម មានជួរព័ទ្ធជុំវិញ ដែលថ្នាក់ក្រោមបំផុតមានធ្វើជាកំពែងជញ្ជាំងព័ទ្ធជុំវិញ ថ្នាក់បន្ទាប់មួយទៀតមានថែវព័ទ្ធជុំវិញ ដែលមានគ្រឿងគ្រប់ កើតឡើងដោយស្នាដៃមនុស្សពិត ៗ ដែលសាងឡើងសិតនៅក្នុងជួរនៃជួនដែរមួយ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ស្របទឹងគំនិតនៃប្រាសាទ ជាកន្លែងមានសភាពបង្អៀតបង្អល់ ហើយមិនជាកន្លែងដែលធ្វើឡើងដើម្បីព្យាបាលជម្ងឺជាបណ្តោះអាសន្ន នេះជាហេតុនាំឲ្យមានការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងក្រៃលែង ។

ប្រាសាទនេះសាងពីថ្មភក់ដូចប្រាសាទនានាដែរ តាមសភាពធម្មតា ការកសាងឡើងដើម្បីឧទ្ទិសផលមនុស្សណាដែលមានបុណ្យបារមីដូចព្រះអាទិទេព ។ បើតាមការពិចារណាសព្វគ្រប់ទៅ ឃើញថាការកសាងនោះមានការសំអិតសំអាងល្អិតល្អន់ជាទីបំផុត ប៉ុន្តែពុំមានការរចនាជាក្បាច់យ៉ាងណាក៏ដោយ ការតុបតែងនៅតែមានសភាពល្អជាធម្មតា ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

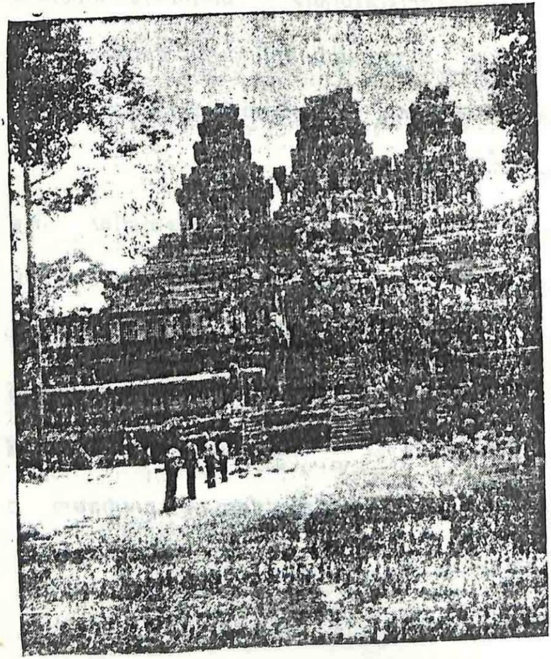

ប្រាសាទតាកែវ

មើលពីមុខខាងកើត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទតាព្រហ្ម

សាងពីពាក់កណ្ដាលសតវត្សទី១២ ដល់ចុងសតវត្សទី១៣ " ១១៨៦ " ដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ បច្ឆាមរណៈ ព្រះនាមមហាសំគត បត: ឧទ្ទិសចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ចាប់ផ្ដើមថែរក្សាពី គ.ស. ១៩២០ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ការធ្វើដំណើរចូលទៅទស្សនាប្រាសាទនេះ ត្រូវចូលបានតាមផ្លូវពីរគឺ បើចូលពីទ្វារទិសខាងលិចត្រូវឲ្យយានជំនិះ រ៉ឺម៉ក ឬ រថយន្តទៅឈប់ចាំនៅទ្វារទិសខាងកើត បើចូលពីទ្វារទិសខាងកើត ត្រូវឲ្យយានជំនិះទៅឈប់ចាំនៅទ្វារទិសខាងលិចវិញ ។ ពីទ្វារខាងកើតទៅទ្វារខាងលិចនៃប្រាសាទតាព្រហ្មមានចម្ងាយផ្លូវ ១ គីឡូម៉ែត្រ ។

តាមធម្មតាទូទៅ លោក គាល់ឌូហ៊ុចឡូ បានមាន ប្រសាសន៍ថា : លោកអ្នកត្រូវតែថែរក្សាធម្មជាតិទាំងនេះឲ្យស្ថិតនៅក្នុងសភាពថៃថាជានិច្ច ព្រោះធម្មជាតិទាំងនេះត្រូវព្រោះ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ព្រំដោយទឹកភ្លៀងនិងកំដៅព្រះអាទិត្យ ។

ទោះបីធម្មជាតិទាំងនេះ ពុំមានការហត់នឿយយ៉ាងណាក៏ដោយ ប៉ុន្តែមានការវិនាសខូចខាតអស់ជាច្រើន ដោយហេតុនេះហើយ បានជាសាលាបាក់ងវែសសផ្នែកបុងបូព៌ាបានប្រៀបធៀបនូវការលូតលាស់ចំរើនយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងករណីយដែលគេបានជួសជុលឡើងវិញខ្លះ ដើម្បីនឹងរក្សានូវសភាពបុរាណឲ្យបានគង់ទ្រង់ដដែល ហើយជាប្រាសាទប្រកបដោយព្រៃឈើធំច្រើនដុះគ្រោងស្រឹង ។ បើនិយាយឲ្យស្របទៅតាមភស្តុតាងដែលគេបានសំគាល់ ឃើញនូវក្បាច់រចនាខ្មែរហាក់រស់រវើក ។

គួឲ្យមានសេចក្តីសោកស្តាយយ៉ាងខ្លាំង ចំពោះបដិមរូបដែលគួឲ្យអត់សរសើរមិនបាន ព្រោះវត្ថុនិមួយ ៗ មានបច្ច័យទាក់ទងទៅនឹងចិត្តជាស្ថាពរ ហាក់ដូចជាទីនេះធ្វើឲ្យនឹកឃើញនូវគុណជាតិដែលជាហេតុនាំឲ្យដឹងខុសត្រូវ ។

ការត្រួសត្រាយឲ្យបានស្រឡះ ដើម្បីឲ្យស្រួលដល់ការ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ទស្សនានូវបុរាណវត្ថុដែលបាក់ទ្រុឌទ្រោម ហើយមានលតាវល្លិ តួបដំដុះគ្របពីលើ ព្រមទាំងឫសឈើធំៗ ដែលរុំព័ទ្ធពីទ្រន់ ក្រោយនៃនិម្មាបនកម្ម នាំឲ្យបាត់លំអនៃប្រាសាទ ៗ យើងសូមឲ្យមានការគ្រេះរះពីអ្នកទេសចរ នូវការពិនិត្យពិច័យយ៉ាងយូរចំពោះថ្មខ្ទះនៃប្រាសាទនេះឲ្យបានសព្វគ្រប់ លោកអ្នកនឹងមានការរញ្ជួលចិត្តយ៉ាងខ្លាំងចំពោះការទ្រុឌទ្រោមចុះនៃប្រាសាទទាំងស្រុង ៗ

ការទស្សនាប្រាសាទតាព្រហ្មត្រូវចូលតាមទ្វារពីរគឺ ទ្វារខាងកើតនិងទ្វារខាងលិច ព្រោះទ្វារទាំងពីរនេះមានការទាក់ទងគ្នាដូចបង្ហាញនៅផែនទីស្រាប់ ការធ្វើដំណើរត្រូវប្រុងប្រយ័ត បន្តិច ព្រោះច្រើនវង្វេងផ្លូវ ៗ បើតាមការពិតទ្វារទាំងពីរនេះស្ថិតនៅម្ខាងម្នាក់ទាក់ទងគ្នាដោយសារបន្ទប់តូចៗ ដែលនៅហែរគ្នា ពុំបេះអស់ពុំបេះ ហើយពាសពេញរកយល់មិនបាន ព្រោះបន្ទាយទាំងនេះ ប្រទាក់ប្រទិសគ្នាដោយផែនសិលាធំៗ ដែលរលំធាក់ ប៉ុន្តែនៅតែមានគុណភាពយ៉ាងប្រសើរតាមការ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រមូលផ្ដុំនៃវត្ថុធាតុពិត ៗ ។

ប្រាសាទតាព្រហ្ម គឺជាព្រះវិហារសម្រាប់ព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលមានទម្រង់ជាជាន់ ៗ ក្នុងចំណោមប្រាសាទទាំងឡាយ ដែលកសាងឡើងជាថ្នាក់ ៗ ព្រោះមានផ្ទៃបន្ថយកម្ពស់ ៗ ឯរបៀបកសាងមានទម្រង់ផ្តេកផ្ដួល ទៅតាមការតាំងចេញនៃផែនជាយ ៗ ទីងគួរវិហារធំ ដែលស្ថិតនៅលើការប្រជុំនៃគោលសំខាន់ ៗ ដែលទាក់ទងគ្នាមានទម្រង់ស្របទៅនឹងផែន ដែលមានជាសួល "ប្រក" នៅត ៗ គ្នាដោយបន្ទាយនិងផ្លូវ ។ ឯចំណែកសំណង់ខាងកើតនិងខាងលិច មានផ្លូវចូលរហូតទៅដល់ក្នុងប្រាសាទ ។ យើងមានមនោសញ្ចេតនារន្ធត់ញាប់ញ័រ ចំពោះផ្ទាំងសិលាដែលបាក់បែកនៅក្នុងប្រាសាទទាំងនេះ ដែលសាងបន្តប ៗ លើគ្នាលយចេញក្រៅ បើតាមការពិនិត្យឲ្យច្បាស់ទៅគេច្រើនឃើញមាននៅក្នុងប្រាសាទបែកខាងកើត ។

កំពែងបរិវេណពីរដែលនៅតៗគ្នា មានសភាពជាជញ្ជាំងជម្ងា កំពែងខាងក្រៅមានបណ្ដោយ ១.០០០ ម៉ែត្រ ទទឹង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

៦០០ ម៉ែត្រ ព័ទ្ធជុំវិញគូប្រាសាទទាំងមូល គេពុំមានការងឿង
ឆ្ងល់ពីជញ្ជាំងទាំងនេះទេ ព្រោះជាជញ្ជាំងដែលសង់ឡើងប្រកប
ដោយថ្ម ៣ យ៉ាងសំខាន់ៗ ហើយដែលស្ថិតនៅជិតៗគ្នា
ក្នុងផ្ទៃដីកង ៤ ជ្រុងស្មើ ដែលមានប្រវែងមួយជ្រុងៗ ចំនួន
១០០ ម៉ែត្រ កប់បាត់នៅក្នុងប្រកពនៃប្រាសាទដែលមាន
ផ្ទៃដី ៦០ ហិកតា ។ សិលាចារឹកនៅប្រាសាទនេះបានបញ្ជាក់
ប្រាប់ថា មានមនុស្សចំនួន ១២.៦៤០ នាក់ ស្ថិតនៅក្នុងនាទី
ប្រាសាទ គឺមានព្រះសង្ឃធំៗ ចំនួន ១៨ អង្គ មានមន្ត្រីជាន់
ខ្ពស់ ២.៧៤០ នាក់ ទាហាន ២ ២៣២ នាក់ ហើយនៅក្នុង
ចំណោមពួកទាំងនេះមានស្រីរាំចំនួន ៦១៥ នាក់ ។ល។

ទុកជាគេបានដឹងនូវកំណត់ពេលកសាងចំនួន ២០ ឆ្នាំ ក្នុង
រាជ្យព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ការកសាង
ប្រាសាទទាំងឡាយនេះ នៅតែមានទ្រង់ទ្រាយប្រហែលគ្នានឹង
ប្រាសាទបាយ័នដែរ តែសព្វថ្ងៃនេះគេឃើញគ្រឿងសម្ភារៈ
ដែលនៅសល់ក្នុងបន្ទោះពេលយ៉ាងខ្លី ដោយបានសាងបន្ថែម

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ទីនពន្លើកឲ្យមានសភាពថ្លៃក ៗ ព្រមទាំងបំពេញសព្វគ្រប់ពុំឲ្យមានខ្វះត្រង់កន្លែងដែលត្រូវទាក់ទងដល់លទ្ធិសាសនា ដែលគេបានសាងបញ្ជាក់ នូវគ្រឿងអាភរណៈនៃអង្គណាមួយឲ្យកើតមានឡើង ។ ប្រាសាទតាព្រហ្មនេះមានសភាពស្មុគស្មាញយ៉ាងខ្លាំងតាមការពិនិត្យរបស់លោក គ្រូលីយេ ព្រោះជាប្រាសាទ ដែលសាងដោយមានសំណង់លយពេញជាយ៉ ៗ ហើយដែលមានជាស្នាមរៀបចំត ៗ គ្នា ដែលនៅតាមកន្លែងខ្លះមាន ទ្រង់ទ្រាយប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងប្រាសាទអង្គរវត្ត ឬ បាយ័ន ។ ដោយសារការបង់ជីននូវជុំវៀនៃការត្រួសត្រាយ ដែលបានចាត់ចែងបញ្ចូលគ្រឿងសម្ភារៈខ្លះ ដើម្បីឲ្យមានការពិតប្រាកដឡើង គេបានទុកប្រាសាទតាព្រហ្មនេះឲ្យនៅមានភាពដដែល ដើម្បីជាភស្តុតាង ។

សទ្ទិកសីមានៅប្រាសាទតាព្រហ្មនេះ មានចារឹកនៅគ្រប់ជ្រុងទាំង ៤ ដែលគេបានរកឃើញនៅក្នុងថែវជិតគោបុរៈកំពែងទី ២ ដែលមានចុះពីកំណត់កាលពី គ.ស. ១១៨៦ គឺក្រោយ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ពេលដែលព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ ទ្រង់ឡើងសោយរាជ្យ ។
ដោយមានការតាក់តែង និងការសាងរូបព្រះមាតារបស់ព្រះអង្គ
ដែលសាងឡើងជា "ព្រះប្រាជ្ញាបារមីតា" ជាតួ "សុក្រឹតភាព
នៃគតិបណ្ឌិត" ដែលចូលចិត្តខាងការដោះប្រស្នាសមតាម
កិរិយានៃអ្នកប្រាជ្ញ ហើយដែលទុកដូចព្រះមាតានៃព្រះពុទ្ធ
ទាំងឡាយ គេអាចចាត់ដាក់ប្រាសាទនេះទៅក្នុងចំណោម
ប្រាសាទជាទីគោរពទាំងឡាយ ឧទ្ទិសចំពោះបុព្វានុភាព
នៃព្រះញាតិវង្ស ដែលទុកដូចជាទេវៈ ។ ក្រោយពីបាន
រៀបរាប់នូវព្រះនាមនៃព្រះអយ្យកោ ព្រះអយ្យកា ព្រមទាំង
ជោគជ័យ ក្នុងចម្បាំងជាមួយប្រទេសចំប៉ា សិលាចារឹកនេះ
209 បានកត់សម្គាល់ថា ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ បានចាត់ចែងឲ្យ
សាងរូបទេវៈចំនួន ២៦០ ព្រមទាំងរូបព្រះគ្រូនៃព្រះអង្គ,
ប្រាសាទមានតួបន្ទាយ ៣៩ ធ្វើពីថ្មភក់ខ្ពស់ៗ, លំនៅ ៥៦៦
ធ្វើពីថ្ម និង ២៨៦ ធ្វើអំពីឥដ្ឋ ព្រមទាំងមានជញ្ជាំងកំពែង
15 ប្រវែង ២៧០៤ ព្យាមធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

មានឃុំ ៣១៤០ ហើយមានប្រជាជន ៧៩.៣៦៥ នាក់ ជាអ្នកថែរក្សាប្រាសាទ តាមសេចក្តីយ៉ាងពិស្តារនៃអត្ថបទនេះ ដែលអធិប្បាយបញ្ជាក់យ៉ាងក្បោះក្បាយ នូវបែបបទផ្សេង ៗ គេបានរៀបរាប់ ជាពិសេសនូវនានាភោជភ័ណ្ឌធ្វើអំពីមាស ទម្ងន់ ៥ តោន ព្រះទែនធ្វើពីសូត្រ ៥១២ និងក្លស់ ៥២៣ ហើយក្រោយពីកជបញ្ញាតិ ដែលតែងតាំងឡើងសម្រាប់ពិធីបុណ្យផ្សេង ៗ ទ្រង់បានបញ្ជាឲ្យសាងមន្ទីរព្យាបាលរោគ ចំនួន ១០២ ទៀត ។

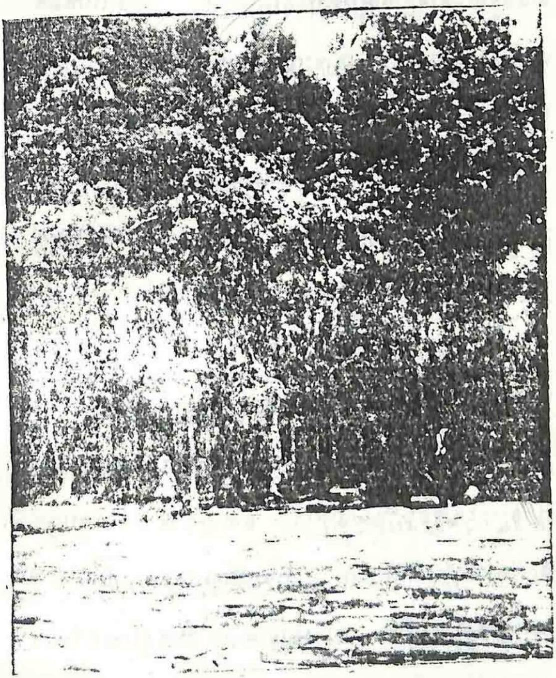

ប្រាសាទតាព្រហ្ម

មើលពីខាងកើតនៃខ្លោងទ្វារទី ២

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទបន្ទាយក្តី

សាងក្នុងពាក់កណ្តាលសតវត្សទី ១២ ដល់ចុងសតវត្សទី ១៣ ដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ បច្ឆាមរណៈព្រះនាម មហាបរមសុគតបទ: ឧទ្ទិសចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរ បានថែរក្សាពី គ.ស. ១៩២០ រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

លក្ខណៈសំខាន់ :

ប្រាសាទនេះមានលក្ខណៈដូចប្រាសាទតាព្រហ្មដែរ ការធ្វើដំណើរកាត់ប្រាសាទនេះពិបាកទៅមុខបាន ដោយសារបាក់បែករលុកនឹងគំនរថ្ម ។

បើចេញពីប្រាសាទតាព្រហ្មហើយ ធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រាសាទបន្ទាយក្តី ដោយដើរកាត់តាមផ្លូវដ៏តូចដែលមានចម្ងាយ ៤០០ ម៉ែត្រ គេនឹងបានទៅដល់ក្លោងទ្វារខាងលិចនៃប្រាសាទ ។

ប្រាសាទនេះជាឧទាហរណ៍មួយដ៏ច្បាស់ នៃគំនិតប្រែប្រួលប្លង់

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ក្នុងការរៀបចំ ។ ប្រាសាទបន្ទាយក្ដីមានទំហំតូចជាងប្រាសាទតាព្រហ្មនិងប្រាសាទព្រះខាន់ ដែលសាងបំពេញដោយស្នាព្រះហស្តព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ ។ ប្រាសាទបន្ទាយក្ដីនេះ សាងនៅជិតស្លា នៅក្នុងកំពែងពិសេសដែលមានបណ្ដោយ ៦៣ ម៉ែត្រ ទទឹង ៥០ ម៉ែត្រ ហើយដែលមានកំពែងខាងក្រៅបណ្ដោយ ៧០០ ម៉ែត្រ និង ៥០០ ម៉ែត្រទទឹង ។

តាមស្លាកស្នាមខ្លះ ដែលគេបានឃើញនៅប្រាសាទនេះ ប្រហែលជាសាងពីរដងខុសគ្នា ហើយមានលំនាំដូចប្រាសាទអង្គរវត្តនិងប្រាសាទបាយ័ន ដែលមានក្បាច់ចម្លាក់ខ្លះស្ថិតនៅកំបាំងនឹងក្បាច់ក្បាំងយ៉ាងច្រើន តាមកន្លែងខ្លះនៃការកសាងបន្ថែម ដើម្បីឲ្យដឹងច្បាស់ឡើងទៀត ហើយមានទ្រង់ទ្រាយដូចជាខូចខាតវត្ថុមួយក្រោយពេលដែលកសាង ដោយមានគោលសំខាន់ៗនៃបែបនិងរបៀបមុន ដែលបង្កើតបានជារូបមន្តនៃការគោទ្យាន ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

វិចិត្ររូបដែលមានសភាពប្លែកពីសភាពដើមនោះ គឺមកពីរង្វាស់ដុកណាដែលមានសភាពស្មើ ហើយជាតួព្រះវិហារសម្រាប់ព្រះពុទ្ធសាសនា ដោយមានថែវពីរទាក់ទងគ្នាតាមស្បូលតែមួយ "ប្រក" ដែលបញ្ជាក់ឲ្យដឹងនូវសភាពសម្បូណ៌ ដោយបន្ថយយ៉ាងតិច ៗ បន្ថយទាំងនេះ ស្ថិតនៅទាក់ទងនឹងទីធ្លាមួយដែលមានដំបូលជាកាកបាទ នៅខាងកើតមានកំពែងពីរសន់នៅត ៗ គ្នា ៗ

ឯសភាពដែលខូចខាតនោះ មានមកជាយូរអង្វែងណាស់ហើយ គឺច្រើនមានផ្ទាំងថ្មធំ ៗ រមៀលធ្លាក់ ដោយមកពីការរៀបចំពុំបានល្អ ហើយជាហេតុនាំឲ្យបាក់ខូចខាត ព្រោះថ្មកក់ដែលយកមកកសាងនោះ ច្រើនតែថ្មស្រួយ បណ្តាលឲ្យមានការបែកបាក់អស់ជាច្រើន ៗ ប្រាសាទបន្ទាយក្តី ដែលហាក់ដូចជាផុសធ្លោរឡើងប្រកបដោយសម្រស់យ៉ាងល្អពេក មិនចាញ់សម្រស់នៃប្រាសាទឯទៀតឡើយ ព្រោះប្រាសាទនេះបង្ហាញឲ្យឃើញនូវផ្នែកធំ ៗ ដែលរលំធ្លាក់ មិន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

អាចនឹងរៀបចំឲ្យបានស្រួលបួលវិញឡើយ គេពុំអាចរកការពិតនូវការប្រើប្រាស់ដែលបានបំរុងទុកជាមុន ក្នុងការកសាងប្រាសាទនេះទេ ។ សិលាចារឹកដែលគេរកឃើញនៅគោបុរៈខាងលិចនៃកំពែងទីពីរ បានបង្ហាញនូវថាសដែលគេយកមកប្រើម្តងទៀត ថានេះមានចំណាស់តាំងពីរជ្ជកាលព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ្ម័ន ក្នុងសតវត្សទី ១០ ។ សិលាចារឹកនេះបានបង្ហាញឲ្យដឹងទៀតថា ប្រាសាទបន្ទាយក្តីនេះសាងនៅជិតប្រាសាទគុយទីស្វរៈ ហើយព្រមទាំងសំបួងសង្រួងដល់ព្រះឥស្វរ ម្យ៉ាងទៀតសិលាចារឹកនេះ បានរៀបរាប់អំពីការកសាងរូបសំណាកពីរ គឺរូបព្រះព្រហ្មមួយ រូបព្រះនារាយណ៍មួយ ។

ឯក្បាច់ក្បាំង ហើយនិងក្បាច់នៅផ្តួមទទឹងទ្វារនៃព្រះវិហារពុទ្ធសាសនាបែកខាងមហាយាននេះ សុទ្ធតែគួរជាទីជាប់ចិត្ត ហើយសំខាន់ ៗ ទៀតផង ។ ក្បាច់ខ្លះត្រូវខូចខាតដោយសារការបង្ហិនបំផ្លាញនៃសាសនាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងសតវត្សទី ១៣ ព្រោះគេឃើញនៅសល់កុដិមួយធ្វើពីឈើ ដែលក្រសួងអភិរក្ស

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

អគ្គីរបាទក្រសួងត្រាយឃើញ ។

ស្រះស្រង់

សាងឡើងចុងសតវត្សទី ១២ ដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ "បច្ឆាបរណៈ ព្រះនាម "មហាបរមសុគតបទ" ។ ក្រសួងអភិរក្សបុរាណៈ ជួសជុលខែកក្កដាដល់ គ.ស. ១៩៦០ ហេតុមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ការធ្វើដំណើរចេញពីប្រាសាទបន្ទាយក្ដីតាមទ្វារខាងកើត កាត់តាមថ្នល់ពោះត្រង់ចំងាយម៉ែត្រលេខ ១១ គេនឹងបានទៅដល់ កំផណ្ដើរយ៉ាងសង្ហានៃពពហាល ដែលស្ថិតនៅចំពីមុខប្រាសាទបន្ទាយក្ដី គេនឹងឃើញផ្ទៃទឹកល្ហល្ហពនៃស្រះស្រង់ ដែលមានបណ្ដោយ ៧០០ ម៉ែត្រ ទទឹង ៣០០ ម៉ែត្រ បើតាមការស្មានមើលទៅ ប្រហែលជាស្រះនេះជីកក្នុងរជ្ជព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ ព្រោះស្រះនេះស្ថិតនៅឃ្លាតពីកំពែងប្រាសាទបន្ទាយក្ដី ។ ស្រះនេះមានកាំជណ្ដើរធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម ហើយកៀនធ្វើពីថ្មភក់, នៅកណ្ដាលស្រះមានកោះមួយធ្វើពី

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ផ្ទាំងថ្មដែលមានកងនៅជាប្រាសាទមួយតូច ៗ

ស្រះនេះមិនដែលរីងទឹកទេ ហើយមានដើមរុក្ខជាតិធំ ៗ ដុះនៅជុំវិញ ដែលធ្វើឲ្យមានទិដ្ឋភាពយ៉ាងត្រចះត្រចង់នៅក្នុងចំណោមប្រាសាទនានានៃអង្គរ ៗ មានទីលានភ្ជាប់ទៅនឹងសំណង់តូច ៗ ខ្លះនៃកនហាល ដែលមានជាចង្កូចមួយយកង ៤ ជ្រុងទ្រវែង ព្រមទាំងមានជាថែវព័ទ្ធជុំវិញផង ផ្នែកប្រោលធ្វើពីថ្មភក់ បើតាមការពិតនៃផែនទី " ភនកៅ " គឺមានធ្វើជាផ្លូវតូច ៗ ពីរទៀត ហើយមានកាំជណ្តើរមួយស្ថិតនៅជាប់នឹងស័ក្យដែលមានជាសង្កាត់ ១ ថែកបានជាជណ្តើរ ៣ នៅកណ្តាលស័ក្យ ដែលនៅតាមជណ្តើរនេះមានឆ្លាក់ជារូបគោពីរ មានភាពយ៉ាងអន់គាប មានសានជាផ្នែកកនហាល ដែលលៀនលយចេញ ហើយជាលំអដោយក្បាច់ដែលឆាតយ៉ាងសង្ហាផង ៗ ការរចនាសឹងប្រកបដោយថ្វីដៃយ៉ាងប្រណីតបង្ហាញពីភាពសម្បូណ៌កកកុញ ដោយក្បាច់ដ៏ប្រសើរផ្សេង ៗ នៅពីខាងមុខកនហាលមានរូបគ្រុឌមួយយ៉ាងធំប្រគង

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ប្រដាក់លើរូបនាគដែលមានក្បាល ៣ ឯក្បាលឯទៀតសម្រាប់រុំព័ទ្ធ ។ នៅពីខាងក្រោយ មាននាគក្បាល ៣ មួយទៀតដែលមានកន្ទុយធ្លាក់ភ្ជាប់លំអដោយក្បាលនាគតូច ៗ ដាក់ពីលើក្ងោគ្រុឌយ៉ាងច្បាស់ ៗ ។ ឯកន្ទុយនាគធ្លាក់ដាក់លើជើងសសរដែលមានធ្លាក់ជាលំអផ្នែក ៗ ហើយដែលដាក់ភ្ជាប់ទៅនឹងគ្រឹះយ៉ាងធំ ។ រូបទាំងនេះមានសភាពល្អឥតខ្ចោះ មានទ្រង់ទ្រាយនៅសល់ខ្លះ ដែលមានសភាពដូចនៅប្រាសាទបាយ័នដែរ ។

ប្រាសាទក្រវ៉ាន់

សាងនៅដើមសតវត្សទី ១០ (គ.ស. ៩២១) ដោយព្រះបាទ ហសវរ្ម័នទី ១ បណ្ដាមរណៈព្រះនាម "រុទ្រលោក" ទទិសបំពោះព្រហ្មញ្ញសាសនា ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរ បានថែរក្សាតាំងពី គ.ស. ១៩២៩ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ប្រាសាទក្រវ៉ាន់នៅចំពីខាងកើតអង្គរវត្ត តាមផ្លូវវង់តូច ត្រង់គីឡូម៉ែត្រលេខ ១២ និងលេខ ១៣ ដែលមានតួប្រាសាទ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៥ សន់អំពីថ្ម តែសព្វថ្ងៃនេះត្រូវវិនាសខូចខាតអស់ជាច្រើន ។ ប្រាសាទនេះមានលំអគ្រប់កន្លែងទាំងអស់ ដែលមានលក្ខណៈពិសេសម្យ៉ាងតាមការរចនានៅអង្គរ ដូចជាក្បាច់រចនាខ្វះធ្លាក់នៅលើថ្មខាងក្នុងវិហារទាំងនោះ ។

មានស្រះបោក្ខរណីព័ទ្ធជុំវិញ ហើយមានចំនប់មួយនៅទិសពាយ័ព្យ សម្រាប់ជាផ្លូវចូលកាន់ប្រាសាទ ។ ប្រាសាទទាំងនេះស្ថិតនៅជិត ៗ គ្នាលើទីលានដីមួយ ដែលបែរមុខទៅទិសខាងកើត ។ ការខូចខាតនេះមានមកអស់កាលជាយូរមកហើយ ព្រោះមានរុក្ខជាតិធំ ៗ មានឫសចាក់ទម្លុះតាមចន្លោះថ្ម ឯការដែលវិនាសនៃផ្ដើរនៅធរណីទ្វារ គួរឲ្យស្ដាយណាស់ ។

ប្រាសាទប្រែរូប

សាងនៅចុងសតវត្សទី ១០ គ.ស. ៩៦១ ដោយព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ្ម័ន បច្ឆាមរណៈព្រះនាម "សិវៈលោក" ទុកសម្រាប់ព្រហ្មញ្ញសាសនា ថ្វាយចំពោះព្រះនារាយណ៍ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

ក្រសួងអភិរក្សអង្គរ បានចាប់ផ្ដើមថែរក្សាតាំងពី គ.ស. ១៩៣០ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ប្រាសាទនេះ ស្ថិតនៅចម្ងាយ ២៣០០ ម៉ែត្រ ពីផ្លូវខ្វាងវង់ធំនិងវង់តូចត្រង់ជ្រុងស្រះស្រង់ ដែលស្ថិតនៅត្រង់ផ្លូវកែងកាត់ទៅទិសខាងជើង ហើយដែលស្ថិតនៅចម្ងាយ ៨០០ ម៉ែត្រ ពីខាងត្បូងទំនប់ទិសទក្សិណនៃបារាយណ៍ទិសបូព៌ា គឺស្ថិតនៅត្រង់បង្គោលគីឡូម៉ែត្រលេខ ១៦ ។

ប្រាសាទប្រែរូប លាតត្រដាងឲ្យឃើញនូវទ្រង់ទ្រាយនិងវិសាលភាពយ៉ាងប្រណីត ដែលសាងឡើងដោយវត្ថុធាតុពណ៌ក្រហម គឺសាងអំពីឥដ្ឋបាយក្រៀមនិងឥដ្ឋ ។ គេបានប្រឹងប្រែងរៀបចំឡើងវិញ ដោយយកដីនិងឫសឈើឲ្យអស់ចេញ ដើម្បីកុំឲ្យរមៀលធ្លាក់ ហើយយកកំបោរនិងបាយអមកភ្ជាប់ឥដ្ឋ ដើម្បីឲ្យមានសភាពរឹងប៉ុងដូចធម្មតា ។

ប្រាសាទនេះ សាងក្រោយប្រាសាទមេបុណ្យ ប៉ុន្តែមានសភាពដូចគ្នាបេះបិទ គឺប្រាសាទដែលសាងឡើងជា

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទក្ដុ ព្រមទាំងមានជាថែវលេចលយចេញតាំងពីពេល
កសាងមកម្ល៉េះ ហើយមានទាំងបន្ទប់វែង ៗ សំយុងបន្ទមក
ក្រោមទៀត ។ ពួកប្រាសាទក្ដុំទាំងនេះ ជាកន្លែងសម្រាប់
ព្រះកាទិទេព មានកន់ជាសាជី ដូចជាមកុដកន់៤ ជ្រុងញ្ចាយ
ហើយមានជាបន្ទប់ ដែលសាងឧទ្ទិសបំពោះវីរៈជន ព្រមទាំង
… ។ កំនួន ១២ នៅតាមក្បាលជណ្ដើរ
ដើម្បីជាកន្ទុងសម្រាប់ដំកល់សិវៈលិង្គ ដូចជានៅប្រាសាទ
បានទិដែរ ។ ឯសិលាចារឹកបានអធិប្បាយប្រាប់ពីកំណត់
កាល…ពី គ.ស. ៩៦១ មិនប្រាប់ពីឈ្មោះប្រាសាទព្រម
ទាំង…បញ្ជាក់ពី …នៃព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ័ន ដែល
ព្រះអង្គបានសាង…ឈ្មោះ រាជេន្ទ្របាទេស្វរៈ ដាក់នៅ
…ប្រាសាទកណ្ដាល ហើយមានរូបសំណាកព្រះអង្គ
ដំកល់… …ប្រាសាទតាមជ្រុង គឺជាព្រះរូបដែលតាក់តែងទៅ
…សាងព្រាហ្មណ៍ ព្រោះព្រះអង្គជាអ្នកគ្រប់គ្រងនិងគោរព
ព្រះឥសូរ ឯព្រះមាតាបិតានិងព្រះអនុជរបស់ព្រះអង្គទ្រង់គោរព

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ព្រះនាងធុមាភគវតី ដែលជាមហេសីនៃព្រះឥស្សរ ព្រះបាទហរិវរ្ម័នទ្រង់គោរពព្រះនារាយណ៍ ។

សិលាចារឹកនេះ បានបញ្ជាក់ឲ្យដឹងពីការនៅរួបរួមសាមគ្គីរវាងព្រះរាជវង្សានុវង្ស ក្នុងពេលដែលព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះជន្មនៅឡើយ ។

នៅស្រុកនិងអ័ក្សនៃប្រាសាទមេបុណ្យខាងកើត មានទីវាលមួយប្រកបដោយផលិតផលយ៉ាងប្រសើរ ដោយការបង្ហូរទឹកពីបារាយណ៍ទិសខាងកើតមកប្រើប្រាស់ ។ បើតាមយោបល់លោក ហ្វីលិពស្ទូន ថាទីនេះ ជាកន្លែងដែលលូតលាស់ក្រោយពេលដែលលើកទីក្រុងពីកោះកេរ្តិ៍មក ព្រោះទីក្រុងនេះបានត្រូវបោះបង់ចោល ក្រោយពីពេលដែលបានរីកចម្រើនពី គ.ស. ៩២១ រហូតមកដល់ គ.ស.៩៤៤ ។ ព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ្ម័ន បានបោះបង់រាជធានីនេះដើម្បីមកកាន់អង្គរវិញ ដែលក្នុងសម័យនោះហៅថា យសោធរបុរៈ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

គេពុំបានដឹងថាតើមកពីហេតុអ្វីទេ បានជាជនជាតិកម្ពុជាហាត់តែងសាងប្រាសាទនេះឡើង ឲ្យមានទ្រង់ទ្រាយដូចជាកន្លែងបញ្ចុះសព ដែលមានឈ្មោះថា ប្រែរូប ដែលជាកន្លែងធ្វើឡើងតាមប្រពៃណីនៃឈាបនកិច្ច ដូចមានការគូសវាសព្រាងជាដំបូង នូវកងគំនូររូបអសុភយ៉ាងឆូរហែរគ្នាតាមការផ្គត់ផ្គង់យ៉ាងប្លែក ៗ ពីគ្នា ដូច្នេះ ។ គេឃើញមានផើងមួយស្ថិតនៅក្រោមជើងជណ្ដើរខាងកើត នៃតួប្រាសាទកងសាជីដែលគួរឲ្យក្រឡេកក្នុងមើលនូវពិធីបុណ្យ តាមចំណងជើងរូបគំនូរដែលរមៀលធ្លាក់មកពីក្រប ដែលសាងសម្រាប់ពិធីថ្វាយព្រះភ្លើងស្តេចគំលង់ដែលទ្រង់សុគតនៅលើភ្នំគូលែន ។

បើតាមថ្វីដៃនៃនិម្មាបនកម្ម ប្រាសាទនេះមានកំពែងពីរជាន់ប្រកបដោយគោបុរៈ ៤ ហើយនិងមានជាតួប្រាសាទកងសាជីដែលមានជណ្ដើរតូច ៗ សម្រាប់ទល់ទ្រតួប្រាសាទបន្ទាយទាំង ៥ នោះ ។ ផ្នែកខាងកើតនៃកំពែងខាងក្រៅមាន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

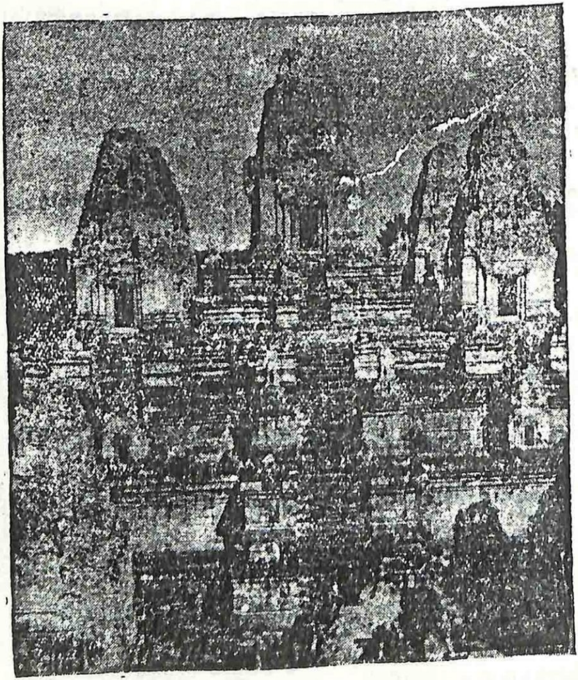

ប្រាសាទប្រែរូប

មើលពីទិសខាងកើត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ច្រើនព្រួយសមតាមការនិយម ដោយមានសាងជាប្រាង្គ ប្រាសាទពីរក្រុមស្ថិតនៅ ៣ ខ្នាន តាមរបៀបយ៉ាងសមទៅតាមអ័ក្សនៅលើខឿនគ្រឹះធំតែមួយ ៗ តួប្រាង្គទីមួយដែលនៅខាងដើមផ្លូវចូល ពុំបានសាងនៅលើមូលដ្ឋានខឿនដែលបានប្រុងប្រៀបជាស្រេចនោះទេ ឬមួយក៏គេយកឥដ្ឋប្រាង្គនេះទៅប្រើជួសជុលកន្លែងដទៃទៀត ដោយប្រាង្គនោះទ្រុឌទ្រោមពេក ៗ នៅលើខឿនគ្រឹះកណ្តាល មានប្រាង្គមួយធំជាងគេដែលមានសភាពគ្របសង្កត់ ទៅលើប្រាសាទឯទៀត ៗ ប្រាសាទនិមួយ ៗ មានប្រវែង ៥ ម៉ែត្រ ក្នុងមួយជ្រុង ៗ ព្រមទាំងមានសាងជាថ្នាក់ៗ តូចៗ នៅផ្នែកដំបូល ៗ នៅតាមជ្រុង មានការខូចខាតអស់ជាច្រើនតាមកន្លែងខ្លះ ដែលខ្ពស់ ហើយមានផ្តាំងថ្មរមៀលធ្លាក់ ហើយមិននៅតាមកង់ប្រាសាទ ដែលលៀនលយចេញក្រៅ ដែលមានស្នាមក្រហែនឥដ្ឋ ៗ ឥដ្ឋនិមួយៗ មានទំហំ ៣០×១៦×៨,៥ ដែលរៀបផ្គុំភ្ជាប់គ្នា [illegible]ចាំបាច់ប្រើបាយអ គឺយកជ័រឈើមកភ្ជាប់ផ្គួសវិញៗ

16
www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទមេបុណ្យទិសបូព៌

សាងនៅពាក់កណ្ដាលសតវត្សទី ១០ " គ.ស. ៩៥២ " ដោយព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ្ម័ន "បច្ឆាមរណៈ ព្រះនាមសិវលោក" ។ ការថែរក្សាដោយក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ពី គ.ស. ១៩៣៥ រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

នៅខាងកើតប្រាសាទប្រែរូបចម្ងាយ ៥០០ ម៉ែត្រ គេនឹងទៅដល់បារាយណ៍ទិសបូព៌ ដែលស្ថិតនៅត្រង់បណ្ដោយគីឡូម៉ែត្រលេខ ១៦ បារាយណ៍នេះមានទទឹង ២ គីឡូម៉ែត្រ បណ្ដោយ ៧ គីឡូម៉ែត្រ ហើយមានដីទួលខ្ពស់ព័ទ្ធជុំវិញប្រកបដោយសទ្ទឹកសីមាដាក់នៅតាមមុមផង ។ ទីនេះលោក ជីវ· តា ក្វាន់ បានឲ្យឈ្មោះថាបឹងធំ ដែលឈ្មោះដើមហៅថា យសោធរតដាក: ដែលបានជីកក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទយសោវរ្ម័ន ក្នុងចុងសតវត្សទី ១០ ។

ស្តុកទឹកយ៉ាងធំនេះ ជាកន្លែងសម្រាប់បញ្ចូលបញ្ចេញទឹក

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ស៊ីនសៀមរាប ហើយព្រមទាំងជាកន្លែងសម្រាប់បង្ហូរទឹកទៅដាក់តាមទីវាលទំនាប ដែលសព្វថ្ងៃនេះបានក្លាយទៅជាវាលស្រែអស់ទៅហើយ ។ កាលជំនាន់ដើមបារាយណ៍នេះមានជម្រៅ ៣ ម៉ែត្រ ដោយមានភស្តុតាងជាសំគាន់គឺកាំជណ្តើរធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម ដាក់នៅនឹងទំនួលនៃប្រាសាទមេបុណ្យ បំណុះទឹកដែលមាននៅក្នុងបឹងនេះមាន ៤០ លានម៉ែត្រគុប ។ ដោយហេតុមកពីមានដីខ្សាច់ និងដីល្បប់ហូរមកចាក់បំពេញជួបេះហើយបានជាមានកន្លែងខ្លះ ត្រូវនេះគោកអស់គ្មានសល់ទឹកឡើយ ។

១៦ 7 ហេតុនេះហើយ បានជានៅកណ្តាលនេះឃើញមានជាកោះតូចមួយរាង ៤ ជ្រុងស្មើ ក្នុងមួយជ្រុង ១ ប្រវែង ១២០ ម៉ែត្រ ។ នៅលើកោះនេះ គេបានសាងប្រាសាទមេបុណ្យទិសបូព៌ា ស្របនឹងស័ក្យនៃគុហារជាទ្វារចូលទៅព្រះរាជវាំងអង្គរធំនឹងក្លោងទ្វារជ័យ ។ ប្រាសាទនេះមានស្ថានភាពជាប្រាសាទភ្នំ ដែលជានិមិត្តរូបនៃភ្នំព្រះសុមេរុ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទមេបុណ្យទិសបូព៌

សាងនៅពាក់កណ្ដាលសតវត្សទី ១០ "គ.ស. ៩៥២" ដោយព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ្ម័ន "បច្ឆាមរណៈ ព្រះនាមសិវៈលោក" ។ ការថែរក្សាដោយក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ពី គ.ស. ១៩៣៥ រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

នៅខាងជើងប្រាសាទប្រែរូបចម្ងាយ ៥០០ ម៉ែត្រ គេនឹងទៅដល់បារាយណ៍ទិសបូព៌ ដែលស្ថិតនៅត្រង់ចំណោលគីឡូម៉ែត្រលេខ ១៦ បារាយណ៍នេះមានទទឹង ២ គីឡូម៉ែត្រ បណ្ដោយ ៧ គីឡូម៉ែត្រ ហើយមានដីទួលខ្ពស់ព័ទ្ធជុំវិញប្រកបដោយសទឹកសីមាដាក់នៅតាមមុមផង ។ ទីនេះលោកជីតា ក្រាំង បានឲ្យឈ្មោះថាបឹងធំ ដែលឈ្មោះដើមហៅថា យសោធរតដាកៈ ដែលបានជីកកន្លងគាលព្រះបាទយសោវរ្ម័ន ចុងសតវត្សទី ១០ ។

ស្រះទឹកយ៉ាងធំនេះ ជាកន្លែងសម្រាប់បញ្ចូលបញ្ចេញទឹក

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ស៊ីនសៀមរាប ហើយព្រមទាំងជាកន្លែងសម្រាប់បង្ហូរទឹកទៅដាក់តាមទីវាលទំនាប ដែលសព្វថ្ងៃនេះបានក្លាយទៅជាវាលស្រែអស់ទៅហើយ ។ កាលដំនាន់ដើមបារាយណ៍នេះមានជម្រៅ ៣ ម៉ែត្រ ដោយមានកស្តុតានជាសំកាន់តិកាំជណ្ដើរ ធ្វើពីថ្មបាយក្រៀម ដាក់នៅនឹងទីទួលនៃប្រាសាទមេបុណ្យ បំណុះទឹកដែលមាននៅក្នុងបឹងនេះមាន ៤០ លានម៉ែត្រគូប ។ ដោយហេតុមកពីមានដីខ្សាច់ និងដីល្បប់ហូរមកចាក់បំពេញ ដូច្នេះហើយបានជាមានកន្លែងខ្លះ ត្រូវខះគោកអស់គ្មានសល់ទឹកឡើយ ។

១២ ហេតុនេះហើយ បានជានៅកណ្ដាលនេះឃើញមានជាកោះតូចមួយរាង ៤ ជ្រុងស្មើ ក្នុងមួយជ្រុង ៗ ប្រវែង ១២០ ម៉ែត្រ ។ នៅលើកោះនេះ គេបានសាងប្រាសាទមេបុណ្យទិសបូព៌ា ស្របទិងស័ក្យនៃគុហារជាទ្វារចូលទៅព្រះរាជវាំងអង្គរធំនឹងក្លោងទ្វារជ័យ ។ ប្រាសាទនេះមានស្ថានភាពជាប្រាសាទភ្នំ ដែលជានិមិត្តរូបនៃភ្នំព្រះសុមេរុ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ឯគូប្រាសាទកណ្ដាលវិញមានរូបផ្ដើរល្អៗយ៉ាងក្រៃ ៗ ហានទៅ

ក្នុងបរិវេណកំពែងទាំង ៤ ជាន់ ។ គូប្រាសាទនេះមាន

ប្រាង្គថ្មធំៗ គឺមានកំពស់ពីដី ៣០ ម៉ែត្រ ព្រមទាំង

មានគុហាគ្រប់ ។ សាងឡើងទៀបគ្នាជាជួរ ៗ ជុំវិញ

ប្រហែលជានេះក្បាច់ក្រៅ [illegible] ដែលមានចំកំពូលជុំវិញ

នោះត្រូវឧបមាណាស់ ។ គេត្រូវធ្វើដំណើរឆ្លងទៅកាន់

ប្រាសាទនេះដោយថ្មូក ដែលជាហេតុនាំឲ្យយើងមានការ

សង្ស័យចំពោះការសាងសង់នេះណាស់ ព្រោះជាហេតុនាំឲ្យ

មនុស្សទៅក្រសាលបួលនាងបំផ្លិចណាស់ តែមានសភាព

ត្រជាក់ស្រួលជាទីបំផុត ។

មានសិលាចារឹកមួយក្រឡុង ដែលគេបានរកឃើញនៅក្បែរ

ប្រាសាទ ព្រមទាំងបានរកឃើញនូវរបស់បុរាណជាច្រើនទៀត ។

ឯសិលាចារឹកនោះ មានចុះនាំ ណាត់ពេលនៃការកសាងក្នុង

គ.ស. ៩៥២ គឺសាងមុនព្រះអង្គកោះកេរ ៩ ឆ្នាំ ដែលនាំ

ឲ្យយើងស្គាល់ឃើញនៅគ.ស ប្រាង្គទាំងឡាយ ដែលមាន

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

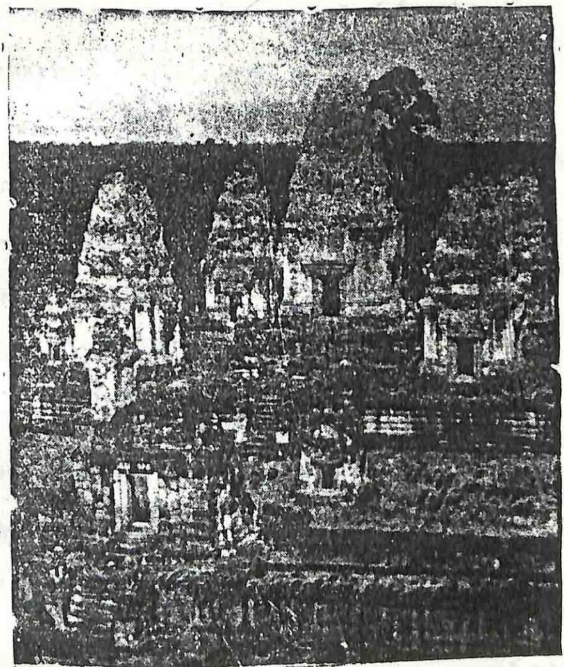

ប្រាសាទមេបុណ្យទិសបូព៌

មើលពីខាងកើត

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

តំកល់លិង្គ ស្រែកជិត្រាស្នូរៈ ឯរូបសំណាកដែលគួរ

គោរពបូជា គឺរូបព្រះឥសូរ និង រូបព្រះបរាតី ដែលទុកដូច

ជាព្រះវរមាតា – បិតា នៃព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន ។ មានរូប

លិង្គ ៨ ទៀត ដែលជារូបលិង្គរបស់ព្រះអាទិទេព ៨ រូបដែល

តំកល់នៅក្នុងគុហាតូច ៗ ទាំង ៨ នៅជុំវិញ គឺមានលិង្គព្រះ

ឧកយេណ៍ និង លិង្គព្រះព្រហ្មជា ដើម ។ ប្រាសាទមេបុណ្យ

អាចចាត់បញ្ចូលទៅក្នុងពពួកប្រាសាទ ដែលគួរជាទីគោរពបូជា

តាមអារម្មណ៍ដែលជាកិត្តិគុណដល់ព្រះអាទិទេព គឺមានរូប

សំណាកស្រីទេពអប្សរយ៉ាងល្អ ដែលបានគេឃើញនៅ

ក្នុងពេលគ្រួសស្រាយរៀបចំ រូបនេះមានក្បាច់យ៉ាងល្អ

ការចម្លាក់បានដ៏ក្បាច់ នៃរូបព្រះនាងបរាតីតាមការអធិប្បាយ

នៃសិលាចារឹក ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទនាគព័ន្ធ

សាងនៅពាក់កណ្ដាលសតវត្សទី ១២ ដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ បច្ឆាមរណៈ ព្រះនាមមហាបរមសុគតបទៈ ថ្វាយចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ក្រសួងសក់គ្រោគន្ធ៍ បានថែរក្សាតាំងពី គ.ស. ១៩២២ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ប្រាសាទនាគព័ន្ធ ស្ថិតនៅពីខាងមុខប្រាសាទក្រោលគោ តាមផ្លូវតូចមួយមានចម្ងាយ ៣០០ ម៉ែត្រ ដែលកាត់តម្រង់ទៅកាន់កោះដីតូចមួយនៃប្រាសាទ ដែលមានសណ្ឋានមិនថ្លៃគពីប្រាសាទមេបុណ្យដែលស្ថិតនៅក្នុងបារាយណ៍ ។ ប្រាសាទនេះស្ថិតនៅតាមអ័ក្សជាមួយគ្នានឹងប្រាសាទព្រះខ័ន ដែលមានឈ្មោះថា ជយតតកៈ មានបណ្ដោយ ៣៥០០ ម៉ែត្រ ទទឹង ៩០០ ម៉ែត្រ ។ កោះដីតូចនេះ មួយជ្រុងៗប្រវែង ៣៥០ ម៉ែត្រ សាងភ្ជាប់នឹងកាំជណ្ដើរដែលឆ្ពោះទៅអ័ក្ស ព្រមទាំងមានចម្លាក់ជារូបដំរីតូច ១ ដាក់នៅតាមមុខប្រាសាទ ដែលសព្វថ្ងៃនេះគេឃើញរូបមួយនៅសល់នឹងកន្លែងត្រង់ទិសឦសាន ។

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

តាមសិលាចារឹកនៅប្រាសាទព្រះខ័ន បានបញ្ជាក់ឲ្យដឹងថាជយតដាកៈនេះ គឺជាឈ្មោះបឹងនៅខាងជើង ។ លោកផរំតាកាន់ បានពណ៌នាថាស្រះនេះមានទឹកហូរមកពីស្ទឹងប្រាសាទ ដែលមានពន្លឺដូចពាសចាំងឆ្លុះកាយឲ្យនឹងផ្កាឈូក ដែលនាំមកនូវពណ៌សម្បុរដូចទឹក «បឹងឈាម» នៃព្រះភគវន្ត ។ នៅកណ្តាលមានកោះមួយប្រកបដោយប្រាសាទ ដែលគួរឲ្យរីករាយនៅតាមផ្ទៃទឹកដែលព័ទ្ធជុំវិញប្រាសាទនេះ ហើយជាទីតីរ្ថ "ទឹកមន្ត" សម្រាប់លាងបាបដែលចាំស់ពាល់ ការឆ្លងកាត់តាមបឹងនេះទៅកាន់ប្រាសាទ គេត្រូវជិះទូក ។

លក្ខណៈជាគ្រឿងសំគាល់នៃប្រាសាទនាគព័ន្ធនេះ គេបានដឹងយ៉ាងច្បាស់លាស់ ។ កាលពីឆ្នាំ ១៨៧៧ លោកដឺឡាប៉ក បានយល់ថាជាវិហារឧទ្ទិសចំពោះព្រះពុទ្ធដែលចូលនិព្វាន និងជាកន្លែងទឹកសម្រាប់ជម្រះមន្ទិលទាំងឡាយ ដើម្បីឲ្យបានបរិសុទ្ធស្អាត ។

តាំងពីពេលដែលគេរកឃើញឡើងវិញ ដោយលោក

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

សីផែស លោក ហ្វីណូត៍ និងលោក គោឡូប៊ឺវ៉ែមក គេគាប សំគាល់បាននៅទីនៃផ្ទៃស្រះធំ ផែលមានទ្រង់ទ្រាយដូចជាស្រះ អនោតត្តៈ ផែលជាស្រះស្ថិតនៅកណ្តាលភូមិភាគភ្នំហិមពាន្ត គឺជាភ្នំកំពូលពិភពលោក ។ ស្រះនេះជាទីគោរពបូជាតាមទំនៀមទម្លាប់នៃប្រទេសឥណ្ឌា ព្រោះស្រះនេះភ្ជាប់ទៅស្រះតូច ៗ ៤ ទៀត ទំហំប៉ុន ៗ គ្នាតាមទ្វារ ៤ ផែលជានិមិត្តរូបនៃទន្លេធំ ៗ ទាំង ៤ នៃពិភពលោក ។

ផ្ទៃទឹកហើយនិងផ្កាឈូករីកមួយទ្រព្រះគណទេពជានិមិត្តរូបនៃផែនដីដ៏បរិសុទ្ធ ហើយមានគំនិតភាគដូចរូបព្រះនារាយណ៍គង់នៅលើទឹក បញ្ចេញ ផ្កាឈូកព្រះព្រហ្ម ។ រូបប្រដូចដ៏ល្អ ៗ នេះ របស់លោក ប៉ូល មូស ជាអត្ថន័យ នៃផ្ទៃទឹកផែលមានភាពបរិសុទ្ធនេះត្រូវតាំងត្បូងប្រាសាទបន ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

តាមសិលាចារឹកនៅប្រាសាទព្រះខ័ន បានបញ្ជាក់ឲ្យដឹងថាជយតដាកៈនេះ គឺជាឈ្មោះបឹងនៅខាងជើង ។ លោកជ័រតាក្វាន់ បានពណ៌នាថាស្រះនេះមានទឹកហូរមកពីស្ទឹងនៃប្រាសាទ ដែលមានពន្លឺដូចមាសទាំងគ្រោះពាយព្យនឹងផ្កាឈូក ដែលនាំមកនូវពណ៌សម្បុរដូចទឹក «បឹងឈាម» នៃព្រះភគវន្ត ។ នៅកណ្ដាលមានកោះមួយប្រកបដោយប្រាសាទ ដែលគួរឲ្យរីករាយនៅតាមផ្លូវទឹកដែលព័ទ្ធជុំវិញប្រាសាទនេះ ហើយជាទីតិ្ថ "ទឹកមន្ត" សម្រាប់លាងបាបដែលប៉ះពាល់ ការឆ្លងកាត់តាមបឹងនេះទៅកាន់ប្រាសាទ គេត្រូវជិះទូក ។

លក្ខណៈជាគ្រឿងសំគាល់នៃប្រាសាទនាគព័ន្ធនេះ គេបានដឹងហើយច្បាស់លាស់ ។ កាលពីឆ្នាំ ១៨៧៧ លោកដឺឡាប៉ត បានយល់ថាជាវិហារឧទ្ទិសចំពោះព្រះពុទ្ធដែលចូលនិព្វាន និងជាកន្លែងទឹកសម្រាប់ជម្រះមន្ទិលទាំងឡាយ ដើម្បីឲ្យបានបរិសុទ្ធស្អាត ។

តាំងពីពេលដែលរុករកឃើញថ្មីឡើងវិញ ដោយលោក

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

សិផែស លោក ហ្វីណូត៍ និងលោក គោឡូប៊ែវមក គេគាប សំគាល់បាននៅទីងនៃផ្ទៃស្រះធំ ដែលមានទ្រង់ទ្រាយដូចជាស្រះអនោតត្តៈ ដែលជាស្រះស្ថិតនៅកណ្ដាលភូមិភាគភ្នំហិមពាន្ត គឺជាភ្នំកំពូលពិភពលោក ។ ស្រះនេះជាទីគោរពបូជាតាមទំនៀមទម្លាប់នៃប្រទេសឥណ្ឌា ព្រោះស្រះនេះភ្ជាប់ទៅស្រះតូច ៗ ៤ ទៀត ទំហំប៉ុន ៗ គ្នាតាមទិស ៤ ដែលជានិមិត្តរូបនៃទន្លេធំ ៗ ទាំង ៤ នៃពិភពលោក ។

ផ្ទៃទឹកហើយនិងផ្កាឈូករីកមួយទ្រព្រះគជទេពជានិមិត្តរូបនៃផែនដីដ៏បរិសុទ្ធ ហើយមានគំនូរភាគដូចរូបព្រះនារាយណ៍គង់នៅលើទឹក បញ្ចេញ "ផ្កាឈូកព្រះព្រហ្ម" ។ រូបប្រដូចដ៏ល្អ ៗ នេះ របស់លោក ប៉ូល មូស ជាអត្ថន័យ នៃផ្ទៃទឹកដែលមានភាពបរិសុទ្ធនេះត្រូវតាំងតួប្រាសាទផង ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

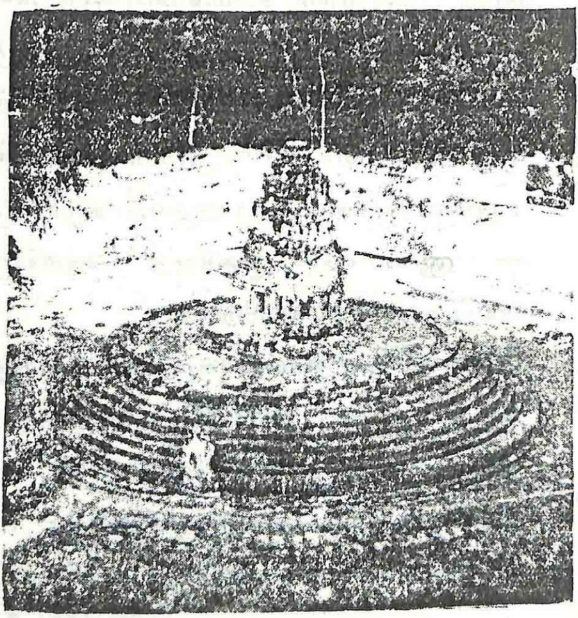

ប្រាសាទនាគព័ន្ធ

មើលពីជ្រុងខាងកើតខាងត្បូង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnsi.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទព្រះខ័ន

សាងនៅពាក់កណ្ដាលសតវត្សទី ១២ "គ.ស. ១១៩១" ដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ បញ្ចាំរណៈ ព្រះនាម "មហាបរមសុគតបទ" ។ ឧទ្ទិសចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរ បានចាប់ផ្ដើមថែរក្សាពី គ.ស. ១៩២៧ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

លក្ខណៈសំខាន់ :

ការធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រាសាទនេះ ត្រូវចូលពីខាងកើតចេញទៅទិសខាងលិច ឬបញ្ច្រាសមកវិញ ។ មុននឹងចូលលោកអ្នកត្រូវមានការប្រុងប្រៀបជាមុនបន្តិច គឺត្រូវទុកយានជំនិះនៅទីធ្លារដែលនៅឈមមុខ លោកអ្នក ឬក៏យកទៅទុកនៅច្រកកណ្ដាលនាទិសខាងជើងក៏បាន ។ ផ្លូវចូលទាំង ៣ នៃប្រាសាទនេះជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងផ្លូវធំ គឺផ្លូវធ្លោះទៅក្លោងទ្វារខាងកើត ដែលស្ថិតនៅជិតគីឡូម៉ែត្រលេខ ៩ ផ្លូវចូលទៅក្លោងទ្វារខាងជើងនៅជិតគីឡូម៉ែត្រលេខ ៨ ឯផ្លូវ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.bulinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ជើងដែលតម្រង់ទៅកាន់ទ្វារខាងលិច ស្ថិតនៅត្រង់គីឡូម៉ែត្រលេខ ៧ ។

ប្រាសាទព្រះខ័នមានកាំង ៤ ជ្រុងទ្រវែង បណ្ដោយ ៨០០ ម៉ែត្រ ទទឹង ៧០០ ម៉ែត្រ ដែលមានស្រះបោក្ខរណីព័ទ្ធជុំវិញ ហើយជាប្រាសាទមានផ្ទៃដីចំនួន ៥៦ ហិកតា ។ ប្រាសាទនេះមានគិនភាគ ទីធំលំនាំជាច្រើន ដូចប្រាសាទតាព្រហ្ម ហើយមានសំណង់ជាច្រើនសាងតជាប់ៗគ្នាពីមួយទៅមួយ នៅសល់តែបន្ទោះតូចៗ ។ កំពែងទី ៣ មានបណ្ដោយ ២០០ ម៉ែត្រ ទទឹង ១៧៥ ម៉ែត្រ ហ៊ុំព័ទ្ធប្រាសាទចាំងមូល ដែលមានភាពទូលំទូលាយល្អសមទៅតាមវិលាស-ភាពជំនាន់ដើម ប៉ុន្តែក៏មានភាពប្រហុកប្រហល់នៃនិម្មាបនកម្មដូចនេះក៏ដោយ ។ ប្រាសាទនេះច្រើនស្ថិតនៅជុំគ្នាទៅតាមភាពយ៉ាងរុងរឿងបំផុត ព្រោះសំណង់ទាំងនេះស្ថិតនៅជុំគ្នា លើមណ្ឌលតែមួយយ៉ាងទូលាយ ដោយមានសំណង់ខ្លះសាងដោយឈើប្រក់ក្បឿង ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budgnst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នៅប្រាសាទព្រះខ័ននេះ វត្ថុជាតុតាំងឡាយនាំឲ្យស្រួលយល់ណាស់ ដោយហេតុនេះហើយបានជានៅតាមទ្វារប្រាសាទមាន សិលាចារឹករៀបរាប់ពីសមាណចិត្តដែលពោរពេញដោយការរីកចំរើនខាងករុណាធម៌ ហើយនិងមានរៀបរាប់បង្ហាញពីឈ្មោះវត្ថុដែលជាទីគោរពបូជា ដើម្បីជាអំណានមនុស្សដែលមានកិត្តិគុណទុកដូចជាព្រះអាទិទេព ។ វត្ថុតាំងនេះចាត់ចែងសាងឡើង សមជាប្រាសាទដែលមានលក្ខណៈជាប្រាសាទមនុស្សាវរីយ៍ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត បើតាមសិលាចារឹក ដែលគេរកឃើញកាលពី គ.ស. ១៩៣៩ មានបរិយាយថាកន្លែងនេះ ទុកដូចជាកន្លែងតាំមកនូវជ័យជំនះគឺជាទីក្រុង "ជ័យស្រី" ។

តាមយោបល់របស់លោក សឺដែស ថា : ប្រាសាទនេះសមជាមានឈ្មោះថា ព្រះខ័នពិតមែន ថ្វីត្បិតតែមានឈ្មោះដើមថា ទីក្រុងជ័យស្រី និងឈ្មោះថ្មីថាព្រះខ័នដូច្នេះ ក៏ឈ្មោះតាំងពីនេះសមតាមការនិយាយរបស់ខ្មែរពិតប្រាកដ គឺមានន័យ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ជាព្រះវ័នកជ្ជ ។ ឯឈ្មោះថា នរៈស្សយស្រី នេះមានន័យថា ទីក្រុងដែលពោរពេញទៅដោយសេចក្ដីសម្បូណ៌សប្បាយ ដែលប្រជាជនតែងហៅថា ព្រះវ័នកជ្ជ ពោលគឺព្រះវ័ននោះឯង ។

ផ្ទុយទៅវិញ ចំពោះលោកអ្នកណាដែលបានទស្សនាប្រាសាទតាព្រហ្ម ឬបន្ទាយក្ដី ដែលស្ថាបនាដោយព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ នោះដែរ រមែងមានផ្លូវចូល ៤ ឆ្លងកាត់ស្រះបោក្ខរណីដែលគេតែងឃើញរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ព្រោះតាមផ្លូវឆ្លងកាត់ស្រះ តែងមានឆ្លាក់ជារូបយក្ស "អសុ" ទាញនាគ ដូចជានៅតាមមាត់ច្រកនៃក្លោងទ្វារគន្លងធំដែរ ហើយជាទីក្រុងមួយដែលជាទីមិត្តរូបនៃនិម្មាបនកម្ម ដែលនៅដាច់ស្រយាលពីប្រាសាទបក្សាយន្ត ។ ទីក្រុងទាំងពីរនេះមានលក្ខណៈដូចគ្នាបេះបិត វត្តទាំងនេះជាតំណាងរាជធានីដែលត្រូវទទួលការអះអាងបន្ថែមតាមសេចក្ដីសំរេចចិត្ត ឬតាមគុណប្រយោជន៍យ៉ាងប្រសើរនៃទ្វារចូល ព្រោះជាផ្លូវដើរខុស

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budginst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្លែកពីសភាពធម្មតា ធ្វើឡើងសម្រាប់រទេះ ឬ ដំរីចេញចូល ។ ព្រះខ័នពុំមានទំរង់មុខទុហារដូចជាប្រាសាទបាយ័ន កំពែងខាងក្រៅនៃប្រាសាទតាព្រហ្ម, បន្ទាយក្ដី, ប្រាសាទតាសោមនឹងប្រាសាទអង្គរធំនោះទេ ព្រោះជាប្រាសាទសាងមុនគេ ហើយជាព្រះរាជនិវេសនបណ្ដោះអាសន្នសម្រាប់ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ ក្នុងពេលដែលកំពុងស្ថាបនាជាថ្មីឡើងវិញនៅទីក្រុងនេះ ដែលត្រូវខូចខាតដោយពួកចាមចូលមកលុកលុយក្នុង គ.ស. ១១៧៧ ។

នៅប្រាសាទនេះមានសិលាចារឹកមួយ ចារឹកនូវអក្សរយ៉ាងច្បាស់លាស់កាលពី គ.ស. ១១៩១ ថា: ព្រះពោធិសត្វលោកេស្វរៈព្រះនាមជ័យបរមេស្វរៈនោះ ព្រះអង្គទ្រង់គោរពបូជាទុកដូចព្រះបិតារបស់ព្រះអង្គ ដូចជានៅប្រាសាទតាព្រហ្មដែលព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៧ បានសាងរូបមួយជាដំណាងព្រះមាតានៃព្រះអង្គ ដែលមានព្រះនាមថា ប្រាជ្ញាបារមិតា ។

សិលាចារឹកនេះបានបង្ហាញឲ្យដឹងថា មានរូបសំណាក

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

៨១៥ រូប មានមន្ទីរពេទ្យបាលរោគ ១០២ ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រ តែពុំបានបញ្ជាក់ថាសាងនៅត្រង់ណា ៗ នោះឡើយ ព្រមទាំងមានគេហស្ថានមួយជាកន្លែងឈប់សំរាក ៗ ឯចំណែកកម្មករ ហើយនិងអ្នកបំរើក្នុងការកសាងប្រាសាទ មានចំនួន៩៧,៨៦០ នាក់ ដែលក្នុងចំណោមនេះមានស្រ្តីរាំចំនួន ១.០០០ នាក់ផង ៗ ក្នុងមួយឆ្នាំមានបុណ្យធំ ៗ ចំនួន ១០ ដង ហើយក្នុងមួយខែមានថ្ងៃបុណ្យ ១០ ថ្ងៃ ដែលជាថ្ងៃសំដែងនូវទឹកចិត្តរបស់ខ្មែរ ក្នុងថ្ងៃបុណ្យតាមប្រពៃណីសាសនា និង តាមពេលសំរាកលំហែ ៗ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

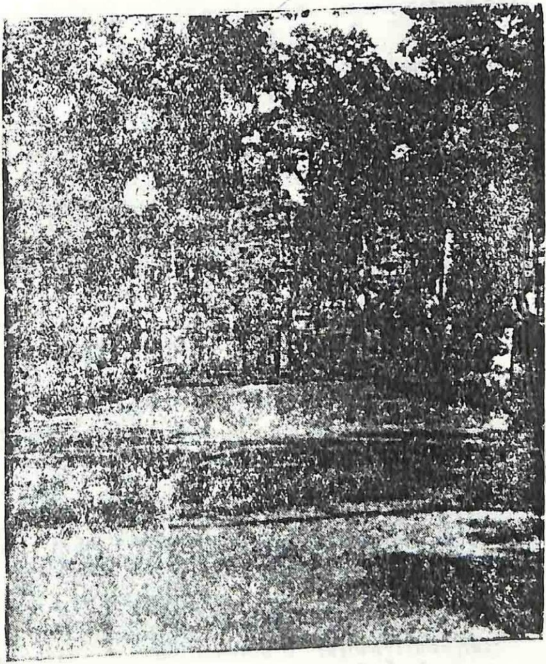

ប្រាសាទព្រះខ័ន

មើលចំពីខាងលិចនៃខ្លោងទ្វារទី ១

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ទិសខាងកើត ដែលហាក់ដូចជាកោះមួយស្ថិតនៅកណ្តាល

ទិសខាងកើត ដែលហាក់ដូចជាកោះមួយស្ថិតនៅកណ្ដាល

មានខឿនជញ្ជាំងសាងព័ទ្ធព្ធៈយក្រៀប មិនមានជើងជណ្តើរ ៤ ទៀតតូច ៗ នៅតាមស័ក្យ កាក់តែងលំអដោយរូបតោនៅ មាត់ជណ្តើរ ហើយមានធ្វើជាចង្អូរទឹកបញ្ចេញពីខឿនថ្នាក់ ខាងលើផង ។ ចំណោះខឿន ១ មានប្រវែងទទឹង ៩ ម៉ែត្រ ហើយគែមជុំវិញទទឹង ២ ម៉ែត្រ តភ្ជាប់ទៅខឿនសណ្ឋានកងមូល នៃរូបមាតកជ ។ ចំណោះខឿនទី ២ ពីកើតទៅលិចប្រវែង ៩០ ម៉ែត្រ ពីជើងទៅត្បូងប្រវែង ៨០ ម៉ែត្រ កំពស់ ២ ម៉ែត្រ ៤០ " គែម " ជាគែមជុំវិញទទឹង ២ ម៉ែត្រ ៤០ តភ្ជាប់ទៅខឿន កំពែង ដែលជាជញ្ជាំងទល់ទ្រនៃថ្នាក់ៈខាងលើ ដែលមាន ចាក់ដីចំពេញ ។

ប្រាសាទនេះមានប្រាង្គ ៤ សាងកំពស់ស្ថិតនៅជាប់ ៗ គ្នាលើថ្មគ្រឹះជាមួយគ្នា ។ សព្វថ្ងៃនេះដ៏ជុះហើយមាន ទម្រង់ពីរជួរគឺជួរខាងក្រោយមានលំដោងគេ ដោយមានសាង ជាថ្នាក់ ៗ នៅជាន់ខាងលើមានកាបដោយទឹកកំបោរ តែ សព្វថ្ងៃនេះរលប់បាត់អស់ហើយ ព្រោះសំរាមដាំងគេគរនៅ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ជ្រុងខាងជើងឆៀងខាងកើត បំណែកប្រាង្គនៅជ្រុងខាងត្បូងឆៀងខាងកើត ត្រៀងខាងលើត្រូវវិនាសខូចខាតអស់ហើយ ។ ឯការស្ថាបនាប្រាង្គទាំងពីរបែកខាងជើង ដែលស្ថិតនៅស្របនឹងផ្លូវដើរពីកើតទៅលិចនោះ គឺជាឧទាហរណ៍មួយគាបនាំឲ្យយល់នូវទម្រង់ដើមដែលមានប្រាង្គពីរជួរ ដូចនៅប្រាសាទព្រះគោដែរ ឯប្រាង្គពីរទៀតនោះ ស្ថិតនៅក្នុងសភាពដូចទើបនឹងព្រោង ថ្ម មួយកំ ត្រូវវិនាសខូចខាតអស់ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទព្រះគោ

(មើលពីខាងកើត)

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទព្រះគោ

សាងនៅចុងសតវត្សទី ៩ "គ.ស. ៨៧៩" ដោយព្រះបាទ "ឥន្ទ្រាវរ្ម័នទី ១" បច្ឆាមរណៈ ព្រះនាម "សិវលោក" ថ្វាយចំពោះព្រះឥសូរ ក្នុងសាសនាព្រាហ្មណ៍ ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរ បានថែរក្សាតាំងពី គ.ស. ១៩៣២ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ព្រះគោ សាងឧទ្ទិសចំពោះដល់វិញ្ញាណក្ខន្ធព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ២ ព្រមទាំងបុព្វបុរសនៃព្រះបាទឥន្ទ្រាវរ្ម័នទី ១ ។ ប្រាសាទនេះ ស្ថិតនៅខាងលិចផ្លូវចូលទៅកាន់ប្រាសាទបាគង ហើយស្ថិតនៅខាងត្បូងផ្លូវជាតិលេខ ៦ សៀមរាប ភ្នំពេញ ចម្ងាយ ៥០០ ម៉ែត្រ ។ ប្រាង្គទាំងឡាយនៃប្រាសាទនេះ បេរខមុខទៅផ្លូវខាងកើត ហើយសាងឡើងនៅលើផ្ទៃដីប្រវែងពីកើតទៅលិច ៥០០ ម៉ែត្រ ពីជើងទៅត្បូង ៤០០ ម៉ែត្រ ដោយគិតរួមទាំងស្រះជុំវិញផង ហើយជាប្រាសាទសាងដោយឥដ្ឋនិងថ្មបាយក្រៀម ។ មានផ្ទាំងសិលាចារឹកមួយ មាន

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ទ្រមង់យ៉ាងល្អស្ថិតនៅជិតគោបុរៈកំពែងទី ១ សិលាចារឹកនេះ ថ្លែងសក្ការបូជាចំពោះព្រះឥសូរ ហើយបន្ទាប់មកថ្លែងពីពិប្ដូ ខុភាពនៃព្រះបាទឥន្ទ្រាវរ្ម័ន ការជាអក្សរសំស្ក្រឹតយ៉ាងវែង រៀបរាប់ពីការគោរពបូជាព្រះទេវរាជ ដែលស្ថិតនៅលើ មហិន្ទ្រា គឺ គូលែន ព្រមទាំងបញ្ជាក់ពីការកសាងបដិមា-ករបី ក្នុង ក.ស. ៨៧៩ គឺ ព្រះឥសូរ មិន ទៅ ។ នៅ មុខសិលាចារឹកមានទៀត មានចុះជាភាសាខ្មែរ រៀបរាប់ បញ្ជាក់កាលពី ក.ស. ៨៩៣ ក្នុងរាជ្យព្រះបាទ យសោវរ្ម័ន ដែលទ្រង់បញ្ជាក់ឲ្យកសាងរូប បារមេស្វរៈ ដាក់នៅនឹងប្រាង្គ ជ្រុងខាងកើត ហើយមិនរូប ត្រិភុវនេស្វរៈ ដាក់នៅប្រាង្គខាង ត្បូង ។ មានសិលាចារឹកមួយទៀតចុះកំណត់កាល សករាជទី ១១ " ក.ស. ១០០៥ " ដែលបញ្ជាក់ឲ្យដឹងនូវ រជ្ជកាលព្រះបាទ ជ័យវីរវរ្ម័ន ដែលគ្រងរាជ្យពី ក.ស. ១០០២ ដល់ ក.ស ១០១០ ព្រមទាំងបង្ហាញឲ្យដឹងនូវការដណ្ដើមយក-រាជ្យពីព្រះអង្គ ដោយព្រះបាទសូរ្យវរ្ម័នទី ១ ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budginst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

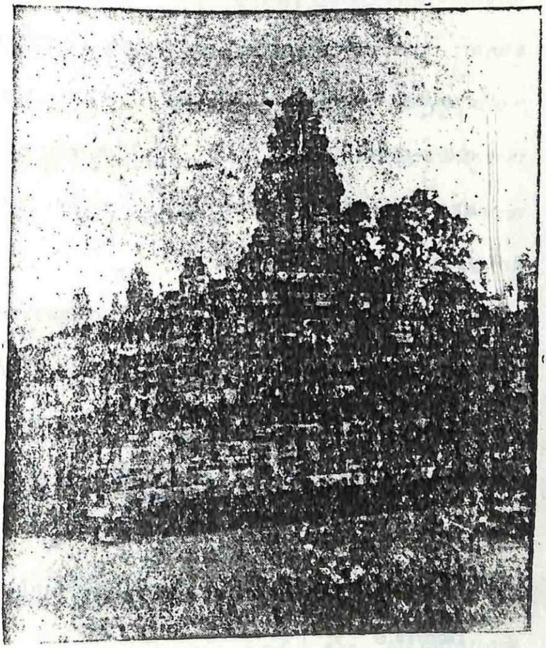

ប្រាសាទបាគង

មើលពីជ្រុងខាងជើង ខាងលិច

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទបាគង

សាងនៅចុងសតវត្សទី ៩ គ.ស. ៨៨១ ដោយព្រះបាទឥន្ទ្រវរ្ម័នទី ១ បច្ឆាមរណៈ ព្រះនាម "ឥសូរលោក" ថ្វាយចំពោះព្រះនារាយណ៍ ។ ការថែរក្សាដោយក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ចាប់តាំងពី គ.ស. ១៩៣៦ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ប្រាសាទបាគង ស្ថិតនៅតាមផ្លូវដើរមួយប្រក់ដោយដីខ្សាច់ចម្ងាយ ១៥០០ ម៉ែត្រ ពីផ្លូវលេខ ៦ នៅត្រង់ផ្លូវខ្វែង ដែលមានសញ្ញាចម្ងាយ ១៣ គីឡូម៉ែត្រពីសៀមរាបក្រុង តាមផ្លូវ "សៀមរាបភ្នំពេញ" ។ ផ្លូវដើរនេះតម្រង់ទៅច្រកប្រាសាទធំទិសឧត្តរមើលពីចំហៀង ។ នៅទិសត្បូងសាខមានជញ្ជាំងកំពែងទី ២ អមជុំវិញរហូតដល់ចុងទិសខាងកើតនៅមុខគោបុរៈទី ២ ។

បាគងជាប្រាសាទមានរាងជាសាជី ស្ថិតនៅក្នុងកំពែងទី ៣ គឺជាប្រាសាទភ្នំ មានទ្រង់ទ្រាយប្រហែលគ្នានឹង

www.facebook.com/7Khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទគកយំ ដែលស្ថិតនៅទិសខាងកើតក្រុងសៀមរាបហើយ ជិតប្រាសាទកេងចិន នៅលើភ្នំគូលែន ។ ប្រាសាទនេះជាប្រាសាទកណ្តាលនៃក្រុងមួយឈ្មោះ "ហរិហរាល័យ" សាងឡើងថ្វាយចំពោះព្រះភាទិទេព ។ នៅប្រាសាទនេះ គេឃើញមានគាររូបមួយ ជាដំណាងផ្ទៃទេវសាថដែលនៅ ជិតកជតាទីខ្ទ ។ ប្រាសាទនេះប្រហែលជាបង្ហើយសាងឡើងក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទ "ជ័យវរ្ម័នទី ២" ក្រោយពេលដែលព្រះអង្គទ្រង់យាងចាកចេញពីភ្នំគូលែន ។

ប្រាសាទតាំងឆ្ងាយនៅអង្គរ សុទ្ធតែមានទំហំធំសាងឡើងជាថ្នាក់ៗ បន្តបន្ទប់លើគ្នា ។ ប្រាសាទនេះគេគាប់ប្រៀបទៅនឹងភ្នំព្រះសុមេរុដែលជាភ្នំនៅកណ្តាលទ្វីប ព្រោះសាងឡើងមាន ៥ ថ្នាក់ ព្រមទាំងមានតាំងរូបនាគ គ្រុឌ តោ ទ្វារ និងយក្ស នៅគ្រប់មុខប្រាសាទទាំង ៤ ទិស តាំងពីថ្នាក់ក្រោមរហូតដល់ថ្នាក់លើ ។

ប្រាសាទនេះសាគលសមណាស់ . មានទំហំយ៉ាង

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ល្អ ៗ ព្រមទាំងមានលំអដោយរូបតារក្សក្កតា និងជារូបស្រីជាដើម សុទ្ធតែជារូបដែលគេធ្វើសក្ការបូជារាល់ថ្ងៃ ដើម្បីសេចក្ដីសុខចំរើនព្រមទាំងមានរូបសង្ឃរាជមួយអង្គ ដែលគេតែងគោរពបូជាមួយឆ្នាំម្ដងរៀងរាល់ឆ្នាំ គឺសុទ្ធតែជានិទស្សនៈមួយថ្ងៃថ្លា ដែលបង្ហាញឲ្យឃើញនូវភាពស្រឡះហើយនិងមានលំអដោយរូបមនុស្សដាក់ហូរហែតាមដំណើរ ប្រៀបបាននឹងដំណើរមួយនៅស្ថានសួគ៌ ជាកសិណសាក្សីមួយបង្ហាញនូវក្រឹត្យវិន័យនៅបូព៌ាទិស ។

បាគងជាប្រាសាទមួយមុនគេ សាងអំពីថ្មភក់ប្រកបដោយនិម្មាបនកម្មយ៉ាងប្រសើរ ដោយព្រះបាទ “ឥន្ទ្រាវរ្ម័ន” ដែលទ្រង់បានឲ្យឈ្មោះថាជា “ប្រាសាទថ្មនៃឥសៈ” ។

សិលាចារឹកមួយគេឃើញដោយលោក ទ្រូវេ កាលពី គ.ស. ១៩៣៥ មានឆ្លាក់ជាអក្សរយ៉ាងល្អ ៗ ហើយរៀបរាប់អំពីការបួងសួង និងការរំលឹកអំពីកិត្តិសព្ទនៃព្រះបាទ “ឥន្ទ្រាវរ្ម័ន” ដែលទ្រង់បានកសាងកាលពី គ.ស. ៨៨១

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

នូវរូបសិរីលិង្គ "ស្រីឥន្ទ្រាសូរ" ហើយនិងសំពីការកសាង

រូបព្រះ នាកយណ៍ ៨ យ៉ាង សមរម្យទៅតាមទ្រង់ទ្រាយនៃ

ប្រាសាទទាំង ៨ ដែលនៅជុំវិញផ្នែកខាងក្រោម, នៅខាង

លើបាទជ្ឈានមានជណ្ដើរនៅគ្រប់ទិស ។ ប្រាសាទនេះ

មានរូបសំណាកជាច្រើនទៀតសាងនៅក្នុងប្រាង្គថ្ម ព្រមទាំង

មានតារវៈរូបជាច្រើនទៀត និងរូបសំណាកខ្លះមានកាពពាក់ទង

ទៅនឹងរូបមនុស្សស្លាប់ មិនតែប៉ុណ្ណោះ មានរៀបរាប់អំពី

ការកសាងបឹងមួយនៅប្រាសាទលលៃ មានឈ្មោះថា

"ឥន្ទ្រាតដាក:" ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ល្អៗ ព្រមទាំងមានលំអដោយរូបតារក្សត្រគតា និងជារូបស្រីជា ដើម សុទ្ធតែជារូបដែលគេធ្វើសក្ការបូជារាល់ថ្ងៃ ដើម្បីសេចក្តីសុខចំរើនព្រមទាំងមានរូបសង្គ្រាមជាមួយអគ្គ ដែលគេតែងគោរពបូជាមួយឆ្នាំម្តងរៀងរាល់ឆ្នាំ គឺសុទ្ធតែជានិទស្សនៈមួយថ្ងៃថ្លា ដែលបង្ហាញឲ្យឃើញនូវភាពស្រឡះហើយនិងមានលំអដោយរូបមនុស្សដាក់ហូរហែតាមដំណើរ ប្រៀបបាននឹងដំណើរមួយនៅស្ថានសួគ៌ ជាកសិណសាក្សីមួយបង្ហាញនូវក្រឹត្យវិន័យនៅបូព៌ាទិស ។

បាគងជាប្រាសាទមួយមុនគេ សាងអំពីថ្មភក់ប្រកបដោយនិម្មាបនកម្មយ៉ាងប្រសើរ ដោយព្រះបាទ "ឥន្ទ្រាវរ្ម័ន" ដែលទ្រង់បានឲ្យឈ្មោះថាជា " ប្រាសាទថ្មនៃឥសៈ " ។

សិលាចារឹកមួយរកឃើញដោយលោក ទ្រូវេ កាលពី គ.ស. ១៩៣៥ មានឆ្លាក់ជាអក្សរយ៉ាងល្អៗ ហើយរៀបរាប់អំពីការបួងសួង និងការរំលឹកអំពីកិត្តិសព្ទនៃព្រះបាទ " ឥន្ទ្រាវរ្ម័ន " ដែលទ្រង់បានកសាងកាលពី គ.ស. ៨៨១

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នូវរូបសិវលិង្គ "ស្រីឥន្ទ្រាស្វរ" ហើយមិនតែពីការកសាង រូបព្រះ នារាយណ៍ ៨ យ៉ាង សមរម្យទៅតាមទ្រង់ទ្រាយនៃ ប្រាសាទទាំង ៨ ដែលនៅជុំវិញផ្នែកខាងក្រោម, នៅខាង លើបាទផ្ចានមានជណ្ដើរនៅគ្រប់អ័ក្ស ។ ប្រាសាទនេះ មានរូបសំណាកជាច្រើនទៀតសាងនៅក្នុងប្រាង្គថ្ម ព្រមទាំង មានគារវៈរូបជាច្រើនទៀត និងរូបសំណាកខ្លះមានភាពទាក់ទង ទៅនឹងរូបមនុស្សស្លាប់ មិនតែប៉ុណ្ណោះ មានរៀបរាប់អំពី ការកសាងបឹងមួយនៅប្រាសាទលលៃ មានឈ្មោះថា "ឥន្ទ្រតដាកៈ" ។

53

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ប្រាសាទបន្ទាយសំរែ

បន្ទាយសំរែ សាងក្នុងសតវត្សទី ១២ ក្រោមឥទ្ធិពលនៃ " វិស្ណុនិយម " ។ គេបានកាប់ឆ្ការព្រៃបញ្ចេញនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៣០ ហើយបានជួសជុលរៀបចំឡើងដោយក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៣៦ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ការធ្វើដំណើរទស្សនាបន្ទាយសំរែនេះ អាចធ្វើស្របគ្នានឹងការទស្សនាបន្ទាយស្រីតែក្នុងរយៈមួយព្រឹកប៉ុណ្ណោះ ដោយត្រឡប់ពីបន្ទាយស្រី បត់មកខាងត្បូងតាមភូមិប្រដាក ជិតដល់ផ្លូវបត់ខាងស្តាំនៃវង់ធំ យើងត្រូវធ្វើដំណើរអស់ ១៧០០ ម៉ែត្រ តាមទំនប់ខ្ពស់នៃបារាយណ៍ខាងកើត ដែលឆ្ងាយជាង ៨០០ ម៉ែត្រពីផ្លូវទី ១ នាំចូលតាមទ្វារខាងកើតនៃប្រាសាទ ហើយបត់មកខាងស្តាំចម្ងាយ ៣០០ ម៉ែត្រ មានស្លាកបង្ហាញពីផ្លូវវៀង យើងត្រូវឆ្ពោះទៅដល់មុខទ្វារគោបុរខាងកើតដែរ ។

បើសិនជាយើងធ្វើដំណើរទស្សនាតែម្តងតាមផ្លូវវង់ធំដែលមានផ្លូវដើរប្រកបដោយដីខ្សាច់ ហើយពិបាកធ្វើដំណើរតាម

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

រុំមឹក ឬ កន់ បាញ់ត្រង់ទៅចំណុចដែលមានចម្ងាយ ១៤ គីឡូម៉ែត្រពីសៀមរាប ហើយនៅចន្លោះប្រែរូបនិងមេបុណ្យខាងកើតរហូតដល់ប្រកចូលមកផ្លូវខាងកើត នៃប្រាសាទដែលមានចម្ងាយ ៨ គីឡូម៉ែត្រ ហើយត្រូវធ្វើដំណើរចូលមើលក្នុងពេលព្រឹក ។

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

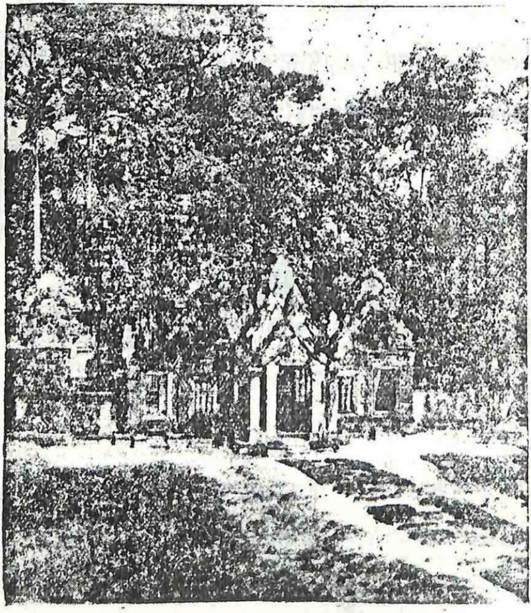

ប្រាសាទបន្ទាយស្រី

មើលចំពីមុខ ខាងកើតនៃខ្លោងទ្វារទី ៣

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

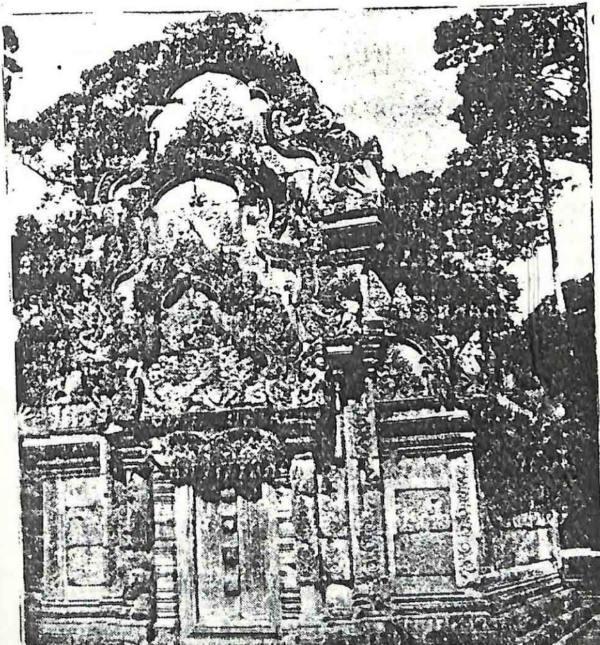

257

ប្រាសាទបន្ទាយស្រី

18

បណ្ណាល័យខាងត្បូង

www.facebook.com/7khmer
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ប្រាសាទបន្ទាយស្រី

បន្ទាយស្រីកសាងនៅក្នុងសតវត្សទី ១០ គឺពីឆ្នាំ ៩៦៧ ដោយព្រះរាជគ្រូព្រះអង្គគឺ ព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ្ម័ន បច្ឆាមរណៈព្រះនាម « សិវៈលោកា » ក្រោយមកព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៥ បច្ឆាមរណៈព្រះនាម «បរមវីរៈលោកា» ឧទ្ទិសចំពោះព្រហ្មញ្ញសាសនាថ្វាយដល់ព្រះឥសូរ ។ ការថែរក្សាដោយក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ពី គ.ស. ១៩២៤ ហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ប្រាសាទបន្ទាយស្រី ស្ថិតនៅចម្ងាយជាង ២០ គីឡូម៉ែត្រ ពីទិសឦសាននៃប្រាសាទបាយ័ន នៅត្រើយស្តាំស្ទឹងសៀមរាប ដែលហូរចុះពីភ្នំគូលែន ឆ្ពោះទៅបឹងទន្លេសាប ។ ប្រាសាទនេះគ្របដណ្តប់ដោយដើមព្រឹក្សាធំ ៗ យ៉ាងប្រណីតគ្រប់បែប ក្នុងដងព្រៃស្រោងស្រឹងគួរឲ្យស្រងេះស្រងោចក្រៃពេក ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរបានរៀបចំជួសជុលឡើងវិញ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៣១ ដល់ឆ្នាំ ១៩៣៦ ដើម្បីឲ្យបានគង់វង់សមរទៅតាមសភាពដើម នៃប្រាសាទ ។ គួរ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នេះផ្លូវចូលទៅកាន់ប្រាសាទ មានប្រវែង ២៤ គីឡូម៉ែត្រ ក្រាលដោយគ្រួសក្រហមក្រៀម ដូច្នេះរថយន្តអាចចេញចូលបានគ្រប់រដូវ ។

លុះចេញពីវង់ធំតម្រង់ទៅទិសខាងជើង ត្រង់ចន្លោះប្រាសាទប្រែរូបនិងប្រាសាទមេបុណ្យទិសបូព៌ ដែលមានចម្ងាយ ១៥ គីឡូម៉ែត្រពីសៀមរាប តាមផ្លូវចូលឆ្លងកាត់ភូមិប្រដាក ដើម្បីនឹងបែកចំទៅប្រាសាទនេះដែលមានចម្ងាយ ៦ គីឡូម៉ែត្រយ៉ាងឆ្ងាយ ហើយផ្លូវនេះត្រូវបែកឆ្ពោះទៅទិសឦសាន រួចបែកទៅទិសពាយ័ព្យភ្ជាប់ទៅដល់ភ្នំគូលែន ដែលមានចម្ងាយ ៩ គីឡូម៉ែត្រ ។

នៅតាមផ្លូវខ្លះប្រកបដោយសម្រស់យ៉ាងឆើតឆាយ ដែលហូរចេញពីបន្ទាយស្រីនូវការកត់សំគាល់នៃភាពគង់វង់ គឺភាពយ៉ាងគ្រប់គ្រាន់ខាងបច្ចេកទេស ក្នុងការតុបតែងលំអដោយក្បាច់ចម្លាក់យ៉ាងរស់រវើកដូចប្រាសាទអង្គរ យើងអាចវិនិច្ឆ័យបានថា សោភណភាពទាំងនេះ ជាសិល្បៈយ៉ាងចំណាននៃ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

ប្រាសាទបន្ទាយស្រី

បន្ទាយស្រីសាងនៅក្នុងសតវត្សទី ១០ គឺពីឆ្នាំ ៩៦៧ ដោយព្រះរាជគ្រូព្រះអង្គគឺ ព្រះបាទរាជេន្ទ្រវរ្ម័ន បច្ឆាមរណៈព្រះនាម « សិវៈលោក » ក្រោយមកព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី ៥ បច្ឆាមរណៈព្រះនាម «បរមវីរៈលោក» ឧទ្ទិសចំពោះព្រហ្មញ្ញសាសនាថ្វាយដល់ព្រះឥសូរ ។ ការថែរក្សាដោយក្រសួងអភិរក្សអង្គរ ពី គ.ស. ១៩២៤ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ប្រាសាទបន្ទាយស្រី ស្ថិតនៅចម្ងាយជាង ២០ គីឡូម៉ែត្រ ពីទិសឦសាននៃប្រាសាទបាយ័ន នៅត្រើយស្ដាំស្ទឹងសៀមរាប ដែលហូរចុះពីភ្នំគូលែន ឆ្ពោះទៅបឹងទន្លេសាប ។ ប្រាសាទនេះគ្របដណ្ដប់ដោយដើមព្រឹក្សាធំៗ យ៉ាងប្រណីតគ្រប់បែប ក្នុងដងព្រៃស្រោងស្រឹងគួរឲ្យស្រងេះស្រងោចក្រៃពេក ។ ក្រសួងអភិរក្សអង្គរបានរៀបចំជួសជុលឡើងវិញ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៣១ ដល់ឆ្នាំ ១៩៣៦ ដើម្បីឲ្យបានគង់វង្សតទៅតាមសភាពដើម នៃប្រាសាទ ។ គឲ្យ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

នេះផ្លូវចូលទៅកាន់ប្រាសាទ មានប្រវែង ២៤ គីឡូម៉ែត្រ ក្រាលដោយគ្រួសបាយក្រៀម ដូច្នេះរថយន្តអាចចេញចូល បានគ្រប់ផ្លូវ ។

លុះចេញពីវង់ពត់ត្រង់ទៅទិសខាងជើង ត្រង់ចន្លោះ ប្រាសាទប្រែរូបនិងប្រាសាទមេបុណ្យទិសបូព៌ ដែលមាន ចម្ងាយ ១៥ គីឡូម៉ែត្រពីសៀមរាប តាមផ្លូវចូលឆ្លងកាត់ភូមិ ប្រដាក ដើម្បីនឹងបែកចំទៅប្រាសាទនេះដែលមានចម្ងាយ ៦ គីឡូម៉ែត្រយ៉ាងឆ្ងាយ ហើយផ្លូវនេះត្រូវបែកផ្ដោះទៅទិស ឦសាន រួចបែកទៅទិសពាយ័ព្យភ្ជាប់ទៅដល់ភ្នំគូលែន ដែល មានចម្ងាយ ៩ គីឡូម៉ែត្រ ។

នៅតាមផ្លូវខ្លះប្រកបដោយសម្រស់យ៉ាងឆើតឆាយ ដែល ហូរចេញពីបន្ទាយស្រីនូវការកត់សំគាល់នៃភាពគង់វង់ និងភាព យ៉ាងត្រចះត្រចង់ខាងបច្ចេកទេស គឺការតុបតែងលំអដោយ ក្បាច់ចម្លាក់យ៉ាងរស់រវើកដូចប្រាសាទអង្គរ ហើយអាចវិនិច្ឆ័យ បានថា លោកណាភាពតាំងនេះ ជាសិល្បៈយ៉ាងចំណាននៃ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.elibraryofcambodia.org

- ស្នាដៃដ៏ល្អប្លែក ហើយចំណែកក្បាច់មានភាពជ្រៅៗ ខុសប្លែកពីប្រាសាទនានានៅអង្គរ ។ ប្រាសាទបន្ទាយស្រីជាគ្រឿងអលង្ការនៃសិល្បៈខ្មែរ ដែលបានទទួលការសរសើរពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន នៃអ្នកចំឡងសិល្បៈ និងក្បាច់ចម្លាក់លើឈើ ឬថ្ម ។ គ្រឿងសម្ភារៈដែលយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងការកសាងនេះ គឺមានថ្មភក់ពណ៌ផ្កាឈូកដ៏រឹងមាំ ដែលគេពុំដែលឃើញនៅប្រាសាទដទៃ ។ សំណង់ទាំងឡាយមានភាពតូចបន្តិច តែប្រណីតនៅគន់វេដ៏ល្អ មានប្រាសាទខ្លះទៀតត្រូវខូចខាតសម្រស់ខាងវិជ្ជាស្ថាបនកម្ម គឺនៅសល់តែដំណែលគ្រឹះតែប៉ុណ្ណោះ ។

វិសាលភាពដ៏តូចនៃបន្ទាយស្រី ធ្វើឲ្យមានការងឿងឆ្ងល់ ហើយមិនអាចនឹងពន្យល់បាន ។

សិល្បករខ្មែរក្នុងសម័យនោះ មានការចាប់អារម្មណ៍ទៅលើការតុបតែងលម្អដោយក្បូរក្បាច់រចនាដ៏ល្អិតល្អន់ ជាងទៅលើទំហំភាពធំធេងទូលំទូលាយ ។ សព្វថ្ងៃក្បាច់ដែលសិល្បករ

www.facebook.com/7khmer
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

យើងតែងហៅថាក្បាច់អង្គរនោះ គឺព្រោះតែក្បាច់ចម្លងចេញពីប្រាសាទបន្ទាយស្រីនេះឯង ។ ឈ្មោះបន្ទាយស្រីដែលអ្នកស្រុកហៅប្រាសាទនេះ ប្រហែលជាហៅតាមភាពតូចប្រឡឹង សោភណភាពល្អិតល្អន់ មិនតុបតែងដោយក្បាច់រចនាវិចិត្រទៀងដូចជាគ្រឿងអលង្ការ ។ បន្ទាយស្រីជាប្រាសាទមួយដោយឡែក ក្នុងចំណោមប្រាសាទនានានៃអង្គរ ហេតុដូច្នេះបានជាអ្នកប្រាជ្ញបានបង្កើតជារចនាបថមួយហៅថា " រចនាបថបន្ទាយស្រី " ក្នុងសិល្បៈខ្មែរ ។

ចប់

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

262

សៀវភៅសិក្សាដែលបោះពុម្ពផ្សាយចេញពីបណ្ណាគារភ្នំពេញ លេខ ៥៩ វិថីប៉ាស្ទ័រភ្នំពេញ មានដូចតទៅនេះ៖

១ វចនានុក្រមបារាំង-ខ្មែរ និពន្ធដោយ គិច យក់, ជាវ គន់ តម្លៃ ៤០០៛
២ វចនានុក្រមបារាំង-ខ្មែរសង្ខេប និពន្ធដោយ គិច យក់, ជាវ គន់, លីវ៉ូគុង ៣០០៛
៣ សព្ទានុក្រមបារាំង-ខ្មែរ ព្រះឃោសធម្ម ប.ស. ឝម្មាភាម . ២០០៛
៤ អនុវចនានុក្រមបារាំង-ខ្មែរ ឃឹម ឌៃ . . . . ១៥០៛
៥ អនុវចនានុក្រមបារាំង-ខ្មែរ តូច ឃឹម ឌៃ . . . ១០០៛
៦ កូនអនុវចនានុក្រមបារាំង-ខ្មែរ ស៊ុម-ហុង . . . ៥០៛
៧ វចនានុក្រមខ្មែរសង្ខេប ប្រជុំសាស្ត្រាចារ្យ . . . ១២០៛
៨ អនុវចនានុក្រមខ្មែរ គួ ចាន់ . . . . . ៥០៛
៩ វចនានុក្រម អង់គ្លេស-ខ្មែរ ផាយ ហុក ហ៊ី . . . ៧៥៛
១០ យើងរៀនអានថ្នាក់ទី ១២ ល្បាក ឌុង ម៉ៅ, ហួរ ហេង . ១៥៛
១១ យើងអានថ្នាក់ទី ១១ ហួរ ហេង . . . . . ២៥៛
១២ យើងអានថ្នាក់ទី ១០ . . . . ២៦៛
១៣ យើងអានថ្នាក់ទី ៩ . . . . ៣០៛
១៤ យើងអានថ្នាក់ទី ៧ . . . . ៣០៛
១៥ កុមារដ្ឋាន ស-បិត្តា . . . . ១៥៛
១៦ វិជ្ជាខេមរៈភាសា កុមារដ្ឋាន . . . . . ១៥៛
១៧ — បរិវេណដ្ឋាន . . . . . ១៥៛
១៨ — អាទិកដ្ឋាន . . . . . ១៥៛

www.facebook.com/7khmer
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org
Fb page : Entertainment And Knowledge

១៩ វិទ្យាសាស្ត្រអនុវត្តថ្នាក់ទី ៨ - ៧ . . . . . ៣៥រ
២០ — ៦ . . . . . . ១៨រ
២១ សុភាវជមិ ឈួក ម៉ុង មៅ ៣០រ
២២ សត្តមវិជ្ជា ៣៥រ
២៣ ផ្កាស្រពោន ២៣រ
២៤ ភូលាបប៉ៃលិន ២០រ
២៥ រៀនភាសាបារាំងដោយខ្លួនឯង ៤០រ
២៦ កិត្តិយស ឬ ស្នេហា (Le cid) ២៣រ
២៧ លិខិតពីភោគព្យាល់បក់ទុំ (លុក ផៃ) ២០រ
២៨ គ្រូពេទ្យកិសតាល្អ (ប៉ាន់ ម៉ុំ ផារី) ២០រ
២៩ អ្នកមានឃ្លានយស (ហ៊ី ស៊ី សាផន) ៣៥រ
៣០ ក្បួនពន្ធ ឈឹម សុខ ៧៥រ
៣១ អនុពាក្យថ្មី ឧត្តមង្គាន ២៥រ
៣២ សរសេរតាមសូត្រ លី ធាម តេង ១៨រ
៣៣ ប្រមូលសរសេរតាមសូត្រ ឧត្តមង្គាន ១៧រ
៣៤ សរសេរតាមសូត្រឧត្តម ជីម ពៅ ២០រ
៣៥ តែងសេចក្ដីឧត្តម សែម សួរ ២២រ
៣៦ មូលដ្ឋានអក្សរសាស្ត្រ ហ៊ិន តឹម សៀ ២០រ
៣៧ តែងសេចក្ដី អ៊ុំ ហុង សាព ២០រ
៣៨ វិជ្ជាគិតគូនខ្មែរបំរុះ សែម សួរ ៣៥រ
៣៩ តែសេចក្ដីខ្មែរបំរុះ សែម សួរ ៣៥រ
៤០ សិក្សារឿងកាកី សែម សួរ ២៥រ

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

264

៤១ សិក្សាកថារឿងទុំទាវ អ៊ុក សាម៉ន . . . . ៣៨៛
៤២ បរមាធិប្បាយពិសេស ថ្នាក់ទី ១ សែម សូរ . . . ៤០៛
៤៣ សិក្សាមហាវេស្សន្តរជាតក សែម សូរ . . . . ៤០៛
៤៤ អធិប្បាយសុភាសិតស្រីហិតោបទេស សែម សូរ . . ៣០៛
៤៥ វិញ្ញាសាមធ្យមសិក្សាប័ត្រ សែម សូរ . . . . ៤០៛
៤៦ ប្រជុំវិញ្ញាសាពិសេស ថ្នាក់ទី ៦ សែម សូរ . . . ៤០៛
៤៧ វិញ្ញាសាពួកយើង ថ្នាក់ទី ៦ សេង ឌីយ . . . . ៤០៛
៤៨ ភាសិតសំភាយ ពៅ ហ៊ុង . . . . . . ២៥៛
៤៩ រឿងចៅស្រទបចេក . . . . ៣៥៛
៥០ ឧរណាមាតា . . . . ៣៥៛
៥១ ស័ង្ខសិល្បជ័យ . . . . ៣៥៛
៥២ លិខិតឆ្លើយឆ្លងបារាំង, អង់គ្លេស, ខ្មែរ . . . . ១០៛
៥៣ រឿងធនញ្ជ័យ . . . . ១២៛
៥៤ ពស់កេងកង . . . . ៥៛
៥៥ សុបិនកុមារ . . . . ៧៛
៥៦ មាយាស្រី . . . . ៥៛
៥៧ មាយើង . . . . ៥៛
៥៨ ច្បាប់ប្រុស . . . . ៥៛
៥៩ ច្បាប់ស្រី . . . . ៥៛
៦០ ច្បាប់ប្រុស - ស្រី . . . . ៧៛
៦១ រឿងរូបថ្នាក់ទី ៦ . . . . ១៧៛
៦២ ច្បាប់រូបថ្នាក់ទី ៥ . . . . ១០៛

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

264

៤១ សិក្សាកថារឿងទុំទាវ អ៊ុក សាម៉ន . . . . ៣៨៛
៤២ បាឋមាធិប្បាយពិសេស ថ្នាក់ទី ១ សែម សូរ . . . ៤០៛
៤៣ សិក្សាមហាវេស្សន្តរជាតក សែម សូរ . . . . ៤០៛
៤៤ អធិប្បាយសុភាសិតស្រីហិតោបទេស សែម សូរ . . ៣០៛
៤៥ វិញ្ញាសាចម្លងសិក្សាច័ត្រ សែម សូរ . . . . ៤០៛
៤៦ ប្រជុំវិញ្ញាសាពិសេស ថ្នាក់ទី ៦ សែម សូរ . . . ៤០៛
៤៧ វិញ្ញាសាពួកយើង ថ្នាក់ទី ៦ សេង ឆយ . . . ៤០៛
៤៨ ភាសិតសំភាយ គៅ ហ៊ុង . . . . . . ២៥៛
៤៩ រឿងចៅស្រទបចេក . . . . ៣៥៛
៥០ មរណមាតា . . . . ៣៥៛
៥១ ស័ង្ខសិល្បជ័យ . . . . ៣៥៛
៥២ លិខិតឆ្លើយឆ្លងបារាំង, អង់គ្លេស, ខ្មែរ . . . . ១០៛
៥៣ រឿងធនញ្ជ័យ . . . . ១២៛
៥៤ ពស់កេងកង . . . . ៥៛
៥៥ សុបិនកុមារ . . . . ៧៛
៥៦ មាយាស្រី . . . . ៥៛
៥៧ មាយើង . . . . ៥៛
៥៨ ច្បាប់ប្រុស . . . . ៥៛
៥៩ ច្បាប់ស្រី . . . . ៥៛
៦០ ច្បាប់ប្រុស - ស្រី . . . . ៧៛
៦១ រឿងរូបថ្នាក់ទី ៦ . . . . ១៧៛
៦២ ច្បាប់រូបថ្នាក់ទី ៥ . . . . ១០៛

www.facebook.com/7khmer
Fb page : Entertainment And Knowledge
www.budhist.gov.kh www.elibraryofcambodia.org